

DIALECTELE ROMÎNE

(RUMÆNISCHÉ DIALEKTE)

DE

JOSIF POPOVICI

IX

DIALECTELE ROMÎNE DIN ISTRIA

PARTEA A 2A

(TEXTE ŞI GLOSAB)

HALLE A. D. S.

EDITURA AUTORULUI

1909

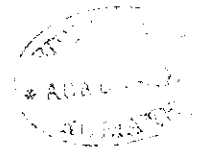

Tabla de materii.

	Pagina
Prefață	V
Introducere	VII—XVII
Texte	I—83
1. Trei frați	1
— 2. Săracul înțelept	2
3. Bora și țăranul	4
4. Ce n-a fost și ce nu va fi	5
5. Tridićin	6
6. Cei 12 frați	9
7. Margareta	14
8. Ivan	17
9. Un cenușotecă	18
10. Ulica	21
11. Țiganul și măcelarul	26
12. Sora și 3 frați ai ței schimbați în lup	27
13. Trei surori	29
14. Feciorul cu roșul, negrul și schiopul	30
15. Steua de aur	33
16. Feciorul de vânător cumpărat de dracul	38
17. Preotul și postul	43
18. Preotul și banii mortului	44
19. Săracul cu vecinul hoț	44
20. Preotul înșălat	45
21. Două surori	48
22. Trei surori sărace	52
23. Preotul lăcomește la averea săracului	56
24. Fata care naște un urs	57
25. Iepurele și cinele	60
26. Pățenia lui Anton Scrobe	60
27. Iovanin	62
28. Fata împăratului și soldatul	63
29. O „ștrigarie“	64

	Pagina
30. Trlu	64
31. Soldatul cu doba	64
32. Trei frăț	66
33. Prințul și fata săracă	69
34. Povestea fonografiată a lui Tvețici	71
35. Trei frăț	72
36. Un conte	76
37. Proverbe	81
38. Anton Stambulić în Grădine	83
Glosar	87—168

Prefată.

Public partea a 2^a despre studiile mele din Istria în colecția „Dialectelor Romine“, cari formează volumul al IX^{lea}. „Dialectele Romine“ sînt continuarea de la „Rumänische Dialekte“, ce am început la 1905 în Halle a. d. S. Redactez de acum înainte această colecțiune rominește din motive practice. La toate popoarele neolatine se face dialectologia în limba respectivă literară. Faptul acesta ajută și pe indigeni să studieze — mai din adins — dialectele limbii respective. E vorba de o limbă vie. Dacă s-ar face studii despre dialectele unei limbii moarte am avea dreptul să ne publicăm studiile într-una din limbile moderne. Un dialectolog trebuie să cunoască — eo ipso — limba respectivă, căci altminteri nu-mi inchipuîu să poată face studii serioase. Planul colecțiunii mele îl public în partea 1^a al studiilor despre dialectele romine din Istria.

Acum cînd mă despart de partea a 2^a, mi-î rețin încă pentru un moment pe prietenii miei din Istria. Graiul lor deșteaptă în sufletul meu echouri vechi, de sute de ani, cari să aud tot mai slab, fiindcă destinul fatal ni-î răpește pentru vecie prin puterea asimilației vecinilor slavî. Le mulțumesc cu dragă inimă în numele filologiei romine pentru sprijinul, ce mi l-au dat și-i rog să nu să supere, dacă urechea mea n-ar fi cuprins totdeauna graiul lor bine. Scopul final al studiilor mele a fost, ca știința să păstreze aiciastă nuanță specifică din armonia și evoluția dialectelor romine.

Klicsova la 21 nov. 1908.

J. Popovici.

Întroducere.

... Rumânii nu grăesc în toate țările într-un chip, încă nici într-o țară toți într-un chip;

Din prefata Noului Testament de Belgrad 1648.

Cuprind în acest volum textele române din Istria, în cea mai mare parte basme, și glosarul acestui dialect, după cum se aude în ziua de azi. Introducerea vorbește despre texte, despre glosar și despre pronunție, dar cât se poate de scurt, va să zică numai atât, cât e de lipsă pentru înțelegerea cărții și a cetirii ei.

I

Dintre textele publicate până azi pot fi luate în seamă abia proverbele lui Ive, basmele lui Weigand atât din Jbericht I cât și din Romania XXII, textele publicate de S. Pușcariu în Analele Academiei Române XXVIII la 1906. Celelalte toate cu rugăciuni cu Călimaru lui Glavina cu tot sînt în cea mai mare parte traduceri și nu lucruri originale. Cele 12 basme ale dlui Weigand le am îndreptat din cuvînt în cuvînt, după cum mi-au spus mai mulți oameni din Susnevița că să vorbește acolo. Nu e locul aici să le retipărese în ediție critică. Mai slab îngrijite sînt textele publicate de d. Pușcariu, căci aceste atât ca analiză fonetică, cât și ca traducere lasă mult de dorit. Din lucrul făcut de Pușcariu să pare că dînsul nu a aprofundat îndeajuns dialectul istroromîn. Semnul *ä*, făcut de mine pentru romînă,

deși tipărit pentru întâia oară de Bartoli în critica dsale asupra glosarului lui Byhan, nu e un „a foarte deschis spre o“ vezi op. cit. p. 119 ci e un *a* de tot închis. Curioasă analiză fonetică. Traduceri ca *stări* = moșule op. cit. p. 120 pentru bătrine, *ala, fui* *ăvrente la ate* op. cit. p. 123 Hei, fugi băiete și deschide-o! în loc de hai, fugi înainte la alta, *pogavareit* = povestit, în loc de sfătuit, vorbit, op. cit. p. 126, *invele* = cind colo op. cit. p. 128 în loc din contră, și p. 128 op. cit. punctul 44 e de tot fals tradus, *mălke* op. cit. p. 134 și 135 nu e cotoiș, ci pisică, cotoiu e *mațecu*, din traducerea italiană p. 139 op. cit. *mosne* recte *moșne* nu e scatola, ci pungă (borsa), *scrob* op. cit. p. 140 nu e scrob, italienii trebuie să aiba alt cuvint pentru scrob, ne arată indeajuns că Pușcariu n-a prea înțeles graiul lui Bellulovich. Nu voiesc să supăr pe nime, dar ar trebui, ca fiecare să ție cont de postulatele dialectologiei. Și cred că mi-e permis să constat acest fapt, care n-are decit valoare științifică. Dacă a greșit Ive nu e atit de rău, dînsul a fost pus de Miklosich să facă acest lucru, pină cind pe Weigand și pe Pușcariu nu i-a pus nimeni, și dacă voiesc să facă ceva atunci să să nizuiască să facă numai ceva bun și corect. Textele mele au fost adunate din cincî sate istroromine, ș anume: Susnievița, Noselo, Berdo, Senovic și Ješanu. N-am adunat texte din 3 sate, adecă: Letai, Grădiine și Grobnie, fiindcă mijloacele materiale nu mi-au inlesnit acest lucru. Textele adunate de mine sint publicate sub numerii 1—34 (p. 1—71), iar numerii 35—38 sint culese de d. A. Glavina (p. 72—83) și transcrise de mine. Oamenii, cari mi le au rostit, au fost de o vristă de la 14—75 ani. M-am servit de 14 inși. Ei au fost următorii: Belulović Ivine de 14 ani mi-a spus textul 25, Belulović Tonca de 41 ani a ajutat surorii ei, Pepina, la textul 14, Glavina Andrei de c^{ca} 25 ani a cules textele 37 și 38, Glavina Matei de 70 ani mi-a spus textele 1, 2, 17, 19, Iurman Tone de 29 ani mi-a spus textele 28, 29, Lubičić Frâne de 60 ani mi-a spus textele 30 și 31, Mikleus Tone de 46 ani mi-a spus textul 27, Scrobe Anton de 67 mi-a spus textul 26, Soldatić Joh. de 50 ani mi-a spus

textul 32, Suriân George de 75 ani mi-a spus textul 33, Tiucen de c^{ca} 45 ani a dictat dlui Glavina Andrei textele de sub numerii 35 și 36, Tvetić Pepina de 17 ani mi-a spus textele 8, 9, 12, 13, 14, Tvetić Josif de 62 mi-a spus textele 3, 6, 18, 34 și în fine Tvetić Josif de 70 ani mi-a spus textele 4, 5, 7, 10, 11, 15, 16, 20, 21, 22, 23 și 24. Cum vedem dintre acești oameni au fost pină la 25 ani 3 inși, pină la 50 ani 5 inși, iar pin la 75 de ani au fost 6 inși. Cele mai multe texte mi le a spus un bătrîn de 70 ani, care și-a vorbit limba la perfecție. Textele sint originare din satele respective, unde însă nu e acest caz s-a observat indeosebî. În textele mele, inteleg cele culese de mine, adecă pină la numarul 35, n-am schimbat nici un semn din manuscrisul original. E foarte posibil, că s-or fi strecurat unele greșeli, dar n-am voit să schimb nimic. E posibil și aceea, că să mă fi înșălat auzul. Ținta mea principală însă a fost: emanciparea absolută de sub orice influință subiectivă. Redau decî graiul celor 14 inși din Istria, după cum educația și obișnuința mea fonetică m-a ajutat să-l fixeze. Idealul studiilor dialectale va fi ajuns însă numai cu ajutorul mașinilor (fonografe, gramofone, eufone), cari pot prinde și fixa suetele în mod absolut obiectiv.

II

Tesanrul lexical român din Istria a fost dejă la 1698 atius în Historia antica, e moderna: sacra e profana, della città di Trieste, p. 335 a lui F. Ireneo della Croce. Fiind această carte de tot rară și presentind cuvintele înșirate de F. Ireneo della Croce un interes deosebit le public după copia, ce a binevoit d. Dr. Piero Sticotti, bibliotecar la Muzeul din Triest să mi-o trimită. Aceste „cuvinte, vocabule usate de Chichi“ sint următoarele:

Anbla cu Domno	ambula cum Domino
Anbla cur Uraco (sic)	ambula cum Dracone
Bou	bos
Berbaz	huomo

Basilica	basilica
Cargna	carne
Cassa	casa
Cass	caseus
Compana	campana
Copra	capra
Domicilio	domicilium
Filie mà	mie figlie
Forzin	forceps
Fizori mà	miei figlioli
Fratogli mà	miei fratelli
Lapte	latte
Matre mà	mater mea
Mugliara mà	mia moglie
Padre mà	mio padre
Puine	pane
Sorore mà	mea soror
Vino	vino
Urra ova	una ovis.

Cuvintele aceste sînt în cea mare parte de tot rău transcrise și nici nu e mirare, deoarece F. Ireneo della Croce le a prins cum le a auzit. Pe *à* il aude ca pe un *o* cf. *Compana* și *copra*, pe *î* il transcrie cu *ui* în *puine*, *azî* e *păre*, pe *ă* cu *e* în *Berbaz*. Primul glosar român din Istria a fost „Vocabular Istriano-Român“ a lui Ion Maiorescu, a cărui chip l-am pus la începutul glosarului meu, fiindcă acest om bun a meritat. Cercetările lui Maiorescu s-au făcut la 1857, va să zică 151 ani după della Croce. Glosarul lui Maiorescu cuprinde 1215 cuvinte și a fost publicat în ediția I la 1874, iar în a doua la 1900, după călătoria mea dintîi în Istria, cînd într-o scrisoare mai lungă am fost atras din nou atenția dînei Titu Maiorescu asupra operei tatălui său. Păcat însă că reeditarea n-a fost îngrijită de un filolog. Opera acîasta merită o îngrijire mai mare, fiind ea după cit știu peatra fundamentală a dialectologiei romîne. Azi multe din cuvintele, înșirate în acest glosar, au pierit

din circulație, după 50 de ani. La 1890 d. Theodor Gartner a făcut cercetări dialectale în Istria și a pregătit și un glosar român, care cuprinde 1354 cuvinte. Transcrierea lui Gartner reprezintă un progres considerabil. Greșeli sînt mai puține, iar cele existente nu cad atît în sarcina dînei Gartner, cit mai mult în a lui M. Glavina, care neînțele-gînd totdeauna întrebările lui Gartner, i-a dat răspunsuri necorăspunzătoare adevărului. La 1881 a publicat Franz Miklosich în „Rumunische Untersuchungen“ din nou întreg tesaurul lexical român din Istria, cunoscut pe acea vreme. Numărul cuvintelor s-a ureat la 1362. Totul a fost refăcut și îndreptat de luminele acestui mare învățat. El însă a lucrat departe de țară și de oameni și n-a putut îndrepta totdeauna bine. De aici urmează, că progresul științei a reclamat din nou o revizie mai minuțioasă. La această muncă s-a angajat d. St. Nanu, care a și publicat materialul referitor la sunetul A la 1895 într-o disertație de doctorat. Lucrarea acîasta, de s-ar fi fost continuat, ne ar da tesaurul lexical al dialectului istroromîn. Durere însă, că Nanu n-a continuat. Golul acesta a voit să-l umple d. Dr. A. Byhan, care a și publicat un „Istrorumänisches Glossar“ la 1899 în VI^{er} Jbericht d. Inst. f. rum. Sprache zu Leipzig p. 174—398. Despre acest glosar a scris de M. Bartoli în Studj di filol. romanza, vol. VIII, fasc. 23 un prea interesant studiu, tot asemenea am publicat și eu o critică în Romania vol. XXXII. Atît Bartoli cit și eu n-am voit, de cit să-n-dreptăm greșeli, iar nu să supărăm pe cineva. Glosarul dînei Byhan conține 2476 + 22 cuvinte, cele din urmă sînt îndreptări de ale dînei Weigand. Văzînd însă marea necesitate, ce ne a ținut într-o continuă agitație, necunoscînd pedeparte nici pronunția cuvintelor, pedeața nici forma cuvintelor și cercul lor de lățire, precum nici sensul lor binestabil, m-am hotărît să revăd întreg glosarul dînei Byhan din nou și să presint tesaurul român din Istria în forma lui actuală. Am luat cuvînt de cuvînt părerea a cel puțin 4—5 Romîni și Romînce din Istria deodată în satul Susnievița. Și așa am îndreptat cuvînt de cuvînt. Glosarul

mei are 2515 cuvinte.¹⁾ Amintese totodată, că d. Glavina a încercat în „Unirea“ să facă un glosar, dar nu a putut reuși, neavînd dsa pregătirea necesară.

Făgăduind d. Byhan în introducerea glosarului dsale cf. op. cit. p. 174: „aber ich hoffe, das ich dies bald nachholen und etwaige Fehler, die sich wegen der nicht immer zuverlässigen Quellen oder aus andern Ursachen einschleichen sollten, verbessern und in einem Nachtrage neues Material bringen kann“ și neimplinindu-și promisiunea, am socotit să fac eu acest lucru. În glosarul meu presint numai cuvintele din vorbirea de azi a Romînilor din Istria. Constatez adecă starea actuală și nu voiesc de loc să mă ocup de stările istorice din acest dialect. Circulația cuvintelor ne scoate la iveală tot mai multe elemente de origine latină. E o notă de o valoare psihologică ș anume, indeosebi cînd vorbeai cu mine acești Romîni folosiau cuvinte rominești, iar cînd notă d. Weigand, atunci cuvintele de origine slavă cutropiau graiul lor. O simplă comparare a textelor culese de mine cu cele culese de d. Weigand poate ilustra acest fapt indeajuns. Ei știau bine, că eu sînt Romîn, iar de d. Weigand, că e străin și față de străini trebuie să paradeze cu vorbe străine. Tesaurul lor lexical e mult mai bogat, decît să presintă în glosarul meu, dar ce am putut notă am notat, mai mult n-am putut face. Să aduc de exemplu numai două lucruri: intîi glasul diferitelor animale, apoi bătaia lor. Pentru cea dintîi am notat: bou și vaca *rukè* (= zbeară), calu *rzăbè* (= rîncează), capra *vreskè* (= zbeară), oaia *blekè* (= behăie), cocoșu *cucurikè* (= cîntă), găina *cocodacè*, *kicadè*, *kocadè* (= cotezoeste), rața *scrilitè* (= măcăie), gîsca *răscrîglitè* (= gigăe) și pisica *mîaukè* (= miaună), iar broastele *cracăcescu* (= cîntă). Pentru bătaia animalelor menționez următoarele cuvinte: oamenii se *rivescu* (= luptă), boii se *bosescu* (= împung),

¹⁾ Cu suplimentul de 98 cuvinte am 2613; dar suplimentul — vîind a-l întregi mereu — mi-l rezervez pentru partea 1^a. Pînă acum am 289 cuvinte necunoscute de alte glosare.

porcii se *hvatescu* (= mușcă), berbecii se *bunîescu* (= bat în capete), pisicele se *grebescu* (= zgărie), cîinii se *hvatescu* (= mușcă), iar caii se *bîrtîcescu* (= lovesc cu copitele). Aceste cuvinte fac parte din tesaurul lexical al dialectului și dacă s-ar putea întrebă și nota fiecare categorie astfel, precum am făcut și în Part. 1^a, cap. III dînd materialul din rotărie și covăcie, am putea întregi de tot bine glosarul unui dialect. Regret foarte mult, că n-am putut face acest lucru. Îmi incheiî introducerea, în ce privește glosarul, cu unele observări de natură generală, cari tind să ilustreze cu ce pricepere s-a făcut glosarele existente. Constatarea acestor fapte nu voeste să dirime și să ruineze, ci mai mult tînde a arătă, că la compunerea studiilor dialectele și la alcătuirea glosarelor să recere mult spirit critic. Prima simplitate e *patita* lui Ascoli, Studj criticii I, 78 și Byhan op. cit. p. 303 adusă în legătură cu *patita* italiană = Geliebte. Astfel de cuvînt cu un atare sens nu să affă în dialectul istroromîn, e simplu *patit-a* (= pățit-a) *foma* = *n-avut ce muncă*. Merg mai departe în mod cronologic. Maiorescu încă are cîteva cuvinte rău înțelese. Abstrăgînd de la *îerdesc*, greșală de tipar, căci se zice numai *îezdesc*, trebuie să pomenesc de *grije* p. 107 la Byhan p. 226 și de aici *îngrijesc* p. 108 la Byhan p. 301, la urmă *cuniă* p. 102 la Byhan p. 258. Nicî unul din aceste cuvinte nu se affă în dialectul istroromîn. Pentru *grijă* se zice *scîrbe*, iar pentru cui se zice *căvâl*. Maiorescu a putut ajunge la aceste cuvinte numai prin neînțelegere, ș-anume cred eu în următorul mod: 1° pentru *grijă* i s-a putut înlocui vorba *krš* (slav.) piatră, stîncă, de sigur va fi întrebăat vr-o fetiță, unde i-is oile, ea i-a fi zis în *grije* (= *krše*), între pietri și Maiorescu a notat vorba dacoromînă. Totasemenea a înțeles dînsul *cuîu* = cuiul și Istroromîni i-au substituit *kuîa* (gutie slav.). Totasemenea obscure se par și trei cuvinte din colecția lui Ive: *keseîi* p. 241 după Byhan, *lânje* p. 268 și *nepreși* p. 287. Ce poate însemna *keseîi* nu pot ști, în *lânje* avem o interpolare neobicinîită a lui *n-* în *lăza*, iar pentru *nepreși* eu am notat *nepراسي*. Din Gartner menționez următoarele neîn-

telegeri: *déyely* = *dejél* p. 205 pe care cuvint îl adue Miklosich și G. Meyer în legătură cu alb. *djel*, *djalé*, copil, tot aciasta greșală o continuă după Byhan și Weigand în Literaturblatt für germ. u. rom. Philologie N° 1 (1908) p. 28 cînd își dă seamă despre broșura dluî Ovid Densusiannu. Din ist. migrațînnilor păstorești la popoarele romanice: „Auch die Istrorumänen zeigen durch ihr ‘*déyeli*’ — Kinder ganz deutlich auf die albanesische Beziehung“. Cuvintul *dejél* nu există la Istro-rominî cu sensul de copil, pentru ce avem numai *feți*, *feçori* și *fețele*. *Dejél* s-a născut din neînțelegerea lui Gartner și Glavina, cari conversaî italieneste. Gartner a întrebat bine, iar Glavina l-a înțeles rău și așa a ieșit monstrul *dejél* = de + *jel* (gen. pluralis), a bună samă i-a fi zis Glavina: *ke-s čudă de + jel* = că-s mulți din ieî cf. copii, vezi lista cuvintelor. Mai interesant e cum s-a putut lăți acest cuvint fictiv în știință și nu s-a izbit de spiritul criticeî. *Măsg recte măța* p. 281 nu e nieovală (= *nacovăle*), ci barosul (ciocanul) cel mare. *Zegasi* după Gartner cf. Byhan p. 389 înseamnă: focu se ogasê cf. sudslav. *ugasiti* = stînge, și *focu se zegasê* = se stînge de sine, dar cf. și *stînde focu* = stînge focu. Nanu încă a înțeles rău cîteva cuvinte: nu se zice *de*, *dât*, *dăvu* ci *dă* etc., dar la imperativ *de-m*, *ado-m* (adă-mi) și *dăcet-im*. Nu se aude godina ci *vodina* = ploaie din slav. *godina* peste *gudina* cf. movila peste mognila, vezi Studj di filologia romanza vol. IX, fasc. 26. *Šikletu* p. 337 a fost de Nanu înțeles fals. cuvintul nu înseamnă *multumesc* (danke), ci simplu „și la anul“ sã dea Dzeu tot așa, adecã bine; e compus din și rom. + *k* (la) + *lêto* (anul) slave. *Tšuk* p. 372 nu e *cuc* ci un fel de bubă, cea mai mică bubă, care cîntă *čuc — čuc — čuc* sau *buk — buk* și a fost apoi numită în chip onomatopoetic *čuc* = Steinkauz.

Cele mai multe curiozități le avem de la d. Weigand. Încep cu textele. În Jb. I, p. 130 avem *yoșe* = Weichen cf. Byhan, Jb. VI, p. 234. *Iăbe* nu e substantiv ci un pronume și un verb, pentru moment se zice: *un hîp*, *un bobîc de vreme*, *zâlic vreme*. *Iăbe* are să se analizeze în *îă* (= ea) și *be* (be), în texte loc. cit. avem: *ștepte o îă be mânke*

= *ștepte o îă be mânke* = asteaptă o ea be mâinainte. În Jb. I, p. 136, iar la Byhan, Jb. VI, p. 285, *tot na polu* îndreaptă *tot na polu*. — Aciasta nu înseamnă „im vollen Galopp“, căci aceia s-ar zice în dialectul istroromin *halopenda*, deoarece *calu halopê*. *Tot na polu* = tot la vale = înjos, fiindcă slavul *polje* a fost înlocuit prin **polă* și de aici corect *tot na polu* în accusativ. *Zakorist* Byhan p. 387 după Weigand e esplicat bine, căci *zakorist* trebuie despărțit în *za* + *korist* (zum Nutzen).

Trec acum la glosar, să vedem cu ce elemente îmbogățește d. Weigand glosarul dluî Byhan. *Denade* op. cit. p. 205 „Messer mit fester Klinge“, Weigand „Handschrift“. *Denade* are să se cetiască *de* + *nade* = de oțel fiind *nada oțel* și de *de*, iar de loc nu cuțit, va să zică „Stahl“ și „vom (aus) Stahl“. *Dens* p. 206 nu e „von hier“ și nici n-are să se amestece cu *de* + *ans*, căci „von hier“ e egal *de încă*. *Podobre* după Weigand cf. Byhan p. 311 nu e absolut nimic, cuvintul poate fi: *voî podăpri cu un stup zidu* = voî propti zidul cu un stilp. *Setekêj* p. 336 are să fie despărțit în *se* + *tekej* mai bine *takej* || *takalêj*, adecã e verb reflexiv. *Tsemiri* nu există, aici avem de a face cu cuvintul *zemerî* de es. să nu *zemerî!* nu luați în nume de rău *zemeresc*, -it, va să zică cu *z-* și nu cu *tš-*, e mare deosebire între natura acestor sunete. Atît și nimic mai mult.

Cred că exemplele date mi-aî dat dreptul să refac glosarul de nou. Nu cred că va fi perfect, nici al meu, dar m-am ferit să îi stric fața prin diformări atît de sunete cît și de înțeles. M-aș bucura foarte mult, dacă prin truda mea ar fi progresat starea actuală a dialectologiei romine oricît de puțin. Și cred că s-a făcut acest lucru.

III

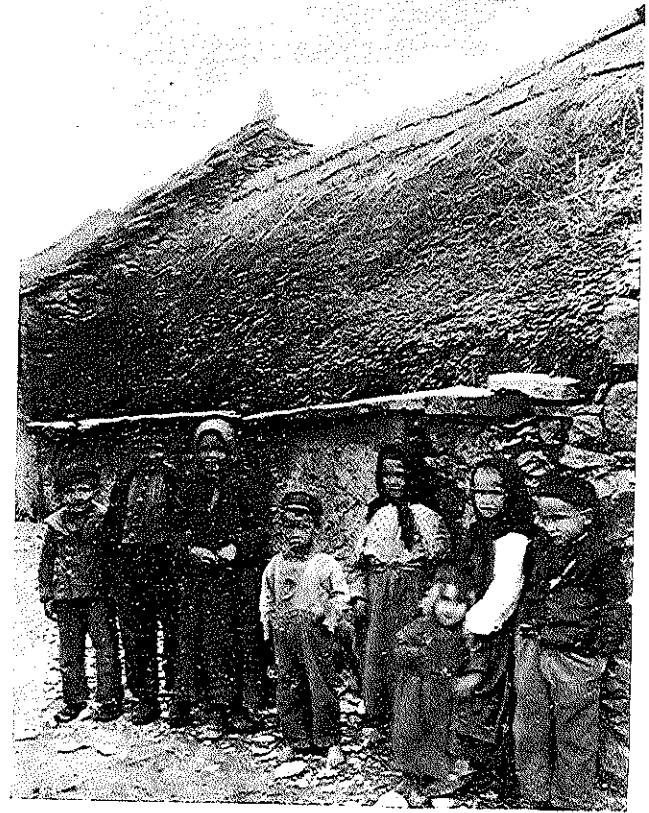
În transcrierea dialectelor romine din Istria m-am folosit de sistemul stabilit în vol. I. Observ și de data aciasta că transcrierea mea folosește toate semnele existente în alfabetul comun. Semne noi introduc numai pentru sunete

necunoscute în limba comună. Aceste litere cu ajutorul unor semne diacritice redau toate nuanțele din dialectele studiate. Lozinca mea e: semne simple și cunoscute și un semn diacritic pentru un sunet, mult donă, dintre cari în cazul din urmă unul de obicei arată accentul. Accentele cuvintelor să însemnează numai în caz de lipsă. În general s-a păstrat accentul comun romînesc și-n dialectele din Istria. La semnele cunoscute adaug și alte semne noi din dialectele și din limbele slave, cari ne explică diferitele cuvinte de origine străină. Urmează semnele:

<i>a</i> = a mediu.	<i>f</i> = f comun.
<i>â</i> = a închis.	<i>g</i> = g aspru.
<i>ă</i> = a de tot închis, aproape <i>o</i> .	<i>ĝ</i> = g muțat.
<i>ã</i> = ă romînesc.	<i>ġ</i> = d + ž ca ital. <i>ge, gi</i> .
<i>A</i> = ô din vbulgară.	<i>ĝ</i> = un ge între <i>ġ</i> — <i>ĝ</i> .
<i>b</i> = b comun (aspru).	<i>h</i> spirant.
<i>ċ</i> = b muțat.	<i>i</i> = i mediu.
<i>c</i> = c înainte de a, o, u.	<i>î</i> = i închis.
<i>č</i> = t + š, dar deosebit de serbo-croatul <i>č</i> .	<i>ĩ</i> = i deschis.
<i>č̣</i> = t + š ca și ital. <i>ce, ci</i> .	<i>ĩ̇</i> = i consonantic.
<i>ĉ</i> = un e sunet între <i>č</i> și <i>č̣</i> .	<i>ĩ̇</i> = un fel de <i>ĩ</i> după Weigand.
<i>d</i> = d comun (aspru).	<i>ĩ̇</i> = i scurt.
<i>đ</i> = d muțat.	<i>î</i> = î romînesc.
<i>đ̣</i> = d + ž, dar deosebit de serbo-croatul <i>d</i> .	<i>j</i> = franc. j (= ž), dar în cuv. slave = ž.
<i>đ̣</i> = d + z.	<i>k</i> = c înainte de e, i.
<i>e</i> = e mediu.	<i>k</i> = k muțat.
<i>ġ</i> = e consonantic.	<i>l</i> = l comun.
<i>ē</i> = e închis.	<i>ĺ</i> = l muțat.
<i>ē</i> = e deschis.	<i>ł</i> = l gutural.
<i>ē̇</i> = un fel ă redus, între e — e.	<i>m</i> = m comun.
<i>ě</i> = ě din vbulgară.	<i>ň</i> = m muțat.
<i>Ě</i> = ě din vbulgară.	<i>n</i> = n comun.
	<i>ñ</i> = n muțat.
	<i>o</i> = o mediu.

<i>o</i> = o închis.	<i>u</i> = u închis.
<i>o</i> = o deschis.	<i>u</i> = u deschis.
<i>o</i> = o consonantic.	<i>u</i> = u consonantic.
<i>o</i> = ă după Weigand.	<i>ũ</i> = u scurt.
<i>p</i> = p comun.	<i>u</i> = î după Weigand.
<i>p</i> = p muțat.	<i>v</i> = v comun.
<i>r</i> = r comun.	<i>w</i> = w dublu, aproape de u consonantic.
<i>ř</i> = r muțat.	<i>x</i> = c + s.
<i>r</i> = r vocalic.	<i>y</i> = i grec și y = ѣ în cuvintele vbulgare.
<i>s</i> = s comun.	<i>z</i> = z comun.
<i>š</i> = ban. š din tre s — š.	<i>ž</i> = ban. ž între z — ž.
<i>š</i> = š (š) comun.	<i>ž</i> = j.
<i>š</i> = š.	<i>ẓ̌</i> = un sunet între <i>ž</i> — <i>ẓ̌</i> .
<i>š</i> = un sunet între <i>š</i> — <i>ṣ̌</i> .	<i>ъ</i> = vbulg. ъ.
<i>t</i> = t aspru.	<i>ѣ</i> = vbulg. ѣ.
<i>t</i> = t muțat.	<i>ы</i> = vbulg. ы.
<i>t</i> = t + s.	
<i>u</i> = u mediu.	

Băieți din Susnievița.

1.

Trei frați.

Un căce șiromășki vut-a trei fil; doi stuț ș-ur bedast. Căce murit-a, nu l-a niș lasăt nego cășița ș-o vâcă. Pokle căc-a murit, poșnit-au frăți ganđi ke cum-or respărți vâca. Cél doi segalî cuvintu ke vor făce saki se dvor e lu céla bedastu o ștăje. Când vâca verire-va din pășe la lu cui dvor meserę neca-l fię. Vâca când a verit pre căd pliră de must scăpăt-a-n ștăje. Verit-a vâca lu céla pre proștu. N-a știut ce je făce de vâcă, trebu-l frăți ke ce misle de vâcă, je a zis ke o męre vinde. Verit-a la o boșke la un hrast și-l întrebe ke va cumpără vâca e fost-a bore, grânele treșit-a-n hrast și grâna cu grâna hrștejt-a, osăn puti zăhrștejt-a. Je gănęjt-a ke-l bire: osăn vote zahrștejt-a, saca votă un fiurin, ke-l vo daje pre osăn fiuriu, ke se n-ăre pines ke-l vo daje na dugu do petnaist zile. Când a verit petnaist zile mers-au neka-ı[ı] daje pinezi și lăt-a sekura cu sire, verit-a colo la hrast, întrebu-l pinezi căt s-a pogodit, bore n-a fost ontrat, hrastu tačat-a, je se jadę ocoli de hrast neka-l daje pinezi căt s-a pogodit pre vâke, n-ă vrut dă, je cu sekura preste hrast e hrastu fost-a supel probit l-a și poșnit-a roni-se pinezi din hrast. Tăți nepunit-a hrastu de pines supel. Je poșnit-a lu hrastu ganę je ke nu va căta pinez nego samo căt s-a pogodit: osăn fiurini. Je lăt-au osăn fiurini și męre cășe. Când-a verit kășe întrebu-l frăți e-adu-s pinezi, je le zice c-a dus și zice lu frăți céla istu e-ăre pinez căt vor. Frăți-l rogu neka męre rată și lăt-a cu sire saki se brșe și mers-a colo. Când-a verit colo, pinez căt a vrut, nepunit-a brșele și viru cășe. Când-a verit cășe

poșnit-au ganej ke cum or resparti pînezi. Ćela bedastu odgovorit-au ke vor pezej cu bălăntunu lu saki căta e mers-a la preftu poșandi bălăntunu. Antrêbe-l preftu ke ce va cu bălăntunu, je odgovorit-a e-ăru za resparti pînez trei frăț. Preftu vire su ocnă z-ascută cum jel pârtescu pînezi. Vezut-l-a Ćela bedastu frâte prețtu su ocnă, popadit-a o lemne, tofnit-a prețtu preste căp ucis l-a. Poșnit-au cuvintă frăți ke e-or de prețt. Ćela bedastu frâte kârle l-a ucis zis le nu misliț niș. Popadit-a prețtu Ćela bedastu, dus l-a la o cășe juve fost-a o șmocvă la ușe, smocvele bure zdrile, puș l-au o șmocvă-n mără ura-n gură, neștăvit-a pringă șmocvă neca ștăje și cu șmocva-n măr. Verit-a mulera nopta pișă fărē și s-a prestreșit ke prețtu smocvele berē. Scăpat-a mulera de frike cutră om ăn păt și-l spure ke prețtu berē smocvele. Seolă-se omu, lăje o lemne-n măr și resclide ușa și tofne cu ea lemne prețtu preste căp. Prețtu căde pre vâle mort. Omu spure lu mulere e-a ucis prețtu ke e-ăre făce, ămmestit s-a, portă prețtu-l aĉesta la ĉeștă, la ĉeștă fost-a vozu cu mlăre. Furmaru cărmit-a eăli. Je, Ćela om neștăvit-a prețtu lă voz și l-a pus un cuș de mlăre ăn pumău și pumnu la gură neca mărănke. Verit-a furmaru și vezut-a ke prețtu mlăra mărănke, popadit-a nușcäre lemne. tofnit-a prețtu preșto căp ucis l-a. Poșnit-a mișli furmaru ke e-a facut, e-a prețtu ucis, popadit l-a, hitit l-a ăntr-o ăpe, juve l-a ăpa dus r-on șopot, neștăvit l-a ăpa e-a stat ca și se re fi viu. Verit-a loțti și ĉija fost-a bur loc za lepuru ucide. Loțti mislit-a ke-i prețtu ăn spije za ucide lepuru, ontrăt loțti hitit-a din pukse-n prețt, ucis l-a și podle lot l-a ăpa.

Susnevița 4.

Matei (Mäte) Glavina. 70 anĭ.

2.

Săracul înțelept.

Ur om a verit din simău cutră cășe, ănjurbātu-s-a pre un goșpodin bogău. Tela goșpodin ăl ăntrêbe: te rogu spure-m ăi ĉuda omir ăn simău. Tela siromăh l-a odgovorit ke nu

știe ke nu l-a brojit. Pokle gospodinu ăl ăntrêbe ke-i bur simău, odgovorit l-a siromăhu ke nu l-a pokusit. Gospodinu s-a uredit (ali ofendit) fakut l-a ur batiment (clămat l-a-n sud) și fost-a piseitu pre mandăt ke ăre za veri testa zi, ma ne ămna, ne jezdi, ni ne rescuț ni ne ăncătat. Siromăhu s-ăncățăt r-o șornie căre n-ăvut de jos podlogu, e-un piĉor jezdit-a pre căpre. Verit-a la sud potuĉita pre use și vut-a-n lepur ăn torbițe cu sire. Je știut-a e-aru ĉuda breĉ ăn sud. Potuĉit-a la ușe, din-untru l-a odgovorit ke ĉire-i fărē, je odgovorit-a: țela cărle nu-i nuntru. Jel a vâle ănuntru știut ke-i țela huștut fărē. Jel a vâle zis lu portuneru (cărle-i la ușe) neca șpuște breĉi (e-a breĉi tămna fost) neca-l restjeseu. Când-a portuneru resclis ușa lu breĉi pre je, je pak zvadit-a lepuru din torbă lăsat l-a, lepuru scăpăt-a, breĉi după je. Vezuto au săndețu din sud ke-i căta ștut zis-au lu portuneru neca-l trăže ăn conobe (la căntină) neca-l dăje be din tote băcivile samo ne din ță-ista căre-i mai bur viru. Când s-a siromăhu nepit ăntrêbat-a ke neca-l dăje și din ță-ista juve-i mai bur, portuneru l-a zis ke nu cuteze, siromăhu mers-a la ĉep, resĉepit-a ĉepu, hitit-a ĉepu mai largo e-a putut, viru din băcivă tocit s-a fărē portuneru vrede cu ăzăzetu-n șeula de băcivă neca nu mere viru fărē din băcivă. Siromăhu lăt-a țela băt di după ușe preste portuner, portuneru iohkejt-a când l-a siromăhu batut cu bātu, săndețu deșupra din cămere ĉ-a vikejt neca-l bire bâte. Siromăhu vut-a-n căpotină visita o ĉetărtă de cărne pre cluke lăt-a ĉetărtă de cărne și uo pus după ĉerbice și cu Ćela căpotină s-a zăgrnit și ĉetărtă fost-a grele căpotină uo zăgrnit neca săndețu nu vede ke porta cărna fărē. Je plecînd-a mere fărē, za scăpă kă, ăntrêbăt l-a săndețu pre ocnă primit-a bură, siromăhu l-a odgovorit: gospodine, mușăta hvălă de reș și un ăt ăn așă. Je mers-a kă. Akmoĉe portuneru căta e-a fost viu, cum l-a siromăhu bătut cu bātu, je cu ăzăzetu ăn băcivă țirut-a vavik neca viru nu fărē mere.

Susnevița 4.

Matei Glavina. 70 anĭ.

Bora și țáranul.

Un tirár gospodár vut-a a se grunet, verit-a bora, í-a lát tota hrána. Óela gospodár mers-a éere bora. Ántrebát-a tote vinturle dokle șa flát, virit-a la káse lu bore, án cásę flát-a mája lu bore și ántrebát-a juve-í bora. Ía í-a zis ke nu-í acásá ke neca fuze ká, ke se verire bora ke-l va rástrzei. Íe zis-a nazát ke nu se șa rástrzei ke moreș șoda-í pláti ée í-a făcut e mája í-a zis ke neca se scunde su șcále. Verit-a bora acásá ántrebát șa mája ke éire-í áncá, mája í-a zis lu bore ke a fost un tirár om ke í-aj éudá șoda făcut, je ke n-áre cu ée jivi ke í ver morei șoda pláti. Bora odgovorit-a ke cu ée va je pláti ke n-are niș. Mája zis-a ke l-a ká trámes e bora zis-a neca-l éfeme nazát. Verit-a éela mladík de su șcále fáre și spus-a lu bore ke í-a tot lát. Kmo bora í-a zis ée reí tu vre. Óela tiráru gospodár zis-a ke neca-í dáje cu ée va jivi. Bora í-a zis ée t-oi dá: dáu-ț éesta taviol, ma é-oí jo cu taviolu zis-a tiráru. Bora í-a zis ke va veri de sako ée pomislire pre je și cu éela taviol mers-a ká éela gospodár. Verit-a lu o oștarije și mers-a-n untru după scánd restágnit-a taviolu și posmislit-a ke neca-í viře pre taviol za muncá și za be. pak verit-a de sako. Saturátu-s-a și nepit s-a, podle mers-a durmi. Gospodári í-a gámbieít taviolu án éa vreme ée je a durmit. Damăreța sculatu-s-a mers-a ká de la éa oștarije, podle ámnat-a reńke verit-a foma pre je restágnit-a taviolu ke-í va veri éeva za muncá. Nu í-a vrut pre je niș veri. Podle je mislit-a ée va fáce, turnatu-s-a nazát către bore și zis-a lu bore ke l-a privárit cu éela taviol ke nu vre pre je niș veri. Bora í-a zis ke nu l-a privárit, ke juve a durmit, zis-a ke-n oștarije. Akmoé zice jo nu-ț poc dá ke éástá tikviță. Pak je a odgovorit: jo cu tikvița é-oí fáce. Bora í-a zis ke din éa tievá va trli vir cáť vrure. Akmoé când-áj șa lát-a tieva și mers-a către éa oștarije nazát. Zis-a lu oștaru se va cumpără vir. Oștáru í-a zis ke dende are je vir, tu n-ari niș, éaja-í a me stvar, jo t-oi vir nástoci

cát-cáder ver e tu pripráve bácvile. Íe pus-a tieva la bácfve și bácfvele s-au netocít din tievá. Akmoé poșnit-a nazát be și zádurmit-a. Oștáru gambieít l-a tieva éa și taviolu. Damăreța s-a sculát mladíku și mers-a ká fost l-a sete vrut-a ke neca din tievá viře vir, din tievá n-a vrut veri vir. Mers-a rapoí către bore ke l-a prevarit și cu tieva. Bora a ántrebát ke juve fost-a, zis-a e-a fost án éa oștarija éa și mánke. Akmoé zice bora jo n-am ée átu-ț dá, nego éesta bát. Ó-oí cu bátu zis-a je. Bora í-a zis cu éesta bát juvecoder merseri je va báte, ámná-n éa oștarije și ántrebe taviolu și tieva neca-ț dáu-o, se nu-ț vor dá zi lu bátu neca-í báte. Oștáru și oștarița nu í-a vrut dá nazát ni taviolu ni tieva. Zis-a je lu bátu neca-í báte e bátu poșnit-a pif-paf dokle negri virit-a și corbi. Când a văzut ke nu-í áto, dát í-au nazát taviolu și tieva. Pak a mers-a ká la se cásę mladíku și jivit-a eum a vrut cu taviolu cu tieva și cu bátu.

Susnevița 4.

Josif (Joze) Ţvečić. 62 ani.

A auzit-o nemtește, când a fost jandarm.

4.

Ce n-a fost și ce nu va fi.

Fost-a trei frăț, toț trei ansurát. Ma când íel éeva cațát íale í-a dát lor éa fost mai poredán. O zi când au mes án loț íel s-a pogovorit ke se rer éeva lovi íel vor áns priprávi. Akmoé éa zi ucis-au o capre divle e kmoé foc n-au íel vut. Cațtat-au r-o bándá de codru și r-átá și vezut-au ke focu árde na desno de juve íel au fost. Óela mai betáru au zis jo meg éere colo foc juve veden, și je verit-a colo și affát-a dvanaist ocoli de foc, e éeli omir táť au fost, íel au furaveít boi. Íel ál ántrebu é-áj tu verit oca. l-o am verit ke vezut-am ke áncá-í foc și ve rog neka dájeț-im zálíka foc. Íel a zis noi ț ren dá foc ma tu valé se spuri ée n-a fost nigdar nice nu va fi, ie zis-a nu sám bur za spure. Eí, donke morești remăre cu noi. Óeli álti

șteptu-l e nu l-je. Când nu-î, meș-a čela Ńtu frăte čere. Și verit-a și je čolo și ăntrebăt l-a č-aî tu verit oc? Ie zis-a verit-am neka să mi-aț dă zălica foc și frătele. Iel au odgovorit no-î ț ren dă foc și frătele se ver tu spure če n-a fost nice nu va fi. Ie zis-a nu știu, ja, ontrat ver și tu ăncă remăre. Česta maj tireru vezut-a ke nu-î ur ni ăt și mers-a și je și verit-a colo și ăntrebu-l č-aî tu verit? Să-mi dă zălica foc și frăți. Iel au zis dă-t-ren foc și frăți se ver tu spure ča če n-a fost nice nu va fi. Hoh, je zis-a laeo. Când s-a me čăce născut io-m vut dvaiset și činč vāni. Și ontrat kirst n-a fost ăn lume și m-am domislit și posadit-am un bob și je valē nerăstit-a piră la čer. Și mes-am pre česta bob ăn čer și ontrăt rugăt-am Domnu neca-m dăje kirst cu č-oj čăce kirsti. M-am ča vreme č-am io cu Domnu ganeit virit-au jos o căpră prope de česta bob și l-a prigrijit și akmoče prende voĭ jos. Io căvtu ocoli de mire și vezut-am ke ăj o birsițe de mekinē și io-m de ča nepunit jepurle și pac mekină piră la mekină pa-m mes ănzolu. Ma mănke neg-am jos verit falitu mĭ-a uri zece metri și ontrat hitit-am eu mire pre vāle și m-am zăcopeit r-un crug cu căpu nuntru, nu m-am putut nicaor oslobodi. Ma nič činč nič șase mers-am căse lăt-am bātu și prălița și ontrat stucit-am ocoli de mire ărpile, pac mes-am kă. Iel zis-a ke ăj bur, dăt-l-a frăți și foc.

Susievița 4.

Josif (Jože) Tvečić. 70 ani.

5.

Tridičin.

Un crăf a avut trinaist fil și ča trinaistile l-a ganeit Tridičin. Și toț trinaist zgoit a vek fost. Și lor čăce zis-a neca mergu pre lume čere trinaist sorăr d-un čăce și d-o măje și toț neca se-nsoru după čale trinaist sorăr svaki după a se. Și kmo iel mes-au, și plerdutu-s-a nro boșcă, și vek nopte fost-au, vezut-a-n ča boșcă o svitlăvină și verit-au colo. Fost-au o mare căse. Akmoče mes-a iel la

čă ușe și člemu: lăsăț ne nuntru. Iel din căse odgovorit-au čarli ăste? Noĭ ăsmo trinaist frăt tot de un čăce și de o măje, ș-acmo ămnăț nuntru. Și-l ăntrebe če voĭ čerșit. Noĭ čerșin a noștre lube. Noĭ ne ren rāda ănsura după trinaist surăr ca și ăsmo noĭ trinaist frăt. Iel zis-au bire. Iusto io ăm trinaist file și ontrat pripavit l-a čira. Și iel au čirăt și zisu l-a česta istu kmoče voĭ veț mere durmi cu saki a se și așa facut-a. Ma de čănda s-a iel cucăt toț și cu jale Tredijin je s-a sculăt și mes-a scută če va ganeĭ česta istu și cu a se mulere. Akmo iel česta istu se ganē cu mulera ăncă va fi bură pečenije. Io de čănd iel bire zădurmiru io voĭ mere cu cuțitu și voĭ lu toț trinaist căpurle poseči (tală). Ie misle č-ăm de făce io? Acmo cum a vut svaca file bareta pre căp, je lăt-au lu tote baretele dispre căp e pus-a lu saki frăte pus-a ura pre căp, e a lor fațolele. Și čănd a je verit posečit-a lu tote trinaist căpurle. Česta om mes-a năzat cătră mulere și ganē ma ren ve bură pečenĭ. Și akmo česta Tredijin mes-au scută se au zădurmit omu și mulera. Je auzit-a ke dormu. Mes-au probudi frăți, ala homoče! și iel a scapăt. Ma česta și cu mulera iel au fost măgi și avut-au un papagalo. Dămăreța čănd s-au sculăt mago resclis oena și ăntrebe papagalu cum ăj. Papagalu odgovore slab-aĭ facut. Ie-l ăntrebe e če-ĭ? Lu tote filele č-(t) ăj căpu posečit. Iel a verit năzat căse. Akmoče česta dvanaist frăt zis-a lu čăce ke Tredijin e-a facut poseči căpurle lu trinaist fețe (surăr). Și ča e-a fost filele lu măgo. Ma je e-a zis: ke je ke se fură și călu din stālē lu măgo. E čăce ăl čemă cătră sire. Tu ke aĭ zis ke reĭ fură și călu din ștāla lu măgo. Ma, čăčo, nu credēț io ča n-am zis. Ma tu ăj zis lu frăți. Ia, čăčo, se io meser colo năzat tu nu ver mire ăto vede ke io l-ăm facut čudă. ma čăce-l zice: ali mere colo ali fi obisit. Ben, ĭ-oĭ maj voli mere colo nego fi obisit. E acmoče je mes-a. ănbătit-a pre čale un peclar tot răstărzejt. Ie ăl zice: răspoĭ-te tu din ča robe și da-uo miĭe. io voĭ a me țije și asă iel au gambijeit. Acmoče mere je și vire la ușa lu măgo și-l ăntrebe: bura șera și vire česta măgo če reĭ tu? Io ăte

rogu se reji tu mire lasă încă dormi. Ie ganę jo te voj lasă ma se ver ăń ştălă. Se reji fi mai muşăt ămmeştit reş te pure ăm păt, ma nu portă ke me puri ăm păt. Io ăńs ştiņu ke jo nu săm curăt şi dătu l-a ăńră şi pus l-a ăń ştălă. Cînd au măgo zădurmit ie scočit-a pre că şi mes-au cătr-a se căşe. Virit-a căşe zice lu căce ţasta t-je călu. Dămăreţa cănd s-a măgo sculăt reşclide oena ăe nove ăj papagălo? E ie odgovorit-a mes-au eu drăcu călu, lăt-ăl-a Tredijin. Acmoće frăţi lu Tredijin mes-au cătră căce şi zis l-au no zis-au Tredijin ke măgo ăre o pońave cănd poşne grădu capli ie hitę ţasta pońave pre căşe şi văle ferme. Şi ie zis-a ke ie reji fi bur şi pońava lă-l. Ontrat căce-i ăl clemę cătră sire şi zice-l tu e-aj zis ke reji lu măgo lă pońava. Ma ne, căco! Io ăl-am ăude facut se ăj meser colo tu nu ver mire ăto vede. Ali mere colo, ali fi obisit. Ma i-oj mai volı şi mere nego fi obisit. Akmo ie cumpără un starić de nuc şi mere şi vire la căsa lu măgo. Cănd a ştiņut ie ke măgo sa cucăt ăm păt, e ie mes-au pre ţesta căsă la măgo. Acmo poşne sipeji ţaste nuc, acmoće mulera lu măgo ăl probude şi zice-l vezi ke caple grădu e măgo se scole lăje pońava şi mere űo [vo] hitę pre căşe, juve va űo hiti lu Tredijin ăm braţ. Acmoće ie űo portă lu căce şi zice ţasta ăt-je pońava. Ma frăţi zis-au lu căce Tredijin au zis ke ie reji lă lu măgo şi papagălo.

Tu ke ăj zis lu frăţi ke tu reji lă lu măgo şi papagălo. Ie zice: căco, ăe propińo me jeleşti vede mort. Ma jo-t zic ke moreşti mere ali fi obisit. Ben, mai volesc şi mere nego fi obisit. Şi ie lăt-au űo spiritiţă pliră de bumbon şi ăesti ţucărăńci şi acmo vire la căsa lu măgo ponoći (pre nopte) şi zice: papagălo viro tu oc, e ăe reji Tredijine. Viro tu oca şi ămnă eu mire. E, nu voj. Ma samo viro oc t-oj dă pocusi ăe ver muncaveji la mire. Şi dăt l-a de ăesti bumbon şi ganę tu ver vavic la mire şă živi. E papagălo ganę tu me reji privari. Nu reş. Hajde! Şi mes-au ăń ăa spiritiţă şi ie űo zăclide şi űo portă kă. Acmo mere căşe. Duće-űo lu căce: ţasta t-i, căco, şi papagălo. Bravo sineo! Acmo mergu frăţi lu Tredijin cătră căce şi zicu Tredijin au zis

ke ie reji fi bur de dură măgo şi cu mulera. Şi căce clemă-l cătră sire şi zice-l tu e-aj zis ke reji fi bur dură măgo şi cu mulera. Ma, căco: Domnu a meji şi a teji ăe va zice ke tu mire aşă muncęsti. Ma ăa nu t-je ăto ali de săble muri ali colo yi (mere). Ma neca fi je cum va. Mai volesc yi nego de săble pogini. Acmo lăje un mare casun zelezăń şi pure nuntru de ăesti svet şi mere pure-l pre voz. Vire ăńtru căsa lu măgo şi vike se veş cumpără svet. Vire măgo şi cu mulera şi zice juve-ti-s, e ie: ăńca ăń casun. Ie zice dunke reşclide casunu, ie vreda reşclis-a casunu şi zvade doi-trei făre. Măgo zice ăe n-ari mai muşăt. Ie zice ăń casun ălje ăude. ămnă nuntru si cu mulera pa veş sberi. Şi ontrat măgo şi cu mulera scočit-au ăń casun e ontrat ie zăclis-a casunu mai trda ă-a putut şi acmo ăl trăze căşe şi clemă căce: căco ţasta ăţi-s: măgo şi cu mulera. Ontrat căce facut-a veri covăcu şi zăfarecăt-au măgo şi cu mulera.

Susneviţa 4.

Josif Ţvećić. 70 anı.

6.

Ceı 12 frăţi.

Un did şi o bábă siromăş n-a vut niş ăto nego dvanaist ove. C-or făce frita, poşnit-a răzbi un ov scočit-a un fećorić afăre. Răzbit-a ăt scočit-a ăt fećor şi aşu pir lu dvanaist. Foş-a dvanaist fećor n-ăvut ăe dă le muncă. ăela mai micu zis-a lu ăela did, ali căce, ke l-a şrut za căce, ke neca mere cătră crălu ke neca le dăje za munca ăeva cu ăe reńte treće. ăela căce mes-a cătră crălu şi an-treşăt l-a ke neca le dă ie eu ă-or prijivi reńte ke ărc dvanaist fećor. Akmoće ie ke le va dă ma k-aru de făce ăe ie zisere, tot ăesta boşcă ăe se ăńca vede jel ăru povadi şi lemnele kăşe duće ăńro zi ke se nu vor fi făr de căp. Şi pokle neca vire saki cu se birsă ke voj le dă din magazin neca-ş nepuneseu căteoder puturu purtă. ăeli dvanaist frăţi virit-au eu se le birse. Lu jedanaist nepunit-a e lu dvanaistile n-a vut pure ăe. Pokle ke nega megu cu ăă kăşe şi cănd

Că finiru ke, neca viru năzat ăntrebă. Că finit-au poijidi. Tremes-a čela maj micu fil čăce cătră crălu ke neca le dăje inke lucru ke n-ăru cu če jivi. Crălu zis-a ke neca čă măre sinocoșe moreș spravi și uscă și-n ștălă pure firu ke se nu va lu toț căpu poseci. Čăce virit-a cătră fil jălosno. Filu l-a-ntrebăt ke če-ı jălostăn. Čăce lı-a odgovorit če n-oı fi jălostăn, crălu mı-a zis ke măre se nu pokosireț česta sinocoșe și spraviserăti și-n ștălă pusérăt ke veț toț căpu plerde. Čela micu fil zis-a ča ke-ı lăcò e-or dămăreță pir la osăn ur durmi și pokle e-or mere ke va rosa de pre jărbe trece ke se va mănke uscă. Mes-a și pocosit-a mănke de nopte și uscăt și dus acășe firu și-n ștălă pus l-a. Potle mes-a saki cu se birșe la crălu ke le va dă plăta. Așa lu jedanaist vut-a če dă și lu dvanaistile n-a vut. A zis ke neca megu kășe și ke neca ča scupa mărăncu dokle tirlire de ča. După ča zălie vreme poiidit-au tot če l-a dăt crălu. Čela micu trămete năzat către crălu čăce. Crălu zis-a lu čăce ke neca viru către je ăn corătu crălevski ke va dă lu saki un ča și jivlenia. Akmoče cațăt-a čeli frăț saki se ča, o betără jăpe zis-a lu čela micu: ja tu mire și lăt-a ȳo. Akmoče čela crăl clemăt-a toț čeli dvanaist frăț scupa și l-a zis ke morescu află dvanaist sorăr de o măje și de un čăce și ke s-or ănsură cu jăle, ke se nu lu toț căpurle ăn prevăle. Mes-a toț năzat către se čal jălosno. Și ča betiră jăpe zice lu čela micu frăte ke če-ı jălostăn. Če n-oı fi jălostăn cändi m-a crălu zis ke moresc dvanaist sorăr află și cu jăle ne-nsură ke se nu ke ne va toț poučide. Jăpa l-a zis ke-l va duce colè juve ăs čale sorăr. Cänd a fost jedanaist ur mes-a din corătu lu crălu čeli čal preste un codru virit-a la o cășe și čija ča betiră jăpe făcut-a fermej toț čali și zis-au lu čela tireru frăte ke-ı čija ča cășe juve ăs čale dvanaist sorăr. Și ke neca legu čija färe čali și ke neca megu ăn cășe ke neca zicu: bură șera mămă. Noı ismo dvanaist frăț voı e-areț dvanaist file șă ke noı ne řen răda ănsură de ăncă de la voı. Băba zis-a bire, ămnăt după scänd șede řen färe čeva za večeru. Pok čirăt-au și pus-a durmi saki cu se frăjeriță. Zădurmit-au

toț samo čela micu n-au. Čela micu mes-a färe către se jăpine ăntrebăt-au-o cum ke ăre de färe c-a frăți zădurmit cu șele frăjerite. Jăpa l-a zis ke neca mere vreda și ke neca pure baretele dispře frăț pre filele lu badese. Pokle verit-a badesa, posecit-a căpurle lu șele file, c-a mislit ke-s čeli frăț. Čela micu lasăt l-a vių, și mes-a durmi băba. Akmo mes-a čela micu jăpa ăntrebă ke č-ăre de färe. Jăpa l-a zis ke neca zbudē frăți și ke neca zejezdescu saki a se ča și ke neca megu řente. Frăți mes-au, pak neca je mere pozdravi măja badesa ke je n-ăre řesnò ke moreș mere kă. Virit-a la jăpe l-a zis ke neca ȳo zejedē și ke se văzure čeva pre čale ke neca nu zice niș ke se ziseră čeva ke-ı va fi teșco a luı potle de cänd căse verire. Verit-a un cus de čale řente vede un per c-a svitit maj kăro nego sorele. Potle jăpa l-a zis t-am ıo zis ke se čeva vezuri ke șă nu zic niș. Ma cänd aı zis: ămnă jos și poberē. Poberit-au și pus-au ăn jep. Akmoče se vezuri čeva řente niș nu zice nego homo kă. Mes-a zălie řente jezdinda vezut-a un per de un pul pre pemint. Vikejt-a lu jăpe vezi-vezi ke-ı čija un mușăt per, jăpa l-a zis ke se vezuri čeva n-ăre de cuvintă, ma cänd, ăj zis rezjezde-me și le sus pure-n jep. Zejezdit-a năzat și megu halopenda řente. Năzat a vezut o potkovă de ča ăn prevăle vike năzat lu jăpe ke-ı o mușătă potkovă čija, cänd ăj zis scoče jos dispře mire și pure ȳo-n torbă. Zejezdit-au năzat și verit-a ăn corătu lu crălu. Pus-au čali și jăpa-n, ștălă. Ustrigejt-a čali și za sviču pus-au peru de ča fetă ča remăs vie și pus-a durmi ča nopte. Ată zi cațăt-a pinez de la crălu saki o tyantike. Toț a cumpărăt svičile e dvanaistile n-a vrut. Je cumpărăt-a rakije și bejut-au și opit-sa zalik pus-a je peru de ča fetă čarle l-a svitit. Akmoče frăți l-au tinjit lu crălu: e-a rakije cumpărăt și ke au fost bet și e-ăre un per čarle-l svițe na mesto de sviče. Crălu l-a făcut viri intru sire cu čela per și l-au zis je ke ăre dură ča personă č-au čela vut ke se nu-l va căpu tălă. Mes-a je jălosno năzat către se betără jăpe. Jăpa l-a ntrebăt ke za če-ı jălostăn. Moresc fi jălostăn cänd ke va crălu ve

că personă é-au éela per vut, ke io nu stiúu juve-ăi ni juve nu-i. Că betără iăpe l-a zis io t-am avizejít că vote când am de colé mes ká dila éa badesé ke se vezuri éeva ke neca zici niş. Pak cole-i éa fetă é-au éela per vut án legăr éa rămás şi noi reu cole mere din já. Iel au colé verit iăpa legăt-au de murgve pak au mes din fetă dus-a úo fáre pusa úo pre iăpe şi pak a mes năzat pozdravi mája şi e-a verit din se lube ke-s va úo ká lá. Mája l-a rugát ke neca ştepte ke-l va da şi otpravi cu já mai bire ée puture. Ie zis-a nu mi-e lesnó io meg morei akmoce ká şi scoót-a pre éa betără iăpină şi mes-a cu éa fetă cătra crálu. Crálu tot contenát e-au şa muşată fetă dus, ma fetă smiron fost-a jálosne. Pokle éela tireru mes-a cu iăpa án ştálă, pus-a úo la jásele muncă şi ustriglejít-au-o, ma pus-a éela per de pul za sviču. Fráti l-a mes tãnji şubito lu crálu e-are un muşát per cárle l svite la jásla lu iăpe. Ie ke nu nigdar sviče cumpără, nego ke éeli pinez ée cáta dila crálu ke cumpără rakijă şi ke-i smiron be prin ştále şi ke-l cojune. Crálu-l fáce veri către sire cu éela per. Mes-au je năzat án ştálă cătr-a se iăpine jálostán. Iăpa l-a ántrebát ke ée-i jálostán. Ée n-oj fi jálostán crálu mi-a zis ke morese éela pul duce é-au éela per vut ke se nu me va ubisi. Iăpa l-au zis éela pul ái cole juve şi fetă fost-a. Akmo reu morei cole mere din je. Verit-a colé, legăt-a iăpa de murgvă năzat. Mes-a je án căse din éela pul. Fost-a-nr-o grumbe caiă, dus-a úo fáre pre iăpe. Iăpa l-au zis: ámnă pozdravi mája. Ie verit-a la cámară potucít-a la use: mámo, zis-a, io-m verit din éela pul é-ai peru ántru mire hitit, când am ká scăpát cu fráti. Şteptă, şteptă filu meú ke-t voj dá mai muşată caiă, ke éa ista-i grumbe za pre lume purtă. Ie n-a vrut şteptă, scăpát-a fáre şi zejezdit-a se iăpe şi mes-a ká cu pulu la crálu. Crálu fost-a cuntenát vede éela pul ma pulu fost-a smiron jálostán, şi zis-a ke-i bire, ke neca mere án se lucru. Mes-a je cu iăpa-n ştálă şi pus-a năzat potcova de cá ée l-a svitit. Fráti l-au năzat mes spure lu crálu e-are o potcovă de un cá ée-l svite ke nigdar sviče nu cumpără. Crálu fácut l-a

duce éa potcovă ántru sire. L-au zis ke va je ave éela cá é-a potcove purtát, ke se nu ke-l va căpu talá. Éela tireru fráte é-a fost dintru dvanaist mes-a jálosno năzat cătr-a se iăpe. Iăpa l-a-ntrebát ke zác ái jálostán, je l-a spus ke l-au crálu zis ke se nu l éela cá duráre ke va fi fáre de căp. Iăpa l-a zis ke neca mere cătră crálu şi ke neca-l dáje dvanaist koje de bo, şi tu le pure pre mire, pak reu mere cole la máre aproape de éela şcol cole-i éela jdribát ée a ţesta potcove purtát. Tu ver mere-n ţesta máre jelve şi ahmo când io se zehihzdeji va jdribátu veri, va pre mire scoói şi potle m va da o brtiţá, va o cojă dispre mire scoói ánprevále şi va fáce inke zece şi o votă şi-m va dá ea şi şi mánke cá brtiţá ke va saka vote o kojă scoói dispre mire ánprevále. Şi cá dvanaista vote când verire tu viro vále jos şi cáta-l de uzdá. Cătát l-a de uzdá zejezdit-a iăpa mirát l-a lu crálu neca áre şi cálu. Potle mes-a cu iăpa-n dvor. Potle morejit-a svičile cumpără s-a vrut án svitlost fi. Feta, pulu şi cálu fost-au smiron jálosni. Crálu facut-a zekuhei cădera de lápte ke va éela siromáh, éela dvanaisti fráte, ántru éela cuhejit lápte scoói. Ie rugát-a crálu ke neca-l lásá la cá betără iăpe ontrat vede. Verit-au la iăpe jálostán iăpa l-a-ntrebát ke záce-i jálostán, je l-a zis lu iăpe ke more fi jálostán crálu e-a pripravit cădera de lápte cuhejit şi ke va morei nuntru scoói. Iăpa l-a trames către crálu ke neca-l rogá ke se re dopusti cá iăpe ocoli de cá cădera trei vote mere şi trei vote zepusi nuntru lásá. Crálu dopustit-a şi je pac au scoót án cá cădere ántru lápte. Potle scoót-a fáre mai muşát nego fost-a mánke. Akmo crálu zis-a ke-i bire hitit-a éela lápte din cá cădere fáre şi spelát-a úo facut-a duce frijece lápte, nepunit-a cădera şi facut-au-o zecuhei. Scoót-a si crálu nuntru şi murit-a án cădere. Akmoce posnit-au fi veselá fetă şi pulu şi cálu. Potle mes-a je către iăpa-n ştálă, iăpa l-a zis ke úo more ucide, je aparát s-a ke cum va úo ucide când já l-a facut éuda bire. Ma já iusto ke úo more ucide, já ke-i o file de un re sprocálnitá şi e-a úo morejit ucide. De când au úo ucis já ke s-a dignit ca şi golnbiţa

și e-a mes letejuda-n ȕer. Ie pac s-a nsurât eu ȕa fețâ și e-au fost vesel toț seupa.

Susnėvita 4.

Josif (Josė) Tvećić. 62 anĭ.

A auzit povestea de la un om din Craina.

7.

Margareta.

O vota fost-a un om și cu mulėra și avut-au treĭ fećor e nicacove stvar ȕn cȕse. Akmoće zis-a lu mulėre ma ĩo morese mėre pre lume. Mulėra zis-a ĩo sȕm contentȕ ke șa noi reĭn muri de fome m-anco tu te ver seapuleĭ și ĩe mes-au. Facut-au do ure de cȕle e ȕmbȕtit s-a pre o mulėre și ȕo-ntrebe: bura dȕmareța; ĩa ĩ-a zis cotro merĭ și ȕe ȕsti așa ĭȕlostȕn. Ie zis-au ĩ-om lasȕt cȕse mulėra și treĭ fećor e nicacove stvar ȕn cȕse și șa ĩo poc fi ĭȕlostȕn. ĩa-ĭ zice niș nu te ĭȕlostĭ se tu ver ĩo te voi ĭutȕ, e, bože, se reĭ vrė ĩe zis-au. ĩa zis-a: voi. Ma samo tu ver mire cȕema za kotru. ĩo voi ĩe zis-au se reș ĩo samo ști ĭuve voi ĭĭeĭti. ĩa zis-a nu-ĭ potriba ke știĭ cȕnd fușere cȕ vreme za naște ĩo voi veri ȕnșe. Akmoće ĩ-a dȕt un bavulić plir de pinez. Cȕsta om tot vese și cuntenȕt mėre acȕse și zice lu mulėre kmo nu reĭn pogini. Mes-a ĩa cumparȕt-a cȕa fost potriba za ĭivi și șȕ reĭntė trecut-a bire.

Acmo virit-a vreme za naște și cȕa ĭenseȕa verit-au vȕle și fostu ĩ-au za botru și fost-au fețȕ și ĩa ĩ-a facut pure lume Margareta și dȕtu ĩ-au lor ĭnke pinez za ĭivi. Și zis ĩ-a nu ve zepuștiĭ, ĭiviĭ bire. Acmo cȕa fețȕ virit-au ȕn șȕse ȕn și sutla-ĭ verit-au și zis-aw cȕsta fețȕ vȕle se ȕo dȕe ȕn școlȕ. ĩa mes-aw ȕn școlȕ, ȕmmetsaveĭt s-au kȕro mușȕt cȕe coder eĭ maestra arȕtȕȕa ĩa vȕle știeveȕa, așa s-a bire ammveȕaveĭt ke a fost cȕce și mȕȕa cȕda contentĭ. Kmo verit-au fețȕ ȕn dvanaist (ali ȕn zeće și doĭ) ȕn și virit-a vȕl cȕsta sutlȕ. Acmoće zice lu cȕce și lu mȕȕe ĩo ve rog dȕeĭt voi mĭȕe fețȕ e ĭel aw zis slobodno, laĭeĭt-vo cu Domuu

și acmoće ĩa vo lȕt și mirȕt-av-o ro mȕre cȕse ĭuve fost-a zeće cȕmere și ĩ-a zis: Margareta vezi ȕnȕa ĭiȕe devet cȕmere e țȕsta zeća ĩe za me, ma tu n-ȕri nigdȕr cȕvtȕ ȕn nuntru. ȕnȕa ȕri cȕe ver și muncȕ și be și cȕe ver. ĩa nuscȕt vreme fost-a poslușnȕ. Ma o zi ĩ-a verit ĭelȕ za vede și ȕn cȕa cȕmere de zeća. Cȕtȕt-a de cȕcȕ și cȕvtȕt-a ȕn cȕmera cȕa ĩsta și vezut-a țȕsta se sutlȕ ȕn foc ke ȕrde. Acmoće zeclis-a nȕzat și vȕle verit-a a ĭeĭ ȕnel și zis ĩ-a Margareta cȕda ȕĭ falit ke ȕĭ cȕvtȕt ȕn cȕa cȕmere ma cȕnd verire fȕre tu ver zice ke n-ȕi cȕvtȕt, ĩa-ț va zice ke ȕĭ ke ȕt-a vezut e tu ver zice ke de reĭ fi mutastȕ șȕpte ȕn ke se ȕĭ. Și verit-a ĩa fȕre zis ĩ-au cȕe n-ȕi tu vut devet cȕmere e za cȕ-ȕi tu cȕvtȕt r-a mė. ĩa ganė: n-am. Cum n-ȕi cȕnd ĩo t-am vezut. ĩa zis-a: ma de reș șȕpte ȕn fi mutastȕ se am e ontrat lȕt-av-o ĩa și dus-av-o r-un codru și ontrat ĩa remȕs-a ȕn cȕsta codru ȕnsȕ cȕda vreme fost rescȕnit s-a roba și remȕs-a golȕ. Akmoće un crȕl vut-au un ĭil și misȕtu-ĭi-s-a ke ĩe mes-av ȕn cȕla codru ȕn low și c-a cațȕt o mușȕtȕ fețȕ. Akmoće ĩe spure lu cȕce și lu mȕȕe, ĭel ĩ-a zis: șa ȕmnȕ și ĩe mes-av cu seĭ breć și verit-av ȕn cȕla codru și brećĭ poșnit-av latrȕ e ĩa vut-a frice de breć și mes-a ar-o ĭelvȕ și ĩe verit-av cu puķșȕ, brećĭ lȕtru și cȕvtu ȕn zgoru. Ie cȕvtȕ sus și vede cȕsta fețȕ mușȕtȕ golȕ sus ȕn ĭelvȕ. Acmoće ȕl zice ȕmnȕ ĭos, ma ĩȕ niș. Ontrat ȕl ratȕ cu mȕra ke neca mėre ĭos și ĩa verit-a ĩe ȕl zice reĭ te tu maritȕ dupȕ mire, ĩa nu zice niș e ontrat ĩe lȕt-a lȕpezu și hȕrta și zepiseĭt-a ke se ȕl va lȕ. ĩa zemȕhnit-a cu capu ke ĩȕ. Acmoće ĩe respulȕt-a capotu și ȕmestit-aw ĩȕ și vo durȕt cȕse și pus-a vo ȕn cȕmere și mes-a cȕtrȕ mȕȕȕa și zis ĩ-a mȕȕo laĭeĭt un mușȕt vestit ĩa zis-a cȕe voi ȕmmesti ĩe zis-a cȕa fețȕ cȕe ȕn ĩo durȕt. Și ĩȕ mes-a cȕtrȕ ĩȕ și vezut-av-o șȕ mușȕtȕ ke ĩa fost-a cȕda contentȕ și vo mestit mușȕt dostȕ. Ie mėre cȕtrȕ cȕce și zice-ĭ tȕto ĭ-on durȕt o mușȕtȕ fețȕȕȕa și ĩo voi me dupȕ ĩȕ ȕnsurȕ. ĩe ĩ-a zis cȕe ȕt cuvintȕ, ĩe zis ne. Donke cum te tu poĭi ȕnsurȕ dupȕ ĩȕ cȕn nu cuvintȕ. Ma ĩe zis ali cuvintȕ ali nu nigdȕr ȕtȕ nego ĩȕ. Cȕce zis-a șa ben bire neca-ț ĭiȕe

cum ver și iel ăș-aw ășsurăt. Acmoce zălic vreme după că lui a verit ke more mere ăș vojscă. E iă ramăs-a nosite. Acmoce ie zis-aw lu măje căvtăt-vo bire, mai bire ce putet. Acmo verit-a lej vreme za naste. Și acmo verit-av nopta a lej sutlă și jutăt-av-o tot ăl făce ă-a fost za potribu și nascut-a un fil cu zlameña de sore ăș căp și ăș vreme de nopte că sutlă cesta fecor lăt-a și otăriti l-a pringa gură și lātu-l-a kă di la iă. Acmoce damăreța verit-av camalera cu cafelu-l și wo vede ke ăș tot cu sänze nemajită pringa gură și mere vred spure lu craliță ke Margareta ăș ocoli de gură nemajită cu sänze. Acmo ia vred mere vede și vo vede ke iă aw nascut, și clemu baba neca o vizite și aflăt-aw ke aw nascut. Acmoce iel pisescu lu cesta om-ăl ke a lui mulere aw nascut și ke l-aw pojdit. Ie odpise neca ăș cum ăș niș slăbo nu-l faceț. Acmoce verit-a ie căse și năzat jivit a cu ia ăș mir. Nuscăt vreme după că morejt-aw ie mere rapoi ăș vojscă. Și iă ramăs-aw nosite și ie zis-a lu măje ve rogu ăreți-vo na văr se nu făce ea și mănke, ali tot uro ia a facut ea și și mănke ia nascut-a filu cu zlatne lură ăș căp, pak viritu l-a sutla și lātu-l-a kă și omăjitu l-aw gură cu sänze. Dămăreța l-a dus camalera ruçenița și vezut-a ke ăl-je gură omajită cu sänze și mes-a cătră cralița și zis-a Margareta ăș siguro nascut și pojdit-aw fecoru. Ia niș zis-aw, ășnă din băbe. Băba verit-aw vizitei wo și aflăt-a ke aw nascut. Acmoce pisescu lu omu-l ke cum a facut manke ke a facut și emoc. Ie odpisejt-a, acmoce faceț ăș că boșcă o iapnenița și nejarit wo bire și când se poșnire lucră iapina ontrăt wo hitiț ăș nuntru neca zgorè. Iel a facut iapnenița și cându s-a poșnit lucră iapna a wo durăt ăija za wo hiti ăș nuntru. Ali avzit-aw un glăs c-a zis holt. Iel a zis pre holt morejn șteptă și virit-aw a lej sutlă cu amindoj fecori și zis l-a ce reț voj făce țesta stvar. Vedeți voj ia mire odepit-a e io ăș a lej fecoric zgoit și vedeț cesta ăș amindoj și mes-aw iă căse și cu seļ fecor dosta cuntenți fost-aw toț vede cesti doj fecor așa mușăt și potle pisejt-a lu omu-l ke ăș fecori vij și mușăt ke ăș o veselè za vedej. Și ontrăt fost-aw

șapte ăș cum s-a iă zesnit ke neca fiie mutastă șapte ăș ke s-aw iă cavtăt ăș cămeră lu a se sutlă și iă pogovorit-aw.

Susnevița 4.

Joșe vejtè. 70 anî.

8.

Ivan.

Ontrăt a fost o măje bețără, vut-a un fil. Ivan l-a fost lume. E că măje n-a putut ășnă, pak o morejt purtavej. Verit-a la o boșcă za poçini, pogledit-au pre un hrăst e fost-au colo pașita și pre iă fost-au pisejto ke țire se cu iă-nțize ke-i țare cătva. Pogledè încă reñte vede pueșa, pre iă-i pisejto ke nu saeo țe se nemre ke se utide. Și ie lăje năzat măja-ș și vo portă reñke și iă-l ășntrebe ke țe-i ke-i șă țare, ie n-a vrut spure și mes-au iuve dvanaist draț bivejt-au și rescis-a ăcela portun țelezăn, mes-au nuntru zos ăș iameș. An nuntru fost-au o bețără băbă și l-a zis ke ă-a verit ăș nuntru ke vor veri dvanaist draț l-or tot resterzej. Ivan a zis neca-l scunde cu măia se juve va și ță băbă l-a zis ke neca se su șcäle scundu. Și verit-au țeli dvanaist și zis-av ke le ihne de krștiân ke moreș nus-cărle suflet fi. E băba zis-a ke nu-i, iel l-a zis lu băbe ke nu l-or niș ke-i măi țare nego iel dvanaist, iel ke se dosti munțescu docle țela portun rescidu și ontrăt s-au arătăt iel și ontrăt a scupa bivejt. Un draç s-a după măja lui ășsurăt și iel a fost kăro iadni pre țela Ivan. Și măja l-a fost kăro bolneș și omu-l ganè ke neca trămete Ivan lu un ăt draç purmanu fură, ke va ozdravi iă. Și Ivan a lăt pueșa și pașita și mes-au cătră țeli draț și l-a utis toț din pueșe. Și o fetă fost-a sproclnită și vo scapulejt-a și vo dăt-a la o oștaric sluji. Și mes-av cu țela purman către măja, iă fost-a inke mai bolneș de iad ke mislit-au ke drați l-or utide; pocle ș-a zmislit omu-l ke ăre medvidu ke ăl va utide și mes-av Ivan pre colo seteș-se printre ușe ke-l va fură e medvidu-l ganè, Ivane, măja-ț slăbo mislè, lè-ț

fruşvi căt ver. Şi ontrăt a mes cu fruşvile lu măja duţe, ia inke fost-a mai bolne de iād şi omu-l ıi s-a zmislit ke ăre guju mere şi Ivan a mes şi s-a şegeit ke-l va fură e guju l-au zis, le-t căt ver, ma-t măja slăbo misle. Ie mes-au cu merele către măja, măja fost-a inke mai bolne ke nu l-a putut vedè mort. Ş-a zmislit năzat omu-l e-ăre tigra narănt şi Ivan av mes ke-l va fură zălik. Tigra l-a vezut şi l ganè: le-t Ivane căt ver, ma-t măja slăbo misle şi l-au dus lu măje-ş, ia fost-a inke mai bolne şi s-a zmislit li ganè: Ivane, io reş rāda fāre mere şi mes-av ăn sore şi l ganè, Ivane, de t-oı bisti şi ie l-a pus căpu pre zeruncıı şi ontrăt l-av ocli zvadit. Şi ie ontrăt a plāns, auzit-au medvidu, şi tigra şi guju, mes-av către ie şi l-a zis, t-am noi ganeit ke-t măja slăbo misle şi ontrăt mes-av către tă fetă ăn oştarie şi ia verit-a către ie tija şi vezut-a e-av un golub ocli de lăc moteit se şi şcofeit-a ke va şcofni zirna n-a putut omotit-a căpu ăn lăc, ontrăt a vezut pro-veit-av şi Ivan spelă ocli şi pogledit-a ontrăt a nuşcăt vezut ea şi şi mănke. Pocele mes-av Ivan, şi medvidu şi tigra şi guju cătră ţeli draţ năzat şi l-a lăt paşita şi pucşa şi l-a uţis şi ie pokle ănsurăt cu tă fetă.

Susnevița

Pepina Ţvetiċ. 17 anı.

9.

Un cenuşotcă.

Ontrăt a fost trei frăt, ur mai bedast, tot ţe zia pokosia nopta nuşte poidia. Mes-av ţela mai bedastu nopta veglă s-au cucăt pre cupu de furniz şi verit-av o ăbe iăpe şi poşnit-av muncă iārba şi ie cu biţu poşnit vo bâte şi ganè-l iăpa: nu me bâte, na-t me uzdă când te domisliri (ali când ăt fure trebe de mire) io t-oı fi pronte şi ie lăt-av uzda şi pus-av ăn torbă şi s-av cucăt dormi şi verit-a ţeli doi frăt cătră ie şi l-a zis ke ţe dorme, e zis-a ke ia, ma iel nu l-a putut niş zite e-a fost tota iārba şi toţ trei mes-av căşe. Ată nopte mes-av ţela bedastu veglă năzat şi s-a

cucăt pre fărniţ şi verit-av năzat o roişe iăpe şi poşnit-a muncă iārba, lăt-av ie biţu şi poşnit-av o bâte şi l ganè: nu me bâte, na-t me uzdă, când ăt fure trebe domislè-te t-oı fi pronte şi ie s-av năzat cucăt şi durmit-av pira dămareţe. Şi dămareţa l-a frăti verit şi l-a zis ţe dormi, zis-av io dormu, ma iel nu l-a putut niş zite e-a vezut ke-i tota iārba. Şi mes-av scupa căşe. Şi ăta seră mes-av năzat veglă, s-av cucăt pre fărniţ şi verit-av o negră iăpă şi poşnit-av muncă şi ie lăt-a biţu şi poşnit-av o bâte şi l ganè: nu me bâte, na-t me uzde, când ăt fure trebe domislè-te de mire, t-oı fi prontă şi s-av cucăt năzat dormi. Şi verit-av frăti către ie dămareţa şi l-av zis: ţe dormi, ie av zis ke ia, dormu, iel tot uro nu l-a putut niş zice k-a vezut ke-i tota iārba. Ontrat mes-av scupa căşe. Crălu făcut-av toţ mladiki veri cătră sire ke cărle zberire (ali afăre) lui file mai muşăt ţela ke va fi lei. Şi mes-av ţeli doi frăt şi ţela bedastu ganè ke mere şi ie, e ţeli frăt li ganescu juve meri aşă bedast plir de ţeruşe şi iel a mes şi ie s-a domislit de tă ăbă iăpită şi ia l-a verit şi l-a dus muşata robe şi ie fost-av mai muşăt colo. Şi s-a nemureit fila lu crălu ăn ţela bedastu. Ie av mai mănke căşe verit şi ăntrebe frăti cum a fost colo iel av zis e-a fost ur karo muşăt ke s-av nemureit fila lu crălu ăn ie. Ie-o (in loc de ie av) zis, io mai karo de voi vezut e iel av zis dende? Ie-v zis din ţirişia di după căşe, iel ontrat lăt-av secură şi vo talăt-a. Văle după că zălic vreme av crălu făcut năzat veri mladiki şi ţeli doi frăt av mes şi ie zis-av, meg şi io, iel l-av zis juve meri şă bedast plir ţeruşe, ie s-av domislit de tă roişe iăpe şi l-av dus inke mai muşata robe. Fost-av inke mai muşăt nego mănke. Fila lu crălu s-av năzat ăn ie mai nemureit e-av fost inke mai muşăt tot uro ie-v scapăt mănke căşe. Când a verit ţeli doi frăt ăl ăntrebe cum a fost, iel av zis muşăt e ie-v zis: i-om inke mai muşăt vezut, e dende, din nuc di după căşe, iel av zăino secură lăt şi l-av talăt. Zălic vreme după că năzat av crălu făcut veri toţ mladiki cătră sire şi mes-av ţeli doi frăt şi ganè: meg şi io, juve tu meri plir de ţeruşe. Ie s-av

domislit de ța negre jăpe și fost-av inke mai mușat nego mănke. Și verit-av colo și fila lu crălu țirut-av vitița din ocnă pre zăzet ke cârle-l vo zvadire țela ke-l va fi frăjeru. Și zvadit l-av o țela bedastu plir de țeruse și scapăt-av cu vitița căse și niș n-a vrut spure lu frăți și fila lu crălu fost-av zălosne și nu știut niș juve-i je. Fost-av făr de vitița și făr de frăjer. Făcut-av vizita pringe tote căsele juve fost-av vr-un mladik și verit-av iusto la ța căse și vizitejt-av țeli doj frăț și întrebe ke te nu-i inke vr-ur, jel av zis ke aj ur plir de țeruse, jel a zis neca se râte și flăt-av la je vitița și morejt l-a lă cu sire și s-av maritat dupe je. Je fost-av vavik între țeruse. Iă fost-av vavik jălosnă și fost-av vojscă și je mes-av către țate și-l ganè: tătò, meg și jo cu voj și l-av zis amnă și le țela șepastu caline și mes-av și l-av rămăs calu între lut și s-av domislit de ța abă jăpita și mes-av și tot-a finit vojsca an țint minut. Când a fost finit trlit-av crălu între țela gospodin și l-av zis cāt-i za plăcu, ie-v zis dila Domnu plăca. Și mes-av căse crălu ans. Țela zet l-a verit treja zi jel a mislit ke ancă nu va veri vec. Și zălik vreme după cā năzat vojsca poșnit-av și zis-av lu căce: tătò, meg și jo, căcele l-a mislit ke nu va bore bit năzat veri și l-av zis le-ț țela caline șepastu și amnă și mes-av docle verit-a între lut. Când a verit între lut l-av rămăs calu între lut, n-a putut rețe și s-av domislit de ța roșă jăpite și jăpita l-a verit și je-v tot rezdrenit an zețe minut și crălu l-av întrebat ke cāt aj za plăcu e je l-a zis di la Domnu-i plăca și crălu mes-av căse. Țela zet l-a verit treja zi după ță, jel av toț mislit ke nu va veri nigdâr. Zălik vreme după ță poșnit-a năzat vojsca și je năzat av zis lu căce: tătò, meg și jo. Je l-a zis amnă le-ț țela caline șepastu și lăt-av țela caline docle verit-av între lut. Țija l-av rămăs și s-av domislit de ță negră jăpite și mes-av cu ță jăpite și s-av ogrebit la picor neca-l sânze trle și av rezdrenit tota vojsca an zețe minut și crălu l-av zis ke te l-je lu pițoru, je l-a zis ke neca-l dăje țeva za legă, ke se nu-l căta sânze tirlè și je l-av dāt a se fațò cu lumele a sev și

mes-av căse. Verit l-av zetu treja zi și l-av zis mulera ke te l je lu pițoru e je n-a vrut rată și l-av obidit pițoru și l-a flăt ke l je lumele lu țate pre fațolic cu cârle l-a fost legato. Și ontrat av crălu mes către je și li s-av plecnit an zêruneli și ke neca-l otproște ke l-av davejt țela șepastu caline când an voiscă mezeja e je c-av tot bire rezdrenit ke neca-l nu-l zemerè ke l-a za niș țirut și ontrat l-av dāt a se erune și fost-av je crāl.

Susnievita.

Pepina Țvețic. 17 ani.

10.

Ulica.

Ontrat a fost ar-o cētate nușcărli lădri cārli furavejt-au și școda lucrāt, ma nigdar nic ur nu l-a putut fermei ni ști cārli as. Akmoce dāt-a fāre hārtele sudu ke cire-l fermerè ke va dobāndi căta de regāl; pocle fost-a o locāndjere cāre a pus afāre patru tabele și pre jale fost-a pisejto ke celi lădri neca viru r-a lei locāndă și spuru ke as ca jel. Iă ke va făce ke nu vor fi niș pedepsejt, samo ke jel vor ramare r-a lei locāndă za camaler. Jel au știt pre țaste tabele și vedu ke aj căsta pisejto și ganè Ivanin: vezi Toni ce-i pisejto ans, ie zis-av ma ki zna se nu re țasta fi vr-ur tradimenat. Ivanin a zis noi homo an locāndă reñ clemā obedu pac pocle reñ cu jă ganej. Jel a verit și clemat-a obedu. Când a fost računu platit-a și zicu ce aj cā notejto pre cāle tabele. Iă zis-a pre cāle tabele aj pisejto se re celi ce furu r-a noștra cētate jel veri cătra mire jo le reș șcapulej ke nu re veri niș gaștijejt. Jel a zis aj pac istina. Iă zis-au: aj, sufletu reș dā, ke aj istino. Jel ontrat av zis noi asmo. Ia ontrat mes-a vāle an sud și zis-aw lu sāndetu jo voj flā celi lădri, ma se veț obeçi ke nu al veț niș pedepsej. Sāndetu zis-aw niș nu le-n castigej. Ia mes-a kă și l-a zis acmoce veț fi ancă ar-a me locāndă ce ve jo urdiner cā veț făce. Iă vut-a o file cūda mușată, fost l-a lume Ulica. Țasta fețā fost-a incă

tireră, ma saki rado ganeja cu iă. Lu măie-l ăi-a fost țasta čuda ja. Potle cleme česti doi camaler și le zice: voi doi veț lă caroța și a mē filē și veț vo zepeleĭ ăn boșcă și când verireț ăn boșcă cu iă veț vo ućide și veț ăm duće limba-l și irima. Kmoće ă l-aw-o lăt și pus ăn caroța și mes-a cu iă-n boșca, cmo-l zicu: noi te reŋ moreĭ ućide. Ia zis-a: e, ućideț. Iel ganescu ur lu ăt ućide wo tu čela ătu ućide wo tu, je ganē n-ăm irimă za ućide wo și je ăi ganescu a lei se ăști tu cumentă ramare ăn țasta boșca, ma nigdar ne veri ăntu omir. Iă zis-a: ășăm. Cmoće vut-a iel cu sire un brec și l-aw ućis și l-a zvadit ocli și irima și limba și țasta dus-aw lu măie. Când a măia čă cațăt zis-ău o hitiț colđ lu breči. Acmoće časta feță ia čere vr-un loc juve va durmi, n-a putut flă niș suhotă ča zi. Pocle čerșit-aw și flăt-a o buevă șuple și pus-s-a ăn nuntru șumă și mäh și s-a nepravit za durmi. Čă șere foșt-a bueva șuple e-a putut mușăt cavtă serozi și iă cavtă și vede doi și zeće omir, și cavtă juve mergu, iel a mers r-o iăzvineĭ. Dămareța cavtă și vede ke mergu färe ur și zeće ma zice ur a ramăs nuntru, ma potle sorele a verit färe. Ia mere ăn čă iăzvineĭ și vede ke un om dorme ma fome l-a fost ia se tuțne după scând și cață muncă, docle s-aw saturăt și nepit. Acmoće poșnit-aw lucră le păturle când a necinit păturle lăt-aw metura pometit-aw mușăt ča cășe-le și mes-aw kă de čija.

Potle șera viru čeli lădri ăflu țasta tot curăto, spelăto, pometito ăntrebu časta istu č-a ramas nuntru čire aw țasta facut. Ie zis-aw io nu știu, io n-ăm vezut. Iel ăi zicu șa čă-i veglăt, je zice i-om popit o butile de rum și zedurmit-am docle aț voi verit. Iel ganescu bire-i. ăta dămareța cavtă čă feță și vede ke nu mergu färe nego ur și zeće, ma iă mere färe din buevă și mere acolo. Vire nuntru nu vede nićur, ia ganē, o brijăn česta narod e căpo de čeli lădri fost-a nuntru scuns și je zice č-ăi tu ăncă verit? I-om verit de mikę ăn țasta boșcă io nu știwu dende, je zice se ști cumentă ver fi eu noi. Iă zis-a: voi. Acmo verit-aw čeli ălți șera și čira l-a fost pripravită și iel aw

čirăt și iă cu iel și de când aw poćirăt se scolă česta capo de lădri și zepovidē neca se și iel scolu și neca zvadescu svaki a șe spădă afäre din țecă ke vor face nu iurament ke časta feță ke vor o face ke je a lor sor ne dai bog se le vrur ni pomisli slăbo și acmo iel a jivit čija scupa. Potle časta feță verit-a ăn doizeće și pătru ăi.

Mușătă a fost. Zice česta căpo noi reŋ face pecăt se časta feță cu noi fusere iă-i tireră, mușătă iă se re marită se re fi ăntu narod. Noi reŋ wo zepelē ăr-o četăte și verit-a nopta cu caroța și wo pus nuntru și mes-aw cu iă ăn četăte jușto ăn čă ista locăndă juve l-a fost măia și čija aw-o cunșeieĭ. Dămareța dus l-a camalera cafelu și-l cavtă și mes-a cătră gospodarită și ăi zice časta ăi nostra Ulică. Iă zice: ămnă kă și mere vede. Când wo vede wo conoște, hă, zis-aw potle cleme čeli doi camaler și le zice bură ămă-ăț facut. Iel zicu e če? E fila ămă-je cășe. Acmo ve zic morei-m face lă wo kă-n caroța și wo ućide și veț ăm duće de iă mărle și ocli. Acmo iel lăt-aw-o și wo miru ăn boșcă și ăi zicu: cum ăi tu zis ke tu nu ver nigdar veri ăntu narod. Iă zice: io n-ăm verit, mire dopeleĭt-aw nopta. Iel zicu e čire. Iă zis-aw, io nu știu. Iel ganescu reŋ ăl tală căpu. Ivanin a zis ma io nu li l-oĭ tală, Toni ni anca io. Potle Ivanin ganē, ma mărle reŋ moreĭ ăle duće, reŋ ăl tală svaki ură și iel talăt l-a svaki o măr. Iovanin ganē cum reŋ de ocli și de irimă. Acmoće mările-s talăte, sänzele-l mere färe. Acmo filu l-un cral a fost ăn low și luĭ breč ămbatit s-a pre časta feță. Poșnit-aw latră, je tyłe cu pueșa și vede časta feță mere către iă și wo ăntrebe čire t-a talăt mărle? Ia zice nu știu, scapăt-a kă. Ie vreda lăt-aw fațole din jep și l-a legăt časte măr și lăt-aw o kă cu sire. Când a verit cășe pus-aw o ăn cămerę și cleme a șe camaler: pas vreda din duhtoru (ali medigu). Cmo je verit-a l-a staieĭ sänzele și acmoće iă ramăs-a čija cu iel. Česta fil lu cralu mes-a cătră čăce și măie și le zice: io sām dopustiț voi me ănsură după častă feță. Iel l-aw zis e ki zna de če narod je iă. Ali je zis-a ma io nigdar după nićura nego după iă, șa ben neca-ț fiĭe.

S-a pozaconit și iă ramâs-a nosice (ali plire) și ie morejt-a mere ăn vojsca. Nerăncit-aw o lu măje. Potle nuseăt vreme verit-a vreme za năște. Nascut-aw doi fečor ur ea și zlata ur ea și srebro, iel a fost toț cuntenți și vesel lu česti doi fečor și vâle pisescu-l lu omu-l ke li s-a nascut doi mușăt fečor ur ea și zlata ur ea și srebro. Ontrat poštă n-a fost, tremes-a omu cu list. Tăsta om verit-a durmi ăn că locănda ce l-a fost măja. Čirăt-a și mes-a durmi. Când a ie zedurmit ovizitejt l-a ce portă și lăt l-a čela list e nepisejt-a ăt și pisejt l-a ke a lu mulere aw nascut doi breč. Când a tăsta om verit colo cătră ie și dăt l-a česta list, ie căvtă și vede ke l-a mulere nascut doi breč. Ie lăt-a hărta și le a pisejt lu măje și lu čăce ni breč ni măcki neca jivescu. Și cunsejt-a lu česta om čela list. Potle česta om juve va mere durmi iusto ăn că ista locănda. Čirăt-a și mes-a durmi. E ia mes-a făce vizita aflăt-a ke-i și pisejt iă lăt-a česta list și nepisejt-a ăt și zis-a neca-s mușăt căt ăs ni ea și zlata ni ea și srebro vojt morejt dă le morta a lei și lu fečori și zis-a se nu vojt umoriret iel cănd io verit căse vojt io voi omori. Potle verit-aw česta om cu listu căse și l dăje lu crălițe, iă-l lăje, și resclis și vede ke ie časta piseito. Ia vek n-a putut ărente și de suze.

Acmoče cralița nu mere vek ăn cămere cătră iă ni cătră fečor de pasion (de jalost). Ia-ntrębe camalera ce va zice ke nu vire a me soera la mire acmoče. Ia zis-a io nu știu și tăsta camalere spure lu cralițe și cralița lăt-aw čest-a list și mes-a către ia și plănze. Ia zice ce va zice ke ăste șa jalosnă și plănzet, ia-l zice: hē, moja draga, poe io fi jalosnă și ăm ce plănze căvtă česta list și iă lăje și l-a știt și zice, draga maico, e zăc veț me umori faceț un legăr za doi fečor și nepraviti-m cum vojt me ăncăreă și iel ontrat făcut l-a čela legăr și pus l-aw ăn nuntru fečori si aw o ăncăreăt cu mare jalost și cu suze. Pokle ia mes-a kă juve flăja vr-ua jir mic cu dinți otkinija și poidija. Acmoče verit-aw la lăc, fost-aw plir de ăpe ia zice česti mel fečor nu-s spelăt căta vreme, io vojt ăl ăncă spelă și

s-a rescareăt și lăt-a ur eu čele čăkife și l-a poșnit spela-vui ma po nesrici li s-a smăenit ăntru ăpe. Ia plănze și vede doi omir ke ăs čija prope și vikę za vaj me bože iel zicu ce ăt-je, fečoru ămi s-aw cazut ăntru ăpe și se va zemor. Ur ăl zice de čeli doi ver ăl zvadi protignē märele și ontrat ia cu čale măr neteze se ke-l va zvadi și viritu l-a năzat märele ca și vut-aw mănke. Česti doi omir a fost Isu Crst și sveti Petru și zis-a Isu Crst: jeno ce ăs cărtit česti fečor, ia zis-a ke nu-s. Ie zis-a se ver ke-l crstese, iă zis-a ke iă, și pus l-aw lume lu ur Antonio e lu čelă ăt Iorio. Potle časta mulere mere prin boșea și află o căsiță mușăt nepravitā și mes-aw ăn nuntru, și čija aw jivit. Potle verit l-a česta om acăse și ăntrebe juve ăs čale zvirine. Măja-l zice: kakove zvirine, fost-aw doi fečor ke aw ăl fost mușăt vede, ur a fost ea și zlata e čela ătu ea și srebro. Ie ontrat zvade čela list și-l dăje lu măje. Ia zice io n-am časta pisejt. Ie zice șa juve ăs, ia ontrat ăl dăje čela list și ie ăl lăje și ăl proștę. Ie zice io n-am česta pisejt, časta va fi un tradimenăt. Ie ășa jalostan mes-a durmi, ali durmi n-aw putut. Dămareța se scolă și zice lu măje și lu čăce: io meg čere a me mulere. Iel ăl zicu juve ver wo tu află, ali ie mes-a cu pușsa pre umer și ămnăt-a čude vreme. O seră ăs-aw plerdut ăr-o boșcă și vezut-a ke ie o svitlo rente ăntru ie și mes-a și flăt-a ča căse și tuče la ușe, zice din nuntru čire ăj? Ie zice: io sām un om. Zice din nuntru: io sām vek căta vreme ăncă io n-am ničur vezut ni avzit om ăn česta craj. Ie zis-a ma io ăsām și ontrat ia aw ăl resclis și-l ăntrebe ke ce ăl-je fome? Ie zis-aw ke ie, ia ăl-a pripravit čira și ie čirăt-a și zis-a ke ie trudăn. Ia l-a zis čija-i pătu cucă-te nuntru și ie ăw se cucăt și ăw se facut ke ie dorme. Pičorele l-a fost șa fărę din păt și zice lu fečoru pure lu čăce pičoru ăn păt neca ăl počinę. Rapoij lu čela ătu zis-a pure-l măra ăn păt neca ăl počinę. Ie cmoče se făce ke s-a zbudit și wo -ntrębe tu, jeno, dende-ști tu, ia zis-a: io ăsām mulera lu filu lu crălu. Ie zice e cum? I-om vut mulera ma fost-a făr de măr. Ia zice: e ia, ma mię Domnu

dât-a pocle mărele. Și ontrat verit-a conosec. Si emoce mes-a kã. Atã dãmaretã ja zice: fermejt cãta vozure și soldãt reñ mere din lãdri și fermejt-aw tot cum av ja zis și mergu și ja cu jel juve fost-a cești tãt și mere ratã an cãsta șpile. Cãnd a fost tot nuntru aw al polovit și polegãt și pus l-aw an voz și tot cã c-a fost an cã șpile. Potle verit-a cãse și cu cel lãdri și zis-aw hacmoce tot rezlegãt și l-a pus ar-o cãmere și l-a-ntrebãt ke se wo conose jel aw zis ke ne. Ontrat l-a zis se veț voj ramare anc reñ ve dã mare grãd e cãrle va mere kã pote ji fãr de nica-cove frice, je nu va fi niș castigejt și ve reñ dã cu ce puteț bire jivi. Aemoce nușcãrli ramãs-aw e celi alți mes-aw kã. Cmo s-aw pogovorit ke ce vor face de a lej mãje și de cãla istu cãrle purtãt-a cãle listure. Cãce luj a zis reñ nepuni o bãcfvã de prãh și ar l-en pure an nuntru pac ar l-en prinde și așã facut-a. Prins-aw prãhu e jel aw mes pãr la aria.

Susnevița.

Joșe Tvetiç. 70 anî.

11.

Țiganul și măcelarul.

O votej fost-aw un țigãn și cu un bicãr, mes-aw ar-o cãtãte. Țigãnu vut-a cãrușe za vinde e bicãru cãrne. Jel aw fost conosec. Aemoce țigãnu n-av putut vinde cãrușã, luj a fost fome. Aemoce mes-aw la cãsta bicãr juve vindavejt-a cãrna și l-a zis te rogu posãndẽ-m o peturinã, ie l-a zis ce ver cu ja, je zis-a: reș am cumparã pãre ke amũ je fome și je l-a dãt. Ma pokle nușcãt vreme mes-aw bicãru antrẽba-l neca-l dãje peturina, ma je vezut-a ke vire, je s-a scuns, antrẽba-l mulera juve aj țigãnu. Ia zis-a jo nu știu, mes-aw kã. Nușcãt dupã cã vire rapoj antrẽba neca-l tornã peturina. Je fost-aw an cãse, mulera l-a zis aemoce at vire lu cãla ce ști dujãn peturina, ie zis-a: scapã nu poc, voj me cucã pre țãsta seriie și tu zi ke jo am murit. Bicãru vire an cãse e țigãnce plãnze je wo antrẽbe

ce at-je ke plãnzi, jã zice ce nu vezi cã amũ-aw țigãnu murit. Je zice e juve-j, vezi, ancã pre seriie zãce mort. Je vezut-aw ke je fãr de sviçe. Aemoce zice: țigãneo, ce aști bestie ke nu arzi sviça. Ia zis-a: jo nu primojesc. Je zis-a jo-l voj lã la me cãse și l-oj prinde sviça și pocle l-oj face cãsa an ce l-en zecopeli. Și ontrat je lãje r-e se cãse și l-a facut cãsa și la zegirnit cu pãnze și pus l-a an țãsta cãse și-l portã an depozit. Și colo al face gvãrdia je ans ma nopta verit-aw tãti cija pãrti pinezi. Ontrat bicãru zis-aw cãnd a jel sprajnit pinezi mãrtvi ludi sculãti-ve e țigãnu ontrat zis-aw vezi-me și s-a sculãt e jel toț aw poscapãt. Ontrat jel doj partescu cesti pinez. Ma-n tãt je zis-aw ma ce aw cã fost verit nãzat vede e bicãru zis-aw lu țigãnu aemoce ar cu ce plati cã peturing e țigãnu lãt-aw bareta dispre cãp și l-a wo hitit na zis-a neca-ț fi je cãsta bareta pre cã peturing. Aemoce tãtu vezut-a c-a partit lu saki po o peturinã și lu ur ke n-a vut ce dã ke l-a hitit bareta din cãp și je fuze kã și spure lu celi alți tãt, ho, cija al-a fost cãta ke partit-aw po o peturinã lu saki și inke n-a fost dosta cãla cã partit morejt-a lu ur dã bareta dispre cãp.

Susnevița.

Joșe Tvetiç. 70 anî.

12.

Sora și 3 frați ai iei schimbãți în lup.

Ontrat a vut o mãje trej fil. N-ay o vrut scutã, poredin fost-aw, zesnit l-aw neca se na lupu obãrnescu. Obãrnit s-a na lup. Vut-a dupã cã o filẽ, cãnd a mãre verit antrẽbãt s-a mãje te n-ați vut nic ur ato nego mire. Mãja l-a zis vut-am incã trej fil pac ni sa na lup obãrnit. Fila zis-a jo-l meg aflã. Mes-a, verit-a la o boșcã ș-aw anjurbat pre o bãbã și l-aw zis: juve meri, jã l-a zis meg trej fraț cere, cãrli mũi s-aw na lup obãrnit. Ia l-a zis (cã bãbã) seuhẽ o cãdere de coreni și prole s-un hrãst și amna tu an hrast și j-aw mes an hrast. Verit-aw țeli trej fraț și

zis-a: tire n-a țesta fermejt și pogledit-a-n zgoru vezut-aw-o
 ăh hrăst și l-a zis viro jos. Și n-a vrut mere, ne jo ke
 me reț, iel aw zis ke nu vor wo. Pac aw ja mes jos și
 ăntrebă-l cum reș jo făce ke veț veri năzat omir. Iel aw
 zis ke neca fije șapte ăni mutastă. Și ja mes-a kă cășe
 ș-aw ănjurbăt pre filu lu crălu și l-a zis ke se se va marită
 după je. Potreșit-aw cu căpu ke va și s-aw ănsurăt și je
 mes-a-n voiscă, a lei aw Domnu dăt un fet. E măja lui a
 pisejt ke ăre mulera un brec e vut-a fetu. E je wo od-
 pisejt neca stăje doele jo verir. E ja l-a hitit ăn lăc.
 Verit-a cășe și wo -ntrebe juve-i țela brec. Măja l-a zis
 ț-aw n-a dăt mir ocoli de foc, ță văvic skitit (ali latravejt)
 pac năzat aw je morejt ăm voiscă mere. Năzat l-aw Domnu
 dăt un fet karo mușăt. Măja lui aw năzat pisejt ke țe
 vor de ță c-ăre-l mulera măcca. Je odpisejt neca stăje
 doele jo verir. Când aw je verit ăl ganě juve-i ță măccă,
 ja l-a zis ță văvic ăntre țeruse fost-a; n-a dăt mir ocoli
 de foc, hitit-ăm ță ăn lăc. Năzat a je morejt mere ăm
 voiscă. Pac l-a năzat Domnu dăt un fet. Măja l-a pisejt
 c-ăre jăba. Je odpisejt neca stăje doele verir jo cășe.
 Când a je verit ăntrebe măja juve-i ță jăbă. Măja l-a
 zis hitit-am-o ăn lăc ke n-a dăt mir. Je-w zis lu măje-ș
 țe reŋ de jă fâte. Măja l-a zis le o băcfă de petrolui pac
 pure-wo nuntru pac wo prinde neca zgorě, ma ne ănța
 nego ăn codru. După ță mes-a-n codru cu jă. Verit-a trej
 frăț lei pre căl jezdinda și treșit-aw cu fațoliću neca
 șteptu și șteptăt-aw cu ja, n-aw aprins-o. Pac țela mai
 bețaru frăte mes-aw către ja și-l ganě bușne-ț țe mai bețar
 fil și ja l-a lăt pocle ăl ganě țela doile frăte bușne-ț tew
 doile fil. Potle ăl ganě țela treile frăte bușne-ț trejle fil.
 Și ontrat aw ja poșnit ganej și ganě omu-l țe reŋ fâte de
 măja. I-aw zis: mire mislit zgori, zgorě jă. Ontrat a zgorit
 ță bețără craliță.

Susievița.

Pepina Țvejić. 17 ăni.

Trej surorj.

Ontrat vut-a o măje trej file, nu l-a putut marită.
 Zis-aw ke se re drăcu veri ke le re marită. Verit-a un
 gospodin și lăt-aw ță mai bețără. Verit-aw la o ăpe cu
 jă. Și ganě jă ke li șete. Și je l-a zis be de țija ma nu
 lasă țela pul mănke de tire be. Pulu l-a zis: lăs me mănke
 be. Jă nu l-a vrut lasă. Je l-a dăt un mer și mes-aw cu
 jă cășe. Când a verit cășe ganě-l juve aj pus meru. Jă
 n-a știut juve l-a pus. Mes-a cu jă ăn cămeře. Ubisit-aw-o
 vije de cluce și mes-aw năzat cătră a lei surăr. Și zis-aw
 veț ăm dă o file. Măja l-aw zis ke magari do și lăt-aw
 ță mai bețără. Verit-aw la ță ăpe ganě ke l-je șete, je
 l-a zis be, ma nu lasă țela pul mănke de tire be. Pulu-l
 ganě: lăs me mănke be. Jă n-aw vrut și mes-aw cu jă cășe.
 L-a dăt un mer, ganě-l juve l-aj pus țela mer. Jă n-a
 știut juve l-a pus mes-aw și cu jă ăn cămeře ubisit-aw-o
 vije de cluce. Mes-aw je năzat din ță treja file verit-a
 colo și-l ganě ță măje inc-am do marităt nu se știe juve-s.
 Și wo lăt-aw, verit-aw la ță ăpe, ja ganě ke li șete, je l-a
 zis be, ma nu lasă țela pul mănke de tire be. Pulu-l ganě
 lăs me be, ja l-a zis ke neca be je. Și pulu l-a zis pure
 țela mer țe-ț je davure ăn slămnițe. Omu o ăntrebe juve
 t-e meru. Jă l-a zis: ăn slămnițe. Je nu l-a putut niș fâte.
 ănsurăt s-a scupa. Zălie vrēme după ță ganě-l jă m reș
 răda lu măja țeva tremete. Je l-aw zis ke l va je dute.
 Jă pus-aw o sor ăn birsă și-l ganě ma nu cavtă nuntru ke
 i-oj te vede din ocnă de șufit. Și j-aw zis lu sorē ke neca
 zite te vedu ke se vrure nuntru cavtă. Je ță portă și ganě
 țe-j drăcu ăn țesta birsă ke-i șă grelo. Hitit-a ăn pre văle
 ke va cavtă. E ja-w zis din birsă te vedu pac a je vroda
 pus năzat pre umer și dus wo cășe lu măje-ș. Zălie vrēme
 după ță năzat ăl ganě mulera m reș tremete lu măje-m
 țeva și l-a fermejt pliră birsa și cu sora-l ăn birsă. Ganě-ș
 lu omu nu cavtă nuntru ke voi te vede din ocnă de șufit.
 Și je vrut-a cavtă. Jă-l ganě din birsă te vedu, je mis-

lit-aw ke-l ță mulera-l ganè din oena de șufit. Țe vreda popadit-a birsa wo hitit pre umer și mes-aw tirlinda către măje-l. Vut-aw măje-l do file cășe. Zâlic vreme după ța facut-a un fet de avlât po de Țe spețit po de Țe presău și pus l-aw pre scând zis-aw lu omu-ș măre ver duțe-m lu măje-m o birsă de țeva ke n-ăre niș. Pus-aw Ța sire ăn birsă și fetu țela ț-a vut cu Țe și ganè-l ma nu cavtă ke voi te vedè. Vruta căvtă, Ța ganè din birsa te vedu. Ontrat vreda pus-aw birsa pre umer și mes-aw tirlinda către măje-l. Și măja l-a vut tote trei filele. Țe verit-aw cășe wo clème, n-aw fost. Mes-aw ăn cămère țrebe fetu iuve-Ți măja. Fetu n-aw vrut ganèȚi. Dăt l-a un pumăn tot-aw mes na cusi. Ontrăt mes-aw năzat către socra și-l ganè iuve ț-e ța maj tirere file. Și l-aw morețit po de fet dă, ke po de Țe fost-a ăb po negru. Morețit l-a tală, ța negru lui, ța ăbo lèȚi.

Susnevița.

Pepina Țvețic. 17 anȚi.

14.

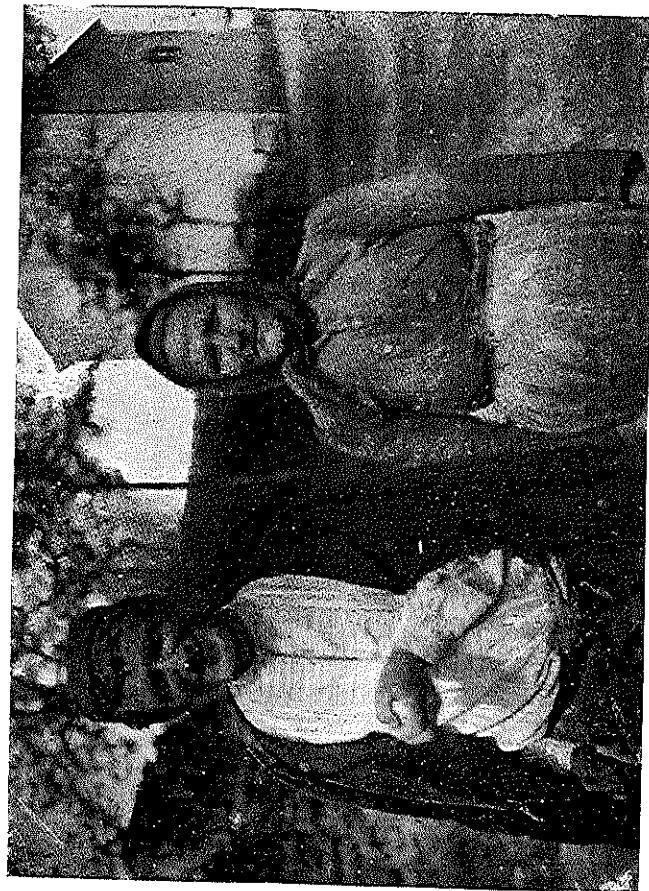
Feciorul cu roșul, negrul și schiopul.

Un căce vut-a un fił. Văvic biveȚt-a cășe, ganè-l: na-ț zețe vote zețe fiurini ămnă igreȚi, ma nu mēre cu roșu ni cu moro ni cu țoto (țela șepastu). ăniurbăt s-aw pre roșo zeigreȚt-aw toț pinezi. Mes-aw cășe jălostăn e țâte-l ganè: ză țe și jălostăn. Țe l-ganè c-aw tot zeigreȚt. Dăt l-aw năzat zețe vote zețe fiurini. ăniurbăt s-a pre moro zeigreȚt-aw toț, mes-aw cășe jălostăn. Țâte-l ăntrebe zăc ăști jălostăn. Țe l-a zis c-aw tot zeigreȚt. Dăt l-a năzat trei zețe vote zețe fiurini și mes-aw, ăniurbăt s-aw pre țoto. Mes-a igreȚi cu Țe, zeigreȚt-aw toț și măja și țâte și sire do șapte ăni. Na șapte ăni ke neca vire Țe și măja și țâte. Mers-aw cășe jălostăn. Țâte-l ăntrebe ke țe l-e ke-Ți jălostăn, n-aw vrut spure. Mes-aw ătă zi cēre-l țeli trei roșo și moro și șepo. ăniurbăt-aw o mulere-n boșcă și Ța-l ganè: iuve meri e Țe-l ganè [zice]: Țo meg așa ke Țo am zeigreȚt toț a mew și căce mew și măja mē și ăns mire. Că mulere

l-a zis, Ța, grełă ț-e ma provè. Când veriri colè la căsa lui ăȚ un lăc și la țela lăc spelă lui fiła roba și potenȚe-te tu a lèȚi. Verit-aw la lăc iuve l-a fiła lu roșo roba spelăt și wo-nțrebe ke cum se re șcapuleȚi. Ța l-a zis ke se s-er va ănsură după Ță ke-l va Ța șcapuleȚi fătē. Țe zis-aw ke va. Mes-aw la ușe lu roșo tuȚi. Și-l ganè roșo nu țe incă ura, ma Țe zis-a ke va zăȚno remare. Roșo l-a zis se ver țesta un măre codru rezscopeȚi cu crămpu de stăclă și de brăidi nesadi și duțe-m măre za obed vir din jăle. Țe mes-aw către ță fetă iuve roba spelăt-a șa mi-a roșo urdineȚt. Ța l-a zis neca mēre durmi ke va Ță tot fătē. Și l-a dus ătă zi opodne boța de vir, na, portă-l. Dus l-aw, roșo l-a zis bur ăști și-l ganè stă nopte morești țesta codru rescopȚi cu crămpu de stăclă și de grăw nesemiră și măre duțe-m hlebu. Mes-aw Țe către ță fetă iuve roba spelăt-a și-l ganè roșo mi-a zis neca țesta codru rescopesc și de grăw nesemiru și neca-l duc măre hlebu. Ță l-a zis: ămnă durmi, Țo voi tot fătē. Și l-aw ătă zi dus hlebu. Roșo l-a zis doȚ facut inca ări ura za fătē. Când ăm Țo cu țire igreȚt pac când am năzat verit pre măre pierdut-ăm vititele. Se-ști tu bur za află-le ț-oȚ cunțrātu reskini. Și meș-a cēla mladik către fiła lu roșo și l-a spus cē l-a căce zis e Ță-l ganè: țăsta-ista-Ți grelo ke Țe-w trei vote ăpa prilit și n-a putut află vititele. Ma pās tu durmi și când ăw Ță mes riba li l-a din gura se fāre hitit. Și mes-aw Ța către țala mladik, portă li-le și roșo l-a zis bur ăști, ma incă ări ura za fătē se nu tu fureri capătăn din dvor ăn dvor călu pure șa-ț valè. Și mes-aw Țe către lui file. Ță-l ganè: Țo voi fi căpu, roșo va fi hărbātu, măja va fi țetărtăle (un pițor, bedră), lè un măre băt, bâte preste hărbăt și preste țetărte, ma preste căp nu bâte. Țe ță studieȚt-a bâte nu s-a dăt ăn dvor. Roșo-l vike nu-Ți țrebe vek bâte. SpiseȚt ăști vek fāre. Si Țe mes-a către ță fetă și wo lăt-o cu sire. După că ganè-l mulera lu roșo pās tu vedē se nu l-aw că nostra fiłē toț facut ke că va fi pre vișe șegav za fācē Țe că ăns. Când ăw Țe verit năzat ganè: nu spelē noștră fiłē. Tărlit-a după Țel țâte lu ță fetă, Ța ganè țâte-m vire. Ben, Țo voi

fi bătu e tu peclaru. Tăte l-a moreit năzat căse mere. Antrêbe-l mulera t-aj vezut je ganè niș nego un peclar cu bătu an măr. Mulera-l ganè ta fost-aw iel. Mes-aw trlinda năzat. Ia ganè tăte-m vire tu ver fi virtu, jo voi fi verza. Vek n-a putut căce-l anrențe. Turnăt s-a năzat căse. Mulera-l antrêbe t-aj vezut, je-l ganè, niș nego un vrt și verze-n nuntru. Mulera-l ganè ta fost-aw iel. E ontrat a zis: meg jo și virit-aw un mare oblac și vint și iă ganè măja-m vire, ma niș, jo voi fi capela et tu preftu nuntru și iă va clemă te färe, ma nu tu mere.

Și al clemă viro färe. Je niș se nu lucrăt-a misa. Și ontrat iă-w zis cire-t wo mai prvi polubire neca-t fi je grumbe ca și hudoba. Și ontrat a mes ia năzat e je a mes kă. Și iel aw verit a căse și spus-aw lu căce și lu măje tot cum a fost. Și ontrat a verit mai munt de iel vede-l și uru s-aw pozdravit cu lui tirere fețā (ali frajeritā) și ontrat s-a lui vezut karo grumbe. Lu tot celi alți s-a vezut karo mușată e je vavic ganejt-a ke nu aw o. Ontrat aw ia zis lu căce și lu măje fačet un obed și specit un cōcot și un golub și un rebāt. Și când a iel muncāt zis-aw ia ducet cōcotu și cocotu fost-a specit și ia-l ganè ce tu știi cōcotu? Cōcotu-l ganè jo stiwu ke je n-amnāt je antrē omir și lu căce lui s-a șpotejt ke nu-l filu antrē omir āmnā. Verit-aw căce căse și-l ganè na-t zece vote zece fiurinj și āmnā igrej, ma nu igrej ni cu roșo, ni cu țoto, ni cu moro. Văle l-a verit an cuntru roșo și aw zeigrejt tot și așa spus-a cōcotu tot cum a fost facut. Feța zice lu cocotu dosta-i spus. Potle iă zis-aw ke neca ducu golubu și iă-l antrêbe ce știj. Golubu spus-a rențe ke cum a je jălostān fost când a je tot zeigrejt și n-a vrut spure lu căce-s. Potle cum a mes an boșcă și anjurbāt cā mulere și ia l-a spus ke se-l fila lui jutā-re ke va fi bire. Ontrat a iă zis dosta-i. Ducet rebātu. Când a rebātu verit pre scānd, iă-l ganè: na ce tu știj rebce. E je poșnē când aw je verit cātre tire la lăc și când s-a je țije tājit și tu l-aj zis ke se se re je dupe tire ānsurā ke tu l-er jutā și șa rențe tu l-aj facut na mjesto de je.

O păreche din Berdo.

Și când s-a țe măie domislit și când a țe căce după voi țirlit tot tu l-ai șcapuleit. Și când a țe măie verit și tu t-ai facut capela e ie preftu și iă l-a clemăt afăre și ontrāt n-a vrut ie iși și ăl-a zis căr(e)le ț wo mai prvi polubire neca-ț fiie grumbe. Și ontrat aw ie zis a cîr-ț ganē ke nu te voi și potle s-aw ănsurāt.

Susnevița.

Pepina Țvečić. 17 anī,
și sora ei Tonca Belulović. 41 anī.

15.

Stena de aur.

O vote fost-a un crăi, aw avut o fiie. Tăsta fiie fost-a za maritā și crălu dāt-a fāre hārtele ke cărle ăi za ănsura neca vire și de märe mār și de mică. Cārle verire pārvī o iusto ăn po de nopte lu čela voi wo dā. Acmoče sā sprāvit čuda de iel și verit-a ur cărle lucrāt-a cărbunu. Teli ălți ăl zicu č-ăi tu verit. Ie zis-a re putē mire vitukei. Și când a fost po de nopte ie ăi mai pārvī (a mănke) la ușe și pozvonit-a. Acmoče verit-a crălu cu fiia jos și cāvtu ke cărle ie. Čā fiie ăl vede tot nemajit de cărbur și zice hoh, tātō, mai voli-reș fi otopitā nego česta-istu maritā. Čāce zice-l: hje, ăto nu pote fi, de ăi dosta ăpe za spelā-l și jăife. Și ontrat l-a lāt l-a respulāt pira la gole coje și l-a bire spelāt și ănmestit ăn roba mușātā și l-a facut gospodin. Potle s-a-nsurāt și jivit-a čuda vrēme scupa. Pokle ia zice de juve ăști tu? Ie zice jo ăsan de lārgo. Ia zis-a jo reș rāda mere vedē de juve esti tu. Ie zis-aw reŋ ăntrebā čāce și māja se iel ne dopostiru reŋ mere. Și ia ăntrebāt-a, iel a zis ke neca me(r)gu. Acmoče iel se otpravlescu za mere kā. Čāce le zice: če veț lā caroța ali samo cālī za jezdi. Ie aw zis caroța și čuda pinez. Pocele iel s-aw otpravit și megu kā. Amnu, trāgu-se čuda vrēme, več ăl-aw zminkeit și pinezi. Ie ganē reŋ morei vinde caroța și ășā facut-a. Spendeit-aw și teli pinez incā nu-s căse. Ie ganē acmoče reŋ morei vinde și un cā. Și ășā

vindut-aw. Acmo jezdescu amindoĵ pre un că, spendeĵt-a și țeli pinez. Acmoce vindut-a și ȇla că. Potle moreseu ămna pre piĉore a șele. ămnu nușcăt după că și viru la o mare boșcă și zice ĵe: noĵ moreĵn treĉe toț ȇasta boșca pira la a me ȇașe. Īă zis-a: ĵo nigdar nu voĵ wo treĉe pre a meșe piĉore. Īe zis-aw: n-ări frică niș, ĵo m-oĵ făĉe un medvid și tu ver pre mire zeĵezdi și ĵo voĵ-te purtă și șă facut-a. Megu pre ȇasta boșca și ĵe lucră ȇala ăntru sire. Verit-a fărē din boșcă și ĵa vede o mușată și mare ȇașe și ĵa-ntrebē ăncă reņte ĵe o mușată ȇașe. Īe zice ȇă ĵe nostră. Mes-a nuntru ȇasa ănsă, ăn nuntru fost-a ȇe aw se vrut. Īe-l zice: vezi ăncă ver ve ȇe ver, ma ĵo ășăm un măgo. Țesta crăl vut-aw un fił tirer, verit-a hărtele pre ȇudē ștăt piseĵto ke ĵe la un loc o feță mușată ke se clemă Stewu de zlătă, ke ȇarl-eĵ bur veri-wo lă, ma samo de măra lu crălu. Țesta fił zice lu ȇăce: tătō, ĵo reș răda mere ȇere sora și cunădu. ȇăce Ī-a zis: he, a me fił ĵuve ver tu află-l. ȇăta vrēme ĵel ăș de ȇașe e noĵ nu niș știēn de ĵel. Ma ĵo meg, tătō. Īe zis-aw se ver ĵi, ămnă. Și Ī-a zis: ȇe ver lă ȇălu cu sedla, ali cu carōta. Īe zis-a cu sedla, e pinez ȇăt ver lă, oh, ne ȇudă și mes-aw kă, ĵe ĵezdē ȇăta vrēme docl-a fost pre a luĵ pemint știwut-a bire ĵuve ăĵ. Acmoce trecut-a mimo și veĉ nu s-a putut acordeĵ ĵuve ăĵ și zis-a lu ȇălu pir-acmo ăm ĵo tire redit acmoce portē tu mire ĵuve ver. Și verit-a la ȇă boșcă prende aw ăł trecut sora și cunădo și ȇălu mes-a pre ĉiĵa. Și emo trecut-a boșca și vede ȇasta mușată ȇășe și aw se poveselit ke vede ȇăsa și vire la ĵă și rezĵezdē ȇălu și ȇăvtă ăn zgoru și vede sora ke ĵe pre oenă. Īa zice: oh, Domnu a mew, ke ăte ved, și ăł ăntrebă cum ăĵ oĉ verit. Īe zis-a: docl-am ĵo știwut ĵuve ășăm ĵo ăm netezeĵt ȇălu cum ăm ĵo vrut, ȇăt n-ăm veĉ știĵut lasăt-am lu ȇălu neca mere ĵuve ă Ī-ĵe vola și așă m-aw durăt oĉa. Īa-l zice ămnă sus, verit-a sus ăł ăntrebē ke se ăł-ĵe fome, ali șete. Īe zis-aw ĵe, ĵa ontrat Ī-a dăt muncă și bē și-l zice: ȇe tu mislești ke ĵe me om crștian, ȵe Ī-a zis: șă țe-ĵ. Īa zis-a ke ĵe măgo. Īe zis-a neca ĵe, ȇe-m va. Īa zis tu nu ver bire

treĉe cu ĵe, ĵo te voĵ hrani și hranit-l-a r-o camerē. ȇănd a fost șera verit-a țesta măgo și zis-a: ăncă more vr-ur fi. Īa zis-a ke nu-ĵ. Īe ganē: ĵo știĵu ke ĵe și morești arătă-l. Īa zis-a se tu zicĵi ke nu-l ver niș rew făĉe ĵo voĵ ăł arata. Īe zis-aw: nu voĵ. Īa mes-a și durăt l-a ȇătre ĵe, ăł vede și-l zice: ȇe-ști tu cunădo? Și-l ăntrebē ȇe ăĵ verit oĉ? Īe Ī-a zis: ĵo-m verit ve află, ĵe-l zice: tu ăĵ verit noĵ află ma ĵo știwu ke tu ăĵ verit maj munt de lă kă Stewu de zlătă, ȇă mușată feță. M-ăm frică ke t-er privari. Zăĉ ĵo-ț zic ke ămnăt-a ȇudē de ĵel ke vor wo lă, ma toț aw ramăs acolo. Și ȇirăt-a și zice-l ȇesta cunădo ămnă cu mire ăn ĵardin, reņ ne zălic șeteĵ și mes-a și ăł zice: na-ț ȇăsta șȇătulă și dăt Ī-a un per din mustăfă lu staboru și Ī-a zis: pure-l ăn șȇătulă, se fiĵuĵi șegav ăț va rabi. ăță șeră mes-aw se șeteĵ ăn ȇăla ĵardin și Ī-a dăt un per de corb. Treĵa șeră Ī-a dăt un per de porc. Acmoce ăł zice: tu ver mere preste țesta codru, potle preste un ăț codru, poĉle preste treĵle codru și ontrat ver vede un mare palăt și ȇiĵa ĵe ĵă, ță Ște zlătă. Și ĵe mes-aw, trecut-a toț treĵ codri și vede țesta palăt. Verit-a prope de ĵe și vede ke vire un om ȇudă mare și-l zice: ȇe ăĵ tu verit ăncă cu bārba golă. Īe zice: viritu mŃ-aw hărta piseĵto, ke ĵe ăncă o feță mușată, ke se clemă Zlătă stē. Īe Ī-a zis ke ăĵ, ma tire nu va tukei. Īe-l zice, zăĉ ke ne. Īe Ī-a zis: ăncă verit-a ne ȇa și-ști cu golă bārba, ȇărlĵi vut-a mustăfele și bārba, ma toț aw ramăs ăncă și lăĵe de măr și-l trăze ăr-o mirina, ĵuve fost-a pliră de crepătă blăga și-l zice tu pira dămarețta valē se tot ȇăsta poĵdești. Īe mislē cum voĵ ĵo țesta poĵdi și se șete tota nopta, dămarețta mănke nego aw verit sorele fărē lăt-a ȇă șȇătulă din jeb și ȇăvtă-n nuntru vede țesta per de corb și-l lăĵe și-l prindē, acmoce verit-a ȇăta corb, ke aw tot ȇă ocistit. Și ĵe vezut-aw tot curăt-o și mere pre șȇale ăn zgoru tuțe la ușe, ĵe-l zice din nuntru ȇire ĵe, ĵe zis-a: ĵo sām ȇărlē ăm poĵdit ȇăta gŃllă ȇărne. Acmoce ăm portē bē. Īe s-a sculăt și mere vede se ĵe ȇă istina. Verit-a colo și vezut-a tot curăt. Vire năzat și-l zice brav ăști, ăștez ver mere ăn ĵardin șeteĵ-te cu ĵa o ură. Și

mes-a și se șetescu. Ia-l zice încă ari do za făce grele. Sera al zice: viro oc tu cu gola bərbă și-l miră r-un mare magazin plir de saca foze de vipt tot scupa zmisejto și l-a zis, vezi tu cesta vipt, pira demareță valē se fie tot zberit (ales) saca semintă posebi. Ie se șetē tota nopta, dămareța mănke neg a verit sorele fāre, lāje căsta șcătula și vede peru de stahor și-l lāje și l-a prins. Ontrat verit-a căta soreț ke aw tot că ales. Ie căvtă și vedē ke ie tot curāt, mere pre șcāle an zgoru tuce la use și zice ke ie aw facut a sē lucru. Ie l-a zis din nuntru ke nu crede, ie-l-a zis, amnā vedē și ie mes-aw și vedē tot curāt. Cmo-l zice, aștez ver mere cu iā do ure te șetej. Și ia-l zice, do ai facut bire, ma ki zna cum ver treja. Sera l-a zis țesta măgo, senoci ver mere durmi cu iā și dămarețā cānd io verir cātrā voi, valē se fiē antru voi fečoru viju și se plānze. Iel a mes dūrmi an cămerē. Ia aw se cucāt an pāt e ie aw se șetej prin cămerē. Dămareța se domislē de că șcătulā și căvta și vede čela per de pore și-l anprinde și vire un pore și porta un fečor an gurā e ie al-il popadē din gure și-l hitē an pāt la ia și ie se cucē pringē ie. Și avde ke vire măgo, ie șcipnē neca plānze și fečoru aw plāns e măgo verit-a și avde ke fečoru plānze și l-a zis bur aști fār de bārba, fār de mustāfe, ma čudā șegav. Cmo l-a zis aștez veț ve spravi kă. Și iel mes-aw kă. Ia l-a zis pir-acmoce ai tu lucrāt, acmoce voi io și lāt-a un căptir și șcārele și acu și mes-a kă. Ia zice pogledē nāzat, și ie pogledit și vede ke vire țesta măgo hučinda și zice, vire dupa noi. Iā ontrat hitit-a căptiru, facut s-a o gustē boșcā nu s-aw putut vedē ni čeru, doel-a măgo trecut prin că boșcā iel aw facut un mușāt toc de căle. Ia l-a zis pogledē dirapoī și ie căvtā și vedē ke ie fāre din că boșcā și zice, dupa noi. Iā hitit-a acu și facut s-a un mare zid și doel s-a ie zrampigejē preste čela zid iel a facut un bur toc de căle. Iā l-a zis pogledē nāzat și ie pogledit-a și vede ke aw trecut zidu și zis-a, dupa noi ai. Iā lāt-a șcārele și l-a hitit pre vāle și s-a facut mārā dinbočā, lārga și lungā. Doel-a măgo priplivit că mare iel a trecut več cunfinu și

așa fost-aw oslobodit. Acmo mergu pre căle și viru r-o mare četāte și mergu an locāndā și zepovidescu muncā și bē și ie al zice, tu nu ver mere cu mire acāse, nego te voi lasā anca an căsta locāndā. Pac potle ațe zi voi veri din tire cu mujica și cu parāda. Iā l-a zis căvta bire nu te lasā lu nic ur ni lu nic ure bușni ke se a, tu ver utā de mire. Ie zis-a ke nu va. Potle ie mes-a kă. Verit-a căse tot vesē și cuntenāt și zice lu căce și lu māje, ne daj bog, se reț voi mire bușni ni voi ni nic ur ke io am durāt că mușāta feța lu cărea ai lume Ștevu de zlātā și zice, za dămarețā veț pripravi mujica și parāda, reņ wo mere durā. Și ie mes-aw an cămerē și s-aw cucāt și aw zedurmit, verit l-a māja, resclis-a ușa de cămerē și l-a mes bușni. Ie dămareța s-a sprobudit și več n-aw știut de iā niș. Vire-l căce și-l zice, filu a mēw anca-i mujica și parāda, ala, amnāt din ia. Ie zice din čire. Căce l-a zis și ai serā zis ke ai durāt că mușāta feța, ie zis-a ke nu știē niș. Potle iā ramās-a an locānda za camaleru. Potle čudē vrēme dupa că ie mere și doī cumpān colō virde că četāte, iuve iā a fost r-o boșcā an lov. Și mergu an că locāndā, iuve fost-a iā, urdinejē-a obedu. Și verit-a na obed. Čeli cumpāni al-aw zis, anca ie o camalera ke noi n-an nigdar vezut așa mușāta feța, ie zis-a, antrebāt wo se va mere durmi cu ur de voi. Și ur al zice ke ce re dopusti cu sire ie lasā durmi, ia zis-a ke iā, ma ke-i trebe plati, ie zis-a ke cāt, ia zis-a sto fiurini și sera mes-a cu ia ke mere durmi. Ia zis-a, te rogu čija ie vircina spraznē-l și ie l-a lāt și poșnē spraznivejē cesta vircinā. Ie l-a spraznivejē tot pira dămareța. Dămareța facut-a zia, ia s-a sculāt și mes-a lucrā a șe lucru. Iel a mes an lov tot trej și-l antrebē filu lu crālu și țesta ātu, ma ai te mușāt divertit căsta nopte, ie zis-a, n-am nigdar inca așā, fost-a un piațer. Tā serā zice čela ātu ke se re dopusti ke re ie mere cu iā durmi. Iā zis-a ke ia și mes-a durmi, iā zis-a ușa ramās-a resclisā, te rogu, zeclide wo, cānd aw ie cațāt de use tota nopta aw o zeclidavejē și resclidavejē. Dămareța facut-a zia iā s-a sculāt și mes-a r-a șe lucru e iel mergu-n

lov tot trei și je ganè, fiu lu crălu, voi at amindoï ve bire divertit cu că mușata fetă. Iel a zis nigdar așa. Iel al-a zis, stăre amnă tu, eh jă, ki zua se re ja mere cu mire durmi. Iel aw zis când a cu noi, încă va mai voli cu tire și je l-a zis, ce reï tu mere cu mire durmi, cum nu reș mai voli nego cu iel. Și mes-aw cu ja durmi. Cucăt s-aw pringă jă și jă aw al bușnit și ontrat je aw o conoscut. Tot vesè și cuntenăt și l zice cum ai că ke ai tu lasăt cu tire durmi cesti doi a meî cumpăni. Ia zis-a ce nu t-a spus cum aw se divertit, hè iel mî-aw zis ke nigdar așa. Ia zis-a prvi e-a durmit cu mire je aw tota nopta sprajni-veit pișarolu e cela atu tota nopta zeclidaveit-a ușa de cămăre și reșclidaveit. Potle dămăreța l-aw zis je tu fi anc încă aștez dămăreța ren veri din tire. Ia zis-a ke ai bire și ramăs-a cija. Je verit-a căse și zice lu căce dămăreța veș pripravi mujica și parăda și ren mere din că mușata fetă. Iel aw zis tu ver făce ca și și mănke, je zis-aw nu voi. Dămăreța verit-a mujica și soldăți an parădă și mes-aw din jă. Verit-a colò și zis l-aw ce aști pripravita ke mežen kă, ja zis-a asăm și ontrat mes-aw kă. Verit-a căse, căce și măja vezut-a că fetă așa mușata ke iel aw fost veselî și cuntenți. Mujica fost-a mare și parăda și obedu și obedveit-aw și io-m mes kă.

Susnevița.

Joze Tvečić. 70 anî.

16.

Feçiorul de mănător cumpărat de drăcu.

Un om a fost mare siromăh, lovăt a fost, se ceva uci-deja muncăja, se nu moreja pati fome. O zi verit-aw, n-a putut niș uci-de. Tota zia amnăt-a, sera virit-a căse, n-aw niș adus. Feçori plangu de fome și mușera. Dămăreța aw se sculăt și lăt-a pușsa și mes-aw an lov, n-a putut niș uci-de. Je zis-a ke neca al jutę ali Domnu ali drăcu. Zălic după că vire către je drăcu și l-a zis: ce me elemi? Je l-a zis, cărle aști tu? Io asăm drăcu, se ver ke te jutu.

Ie zis-a ke jă. Je l-a zis tu ver mișe dă ce n-aj vezut ni de ce nu știï. Je zis-av ke va. Și ontrat aw zis je, căt ver pinez? Je zis-a, cude. Și l-a zis că ce amî-aj obeçit, valè do zece an să-mi duri anca. Je zis-aw, voi se fure ce. E ontrat je mes-aw căse cu çeli pinez și zice lu mușere: acmoçe noi an-an jutăt. Mușera l-a zis ke dende. Je spus-aw ke je așa. Jă zis-a, o, brijna io, je zis-a, e zăc? Jă zis-a, io asăm nosite și çela feçor tu ai vindut. Verit-aw a lej za năște și nascut-a feçoru. Ia jălosnă. Feçoru s-a goit. Verit-a feçoru an șase an, jă mes-a la frătri antrëbă ke ce va jă făce cu çesta feçor și spus-a cum l-aw omu-l vindut. Iel aw zis ai, eh jă, cuntrātu ai facut, je va se teșco cumpară, ma se re se pure pre je medăvite, crijure, oçenaș tot blagoslovito și jă aw așa facut. Potle verit-a çesta feçor la zece an. Căce l-a lăt cu sire an çela loc ce av-al vindut și virit-av drăcu și cāvta lu çestă feçor, zice-l lu căce io n-am al așa cumparăt. Je zis-aw țesta t-je. Ontrat l-a dignit ar-un vifor și l-a hitit preste mare r-o mare șule. Cija-i ans tota zia, nu vede niç ur ni avde. Fost-a vek sera, vede un mare palăt și mere an nuntru. Vede o cămăre, sviça arde și seându ai pripravit și pre seându ai çira-l. Je tuçnit-a după seându și zis-a, mișe-i fome, io voi muncă. Çirăt-a, fost-a pătu nuntru și mes-a durmi. Verit-aw către je o fetă mușata și l-a zis, ce dormi? Je zis-a, ne. Ia l-a zis, cum ai anca verit? Je zis-a, nu știu și ja mes-a kă, je ramăs-aw cija durmi. Dămăreța s-aw sculăt și vede ke vire çesta drăc. Și-l zice, ce reï te rāda odcupi, je zis-aw, reș. Je l-a lăt de mār la ocnă și l rātă un mare codru și l-a zis vezi çela codru, morești tot rescopeï și posemiră grăw și făce pogăça de grăw și mișe duçe-wo za obed. Și dāt l-a crāmpu de stăcla și badilu de stăcla, je lăt-aw că orudișe, crāmpu și badilu, și mes-aw colo și pus-a pre vāle crāmpu și badilu și valè aw se rezbit. Je jălostān se șetè, nu știje ce va făce. Potle verit l-a ruçenja l-aw o dus çasta fetă cu cărea aw sera ganeit și l-a zis amnă ruçi. Je zis-aw, nu poc, jă-l antrëbe ke zăc ne. Și-l spure cum l-a zis drăcu. Jă zis-aw, çasta ai la(h)co, se

tu ver te mișe obeçi ke ver mire lă cu tire jo voj căsta făce. Ie zis-aw, voj. Iă l-a zis cucę-te durmi, ie ăw se cucăt și vâlë zedurmit-a. Când s-a ie probudit ja-i ċija la ie cu pogăca și l-a zis acmoće l-o portă neca mărănķe. Ie-w o lăt și l-aw o dus și aw ăl-o dăt și zis l-a căsta t-e. Ie zis-a bravo tu, acmoće ămnă colò juve-i fost seră, t va veri obedu. Și ie mes-aw și l-a dus că fetă obedu și l-a zis ce ver fi de besedę. Ie zis-a, voj. Potle vire drăcu și-l zice, viro oc și mere cu ie la ocnă și l rătă incă mai märe codru și-l zice, vezi čela codru valë se-l tot pricopești și posadești tirsure și potargești și du-m märe za obed ce voj bę. Dăt l-a crămpu și badilu de stăcla. Dămăreța ie mes-a colo și zemahnë cu crămpu valë ăli s-a rezbit, badilu șteși șă. Potle ie se șetë prin čela codru. Vire ăl ručenja, l-o duće că fetă și-l zice, cum ăi? Ie l-a zis, niș bire za mire. Iă zis-a spure tu mișe ce ăt-a zis și ăl-a spus ja zis-a, eh, laeð-i de că, tu ămnă ruçi. Ie ručit-a, ia-l zice, ămnă durmi ie s-aw cucăt și aw zedurmit. Când s-aw probudit și wo vęde prope de sire și cu boța de vir. Iă-l zice țasta t-e viru, portă li-l za obed. Ie l-a lăt și li-l portă și l zice căsta t-e viru. Ie l-a zis ke ie bur și ăl zice ămnă colò poćini, ie mes-a ăn că cămęre și s-a cucăt ăm păt. Pocele verit l-a cu obėdu ča fetă și l-a zis, do ăn facut bire, ma incă do ne șteptă, ma niș frice. Acmoće către sera virit-aw drăcu și l-a zis, viro oc cu mire și-l trăže la ocnă și-l rătă, ăm märe juve se ăpa bâte și-l zice vezi tu țasta märe juve ăse ča ăpe bâte ura cu ăta jo-m trecut pre ċija, va fi zeće ăi, și ămă-aw cazut prstenu dispre žăžet și jo nu l-ăm putut nigdar ăflă șa tu valë se meri și se-l ăfi și se mi-l dući căse. Dămăreța ie s-a sculăt și mes-a la ča mare, se șetë și căvtă ăn märe, pocele l-a dus ručenja ča fetă și l-a zis ke cum ie, ie zis-aw ča ce mi-ă zis drăcu, jo nu voj nigdar ča putë făce. Iă l-a zis spure-m ce t-a zis, ie l-a spus ja zis-a grełă-i, ma făce ren wo. ămnă ruçi, ie ručit-a, ia l-a zis cucę-te durmi, ie s-a cucăt și ăw zedurmit. Când se ăw probudit vezut-a ča fetă ke ăi la ie și dăje-l prstenu și l-a zis portă li-l acăse. Ie l-a

lăt și li-l duće și l-a zis, na-ti-l. Ie zis-a, jo n-ăm crezut ke ăști tu bur căsta făce e pur ăi facut. Cmo ămnă r-a tē loc, ie mes-a colò la sē cămęre. Pocele dus l-a ča fetă obedu, și l-a zis noi ăn bir spravit căste trej, ma incă ăren ure za făce, și ie mes-a durmi. Către seră verit-a drăcu către ie și l-a zis știj tu če ări incă de făce. Ie zis-a, jo nu știuu, ie ăw ăl zis dămăreța ver mere ăn ștala și ver flă un că legăt la jāsle și tu ver-ăl zeuzdej și osedlej și ver ăl zejezdi și ver mere cu ie jezdi do podne. Acmo sera dus l-a ča fetă čira și ăl ăntrebe, ce t-a zis? Ie l-a spus căsta. Iă zis-a, căsta ista ie la(h)eę. Ie va fi căpu și prvi craj, mulera-l va fi ăm polovițu e jo voj fi čela craj dirapoij. Io-t-oj duće o bakęte de liseę și tu cänd ăl uzderi ie nu se va dă, ma tu cu česta bakęte tuće-l preste căp, pac va ben smirom stă, e zădăi craj nu ni ănca tăeni cu ča bakęte e căpu bâte mai mun ce poți. Dămăreța s-a sculăt și mere ăn ștăle, ăfe čela că, ie-l rătă diñti e ie cu ča bakęte ăl dăje preste căp docle stăt-aw smirom. Acmoće pus l-aw uzda și fleru-n gurę și ăw ăl zejezdit și mere cu ie kă, ma ie poșnit-a eu ie jucă e ie cu ča bakęte ăl tuće preste căp, preste po de ie docle ăw pămetno ămnăt. Ma lu călu vek l-aw dozlit (ștufejt) n-a vrut vek mere reñte. Ontrat turnăt s-a călu de se volë năzat și ie mes-aw cu ie ăn ștălă. Pocele l-a zis ča fetă știj tu ke emoće t va pure șapte fețe ure pringę ăte tot de un per, tot de un color, tot de un veștit ășă tu nu ver mire cunoște, ma tu căvtă mișe pre pičore, se ămnăru trei furniz pre pičore ăn zgoru ča voj fi jo. Acmoće drăcu l-a durăt căste șapte fețe și l-a zis zberę-t, căre ver de căste șapte fețe. Ie căvtăt-aw lu tote pre pičore și vęde lu ure ke-l mergu trej furniz pre pičore ăn zgoru și ie aw zis, căsta jo voj, ie l-a zis jădno neca-t fię și-l zice spravit-ve și ămnăt kă dintru a meli očli. Potle iel aw mes și facut-a nușcăt de căle și jă-l zice pogledë năzat și vęde ke vire un grumb oblac după iel. Ie zice vire dupa noi, ia zis-a, ne reñ făce pēclar și s-a pus la căle ședë, ie verit-a și-l ăntrebe, n-aț vezut borebit un tirer și o fetă, iel aw zis, noi n-an vezut.

Ăl întrebe ce iaste voi ke încă ședet jel aw zis, întreban lamozina și je mes-a năzat căse. Cēla drăc verit-aw către mulera căse și zice, jo nu l-am putut află. Iă-l zice ce n-aj vezut niur, je zis-a, ha, i-am o bețără și un bețăr șezut-a la căle, ja, zis-a căsta fost-a jel, amnă năzat după jel și morești al adura năzat. Je mes-aw încă mai an grumb oblac după je, iă zice a lui, căvtă năzat, je aw pogledit năzat și vezut-a ke vire și zis-a, vire dupa noi. Iă zis-a, jo m-oj făce o verze e tu virtu și s-a facut. Je verit-a pira cija, vezut-a ke nu-i niș mes-a năzat acășe. Acmo când a verit acășe zis l-a mulera, ce nu l-aj durat, je zis-a ke nu l-a putut vedē, ja l-a zis ștepte tu acmoce meg jo ver vede ke jo voi jel dură năzat. Și iă mes-aw după jel hućinda, grminda și migeinda. Căsta fetă zis-aw lui pogledē năzat și je pogledit-a năzat și vezut-a ke vire așa iadno și zis-a alej, vire dupa noi. Iă zis-a căsta nu-i je, căsta l-e mulera, ma jo m-oj făce baserica e tire preftu și tu ver cecni antru oltar și rugăver Domnu și iă va misli ke preftu lucre misa. Acmoce iă verit-a și-l cleme de je știu ke-ste voi încă, veriț către mire, je zis-a jo mașesc și iă șa iadne lej-a zis, tu ai tot căsta facut, și zis-a-l se ate vrur bușnire fe ali te a lui ca și drăcu și mes-aw kă. Acmoce jel mes-aw pre căle, virit-a pre a sev pemint. Potle ce amnu ambatit l-a ur, a lui sutal, și-l zice, bura zi fioto, și je l-a zis, cāt-a vreme nu t-am vezut noi an mislit ke ai te plezdu. Și l-a zis, vezi cum ari mușata fetă cu tire și l-a dat mārā lu cā fetă și aw-o bușnit. Ontrat je scapāt-a vāle kă di la je și țesta om aw o lāt cu sire acășe și mes-a dupa cā an căsa lui și zis-aw lu căce-l și lu mājē-l ke je o fetă la je lu a lor fil mlāda (ali frājerița) așa mușată. Căce-l întrebe ke ce je istina. Je aw zis, jo am avut dosta posal (lucru) cu drăcu. Jo nu voi ato vē lucrū cu je. Acmoce cēsta, căce-l, mes-aw către iă și vezut-aw-o șā mușată și l-a zis, meri cu mire? Iă zis-a, ne. Je wo-ntrēbe zāc nu ver mere cu mire. Iă zis-a, nu poc acmoce, nego se veț ke voi veri voi șpecit trei golub și cānd al șpeciroț, facet un obed clemāt rodvina

ontrat veriț din mire și ve zic cānd fusere scāndu pripravit la po de scānd facet cūcni pre cantridā e jo voi de cā atā bāndā naspored cu je și așa aw facut. Acmoce obed-vescu ma je cēla tireru muncāt-a tot obedu nu l-āv cavtāt. Finit-a obedu, ja lāje cesti trei golub coț pre piāt și-l pure antru je și le zice spureț voi ce am jo facut za cēsta istu și jel aw spus tot c-ā iă facut a lui. Și emoce cānd a jel spus tot je al-am pogledit și ontrat vezut-aw-o muș-ātā ca și și mānke și scoćit-a preste scānd și wo cațat pri dupa gut și aw-o bușnit. Potle jel aw se anșurāt și jivit-a an mārē mir.

Susnevița.

Joșe Ţvećić. 70 anī.

17.

Preotul și postul.

Un preft nepovidejt-a lu omiri antru oltar neca petāc și sāmbatā nu mārāncu cārne. A lui declā svaki petāc purtāt-a din bicaria cārne. Ţesta cāvtu omiri și poșnit-aw omiri cuvintā ke prewtu an baserica cuvintā neca nu mārāncu cārne, ni zepesecu petāc ni sāmbatā. Tānjit l-a lu bișcupu. Clemāt-l-a bișcupu neca vire-n bișcupije. Lāt-a cu sire doj caștaldi. Verit-a pringa un cimitē și mes-a an țesta cimitē verit-a la un grob, zvadit-a prewtu libru din jeb și zezovita cēla mortu neca se scolē. Ţela mortu s-a sculāt vālē și întrebe-l prewtu ke ce-i mai bire ce mere an gure ali ce mere fāre din gure. Odgovorit-a cēla mortu ke-i mai bire ce mere an gure. Prewtu zis-a lu cēla mortu neca mere năzat an grob și mes-a vālē. Zice lu caștaldi neca nū utu c-a vezut și uzit. Viru la ușa lu bișcupu, potucit-a. Verit l-a declā resclide prewtu wo potucit pre clept și zis l-a ke lui ai țela lucrū. Odgovorit-a fetu din trbuh ke-i lu bișcupu. Decla mes-a către bișcupu și-l spure eum a prewtu potucit și eum a fetu odgovorit ke-i lucrū lu bișcupu. Bișcupu odgovorit-a neca făce bur obed și fermejt-a prewtu și caștaldi pre obed și cuvintā lu prewtu je ke nu-l dāje niur caști, nego neca-l întrebe ce va pre

se jurnădă și lu castaldi. Iel' ăw odgovorit neca dăje biș-cupu căt va je, ontrat le-dus pedeset furini, lăje prewtu libru din jep reŋ vedē se-s poŋteni reŋ lă se nu-s poŋteni nu reŋ. Ramăs-a pre scând când ăw je rugăt samo trei furini și poele mes-a prewtu căse cu castaldi curăt e biș-cupu ramăs-a șporc.

Susăvevița.

Mătē Glavina. 70 anī.

18.

Preotul și banii mortului.

O mulēre vut-a un om trgoveț. Cēla om a murit, ramăs l-ăw čuda pinez. Mulēra mes-aw cātreg prewtu și l-ăw spus e-ăw čuda pinez lu a lej om ramăs, ke l-a je morebit prislipit e cēla prewt l-a zis ke când fure zece și o urē (jedanaist) de nopte neca-l duce pre a luī grob ke se șep-tăre ănmeștit ăn ăbo ănelu ke a lej om nu va fi prejđut. Prewtu ăw ăl ratăt ke neca pure pinezi pre cēla grob și ke l-a ratăt ke neca mere kă. Anjurbăt-a jendărmi și iendărmi wo ăntrebăt ke juve fost-a jă țesta ura de nopte și ke ce nu l-e frice. Ia spus-a lu jendărmi ke l-a omu murit și ke l-a ramăs čude pinez e-ăm jă ămnăt prewtu ăntrebă și prewtu ke l-a zis neca-l duce ăn țimīter. Ontrat ăw jendărmi țija scuns. Jendărmi mes-ăw cātreg țimīter ănjurbăt-aw prewtu cu un märe fagot, ăn nuntru fost-ăw erelutele și kemeșa cā lunge lu prewtu ce-mește ăn baserică. Jendărmi l-ăw ăntrebăt ke juve fost-ăw cāsta urē, je zis-aw e-a ămnăt ăn țimīter pre grobure rugă. Jendărmi l-ăw fermejt și legăt și ubidit l-ăw fagotu și jepurle, aflăt-a cēli pinez ce-ndevița morejt-a colē duce și dăt l-a lu udo-vița năzat și prewtu mirăt-a ăn pərjun.

Susăvevița.

Josē Tvețić. 62 anī.

19.

Săracul cu vecinul hoț.

Un siromăh dobândit-a din lot tri sto furini și dus l-a pre sufit hrani ke-l va țifē za märe potribe. Un sused luī

oderit-a vreda vāca și lasăt-a cornele pre coje. Nopta pre șeuro ănmeștitu-s-a ăn cā coje pus-aw oclī de stăclă pre cā coje și ăncinsu-s-ăw cu verugele și mere ăn cā căse cātreg cēla siromăh, când a verit ăn căse vut-a cēla siromăh mulēra și o feța, jăle cazut-a morte đupa țoc de frice și cuvinte lu țela siromăh: jo ăsam drăcu, jo-m verit din cēli pinez, e-aj tu ăstez dobândit ăn lot je mes-a vāle pre sufit și drăcu cu je din pinez. Fost-a evardia de jandărmi ăn loc ăwzit-a ke feța și mulēra tulescu prin căse țā urē de nopte. Viru jandărmi ăn căse, ăntrebu mulēra ke țe țā tulescu, mulēra n-a putut niș odgovori, feța odgovorit-a e-a verit drăcu din pinez țe le a țāte ăstez din lot dobândit. Ke juve ăs. Ke-s sus pre sufit, iadărmi vāle la uși ur đ-o bāndă ur đ-o ătā docl-a verit cu pinezi jos. Când drăcu vire roșcatenda ăn zdolu pre șcāle cu cāle cadine. Catăt-l-a jadărmi de corne rescis-a despre cāp țā coje, cārle s-aratăt, susedu cārle a fost mai prope de je. Țija l-a lăt pinezi lu drăcu și dăt l-a năzat lu siromăhu. Rezvelit-a mulēra și feța și țija l-a pus năzat coja cu cornele pre cāp și l-ăw legăt. L-ăw țirut ăn cā cāsă pira s-a facut zia, podle l-a trās pre tota țetāta printru toț omiri neca roșcatē cu cadinele și l-a trās dila o țetāte la ătā neca-l omiri vedu ăn cacovi čude-s șa-nmeștit și cum s-a facut ke-l drăcu și pokle l-a zeclis.

Susăvevița.

Mătē Glavina. 70 anī.

20.

Preotul înșălat.

O veteț vut-aw un prewt un porc za ucide și emoce facut-a veri zvonăru neca vire cātreg je și l-a zis jo-ț zic neca ăfi dămareța trei omir cārli vor jută poreu ucide. Acmoce je flăt-a trei omir vāle șera și nopta mes-aw jel pătru și furăt-a poreu lu prewtu. Dămareța virit-a toț pătru și zis-a noi ăn verit. Prewtu l-a zis ce veț märke fruştikei ali pocle de când ucliserăt. Iel' ăw zis noi reŋ märke fruştikei și dăt l-a rakije și päre și jel a fruştikejt.

Cmo mes-aw decla lasă porcu fâre din ștăle (bliv). Verit-a iă nuntru și vede ke porcu nu-i, vire sus către prewtu și zice, porcu nușcârli furât-a. Prewtu zis-a lu celi pătru amnât kă, porcu nu-i. Pocele prewtu zice lu decle Mandalena și i tu ce âren noi de făce, tu ver mere an căsta scriișe i-o-t voi pure nuntru muncă și bē și voi te zeclide și așa facut-a. Cmoce prewtu tremes-a din zvonăru și l-a zis i-o te rogu ver am făce un piacer, je zis-a ke va se puture, tu ver lă căsta scriișe-r-a te căse, ma valē se nu căvți an nuntru. Je zis-a ke nu va și ie wo lăt și dus-aw o acășe. Cmoce prewtu mes-aw ar-o căle, facut s-a nopta virit-aw iel toț pătru an căsa lu zvonăru și mes-a deri căsta porc și iel zvadit-aw ficăți și zis-aw ma re fost prewtu cu Mandalena munca de căsti ficăț. Ia din scriișe zis-a, āha, ur de celi trei āw zis ce je țesta, ma zvonăru zis-a, a nișniș. Pocele zvadescu lombuli (zarebăniăcele), și ur a zis ma re fost muncă prewtu și Mandalena de căsta porc. Iă zis-a, āha, căsta mai tireru āw zis anca more fi nușcărle cărle căsta vikē, i-o voi făce vijitā. Zvonaru zis-a, nu cetezi, je zis-aw, i-o voi și mes-a rezbē căsta scriișe și vede căsta decla an nuntru. Je lăt-a cutitu și aw o ucis. Și iel respartit-a căsta porc și lăt-a svaki a se part. Pocele virit-a prewtu căse și tremete din zvonăru neca-l duce scriișa acășe. Je l-aw o dus și prewtu al-a mușat grațieit și āw al tremes kă. Acmoce prewtu clemē Mandalena cum je, ma iă n-āw putut niș. Je mes-aw lăt-a cluču, resclide scriișa și vede ke je morta. Zeclis-aw-o năzat și tremete din pițimorto. Acmoce vire je colo și zice ce potribescu, je zis-aw o mare stvăr mi s-a zgodit. Je zis-a, e, ce? Morebit ke l-a vrur furāt pinezi căsta vreme ce n-a fost acășe. Je zis-a ke āw încă mai mare li se pripetit. Je zis-a neca āw ce āw spureti-m i-o voi spravi. Prewtu zis-a me Mandalena căsta vreme ce n-ām i-o fost căse lăt-āw o șcută și āw se zecolit. Acmoce je zis-a i-o voi wo lă și zecopei, prewtu-l al antrebē cāt va pre plăce. Je zis-āw sto fiurini și o brșe in ce voi i-o purtā. Je-w-o lăt an căsa se pira fost-a nopta. Când s-a facut nopta aw-o lăt și o bucaletā

și aw o dus la o oștarie și clemē neca se scolu ke-l vor dā o bucaletā de vir e je clemāt-a iusto ca și Mandalena și pus-a an nuntru an bucaletā pătru crajțari și iă nestavit-aw-o la ușe. Oștaru s-aw sculāt resclide ușa e ja cazut-a pre pod și vezut-a ke āw se ucis și bucaleta āw se rezbit. Je-w-o vede așa mortā și a wo dvizē an zgoru, ma ja n-āw putut stā an piçore. Acmoce je aw-o lăt și hranit-aw-o se nu wo niçur vede. Facut s-a șera și tremete din pițimorto neca vire către je. Verit-a și l zice ce reț cu mire. Je zis-aw cude mi s-aw dogodit. Je-l antrebē ke ce. Je l-a zis verit-aw căsta nopte (senoci) decla lu prewtu și m-a clemāt neca me scolu al dā o bucaletā de vir i-o m-am sculāt ja zedurmit-a pre ușe. Când am i-o resclis iă cazut-a an pre vāle și āw se ucis. Je zis-a, he, bire i-o voi wo lă și zecopei. Je l-antrebāt ke cāt va pre plăce. Je l-a zis sto fiurini și o brșe an ce voi wo purtā. Acmoce je-w-o lăt și dus-aw-o acășe. Când s-a facut nopte aw-o lăt și wo portā la un vrt lu frātri. An căsta vrt a fost o hrușvā și wo pus stā la ja și țalāt-aw uri pătru verze și l-a pus an braț. Dămareța s-a sculāt vrtulānu și mes-a vedē an căsta vrt și vede căsta mulere ke cija stāje și cu căle verze an braț e je vut-a un bāt, tofnit-aw-o preste nās și iă cazut-a pre vāle. Je vreda trlē căvta căre je căsta mulere și āw o conoscut ke je Mandalena. Acmoce je mere spure lu frātri ke ce āw facut. E frāti vreda mes-a vedē și vezut-a ke je morta. Și wo lăt an căse pira fost-a nopte. Acmoce tremes-a din pițimorto neca vire către iel je verit-a și antrebē ke ce vor cu je. Iel āw zis ke āw li se pripetit o mare stvăr. Je zis-a neca āw ce āw, spureti-m i-o voi făce ce putur și iel l-a spus. Je zis-a i-o voi wo lă și voi wo zecopei. Iel l-antrebāt ke ce va pre plăce je zis-a sto fiurini și o brșe și je wo lăt și mes-aw kă cu je. Facut s-a nopta, și je wo lăt an brșe și wo portā preste un codru. Acmoce doteçit l-aw tāt. Iel a purtāt svaki a se brșe de pinez și je s-a pomișeit cu iel și amnu scupa. Un tāt ganē mije je grelo, je-l zice prominin (gambiein) brșele și tātu l-a dāt a se brșe e je lăt-a a lui. Și ontrat je aw mes

kã dila iel acãsa. Acmoce celi tãt verit-a r-o ramniãã si prospit-a celi pinez din brse. Cãnd a je prospit a se brse vezut-a ke je mulera morta. Celi alãti al zicu cum je cãsta ke r-a te brse fost-a cãsta mulere morta, je zis-a mije fost-a grelo za purtã si io-m zis ke nu poc purtã e ur at zis ke neca gambiein si sã an facut. Iel ganescu tot ur po ur io n-am, cãla atu io n-am si asã tot. Si aemo respartescu celi pinez si lãt-a svaki a se part. Cmoce se ganescu, ce ren face de cãsta mulere morte, ur a zis anca je un asir ren wo pure pre je si ren wo mira zecopej. Ne fost-a si o gonescu pre asir e pastiri aw se baloteit cu cãsta ne si ur aw o tofuit cu nevu an cap si aw o hitit jos dispre asir. Celi tãt l-a catãt si-l ganescu, tu aj ucis cãsta mulere si l-a lãt cu sire iusto an cãla loc dend-a fost cãsta mulere si clemãt-a prewtu neca wo mere zecopej. Prewtu verit-a si conoscut-a ke je ca a luj declã Mandalena si je wo facut pure an cas si wo facut duce an timiter si l-a facut sequentiele si aw-o pohranit an grob. E cãla istu c-a hitit an iã cu nevu prewtu vezut-a ke nu-j criv si l-a zis, amnã cu Domnu acãse.

Susieviãa.

Joãe Tveãic. 70 anã.

21.

Douã surori.

O vote fost-aw do sorãr si lu cã mai betãrã verit-a frãjeru antrebã-wo ke se va se maritã. Iã zis-a ke va. Iel s-a scupa bire vrut, acmoce cã atã sor lej a fost ja ke se iã maritã e iã ne si iã aw al prinuntit neca lãje ia. Si asã je aw o lasãt cãsta istã e dupã sor li s-aw-ãnsurãt. Iã zis l-a lu sore, tu aj me privarit. Ma prvi feãor ce nascuri neca at fiie pore si asã aw prvi feãor c-aw nasut fost-a pore. Cãnd s-a nasut vezut-a cãce si mãje ke je cãsta pore, si l-a pus cu porci. Pogle verit-aw vek mãre si o zi verit l-a cãce cãtre cesti porci si je l ganẽ, tãto, vek a verit vrẽma de me rej ansura. Ie l-a zis cãrea fetã va te lã. Ie l-a zis, amnã la cãla cãce si mãje ce aru trej file

si antrebẽ za me cã mai betãrã. Si cãce mes-aw si aw o antrebãt ke se va se marita dupa luj fil, ma ke je pore. Iã zis-a, voi. Si mes-a la zacon, iã mes-a pre cãle cu svãta je mes-a pre boșeș si a se tot oblatit. Verit-a an basericeș iã clecit-a tru oltãr je verit-a sã blãtan tic (prope) de iã si vrut-a ke va se otari de a lej robe e iã n-aw dãt. Cmo s-aw zaconit si mes-aw kã. Potle verit-a nopta si mes-a scupa an cãmerẽ durmi. Ontrat je aw-o zecolit, acmoce mes-a nãzat pãste cu porci celi alãti. Potle dupa cã verit l-a cãce la celi porc, cãsta pore io me voi ansurã, je l-a zis tu rej face ca si si mãnke. Ie l-a zis tu de cã misli. Si zis l-a cãce acmoce cãre te va lã, je-l-a zis, amnã la sora lu cã ce-m zecolit, iã me va lã. Si cãce mes-aw si o antrebẽ ke se-l va lã a me fil, ma de știi ke je aj pore. Iã zis-a ke va. Verit-a cãce cãtre je si l-a zis ke-l va lã. Potle mes-aw an basericeș za se zaconi si iã mes-aw pre cãle si cu svãta e je pre boșeș si aw se tot oblatit si verit-aw tru oltãr juve aw iã clecit si mes-aw prope de ia si aw se vrut otari de a lej robe e iã n-aw dãt si mes-a kã. Pogle verit-a nopte si mes-a an cãmerẽ scupa durmi si je aw-o ucis. Facut-s-a dãmãreșta, je mes-a cãtre porc cu iã pãste e iã șw zecopeit. Dupã cã verit-a cãce cãtre je juve pascut-a cu cesti alãti porc si je l zice, amnã si antrebẽ cã treja sor ke io me voi dupa iã ansura. Si je mes-aw si wo-ntrebẽ ke se va se marita dupa luj fil. Iã zis-a, do sorãr aw zecolit, ma io voi al lã. Si aemo mes-aw iel am basericeș zaconi-se. Iã mes-a pre cãle cu svãti e je mes-a pre boșeș si aw se tot oblatit si verit-a antru oltãr si aw mes prope de iã e iã l-a dãt fațolu neca se otãrẽ. Si iã l-aw otãrit cu a se robe ce a fost anmeștiteș si mes-aw cãse. Verit-a sera si je zis-a lu mãje si lu cãce se nu rej voi cãvta an cãmerẽ juve noi mesermo durmi. Iel a zis ke nu vor. Iel a mes an cãmerẽ si je zis-a lu cã fetã, acmoce ver lã un cuțit si ver me respãrej preste trbuh si ver lã cãsta coje dispre mire si ia lãt-a cuțitu si lãt-a cãsta coje dispre je. Si fost-aw je un mușãt om, ma mãja za vedẽ ce va je face iã cãvãt-a pre clucãniãã si

ontrat je vezut-a ke mǎja ǎl cǎvtǎ si s-a facut un mușǎt pul și scapǎt-a pre ocnę afǎre e iǎ jǎlosņ ramǎs-a ǎn cǎmęre. Facut s-a dǎmareșǎ si iǎ zis-aw lu cǎce lui și lu mǎje. io meg cere a mew pul. Iel l-a zis ke juve ver ǎl tu aflǎ. Ma iǎ zis-a docle fuser vije io voi ǎl cere și mes-a. Cmo ǎmnǎ și verit-a r-un codru și vede o șcule mǎre și mere ǎn nuntru, vede nuntru un om. Ie l-a zis dende ǎj verit ǎncǎ, io sǎm ǎnc sto ǎn și n-ǎm vezut nięur ǎncǎ. Și wo-ntreșe ke ce re. Iǎ zis-a io cere a mę pul cu cǎrle ǎm me zakonit. Ie l-a zis, io nu știu juve je. Ma l-a zis, ǎmnǎ rește și ver veri r-un ǎt codru cija ǎj a mę cǎce cǎrle-ǎ colǎ trej stotine de ǎn, borebit ke va je spure-ș ceva de je. Și iǎ mes-a și verit-a cǎtre je și l-a zis, borebit ke voi știę de a mę pul cǎrle aw scapǎt de la mire. Ie l-a zis, ǎmnǎ rește colo ver flǎ ur cǎrle-ǎj șase stotine de ǎn colo, je va-ș spure juve je. Iǎ mes-a și l-a flǎt și-l zice, io ve rogu se reș voi mije spure juve ǎj a mę pul cu cǎrle ǎ m-ǎm me io zakonit. Ie l-a zis, io ș-oj spure juve ǎj, ma tu ver ve zǎlica corist de je. Și-l spure je ǎj ǎnsurǎt dupa o conteșǎ colo ǎn cęla loc. Și iǎ mes-a rește și verit-a la un mǎre palǎt jușto juve fost-a je și iǎ zis-a, io ve rogu se reș me lǎ ǎncǎ, ve reș ceva lucrǎ. Gospa (conteșǎ) l-a zis, io t-oj lǎ se ver ǎmnǎ la guske și la rǎte. Iǎ zis-a ke va. Și iǎ vut-a un lișnǎc și o nucę și un costǎn. Facut s-a dǎmareșǎ și iǎ mes-a la cǎste guske și la rǎte tota zia. Verit-a șera iǎ le gonę cǎșe, lǎje cęsta lișnǎc și ǎl resclide din je verit-a o mușǎtǎ robe, aw svitit ca și srebro. Camașera cavtǎt-a pre ocnę și o vede ǎșǎ mușǎt ǎnmeștitǎ și zice lu conteșǎ noștra declǎ cum je mușǎt ǎnmeștitǎ. Și conteșǎ mes-a pre ocnę și o vede ǎșǎ mușǎt ǎnmeștitǎ și iǎ mere cǎtre iǎ și ǎl zice ver tu mije vinde cǎșta robe. Iǎ zis-a ke nu va. Conteșǎ zis-a io-ș voi dǎ pre iǎ cǎt și ce ver. Iǎ l-a zis se ver tu mire lasǎ durmi ǎn cǎ cǎmęre juve dormę ǎ te om. Iǎ zis-a, voi și ǎcemo iǎ o pus ǎn cǎ cǎmęre juve ǎw durmit a lej om e lu omu dǎt-aw nuște popi cę l-a facut smirom vǎvic durmi e iǎ tota nopta-aw plǎns și cuvintǎt a mę pul, ma je n-aw niș ǎwzit de cǎșta.

Cǎnd a fost zia iǎ mes-a fǎre și mes-a la șesta rǎte și guske. Facut s-a șera, iǎ mere kǎ și cǎvtǎ și resclis-a nuca și verit l-a o mușǎtǎ robe ca și și zlǎta. Cmoce iǎ cǎntǎt-a e camașera mes-a pre ocnę cǎvtǎ și vezut-a ke je ǎșǎ ǎnveștitǎ. Cłemǎ conteșǎ neca vire vede cǎșta declǎ și iǎ verit-a pre ocnę și o vede ke je ǎșǎ mușǎt ǎnveștitǎ și mere cǎtre iǎ și l zice ver tu mije vinde cǎșta robe. Iǎ zis-a ke-l va vo dǎ ke se va wo lasǎ durmi ǎn cǎ cǎmęre cę dorme a lej om. Iǎ zis-a ke va. Și iǎ mes-a ǎn cǎ cǎmęre durmi e iǎ, conteșǎ, dǎt-aw lu omu nuște popi neca nu wo ǎvde ni vede. E iǎ tota nopta vikeit-a și plǎns ke juve ǎj a lej pul. Ma je n-ǎw niș ǎwzit. Dǎmareșǎ s-aw seulǎt și mes-a r-a sę lucru. Acmoce camașera spure lu cęsta gospodin ke je o feșǎ ke ǎw vek do nopti durmit ǎn cǎmęre a lui și c-ǎw vikeit și plǎns ke juve-ǎ a lej cęla zlatǎnu pul. Ie zis-aw șa cum ǎj cǎ ke io n-am ǎwzit. Iǎ l-a zis, conteșǎ le dǎje nuște popi pac dormu toșe nopta. Ie zis-a bire-ǎ io stǎre nu voi vre bę. Și iǎ verit-a șera cǎtre cǎșe și resclis-a costǎnu și l-a verit o robe mușǎtǎ ca și dișǎmantu. Și iǎ ǎw cǎntǎt. Vire conteșǎ cǎtre iǎ și-l zice, te rogu de-m și cǎșta robe. Iǎ zis-a ke va se va wo lasǎ cu omu durmi. Conteșǎ zis-a ke va, șera iǎ mes-aw ǎn cǎmęre durmi e conteșǎ pripravit-a lu omu za bę. Ma je zis-a, pure cija io acmo n-ǎm volę za bę. Și je n-ǎw bejut. Iǎ nopta vike și plǎnșe ke juve-ǎ a lej cęla zlatǎnu pul. Ie wo ǎntreșǎ ke dende je iǎ. Iǎ spus-a tot cum ǎv fost. Ie l-a zis, bire-ǎ, tu ǎmnǎ dǎmareșǎ r-a te lucru e io voi cǎșta regulej. Ie mes-aw dǎmareșǎ ǎn low. Cǎnd a fost podne verit-a cǎșe și mes-a obedvej, și zis-a, io meg acmo afǎre, io nu voi veri acǎșe pira șera. Ie mes-a și facut-a de slǎme ca și un om și dus l-a cǎșe și pus-ǎl-a ǎn ocnǎ și cłemę conteșǎ și-l zice cę ǎști tu ǎșǎve ke ǎri cu tire ǎt om. Iǎ zis-a ke n-ǎre. Ie l rǎtǎ cęsta istu cę aw fost pre ocnǎ iǎ ontrat s-a zerenit ǎn je și l-a hitit jos și iǎ cazut-a dupa je și ǎw se ucis. Acmoce je fost-a cu cǎșta a sę mulere cija pre cǎ contije și jivit-a bire.

Susnevitǎ.

Joșe Tveșić. 70 ǎn.

22.

Treî surorî sărace.

O votę fost-aw treî surăr și s-aw ganejt la foc șera tote âte fețele se maritu e noi nu ne putén. Măja l-a zis, io ve voi spure zăc nu ve voi putét maritâ, ke noi âsmo siromăs. Că maj betără a zis, io reș râda se re mije crălu dă o mare borșe de pinez. Pak io me reș vâle maritâ. Că âta aw zis, io reș râda me maritâ dupa lu crălu camaler ke je âj mușăt. Că maj tirereș âw zis e io reș râda me maritâ dupa crălu. Și io reș al năște cvarnăr și devet fil și o file. E crălu âvzit-a. Când s-a facut dămareța crălu tremș-a neca viru către je. Și jăle mes-a tot pristrașite și virit-a către je, ie l-a zis voi treî ce ve io întrebăr morejt spure prawo, e se nu, veț veri gaștigęjte. Ântrębe prvă é-âj tu zis a șeră? Iă zis-a i-om zis ke reș râda se-m re jel dă o mare borșe plire de pinez ke io me reș vâle maritâ. Și je l-a zis, dăt-voi. Pocele că dupa jă aw ântrębăt ce âj tu zis. E jă zis-a ke io reș râda me maritâ dupa lor camaler, ke je âj mușăt. Ie l-a zis ren vedę vâle și tremș-a din camaler și je-l zice ver fi cuntenăt te-nsurâ dupa căsta fetă, je zis-a ke va, ke-i mușătă. Acmoce ântrębe țasta maj tirereș ke ce âw jă zis șeră. Iă zis-a, i-om zis ke io reș râda me maritâ dupa jel și ontrat âw tacăt. Ie l-a zis, ma tu âj încă nuște zis, morești spure. Iă zis-a ke io reș năște cvarnăr și devet fečor și o fetă. Ie zis-aw ce re că putę fi bire. Ia zis-a ke ia. Și je âw-o ânsurăt și mes-aw scupa durmi și să bivejt-âw nușcăt vreme scupa cășe. Ma potle verit-a lui, morejt-a mere ân voiseș e jă ramăs-a acășe. Ie zis-a lu măje ke neca jivescu ân mir și-n mare lúbăv. Și l-a spus ke jă âj nosite. Iă zis-a ke-i bire. Potle verit-a lej vreme za năște și nascut-a cvarnăr și devet fečor și o fetă. Cmoce verit-a baba za wo jută, ocisti și l ganę țasta babe lu soera a lej ce va căsta fi. Iă zis-a, io nu știu ce reș face de cesti măcki. Baba zis-a căsta ren tot poucide și jăle aw al poucis și zecopejt l-a r-u iardinic și pocele jeșit-âw cvarnăr și devet mere și o

smoșe. Acmoce jăle țasta vezut-a și zieu căsta âs jel. Laién noi un cosir și tot ren poseci și jăle posecit-a și zgorit ân foc. Și facut s-a cerușe. Pocele jăle âw lucrăt leșija cu că cerușe și de când âw spelăt roba jăle căsta cerușe hitit-âw ân čela iardinic. Dupa că mes-a jăle vedę ân čela iardinic și vedu evarnăr și devet radič și o salătă. Jăle zicu neca crescu docele veriru maj măr, pac ren al poseci (potală). Ma verit-aw o âsire ân čela iardinic și l-a pojdit-aw radiči și salătă. Și ia ramăs-aw brije (plire). Acmoce când a fost un ân și un miseț jă aw zlejit evarnăr și devet asiric și o asirită. Și cmoce jel a mes prin sinocoș și prin ramnițe âw pascavejt. Acmoce o zi pascut-a pringă o căle și o măje cu fila trecut-a pre că căle și vedu căsta blăge. Și măja zice, vezi tu căsta âw nascut mulera lu crălu. Fila l-a zis: mamo, ce nu re jel putę nazat veri fečor. Iă zis-a: re, ma io ț-oj spure cum. Se re jel ân telova, când mesere [s]prasionu, se dotăcni de roba lu prewtu jel re fi ca și și mânke. Și jel aw căsta avzit, când a fost telova jel a mes pringă căle prende vut-a za treče sprosișia și âw se dotăcnit de roba lu prewtu și jel âw verit evarnăr și devet fečor și o fetă așă mușăt ke l-a fost mușăt vedę. Acmoce li s-a facut o cășe dupa palātu lu crălu și čija bivejt-a ânnuntru. Pocele că babe ce al-âw ucis jă căvtă căsta cășe și vedę căsta fetă negnită pre oenă și l zice tu poți fi cuntenătă. Ia wo-ntrębe ke zăc. Iă l-a zis tu âri șa mușăt frăt ke al-je mușăt și vedę, ma țije încă nuște falę. Iă-l zice e če. Un mer, cărle scakę. Frāti o ântrębu ke ce al-aw că zis, jă zis-a ke-i falę meru, cărle scakę. Jel l-a zis, noi mežén ren âti-l află. Ma jel mânke neg-a mes lăt-aw un pšten și âw-al talăt preste po de je și l-a dăt po de je lu sorę e jel a lăt po de je. Și l-a zis căvtă pre česta po de pšten se fure mușăt ren fi și noi sār, se verire negru noi ren fi morț și acmo jel a mes și se-mbatescu pre o mulere și jă-l ântrębe cotro mežet. Jel âw zis ke âru o sor și ke re râda ve meru čela če scakę. Iă zis l-aw čudę veț âmnă docele verireț la je. Veț treče do vrhure, su trejlę pac veț află un mare palăt nuntru

va fi o băbe și iă âre-l. Ma teșco veț âli-l iă. Iel a verit la čela palăt și tučescu la ușa de portun, și vire častă băbe și-l întrebe ce reț. Iel l-a zis ke wo rogu neca l-a lasă durmi. Iă-l întrebe ke când vor iel kă. Iel l-a zis noi ren fi âncă cu tire trei zile, ma iel cavtăt-a ke juve reț fi česta mer. Și poele vezut-a ke scakè i-o camarita dila un loc la ât. Și iel nopta când a iă zedurmit iel a lăt česta mer și mes-a kă. Virit-a căse și dăt-aw česta mer lu sorę. Și fost-a șera, iel a čirăt și mes-av durmi. Âtă dămareță verit-a čă băbe și vezut-a čă feță pre oenă și-l zice acmoče poți fi cuntentă ke âri șă mușăt frăt și meru cărle scakè. Și zis-a, tije încă nuște falę. Iă l-a zis e če. Apa cărea joce. Frăți wo-ntrebu ke če l-aw čă zis. Iă zis-a încă ke-m falę apa cărea joce. Iel av zis, noi mezén wo čere. Și iel âw mes și se-mbătescu pre o mulere și le zice juve mezét? Iel l-a spus ke lor sor reț răda ve apa cărea joce și noi mezén wo čere. Iă l-a zis lărgo-i čă juve aj čă âpe, juve fost-a meru čija je și apa čă ista. Și iel a mes și verit-a la čela palăt și tučescu pre ușa de portun și virit-a čă băbe și le zice če âț verit oca ke reț fură. Iel a zis noi nu âsmo tăt, nego noi âmnân pre lume ca și siromăși, ve rugân se reț ne lasă âncă durmi. Iă l-ă întrebe ke se vor bivej cu iă când âste siromăș. Iel a zis ke vor și l-a ratăt čă âpe cărea joce. Iel a zis noi n-ân încă vezut așave âpe. Și čirăt-a și mes-aw durmi. Ma iel când aw vezut ke baba bire dorme lăt-a čă âpe și mes-aw cu iă kă. Virit-a căse și dăvu časta âpe lu sorę. Verit-a dămareță čă băbe și ganę lu častă feță, poți fi cuntentă ke cmo âri meru cărle scakè și apa cărea joce, ma încă âț falę pulu de devet limbe. Frăți wo-ntrebu ke če âw âl čă zis, e iă zis-a ke-l falę pulu de devet limbe. Iel âw zis ren mere čere și pulu. Și iel âw mes și se-mbătescu pre o mulere și le zice juve mezét? Iel âl-a spus. Iă l-a zis časta ista veț teșco făce, ke pulu știje ganę. Iel âl zicu ma noi mezén și verit-a la česta palăt. Tučescu la portun, baba vire și le zice ke če reț. Iel a zis ke wo rogu ke se âri-l a lă către sire. Iă l-a zis dovote âț me privarit, ma nu

veț treișă. Iel zicu noi n-ân nigdar âncă fost. Iă zis-a âmnăt nuntru. Iel a mes ânnuntru și iă le zis căț âste. Iel a zis cvarnăr și devet. Iă l-a zis pureț ve ân rango (ur pîr la ât) și iel âw se poredit, iă-l căvtă și lăje o bakete negră și tăcnè ur po ur și șă ramăs-a čija tirz.

Acmoče čă feță căvtă pre česta po de prsten și vede ke-i negru. Iă zice mel frăt nu-s vek vij. Și poele misle če âm za făce. Acmoče iă mes-a čere-l. Ambatit s-a pre o mulere și wo întrebe juve meri. Iă l-a zis, io meg čere a mel frăt, ma io știu ke nu voi vij află. Iă l-a zis lărgo-i čă juve-s iel cold trz. Și l zice, âmnă ver treče do vrhure, su treile ver veri și ver flă un mare palăt și čia ân nuntru âti-s frăți, și o băbe je ân nuntru. Ma iă când căvtă iă dorme e când tire oculi zeclis ontrat vede și iă âre do bakete ura-i negre e ure roise. Cărle tăcnè cu čă negre je vâle râmăre trd e se â cu čă roisa cărle-i trd tăcnè je vire ca și fost. Acmoče časta feță mere și vire la čela palăt și tuče la ușa de portun. Și vire čă băbe și wo-ntrebe ke če reț. Iă zis-a ke reț rădo râmăre la iă sluji. Iă l-a zis dosta răda te voi lă. Și iă mes-aw cu iă-n căse și čija bivej. O zi âl ganę čă băbe se reț tu mije mere cavtă pre căp e iă mes-aw și âw âl pre căp biștit și ontrat iă vezut-a ke iă âw zedurmit și mes-a și lăje čă bakete roisa mes-a la frăt și toț âw tăcnit cu iă și așă âv ojivit. Poele iel lăt-aw čă negre bakete și tăcnit-a baba pre căp și iă âw crepăt, e iel mes-aw din čela pul și l-a lăt și căiba cu je și mes-aw kă. Verit-a căse vesele și cuntenti. Acmoče verit-a crălu, n-aflăt ni mulera ni fečori și întrebe măja ke juve je a lui mulere. Iă zis-a ke âw murit de ke âw âl pisèit. Ie căvtă pre oče și vede česti fečor zgoit ân čă căsă dupa a lui. Și întrebe măja ke lu cui âs česti fečor. Iă l-a zis iel âs cvarnăr i devet frăt și o sor, ma iel âs fureșt. Ie mes-a către iel și l-a zis ke se vor mere cu je na obed. Iel a zis ke vor. Cmoče je urdinèit-a neca se făce mare obed ke vor fi toț čeli fečor și čă feță na obed. Česta obed pripravèit-aw măja-l și čă băbe če âw ucis česti fečor și iă le zis-a acmoče ren toț

otru, le ren pure antru zeme otrou și vor se otrui. Aemo iel mes-aw na obed, sora le ganè, nu voi niș muncă, ni surbiț docle nu io verir colò și iã lât-aw cu sire čela pul de devet limbe. Și-l zice, se pote surbi časta zeme, pulu l-a zis, ne ke iã-i otruită. Și iã ontrat aw zis lu frăti časta zeme hitit toț färe preste oene și iel aw hitit toț wo preste oene așa și crălu. Čale do vezut-a ke aw časta facut iale poșnit-a sui. Crălu zis-a časta nu-i potriba niș sui. Časta an facut de legrie. Și poele le vire čale ate manestre, ja-ntrebe pulu ce se pote muncă. Pulu zis-a ke iã și iel aw obedveit și fost-aw veseļi și curajni. Cmo iã zis-a (čã fețã) io voi fãce spure o cantunetã česta pul se am dopustiț voi crălu. Ie l-a zis ke iã. Česta pul spus-aw tot cum aw se pripetit și spure ke crălu ie lu česti fečor čãce. Și mãje-le ke ie r-un părjun su pemint an seuro și slãbo vije. Ontrat iel mes-a čere și flât-aw-o bledã ea și pãnza, nespelãtã, neočeșitã și aw o zvadit färe și aw o spelãt și očeșit și anmeștit și poșnit-a cuvintã. Și zis-a čãt-am io patit an čela șcurei părjun și fome și sete, acmoče lât-aw časte do, mãja și čã bãbe, ce aw li ucis, lât l-a an plãte și l-a pus r-o mãre bãčvã, amindo seupa, și nepunit-aw de șpirit și aw le prins.

Susnevița.

Joše Tvećić. 70 anī.

23.

Preotul lãcomește la averea sãracului.

O vote fost-a un siromãh și ali-a murit fečoru. Ie mes-a la prewtu se re li-l mere zecopei. Prewtu zis-a ke juve-pinez. Ie zis-a, n-ãre cmo, ke-l va plati cãnd vure, e prewtu zis-a, io nu voi te šteptã. Ie zis-a, ce am io de fãce de čela mortu fečor. Prewtu l-a zis fe de ie ce ver. Acmoče ie mes-aw kã și aw mes an vrt sapã-l grobu, juve al va zecopei. Cãnd a ie aflãt-a čija čude pinez și poele ie mes-a cãtre prewtu și l-a zis acmoče amnã am fečoru zecopei. Ie zis-a, ce ari cu ce plãti, ie zis-a, e, an, ie l-a antrãbat: dende?

Și ie spus-a cum a aflãt și prewtu mes-a zecopei, cãnd a fost plãtit. Cãnd a verit prewtu cãse zis-a lu hlapãtu, amnã an ștãle și zdrenè afãre čela negru boi și ren al ucide și oderi și ren cornele lasã cu coja și așa facut-a. Și cãnd a verit nopta ie aw se meștit an časta coje și mes-aw cãtre čela om legãt cu verugele și tuče la ușe. Omu antrãbat-a ke čire ie. Ie aw zis ke ie drãcu. Ie s-aw tot pristrãșit și zis-a ke ce re. Ie zis-a čeli pinez ce aī an vrt flãt. Și aw al morejt resclide. Și-l antrãbe juve aī pus čeli pinez a mel. Ie zis-a pre șufit polovițu e anča ie po de iel. Și al-a zis, homo din iel și mes-aw pre șufit și l-a dãt čeli pinez e mulera și feța iale aw plãns și verit-a jedãrmi și tučescu la ușe. Mulera zis-a ke čirei, iel aw zis ke-s jedãrmi. Iã resclis-a ușa și iel aw verit an cãse și zicu ce at-e ke plãzi. Iã zis-a verit-aw drãcu și mes-aw cu omu pre șufit. Iel zis-aw e ce vor. E aflãt-a pinez și ie zis ke as a lui. Iel ontrat mes-aw șu șcãlele de șufit și šteptãt-aw docle aw verit iel jos. Și vedu ke vire česta drãc așa negru cu cornele și cu verugele ančins. Cãnd aw verit an fundu de șcale iel aw cãtat-al saki de a se corn și aw al rezgrnit capu și vezut-a ke ie prewtu. Și l-a legãt și l-a pus pre cap cornele cu coja. Și l-a mirãt am părjun. Și ontrat aw al cundinejt neca-l trãgu pre lume neca vedu omiri ce om aī.

Susnevița.

Joše Tvećić. 70 anī.

24.

Fata care naște un urs.

Vut-aw un čãce și o mãje o file. Și česta čãce lej vut-aw frãtele prewt. Și verit-a cãtre ie și l-a zis se rej tu mije dã časta file neca re veri la mire sluji. Ie zis-a ke va. Și iã mes-aw. Nușcãt vreme dupã čã lei poșnit-a trãbuhu crește. Vezut-a prewtu ke ie iã plire, lât-aw-o și vo mire cãtra frãte a cãse și l-a zis io n-am mislit ke va fi časta feța așa. Čãce vo-ntrebe ke cu čire ie plire. Iã

zis-a ke nu ştije. Căce l-a zis când nu ştijămă nă kă dila căşe. Şi mes-a. Acmoče iă mes-a prin boşce şi virit-a lej vreme za năşte şi nascut-a medvid. Şi iă poşnit-a se plănze. Medvidu l-a zis: mămo, ce äte tu plănzi, ce äri frice ke nu ne va vè çire hrani, io voj hrani tire şi mire. Şi aşă mes-aw şi flăt-a o iăzvine iuve fost-aw subotă. Şi çija cest-a medvid aw al purtat muncă şi be şi ce l-a fost za potribu. Ma iă zis-a iă ke re rada ave cafe. Şi je mes-a r-o çetäte an locandę şi zis-a de emo an rente veţ mije pripravi saca dămareţă o mare dijă de cafe e lu me măje ure kikeriţă. Şi aşă al făcēja. Ma cmoče vezut-a căsta gospodă ke je popè căta cafe şi ke je un medvid. Noj ren pripravi un calun ren al bire necargej cu mare balotă şi dămareţta când verire ren al lasă neca popè çela cafe şi mesere kă ren hiti din çesta calun an je. Şi aşă aw facut. Ma când aw jel hitit dupa je cu căsta balotă je aw-o acătăt cu tãta şi aw hitit-wo nãzat an palat şi palatu aw se tot rezronit şi toţ çeli ce aw fost an nuntru aw ramãs mort. Potle mes-aw la un grof antrebã-l ke se al va lã za cutera. Je l-a zis ke ce re fi bur cãli redi. Je zis-a ke va şi aşă l-a lãt şi dãt l-a doj cãl neca-l redè. Şi çesti cãl a lui s-aw vreda jutãt, şi je pocle çesta conte l-aw pus za sire traje. Acmoče zis-a grofu lu medvidu, ren mere colo lãrgo şi io voj me de colo ansurã. Şi mes-a cu carotã şi verit-a colo. Şi mes-a jos din carotã şi zis l-a tu medvide pure cãli şi carotã an ştalë. Şi şã medvidu facut-a. Medvidu zis-a, ma tu ştij ke mije je fome. Je l-a zis voj at tremete muncă. Şi je mes-a sus am palat şi virit-a cãtra căce şi măje lu cã fetã ce aw mislit lã. Şi antrebe se as contenti se al vor dã fila cã maj tirerã. Jel aw zis ke vor. Şi ontrat je zis-a ke äre medvidu za cutera şi iã al-e potribno duce muncă e jel aw nepravit un cãbã za muncã-l ca şi se re fi porc. Şi dus l-a an ştalë. Şi je vezut-a çesta cãbã şi tofnit-a cu tãta an je şi tota ta hitit pre vãle. Şi cmoče verit-a nopta şi mes-a jel toţ durmi saki r-a se loc. Acmo că maj betãrã fetã, iã aw se sculãt nopta şi aw lãt cutitu şi talãt-a capu lu sorę. Dãmãreţta je s-a sculãt din

ca cãmere iuve aw şi iã durmit şi spelãt s-a şi tot osnajit şi aw ruçit çela frãjer. Cmoče zis-a căce de cã fetã ke ce va zice ke nu se vek scole. Măja zis-a, ma io nu ştij ce va zice. Şi aşă je mes-a reselis-a cãmãra şi mere la pat iuve aw durmit şi o vede ke le capu talãt. Ontrat mere cãtre çela frãjer şi-l zice ke ce aw facut. Je zis-a ke n-aw niş. Acmo mes-av din jedarmi şi aw al legãt. Şi verit-a cumesia şi aflãt-a căsta ista ke al-e capu talãt şi antrebãt-a sãndetu ke çire aw căsta facut. E căce aw zis ke niçur nego çesta frãjer a lej. Şi ontrat aw-al osãndit za capu şi a luţ talã. Acmoče je tot an frice ke va morej muri şi zis-a lu sãndetu ke roge ke se re durã cãtre je a luţ hlapãt. Je zis-a ke vor. Şi acmoče durãt-a medvidu cãtrã je. Şi medvidu al vede aşã bled, pristrasit şi-l zice şã ce aj facut. Je zis-a ke n-aw niş reş. Medvidu zice trajeţ-me la cã fetã ce al-e capu talãt şi l-a trãs la iã. Şi je cmoče lãje capu şi li-l pure nãzat cum aw fost şi mãnke şi l-a zis acmoče fi vije. Şi iã a poşnit cuvintã şi je vo-ntrebã antru sãndetu ke se aw vo lei frãjer uçis. Iã zis-a ke n-aw. Medvidu zis-a lu sãndetu, ä, avdu ke căsta fetã zis-a ke n-av o frãjeru uçis. Sãndetu zis-a, antrebã vo tu ke çire aw talãt-al capu. Şi je av o antrebãt, iã zis-a ke aw a lej sor. Acmoče aw al rezlegãt şi mes-aw kã curãt. Pre cãle al ganę medvidu vezi tu se nu reş fost fi io tu rej fost morej muri şi je aw al muşãt zehvalit. Acmo medvidu l-a zis şi cmoče pre cãle te şteptu tãti şi vor te uçide. Je zis-a, io te rogu ver me apãrã. Je zis-a, io voj, ma se ver te tu mije obeçi ke ver te-nsurã dupa a me măje. Je l-a zis ma cum; când iã aj medvidiţã. E je zis-a nu-i, nego o muşãtã mulere. Şi je zis-a ke va. Acmoče verit-aw pri r-o boşcã şi çija verit-a şãse tãt şi scoçit-a pre je ke vor al uçide. E medvidu mes-aw fãre din carotã şi uçis-a toţ şãse şi cmoče mes-a rente. Şi virit-a rente r-o ätã boşce şi verit-a osãn tãt ke vor al uçide, ma je mes-a jos şi uçis-a toţ osãn. Potle verit-a căşe şi pus-a cãli an ştalã şi dãt l-a muncă şi be şi mes-a cãtre gospodãru şi-l antrebe ke ce mere din măje. Je l-a zis ke neca mere. Şi je

mes-a și-l ganè: mămò, àmnà cu mire tu te ver maritâ. Și ià verit-âw cu je și je mes-a cu iâ la gospodâru și l-a zis căsta-i a me mâie. Je zis-a ke je bire. Potle jel âw se ànsurât e je zis-av a lu grofu tu acmoçe ver la un cuțit și ver lă kâ căsta coje dispre mire. Je zis-a cum voi te io căta făce, tu-i mije căta bire facut e tu ver neca te io acmoçe uçidu. Je zis-a tu n-âri frice niș, tu fe cum t-am io zis și je âw lât coja dispre je. Acmoçe je fost-a un mușât om. Și pocle je âw se ànsurât dupa sora lu čela lui gospodâr. Și âw facut mare legrije și jivit-aw dosta bire.

Susnievița.

Joșe Ţvejić. 70 anj.

25.

Iepurele și cînele.

Ľepuru și breu a mes na spàs. Când a mes hladì su ur hrâst cuvinte Ľepuru, io voi pruvej tele pòstole. Ontrat când l-a pus pre pičore ke cuvinte voi pruvej și trli žâlìc. Breu dupa je trlit-a, ma je a scapât și șà nu l-a putut cațâ.

Susnievița.

Ivine Belulović. 14 anj.

26.

Pățenia lui Anton Scrobe.

Io am slujit àn Gâlujâna doj àn, când io doj àn finit àntrebât-àm me mitâ. Dâtu-mj-a gospodâru a me mitâ și gospodârița mj-a dât o butilâ de ulâ. Verit-àm àn Berbân durmi la o udovitâ cu filâ. Donke cuhejt-a pulenta za večeru. Gospodarița cuvintâ: ke cârle âre trei scâlin la ușa de cășe priscoçi ke va čirâ pulentâ. Fila lu gospodârițâ iâ din cășe mers-a trlinda și priscoçit-a doj scâlin. Mâja cuvintâ tu nu ver pulentâ čirâ ke n-aj priscoçit tri scâlin.

E pocle io m-àm sculât za priscoçi trei scâlin za pulenta čirâ. Când io am priscoçit àntrât-a după mire zăclis ușa. Pocle io cuvintu ke zăce ușa àntru mire ànelis,

gospodârița mj-a zis ke io cu tâti bivescu ke priscoçit scâlini de jel ușe. Io àm àntrebât a me ule și a me robe, gospodârița zis-a ke va cu ulâ me pulenta zobeli.

Io mers-àm durmi pre sirtirâ su lopâ. Pre mire nuște caple, mers-àm cu mârle pe brageși și duc su nas, àntrât-àm cunoscut ke galirle căcu pre mire. Acmoçe m-àm seuns su sirtirâ.

Virit-a tâti, furât-aj galirle. Ur cuvintâ ià un snop de sircira, čela ista luât-a snopu și mire legât-a de je și seupa ne a legât. Portâ-me-n boșcă. Snopu lu drâcu fost-a greu. Cole când-a snopu rezlegât mers-am io după ur copac. Virit-a ur pișâ, mije cuvintâ ke če ànča lucru. Io am zis: virit-àm din Pulâ cole, àm plerzut și m-àm fermejt ànča. Jel m-a clemât ke neca meg cu jel, galirile cuhejt-a și prajit și muncât-àn. Când ne an saturât, jel mije cuvintu ke prevtu de Vodnian ke-j la prevtu de Berbân. Ke neca io meg călu furâ dila faroș. Io am călu rezlegât și durât-l-àm pira la portun. Ur lât-a uzda din gure și sedla despre că. Acmoçe ur pus-a conopu și legât-a călu de gut. Čela om a luât călu kâ. Doj de jel scoçit-a la o stâlâ, durât-a o tirerâ vâcă pus-a sedla pre vâcă și uzda-n gurâ ca și lu călu.

Vire prevtu din faruș și cuvintâ: juve mi călu, e jel zieu gospodine ànča, dât-a redinele lu prevtu-n mârâ, io l-am țirut ștâfa, prevtu zejezdit-a vâca. Când a je vâca zejezdit, vâca cu je mers-a-n boșcă. Vikè: Jezu-Maria juve me drâcu portâ. Treja votâ cuvintâ juve drâcu me portâ. Podle n-àm avzit niș, podle mes-an noj nâzat, juve galirle-n àn muncât. Pojdit-àn če n-a remâs mânke. Podle de când àn pojdit cuvintu tâti: tu ne reș cunoște mare, io am zis ke nu reș. Jel mije zis-a ke io-l reș cunoște și-l reș spure fâre, io am pocle spus ke măcar ke-l reș cunoște ke nu reș spure. Jel nu s-a dât zice ke čâ-i istina, jel a mire cațât și m-a pus àn băcfâ și băcfâ zădnit-a. Io àn cu pumnu čepu zbit se nu pocnese de sâpa. Breçi virit-a osele glodi juve noj galirele muncât. Virit-a croz de șeule coda de brec àn băcfâ, io me de coda cătu din băcfâ și breu

poșnit-a țymanê și băcfa mes-a takenda. Când a virit băcfa la ārpa, țepu mi-a căpu probit și sânjele țrlit-a fără. (Are un semn în frunte ca o lovitură de cep.) Io mes-am preste Rășe și cavtăm se tăți după mire viru saki cînă coraț.

Susúevița.

Anton Scrobe. 67 anî.

27.

Iovanin.

Un țesâr a vut un fił. Și čela țesâr k-a flăt o beștie ân se iardîn. Și čă votę iel clemăt-a a sel priatel. Când a iel verit la čela țesâr ke l-a facut merinda și când a iel obedveit dupa scând ke le zice čela țesâr, io v-am pozovit ke voi arăta o mușată beștie č-ân io flăt ār-a me iardin.

Când a je mes rată čă votę n-a fost niș. Ie čă votę ramăs-a iaco jălostăn și je zis-a čire čă mije lasăt-o io l-eș făce čăpu tală. E luı fił a zis ke io l-am lasăt. Čă votę clemăt-a do sluge, ämnăț cu je și čăpu-l talăț ân pustę boșcă.

Tunče când a iel mes ân čă boșcă čela Iovanin, ke șă se clemă printipu, ke s-a sprosit lu čăle do sluge ke neca nu-l talę čăpu. Dotečit-a (verit-a) o oje čija și je l-a zis: voi veț ve dila me čăce tot o plăce ali talăț mije čăpu ali lu česta oje. Iel a mai volit čăpu lu oje nego lu čela printip Iovanin tală și je ramăs-a ân čă boșke ca și eucavița äns.

Ie stăt-a čija far de hrăne ke s-a cucăt durmi și ke-l clemę din somnu nuște Iovanin po imenu. Ie când s-a zbudit ke čăvtă ocoli de sire ke čire-l șă clemę, ke čăvtă äro deblă virde sire și ke zegledit čela om. Și ke-l äntrebe če tu sino čăncă lueri. Ie ke a zis io-m lasăt o beștie lu me čăce pac din česta stvar m-a caștigeit. Ie l-a zis nu reș tu conoste čă beștie, je l-a zis io nu reș o conoste.

Ziće, česta sãm io, io sãm sveti Anton. Tu n-ări frice ke-r pogini (ke ver muri de fome), tu ver mere cu mire. Și je mes-a cu sveti Anton ār-a luı iardin și zice tu ver čăncă bivei cu mire. Ke tu-i mire șcapuleit de morte și

emoce io voi tire lă za me fił. Și tu ân saca cãrige (loc) ke va dobândi vojskele și saca stvar ke-l va ämna na rucu, și je ramăs-a čija cu je bivei. Nigdar n-a mes năzat către se čăce.

Nósela.

Tóne Mikleuș. 46 anî.

A auzit-o la soldați.

28.

Fata împăratului și soldatul.

O votę s-aw nemureit fiła lu țesăru ân un soldăt. E capitănu de soldăt, vrut-a anca dupa ja se-nsură, ma iă mai volit-a soldātu. Acmoce dăt-a capitănu česta soldăt kă ân ält grădure.

Čela capitănu fermeveja listurile če soldātu piseja lu feța e če feța piseja lu soldātu. Feța murit-a, ân baserice av pus-a ân răcu. Capitănu făcut-a veri vegla čela soldăt čija ân baserice ân wardije. Soldātu äntrebat-a čira za ne mere ân baserice je scapăt-a kă și o bábă l-a fermeit, čă bábă fost-a măja lu Domnu (majka božija), și ke-l ganę ämnă ân baserice, tot va obidi, samo tire nu, se meri dup-ältăr. Ie trecut-a viu.

Ätä nopte tudi je deștineit-l-a čăle do ure năzat čija e tudi äntrebat za scapă kă, tudi l-a čă bábă șteptăt. Ätä nopte ämnă ân predicălnită, tot va obidi prin baserice e tire nu va flă. Și șă fost-a deștineit și treja nopte. Treja nopte-l zice bábă ämnă ân vir de răcwa sta, când ja färe tu nuntru. Când ja obidire tota baserica čă votę va seoci pre tire nuntru și čă votę va ojivi.

Și când a ojivit mes-a Domnu rugă äntu ältăr și când s-aw pomolit mes-aw către čăce cășe. Și le-a pospus tote șele stvar cum a fost. Čela capitănu čă votę facutu-l-a țesăru respitei na bocune și čela soldăt s-ansurăt dupe fiła lu țesăru și io fost-äm pre pir colę și buro muncăt cu iel, pac m-a oča hitit.

Nósela.

Tóne Iurman. 29 anî.

29.

O „ștrigarie“.

Fost-a un om și lui se zia făceja zidu antru je și nu putè rențe. Pac l-a za soldăta lăt, pac crezut l-a colò, pac a pisejt lu sveti otăt păpa, pac l-a trimes un list năzat, l-a trămes și un libru é-a putut spure și ée n-a putut spure vut-a pisejtă an je.

Amoce je putut-a spure ée ve jo spuser și ne spure. La țimțer a trecut doj omir l-a șeptăt la ușa de țimțer și lăt l-a nuntru é-a putut-a spure e că ée lucrăt cu je n-a putut spure. N-a cutezăt, je fost-a propio crisnic dunca je vut-a pre libru tot, ma samo că fost di la Domnu tremeso că n-a putut reskini. Prestu cunfinu lu atu n-a cutezăt mere reskini se a fost vr-o ștrigarjie.

Nósela.

Tóne Iurman. 29 anı.

30.

Trıu.

Ur om a vut trei meștel de mlăre și e-a verit trıu (éela mai micu pul) și a popit tota mlăra. Gospodăru verit-a și s-a rezjădit, vut-a sekura și hitit-a după je-n gărd sekura, pokle n-au putut află, je zepalit-a gărd, sekura zgorit-a e e toporișta remăs-a.

Berdo.

Frăne Lubičić. 60 anı.

31.

Soldatul cu doba.

C-a fost la soldăt ur dokle betăr a fost. Când a kă mes l-a bobiuu dăt za regăl. Pokle a verit durmi anr-o oștarije. Je e-a durmit, e-a verit trei prefti, éija. Atunc a scoçit do kelnerițe către jel, tunce éela cu tãmbura e-a facut tun-tun-tun, și prefti au scapăt kă an kemeșe și-n éele

mié brageșe. Éela atu é-a éija remăs (éela cu bobiuu) și a poberit roba și danăreța a mes rence.

Verit-a la ur fãroș și vikejt-a se re roba cumpăra. Preftu verit-a și l-a dăt căt a ntrebăt. Pokle la ată căse șteso șă. La treja șteso șă. Pokle soldātu cu tãmburu verit-a căse și s-a anșurat, pokle l-a și pinez zminkejt. Je a poșnit metur legă și mes-l-a vindavej pre asir an éetâte.

Fost-av alți doj țgovți, ur vut-a vozu de țuor, atu de cafe, pak a mes scupa toț trei an oștarie. Iusto éa vota a batut tãmburu și jel bejt zajedno și spuravejt cum trecu și pak je zis-a tunce jo ve voi spure o ștoriă. Akmoce kelnerițele avzit-a, éame-l jãle vreda fãre, ke vor metur cumpărã. Iãle l-a zis na-ț tu sto fiurini bașta nu zice de éa votă niș.

Akmoce je verit-a năzat către jel, jel l-a-ntrebăt é-aj annat fãre je zis-a vindut-am metura sto fiurini. Jel zis-au lui ke nu credu, je tunca aratăt-a pinezi, ke l-a vut an pumãn. Pokle catăt-a năzat ată govorenje, pokle je nazat zice jo ve r-aș nu ște zice. Tunca éale cubarițe clemăt l-a opet la ușe ke neca mere metur vindavej.

Akmoce zice cubarița lu éela cu metur căt rejt tu se nu ver nigdar de éa zice niș, sto i pedeset fiurini. Și l-a dăt. Pokle je vire năzat către éel țgovți și scupa s-a spravit ca și mânke. Akmoce je s-a pohvalit e-a vindut metura: sto și pedeset fiurini, e-a fost zãlic mai mare nego că, é-a mânke vindut. Jel ke nu l-a crezut. Akmoce je aratăt-a pinezi, sto de mânke și sto i pedeset de kmq.

E jel n-a putut cafe și țuor vinde niș. Poșnit s-a jel e-or gambiej țirgovina și pogodit s-a. Je lăt-av vozurle cu țuoru și cu cafelu e jel asiru cu meturle. Akmoce je mes-a kă cu vozurle e jel au remăs vindavej metur.

Când au verit mulerile e-or cumpărã metur antrebăt au ke po cātu-s, jel a zis căste mai mié po sto fiurini, e căste mai măr po sto i pedeset fiurini. Iãle zis-au ée-ști munit, pokle stăt-au éija ure trei zile e pak pokle n-au putut niș vinde.

Mergu cere ȕela ȕe l-a tucoru ŝi cafelu lât. Ie s-a nadijēt ke vor veri ŝi l-or flâ e ŝtudiejt-a vinde mânke nego iel verit-aŭ ŝi lu mulere l-a zis ke se re veri vruri foreŝt, ke neca-l aviže. Tunca vezut-a jâ ke viru doj de iel. Atunca spus-a lu omu sev ke viŭu, je mes-a cãvtã vreda, cunoscut-a, ke-s cã ȕeli doj cu cãrli gambiejt trȕgovina.

Cucãt s-a je pre ŝeriŭe ŝi zãgirnŭt l-a mulera cu pãnza abã ca ŝi ke-ŭ mort. Akmoȕe ȕeli doj viŭuãn cãŝe ŝiãntrebu bura zi ŝi ke juve-ŭ ȕela ŝi ȕela (cum l-i lumele) e jã tunce cãtãt-a gãndi (plãnȕe) ke ki zna dende priãteli viŭu l cere e je ke-ŭ mort. Iel ganescu cãnd a murit merzãn kã ŝa ȕe reŭ? E ur se jedẽ po svetoga boga e mere cacã-n gurã, ȕelaãtu ganẽ ȕe t-er mere cu mort ŝpoteŭ ŝi mes-a fãre, ȕela nãzat se jedẽ mije nu dãje jirima mir, jo meg cacã-n gurã ŝi mes-a je colẽ rezgirnŭt l-a ke-l va cacããn gurã.

Tunce lasãt-a brageŝileãnzdolu ke-l va cacã-n gurã. ȕela mortu catãt l-a de boŝe (ove) e je jokejt-a, je tunca scapãt-a ŝi zis-a: drãcu fost-a viju e dojãj mort. Cumpãŭu ȕelaãt zis t-am jo se nu te paȕeŝti cu mort om ŝi neca-l lasi kã.

Berdo.

Frãne Lubić. 60 anŭ.

32.

Tre frãti.

O votã a fost trei frãt. Ur e-a fost ŝnidãr, ur e-a fost postolãr ȕela treju ke n-a niŝ ŝtiŭt, juva ȕeli doj lucravejt-a ȕela merjeja dupa iel ca ŝi se re mere filu dupã ȕãce ŝi din lor jurnãda l-a morejt hrãni, n-a putut ȕeli doj niŝ vantej, k-a morejt-a ȕela treju hrani.

Tunca s-aŭ pogovorejt ȕela doj ke ȕãru de lucrã ke nu potuãnc jivi ŝi je hrãni. Ben, tunce homo noj pre lume. Pak sa ȕel doi pogovorit ke ȕire mânke pre lume ji.

Pak a mes ŝnidãru pak a lât lãcãtu (cu ȕe se mesurã pãnza) ŝi ŝcãrele. Pak a veritãn o boŝcã, pak s-a trefit pre o bãbã. Iã-lãntrebe: cotro tu meri ŝinco? Ie odgovore: ȕãre tu de ŝti cotro jo meg? Meg lueru ȕãre. Baba l cuvinta: ŝesãruãre lueru, ma tu n-er niŝ fãce. Ma je s-a rugat de bãbã ke cum re pute ȕela lueru dobãndi. Ben tunce cã bãbã l-a dat o nucẽ, cãnd tu verire la strãja de ŝesãru tuãntrebe lueru, ke reŭ rãda cõŝe.

Cãnd a verit la strãja de ŝesãru trãs l-aãnnuntru. Ieãntrebã za cõŝe, iel a zis se ŝti tu capãt roba lu o trupe uro nopte uŝi, jo t-oj dã plãce kako verãns, a se nu, jo t-oj cãpu fãce talã. Pak a mesãn camerã, dãt l-a ȕirã, pokle ȕirãt-a la trãsãn magazin juve-ŭ roba. Atunca l-a prins sviȕile juve-ŭ roba, pak l-a zãclis. Cãnd a mes fãre ȕela ȕe uŝaãnclide je l-a zãclis ke neca cõŝe. Ie tunca neca rãstucit cu ŝcãrele din ȕela nucã jeŝit maj mun ŝnidãr fãre nego l-a putut vedẽ. Tunca nuŝcãrle croit-a, nuŝcãrle cosut-a, nuŝcãrle slagejt-a roba ȕ-a fost uŝita tot uro nopte za tota trupa.ãtã zi cãnd a verit ȕela gvãrdiãn din magazin je s-a priȕundit.

Mes-a je cãtre ŝesãru, atunca mes-a ŝesãruãn magazin vedẽ. Cãnd a je veritãn nuntru je li s-a poclonit lu ŝesãru. ŝesãru lãntrebe s-ai tu ȕesta tot facut. Ie cuvintã nãzat, prisvitla cruna, neca obãjdescu se-ŭ facuto bire. Fost-a bire facuto. Ie l-ãntrebe ke ȕe va je pre se plãce, je a zis ke ȕe l davurã dã-l va. Ie atunc l-a dãt pãru de cãl ŝi o carota ŝi plirã de pinez ŝi un cuȕer ŝi doj jedãrmi. Tunca je mes-a kã cu tot. Verit-aãnr-o boŝcã, tija fost-a o cãŝe za prinoȕi (za durmi) jeãntrebã cã gospodãriȕã se re fi loc za durmi toȕãncã. Iã zis-a ke je loc, atuncaãntrebãt-a ke se l va ȕira parikej, je zis-a ke ja, pak a mes ȕira.

Pokle pocirãt-a cã gospodãriȕããntrebã-l: ma zice, gospodine, se nu l re purta lor o frajla muŝãta. Ie zis-a ke ja, se re go putẽ aflã, pak l-a dopilejt ura muŝãtã, ma je zice cãt va fi po plãce iã-l zice ke vor iel pogodi. Pak a mesãn camerã ȕela gospodin cu frãjla. Tuncaãntre-

bă-uo: ke văt va po plăce, iă zis-a: tu ver pure că ce are tu e io voi pure do vota căta, se ști tu bur de făce căla art. Și tuncē, pak a mes pre păt, zice amnă tu rence durmi; je mes-a durmi, e bāba cafelu cuhejt-a, je o clemă e iă tot po mālita cõtula po cõtula dispre sire muleja. Bāba duce cafelu, sineo, țe se rej vre cafē ke t-ar tota nopta munci. Când a je cafelu popit je zădurmit-a, pokle s-a iă l-a je cucăt, n-a putut fute. Damăreța verit-a bāba rano clemăjă-l. Ala, sculăți-vē, tota nopta aț lucrăt. Tuncă iă seocit-a fāre din păt, je siromāhu jălăstān și desperejt după iă tuncă mes-a je cătr-a sē căsa și frāt. Când a je verit căsa frāti-l āntrebu cum-āj, brate, pre lume. A ie l cuvintă slābo.

Cela ātu frate zice ke va mere je pre lume, pak a mes, lāt-a bāticu lu ārtu seju. Cum a căla prvi făcut, făcut-a și je și că bābă l-a privarit ca și celā prvi. Când a verit căse l-āntrebu frāti, ke cum āi pre lume, ie zis-a slābo. A vec căla mai betāru stițut-a ke li s-a zgodit ca și lu j.

Akmo zice bedastu meg io lucrū cāre, pak a mes. Pak saka ce iurbāja pre căle āntrebāja neca-l dāje, pak s-a trefit pre că bāba iusto și je, pak a vrut pre iă seoci, iă zis-a: ne, sino, țesāru āre fetele. Iă zis-a căutāte bire ke rej malamente trece cu țesāru. Je poșnit-a mușāt cu bāba ma că n-a fost bāba, nego māja lu Domnu. Je o āntrebāt ke cum rej putē că făce, iă l-a dāt un prsten, tot că-t mai bire pre žajet stāre Când l-a pus pre žajet că l-a ca și un corn stāt. Când a verit āntu ūsa lu țesāru nu l-a strāja vrut lasā. Strāja dat-a viju lu țesāru ke verit-a ur ke-i bur de lucrā. Tuncă țesāru odgovorit-a ke neca-l lāsu. Când a verit ān căsa lu țesāru, je-l āntrebā ke se-i bur, je cuvintă, io āsām. Tunc l-a dāt cira, țesāru vota 99 și o bābă e bāba durmit-a mai aproape de ūse. Când l-a zepelejt nuntru ie a prstenu pre jajet tȃdo netignit, najprve pre bābe seocit-a. Iă-l cuvintă, ne sino, pre mire ma pre căle ālte, și ura după āta nepāsit-a. Ma je morejt-a șeptā devet miseți za plăce. Când a finit căle devet miseți, fost-au

tot 100 fil. Pak țesāru-l āntrebā ke ce-i za plăce, je odgovorit-a ke ce re vre țesāru. Dāt l-a ca și lu ālți. Tuncă je mes-a kă și frāti și verit-a ān că boșcă și căse. Pokle cira l-a ntrebat bāba se re vre și je o perșona je zis-a ke ia. Mers-a-n cămerā și s-au pogodit. Iă-l cuvintă: amnă tu durmi, vire bāba cu cafelu, ma ce voi io cu cafelu. Je zace pre păt și netignit-a prstenu. Duce bāba cafelu, je n-a vrut cafelu be, ma l-a-n siru ulit. Bāba mes-a kă ūsa zăclis-a când a iă ūsa zeklis je o clemā: amnă, amnă. N-a putut āto făce morejt-a i cātrā je. Când a je zgrabit pre sire și țela nopte pre ia. Dāmăreța vire baba: ala, sculăți-vā. Inke je pre iă a fost, când a bāba verit. Bāba atuncă jālōsna, e feța mai mun mortā nego vijā. Tuncă je lāt-a 4 căroțe și osān jandarmi. Când a verit acāse celi do j frāt căutāt-a ur lu āt ān oculi ke-smo no j șegal, ma je-i șegao, a no j nu smo. Și tuncē mi je dāt-a din cūrbā și o birtitā ān eur.

Senovic.

Joh. Soldatic. 50 anj.

33.

Printul și fata saracă.

Un țesār a vut un fil. Ke-l cuvintă: sino, se te raj tu ānsurā, pokle re n mere ān vojscă. Vojsca va durej șapte ān. Lāt-a je pukșa și mes-a je ān low, vezut-a o baserică juve omiri amnāt-a la misa.

Verit-a je cu pucșa la prāgu de baserică, când a fos misa finita āntrebāt-a o feța, care ieșit din baserică fāre lu cui iești tu feța? Iă l-a zis atunc ke n-āre nego māja și cășița. Juve tu bivești? ān că și că cășița. I-o j veri dupa podne cātre tire și cātre māja și voi duce un lepur.

Cān a că spus fila lu mājē usnajit-o cășița și parekejt-a o merinditā. Și verit-a filu lu țesāru cu lepuru și l cuvinta: cesta lepur parike za obēd. Cān a lepuru parikejt donke cuvinta socra: tu ver ve se tu rej fetina me lā filu și

fęta cu zlătni per și cu zlătăn mer. Donke ie s-a pozonit după că filę.

Verit-a urdinu ăn vojsca męre. Căce și filu ăn vojsca mes-aș. Donke filu zis-a lu majcă-se, măico, pisę tu mięe c-a nascut a mę mulęre. Socra zis-a, ke va filu și fila năște cu zlătni per și zlătăn mer. Măja pisęit-a lu filu lu țesăru c-a nascut mačăcu și breu. Filu odpisęit-a lu măje ăflă tu măico șapte de iel și fe wo tu șapte clafar de zid lărg și pletę tu bire.

Măica fecut zezidej neveșta. Celi doj fečor ce s-a nascut, fečoru și fęta, ăn căsa wo pus și pinez ăn nuntru. Un malinăr aflăt-a celi fečor și lăt l-a ie acășe și cuvintă ie lu mulere: raj tu ști ce io-m aflăt, un fet și o fęta și pinez. Odņnę tu a tę fet și goję tu cęsti doj fečor, t-ari pinez.

Ie fost-a, malinăru, c-a flăt cęsti doj fečor sirohmal. Ie atunęc cu celi pinez cumparăt-a un bocun de pemint aflăt-a ie saca zi tejăt cu celi pinez ie lucrăt-a șapte ăni.

Verit-a filu lu țesăru na șapte ăni acășă. Cęsta malinăr dăt-a lu saki fečor o spirtită, mes-a filu lu țesăru ăn low, verit-a ie (filu lu țesăru) iuva celi fečor avut celi tejăt și spirtită. ăntrebăt-a ie: bog daj sriču, lu cuj ste voj fečor, lu malinăru. Iuva-i malinăru, ke va șubito veri.

Verit-a malinăru, zice, tu malinăre cę ăs tel fečor, dende-s cęsti fečor tięe? Io l-am, zice, aflăt. Iuva? Zice, la jăzu de mora, io l-am aflăt ăn casetu zeclis ea și căn ie mort. Donke a mę mulęre avut-a lăpte cu a mę fečor, tu jeno odirnę tu a tę fečor e cęsti doj doję. Iă l-a zgoit do șapte ăni. Filu lu țesăru verit-a kmoče căsa și cuvintă lu măja c-a nascut a mę mulęre? Iă zis-a breu și mačăcu. Ie ganę ver tu vedę märe filu ș-a mę filę. Zăc-aj tu znevidit a mę mulęre, ke iă nascut breu și mačăcu, ke a nascut fetu și fęta.

Senovic.

George Suriăn. 75 ăni.

(Mai departe nu mi-a povestit.)

Povestea fonografiată a lui Ţvećici.

O maje vuta ofilje karę na stivut torče, batutavo preste mēr, trekuta o gospę si avo ęn trebat zăc vo baci rę ure torče nare cę cę Gospę lja zis neka mere ku ja mesav ku ja pusavo la o kamere plirę de vlas ja brižna na stivut torče viritav trei tete kętra ja pre okne nuntru si elja jale tot potors si gospa cıaro vesele si lja zis ke vavo marita fosta dupa asev filj cę fete zisa ke re rada sale tete na obed kljema gospa fosta kuntente veritljava cęle trei tete ure farde picor kumav pre muliner skakeit ure farde žažet kuma tors vlasu elja poidit žažetu, ure farde usne kumav moreit ku žažetu pre usne pritiskei ka močia vlasu si-tunce ljav gospa zis tu nuver nigdar več torče. sav maritat dupa aljei filj nigdar na stivut torče manče ni potle.

Io Giuseppe Zvecich,
avzitamo akase en Susnjevice.

Transcrierea textului fonografiat.

O măje vut-a o filę carę n-a știvut torče, batut-av-o preste măr. Treut-a o gospę și av-o intrebăt zăc vo bati, se vrę torče n-äre cę. Că gospę l-a zis neka męre cu iă. Mes-aw cu iă, pus-av-o la o cămęre plirę de vlăs (ștupa) de conope. Iă brižna n-a știut torče. Virit-aș trei tete cętre iă pre ocne nuntru și l-a jale tot potors și gospa fost-a káro veselă și l-a zis ke va vo marită dupa a sev fil.

Că fęte zis-a ke rę rada se le tetele na obed clemă. Gospa fost-a cuntente. Verit l-aw cęle trei tete: urę făr de pičor cum av pre mulinēr scakeit, ura făr de jăjet cum a tors, vlăs l-a poidit jăjetu, urę făr de usne cum av moreit cu jăjetu pre usne pritiskei ke močia vlasu și tunce l-av gospa zis tu nu ver nigdar več torče. S-av maritat dupa a lej fil. Nigdar n-a știvut torče mănke ni potle.

Io Giuseppe Ţvećić,
avzit-am-o acășe ęn Susnjevice.

35.

Trei frăț.

Untrat ke a fost trei frăț: doi sâr și un gobast; ke a mes pre lume, e-or slujbe flă. A muât ure trei zile și n-a niș flăt. Ćela gobo ganeit-a lu ċeli doi, cãnd a verit la niva de grãv, care a fost zdrilę, cãnd nu puten slujbe aflã ziće ċasta-ı zdrilo, cațã ne jui, jur se va flă gospodãr lu cui e ċasta. ıı va fi borebit drãg ke noi jui. A verit je, gospodãru, je s-a ċlemãt Mãgo și ke gape: ċire v-a tremes jui? Gobo zis-a n-an putut slujbe aflã, jo-m zis ke-ı va fi drãg ke juiescu. Mãgo mes-a kã. ıel a ãns juit, avut-av 300 fiurii vek saki. Mãgo vire cãtra ıel, flãt-a ke poċivescu. ıe ontrat zis-a: vek aveț cãta (300 fl.) la mire pac v-am aflãt ke nu lucrãt. ıe ı-a sramotit ke nu lucru.

Gobo zis-a: noi isne capãt za poċini și za lucrã. Mãgo zis-a: beu, se-ști tu capãt mai vred de mire jui, jo ċ(t)-oı dã 300 fiorini tel și 300 mel. Ontrat mes-a Mãgo jui și ċela mai betãru frãte. Mãgo fost-a mai zvelt, Mãgo ı-a dobãndit ċel 300 fiorini. Cmoțe ganę lu ċela ãtu: meri și tu? ıe zis-a: beu, jo meg, ma se jo dobãndiru, tu ver dã 300 fiorini mel și 300 fiorini ċe mu-a frãtele plerzut și 300 tel, ċã-ı 900 (stotine). Plerzut-a și je. A lu gobo zis-a: meri și tu? ıe zis-a: meg, ma se jo dobãndir, lu saki frãte ċ-a plerdut ãri dã 300, 300 mele, 300 țele, ċa-ı 12 stotine.

Gobo s-a zevãrnit mãrile și poșnit-a vreda jui și dobãndit-a lu Mãgo tote 12 stotine. Și ontrat gobo zis-a: cmo me platę, jo meg kã. Ontrat Mãgo zis-a: muãt tustrej cu mire, voi ve dã ċirã și bę cãt veț. Mãgo vut-av trei file. ıe ı-a broit lu gobo pinezi ċe a dobãndit și Mãgo zis-a ke morescu durmi tustrej, saki cu se file-ı.

Și ontrat filele de o bãndę a durmit in pãt, ıel trei de ãte bãndę. Și ıel a zedurmit doi, gobo, je n-a zedurmit și s-a sculãt scutã ċe va Mãgo ganę lu se mulere. Mãgo ganeit-a lu se mulere: ıel or zedurmi și ı-oı mere, voi lu tustrej capu talã.

Ontrat gobo zbutit-a ċeli doi frăț și cucãt s-a de ċã ãtã bãndã de ıãle. ıãle vut-a saca se barete rojse pre cap și ıãle durmit-a și ıel a lãt lu saki se barete și pus-a pre cap. Mãgo mislit-a ke dormu și verit-a și cu sabla lu tute-trei filele capu talãt-a, e je mislit-a ke lu lor trei frăț. Mãgo mes-a durmi și gobo s-a sculãt la use scutã și je ganę lu se mulere: ãm, ãm lu tustrej capu talãt și damarețã voi mere toț priateli pozovi, reñ fãce manie bur obed de ıel trei.

Ontrat s-a sculãt și zbutit-a frãți și tãrlescu kã. Verit-a la-n lãc și gobo s-a domislit, ke Mãgo n-ãre oblast za treće pric. Ontrat Mãgo doteċit-a cãtra ıel și ganę: gobo! gobo! ċude mu-ai facut. ıe ganę: ċe ċ(t)-ãm facut? inke-ț voi fãce mai mund nego ċ-am facut, mai zada voi și tire lã. Mãgo, n-a vut oblast za pric treće și mes-a Mãgo kã. Ćela gobo mere reñte cu sel doi frăț, mes-a nazat slujbe ċãre și verit-a la-n țesãr se-ı re lã za ıerdinera. Ćeli doi frăț ċ-a fost sãr, lãt ı-a și gobo n-a vrut lã. Gobo s-a rugãt neca-l lãje za cãli snazi. Lãt ı-a la cãl, e cãli nigdar n-a fost șã grãș ni șã mușãlt ca și a lui.

Bo(g) me, ċeli doi frăț a lu gobo, s-a znavidit ke-ı mai brãv nego ıel. Ontrat ıel a zis: cum reñ noi fãce za kã-l dã. Știț ċe reñ noi neputi pre je cmo? Noi reñ ziće lu țesãru: c-ãre ċela Mãgo o ıãpe, ke nu-ı pre tota luma șã mușãte și șã brisne, ca și ãre ċela Mãgo.

Țesãru ı-a ċlemãt pre(!) gobo la sire se-ı capãt lu Mãgo furã o și lu țesãru durã-vo. Se nu fure capãt 24 ure termin, se nu za glãvu. Ontrat a zis se voi jo ċã fãce, dajeti-m o spãrte de bonbone. Meg proveı se o putur lã. Verit-a ãn ștãle și dilit-a lu ıãpe bonbon și ıãpa nu s-a dãt cațã, ıã riteit-a munieseiț și Mãgo avzit-a și sculãt s-a za vede ċe-ı lu ċã ıãpe. Avzit-a ke vire Mãgo, gobo stisnit s-a su mañadure. Mãgo ċãre și nu ı-a putut aflã. Mes-a Mãgo nazat durmi și cãnd a je mes durmi, mes-av nazat lovi gobo ıãpa. Și ıa inke mai kãro munieseița. Mãgo avzit-a și mes-a nazat vede ċe-ı lu ıãpe. Gobo s-a stisnit nazat su mañadure. Vezut-a Mãgo ke nu-ı niș,

mes-av năzat durmi. Gobo năzat s-av sculăt și năzat av cu céli bonboni iăpa muntit, iăpa inke mai munjeseita. Măgo s-a sculăt treia votę, gobo năzat s-a su mañadure stisnit. Când a vezut Măgo ke nu-i niș, lăt-a Măgo o múave și udri preste iăpe. Magar se va o drăcu lă, ie ke nu se va sculă mai mund. Ontrat când a ie mes durmi, năzat s-av gobo sculăt și năzat munte iăpa. Cațăt-av-o și gobo o zejezde și fuje cu iă. Vire la čela lăc și vo rezjezde și vo de redine țire și cante. Măgo vire și ganę: gobo, gobo, če mú-aj facut? Ie ganę če č(t)-am facut? Gobo ganę: inke ț-oj mai mund făce, nego č-am facut, mai zad voj țire lă.

Ontrăt Măgo mes-a kă. Gobo iăpa zejezdit-a și mes-a cu iă la țesăru. Lu țesăru ganę: časta č-e. Luț frăț ganesu: če-i drăcu ăñ ie, ke-i șă brăv. Ontrăt ganesu iel: če reñ emoče pre ie neputi? Cmoče reñ lu țesăru neputi, c-ăre Măgo o poñave totę de zlate și ie ke-i capăt fură o despre iel din păt și lu țesăru duce. Ontrăt țesăru ăl clemę na raport, ke se nu-i capăt čă făce 24 ure de termin, se nu ke-l va căpu lă. Ie, gobo, ganę ke frăți mintu pre ie, ke re răda frăți se ie căpu pferde.

Țesăru l-a dăt 24 ure, se nu ke va căpu pferde. Ie ganę ontrăt, ke va ie čă făce, ke neca-l dăje ure scale luuj și legăhne și o cluke lunge și legăhne. Dăt l-a čă și ie mere, nopta vire la Măgo, scalele negnit-a pre cantunu de căse și mes-a sus pre crov. Rescoperit-a zlipti și facut-a șcula iusto desupre, juve iel durmit-a și cu čă cluke neteze poñava și vek nu l-a o fost se nu za-n măr cată și cazut-a pre iel. Măgo s-a zbudit și mes-a färe și zegledit-a gobo pre căse. Când l-a vezut zis-a: verit ămí-aj gobo, ămnă jos de pre căse, ie vut-a frike ji jos, e Măgo l-a zis se nu va mere jos, ke va mai mare cus uręcle de ie făce. Mes-a gobo jos pre scăle și când a verit jos, Măgo l-a cațăt. Când l-a cațăt zeclis l-a ăñ coptor cu ușe de fler. Măgo mes-a kă și lu mulere-l ganę: verit ămí-a gobo, zeclis l-am ăñ coptor cu ușe de fler nu va emo scapă mai mund. Ontrăt ăns ganę lu mulere: scole-te răno focu neloji și o mare

cadere pure pre foc, tu ver pure-l cuhej, io voi mere tot priатели pozovi, reñ mañe bure ručeniie făce de ie.

Măgo mes-a priатели pozovi. I-av caleit o lemne și n-av o putut rescalej și ie din coptor se scrozi de eluțanite nezire. Ie-l ganę: nebogo, io reș de un trăt o rescalej. Iă ganę: beñ, șă ămnă, ie ganę: ma cum se nu-m rescliseri? Iă l-a reselis. Ie ganę: țire tu de o bände, i-oj de pärke votę rescalej. I-av țirut de lemne cu mări e ie cu secura l-a căpu talăt. Hitit-av o in cadere, ie țarle ăñ căse din poñave și ie fuje cu poñava kă. Vire la čela lăc și čusnit s-a ția și cãntăt-a. Măgo doteče cãtra ie și ganę: gobo, gobo čude mú-aj facut! Gobo-l ganę: če č-ăm facut? č-oj făce inke și mai mund, nego č-am facut, mai zad voj și țire lă. Gobo mere cu čă poñave la țesăru. Čeli doj frăț ganesu: ma če-i drăcu ăñ ie, ke-i șă capăt! Če reñ emoče pre ie neputi? Noj reñ emoče lu țesăru neputi, c-ăre Măgo o ielve ăñ truse și gobo ke-i capăt o tală și lu țesăru dopelej.

Țesăru-l clemę na report, 24 ure de termin ăl dăje, se nu čă facure căpu jos. Ie zis-a ke se ie čă capăt făce, ke neca-l dăje o nove robe de medic și o legăhne și oștre secure. Čă l-a dăt și ănvestit s-a in čă robe, zalic roba l-a znaseit, zalic s-a stiskeit se nu-l goba conoște și verit-a nopta cole și čă gobe sprita ăñ zid și cu secura talę čă ielve. Măgo ăvde ke nușcarle pistę și Măgo s-a sculăt pre oene ganę: cire čija talę? Gobo ganę ke l-a țesăru tremes, ke a gobo murit, ke-l va făce scriñe de čă ielve. Măgo ganę se reș și ke a murit, io reș ăns tală și scriñia-l făce din iă. Ie ganęit-a: ma nu va ăto, murit. Ie-l ganę: beñ, când a murit, ămnă tu ăñ căse, neca-ț dăvu muncă și be căt ver, i-oj vo ăns tală și scriñia făce. Mes-a pre zeruncl și pre măr ăñ căse se nu-l re cunoste. Saturăt s-a și nepit ăñ căse și verit-a gobo năzat jos. Măgo talăt-a ielva și facut-a scriñia și pocrovu desupre. Măgo l ganę: facut-ăm, facut! Gobo l ganę: ămnă tu nuntru, ver vedę se nu se svitlę, ke țesăru mú-a zis ke se nu se svitlę. Măgo mes-a nuntru e gobo pocrovu zeclis-a și pocrovu pribijeit cu čăvli.

Îe ganę: nu se ăto svitlę, nu! Obărne-te de că ăte bānde se nu se și de că ăte bānde vede, Gobo zebie căvli ăn poerov. Îe ganę: nu, ăto nu! Resclide-me, Măgo ganę, e-av gobo murit. Ma io-s gobo și gobo t-a zecăvlejt ănnuntru. Gobo a mes ăn stăle din căl și căli polovit-a su vož și n-a fost capăt necărteji ăn vož și cu verugele zvezit-a dupa vož ielva și Măgo nuntru. Îe gonę cu căli printre ărpi și ăpe pre Măgo ăn ielve și vire cu ie la țesăru. Gobo zis-a lu țesăru: cęsta c-e ielva și Măgo ăn nuntru. Ontrat ganę lu țesăru: de tu me plăce, t-am zeslujit, io meg kă. Pocele țesăru zis-a se nu-l re privari, ke va vede se-i Măgo ăn că ielve. Pus-a șapte trupe de soldăt și celi doj frăt za resclide vo ke va vede se-i Măgo ănnuntru. Cănd a resclis, ucis-a căle șapte trupe de soldăt, celi doj frăt lu gobo și țesăru. Ontrat a mes din iăpe ăn stăle și din poňăve ăn căse și Măgo mes-a cu că kă. Și gobo scapăt-a și iel a toț ucis ramăs și mie bărtița ăn cur și ăncă m-a hitit ur mijo de vir be ăntru ușa lu Malecu.

Povestită de Tiucu din Villanova, scrisă de A. Glavina și transcrisă de mine.

36.

Un conte.

Untrăt e-a fost un conte bogăt, pac tot năzat l-a mnăt contia. Vut-av trei fil, o hrușve ăn trușe plire de hrușvi fost-a. Tote pomincuit-av, nu-ște l-a lavejt nopta e n-a știvot ce le lăje. Inke ramăs-a trei sus, fost-a trei frăt, lu saki frăte o hrușve ramăs-a sus. Ala, mai beteru lăt-av pușca duplita za vede, ke se lu hrușve cęva lavure, ke vo va ucide. Lu s-a nopta durmit și zedurmit-a și lu hrușve falit-a.

Inke fost-a do sus. Cęla sredănu zis-a, ke și ie mere se veglă, ke cęcodę verire, ke va ucide. Și zedurmit-a și ie și hrușva l-a falit. Cęla mai tiraru ramăs-a mai zadăň.

Mes-a treia nopta, ke va și ie se veglă, ie ke nu va zedurmi, ke cęcodę verire, ke va ucide. Pus-a ie ăn sir plir siru de furnij se nu zedorme, ie n-a zedurmit.

Verit-av o pulę din că hrușve și hitit-a ăn iă. Pula scapăt-a și cazut-a un zlătăn per din iă. Și ie damareța zis-a lu frăt: vedeț ke-i me hrușve sus. Hitit-ăm ăn o pulę și scapăt-a, ma un zlătăn per din iă cazut-a. Îe lu frați zis-a: cęsta-i zlătăn per c-a cazut lu că pulę. Pocele ie ganę: io meg că pulę cęre. Frăți ganescu: beň, meren și noj cu tire. Un cus de căle mergu scupa, cęla c-a vut zlătăn per ie ganę: noj nu ren o află se tustreji mesermo scupa. Îe ganę: de ăncă saki pre se căle, ur pre că căle, ur pre oc. Celi doj frăt ăi ganescu: se ren noj mere saki pre se căle, de ne cęla zlătăn per. Îe zis-a ke nu-l va dă. E iel ganescu: tu vec știji cacove ăi. Beň, dăt l-a ie cęla per lu celi doj frăt. Îe mes-av pocele ăns pre se căle, mnăt-a reňke cude zile za flă că pule. ănjurbe se pre un did, cęla did ăi ganę: cotro tu meri? Îe-l ganę: meg io că pulę cęre, ce mŭ-a hrușva vrut lă. Didu ăi ganę: tu n-er nigdar colę veri. E ie ganę: io meg cęre docle vo flăr. Didu-l ganę: beň, io t-oji neputi cum ver o flă, ma se nu tu mire scutări, tu n-er nigdar de colę veri. Îe ganę: io t-oji scută cęgod ziseri. Didu-l ganę: ămnă preste cęsta vărh pac colę ăn că șcule ăi un mare palăt, ma se nu tu mire scutări, tu n-er nigdar fărę veri. Îe ganę: voj te scută. Beň, ămnă și colę cănd veriri un portun și se va resclide și părve ușe ce veriri ănnuntru, văr de ușe ăi că pulę și căiba, ma ne daj Bog se tu ăn căibe nemureji, ie pula și ămnă zăino kă.

Cănd a verit colę, ie s-a nemurejt ăn căibe și ramăs-a nuntru și drăcu vire și-l ganę: cum ăi tu ăncă verit, cănd ăi tu ăncă verit, tu-ști iăco șegav; beň, cănd ăști tu șă șegav i-oj te tremete reňke la me frăte, se-ști tu capăt duce dela ie caroța cu doj căl, io c-oj dă căiba și pula, se nu, tu n-er nigdar kă mere. Ma io știvu k-er tu că făce, cănd ăi tu ăncă verit, ke-ști kăro șegav. Beň, ie mere reňte, mere uri trei zile. ănjurbe-se năzat eu didu.

Didu-l ăntrebe: juve tu meri? Ie ganę: Măgo ęela m-a tremes ke se-l ȳo duser caroța cu doȳ cāl, ke-m va dā cāȳba și puła, se nu, ke n-oȳ nigdar kă mere. Didu l-a zis ke nu va nigdar de colę scapă se nu scutăre de ie. Dupa ęe l-a zis ke va scută de ie, didu l-a zis: ămne preste ęela vărĥ, colę-n ęă șcule ver flă un märe palăt și cänd veriri colę ȳi se va ușa ănsę resclide și flă ver ănnuntru caroța zlătne polovițe cu zlătni cāl. Tu nu niș zice, se nu scoțę ăn caroțe și păs zăino kă; se te tu nemureȳri ăn corobăt, tu n-er nigdar veri năzat.

Cänd a verit colę ie s-a nemureȳt ăn corobăt și ramăs-a nuntru. ęela-l ganę: cum ăȳ tu ăncă verit? Ie-l ganę: cänd ăȳ tu ăncă verit ȳu-ști cruto șegav. Io t-oȳ tremęte la treile frăte, ie ăre o fețe Ielena, ke nu-ȳ pre tota luma șa mușătă. Ie kel va dā caroța, cālȳ și corobātu ke se-ȳ capăt dură ęă fețe Ielena. Ie mere din ęă rențe, s-a ănjurbăt năzat pre ęela did. Didu-l ganę: tu se meseri colę nigdar n-er veri năzat. Ma se tu mire scutări, cum te ȳo neputir veri-ver. Ie l-a zis: scută t-oȳ. ęesta t-e zădnę votę, se nu tu mire emoće scutări, n-er nigdar veri. ămnă tu colę renęe ăn pârvi palăt, ęe veriri, cänd veriri nuntru văr de ușę ver flă 12 ęluc și ęă fețe Ielena, ver o flă ăn 12a (dvanaista) cămere. ăn străȳe vor fi drăci: ur va fi brecu, ur ăsiru, ăntru brec va fi fir, ăntru ăsir ose. Tu hitę lu brecu osele, lu ăsiru firu, pac nu ȳ-or niș. Cänd a mes ănnuntru lăt-a dintru brec firu, pus l-a ăntru ăsir, e ăntru ăsir fost-a ose, pus l-a ăntru brec. Cmoće mes-a nuntru. Tu cänd veriri ănnuntru niș nu zice, nego hitę despre tire te ȳakęte, hitę pre ȳă și niș nu te obărni neg zăino fuj färe. Ie hitę ȳakęta pre ȳă și fuje färe și ȳă tărle dupa ie. Zăc tu fuȳi? Nu fuȳi! Viro oȳa! Ma ie nu s-a vrut obărni, mes-a färe și ȳă verit-a dupa ie.

ęela did l-a färe la portun șteptăt. Ontrăt facut-a neca märe ur lu ăt dău. ęela did l-a prikrizit și facut l-a ănsură scupa. ęa fost-a Domnu gospodin și ie ganę: mnăt voȳ scupa rențe voȳ ăste omu și mulęra și cāvte ęe nu ie știvure ver ști tu mai kăro nego ie. Drăcu n-av cu ȳel

nis. Iel mergu renęe la ęela ęe a vut zlătne caroțe și zlătni cālȳ și corobăcu. Ganę: beȳ, ęesta t-e feța Ielena, ę-am o durăt. ęela drăc a fost veșe ke l-av o durăt și dăt l-a zlătne caroțe, zlătni cāl și corobăcu pre ęe l-a durăt feța Ielena. Ontrat ie scoțit-a pre caroțe ke mere kă și cänd av vrut ȳi kă, ganęit-av lu drăcu de pre caroțe ke necal dăȳe pozdravi se cu feța Ielena mănke nego mere kă.

Drăcu fost-a cuntenăt și cänd a dăt ȳă märe ke s-or pozdravi, ȳă scoțit-a cătra ie ăn caroțe și fujit-av kă. Cmoće viru la ęela ęe a vut puła și cāȳba. Ie zis-a: ęesta ę-e feța Ielena. Ie fost-a veșe ke l-av o durăt. Dăt l-a puła și cāȳba și ie scoțit-a pre caroțe ke va ȳi kă. Lu drăcu ganę; lășe-me neca me pozdravese cu ȳă mănke nego meser kă. Drăcu l-a lasăt, și l-a dăt din caroțe märe și ȳă scoțit-a cătra ie și ala, ȳă fuȳi cu caroța și cu puła kă.

Ontrăt ȳel scapăt-a și verit-av ănru(n) grad, vut-av caroța zlătne și vut-av doȳ cāl zlătni și vut-av puła zlătne și cāȳba zlătne și viru ănr-u grad și cunoscut-a ie ęeli doȳ frăt, tot restăręeȳt și măr peclar. Ie ganę lu ęeli doȳ frăt: ęe, nu voȳ mire cunoșteti? Iel zis-a ke nu-l cunoscu. Ie zis-a: ęe, nu săm ȳo vostru frăte, ęe nu vedę ęia ę-am ȳo mnăt ęăre, ęesta-ȳ cāȳba, ęesta-ȳ zlătni cāl, ęesta-ȳ zlătne caroțe și ęesta-ȳ me mulęre. Ie scoțit-a din caroțe fare și ie-v trăs sel frăt ăn butięe și cumparăt le-a mai mușate robe și ănvestit lȳ-a și saturăt lȳ-a și nepit lȳ-a și lăt lȳ-a cu sire pre caroțe și mergu rențe și viru pre o săve și lor a fost ȳă ke-ȳ șă bogăt și hitit l-a din caroțe ăn săve și lu ęă fețe, Ielena, l-a fost milo dupa ie. Iel l-a zis, ke vor și ȳă hiti se nu zisere ȳă ke av o ȳel flăt. Iă vec mislit-a ke nu-l va fi mai mund pac a zis ę-av o ȳel flăt. Mes-a ȳel cu ȳă kă la-n țesăr. Domnu gospodin l-a zvadit färe și ganę-l: ęesta ę-e-n mer și ęesta ę-e o ęirișne și lu cuȳ cu ęesta mer trecuri preste gurę saki ęe fure bolăn tu l-er ozdravi și ęesta ęirișne lu saki pul ęe vo hitiri ăn ęlun va ozdravi. Mere ie kă ęude zile, vire ăn ęela grăd juve mes-a sel frăt și feța Ielena. ęă fețe fost-a l-un țesăr și

când a je verit ăn ăla grăd mes-a ăn ostarie be.  rde je cole ke-i s  și să la ăla țes r și ostarita  ntrebe ke  e-i  a cole.  a fețe Ielena,  ata ke-i vije, ke-i bolne și  a pule ăn  aibe ke-i bolne și  eli  al z cu,  ata ke-s vij și  a ostarite  l gane ke-i saca foze de mediz cole, ke  arle re fi cap t ozdravi, je ke-l re m re bogatie d .

Ie gane lu  a ostarite ke se re je mere cole ke re t  je ozdravi. Și i  gane: o  e tu ganești, tu n-er t  ozdravi. Ie ganejt-a ke va. Mes-a ure spure lu țes ru, ke re je  a ozdravi.  es ru tremes-a din je. Ke se je  a cap t ozdravi, ke-l va d   at va je, se nu ke-l va  apu tal . Ie vire cole,  eli mediz toț li se  rdu ke nu je  a pote f ce. Beu, je ke va mere  atra  a fețe, o ure ke se va zeclide cu i -n  amere. Ni ur ke n- re mere cu je.  lț mediz ke mergu cu je nuntru, je zis-a: beu, se ste voi bur de ozdravi vo, ozdravit-o voi. Ie mes-a  atra i   n  amere și zeclis-a ușa și i -i în p t și i  n-a niș nego  ata e-a zdihejt și je-v de su pazuhe  ela mer l t și trecut l-a preste gure  ntr t și i  proratejt-a zalie și trecut l-a inke untr t cu meru și sco it-a șede și gane: ova m-am durmit. Și mai mușate fost-a nego m nke și i -l  vte și cunoscut l-a și obuskejt s-a și resclis-a ușa și vire țes ru și medizi  n  amere și i  mușate și sare. Iel a fost jalostni  eli  lț e-av o je facut ozdravi. Și gane: ke re r da se re și  ali ozdravi. Ie zis-a ke va. Mes-a în st le și o ure ke va fi în st le; ni ur ke nu  utețe  atra je veri.

 ali zăcu je e-a pus urela se ke se-s vij, ke a vezut ke-s z lie vij. Trecut-a je cu mer preste gure,  alu s-a vred dignit și poele și  ela  tu la potarit, sco it-a și je; poele jocu  n st le.  mo resclis-a nea tot vedu.

 mo  a pule  asi crep ta  n  aibe. Ke se-i cap t ozdravi și  a pule, je zis-a ke va.  n  amere s-a zeclis  ns,  a pule  ata e-a fost vije. Hitit l-a  a  irișne  n clun, pula sco it-a în zgoru.  moce je mes-a  atra feța Ielena,  mo pus-a i  și je cum a t  scapulejt și cum l-a fr ti  n s ve hitit. Iel s-a rug t nea-l l se vij, și iel a os ndit:

Marița Scrobe din Susnievița.

saki cu pătru căl restegni. Și țesăru l-a dāt tot a se și mișe dāt-a o bărtițe ăn cur și hitit ma ăn trușă lu Malecu la vir.

Povestită tot de Tiucu din Villanova, scrisă de A. Glavina și transcrișă de mine.

37.

Proverbe.

1. Cîre vire de depărte, spurave cude.
2. Bâte fieru pira-î căd.
3. Aștez mișe, mire țije.
4. Bure lemne făce bur foc.
5. Mai bur je aștez ovu nego märe galira.
6. Scălele se meture de sus ăn jos, ne de jos ăn sus.
7. Amne bet ca și cărele turbăt.
8. Nu je cărne far de ose.
9. Cărna dila ose je mai dulce.
10. Și cări mărăncu din mărvicele ce cădu dila scāndu lu gospodinu.
11. Nu je bedast cîre mărănce, nego cîre-l dāje.
12. Mărănce ce-ț dāvu capuțini.
13. Muncă nu je rușire.
14. Mărănce ca și ur lup.
15. Viru bevu juri, ne tote bābele.
16. Cāsta lume facuta je cu scāle: uri mergu ăn sus, ălt ăn jos.
17. Cumpāna re-ț făce rezbi osu de cērbice.
18. Cum a verit, șā se duce.
19. Didu cānte, bāba joc.
20. Lu Domnu și lu drācu nu se pote sluji ovote.
21. Cārle joc far de mușic je mușit.
22. Cānd te-nsori te lezi cu comostrile de gut pîr-la țimiter.
23. Juri mai mund căvtu la neveste, nego la feța.
24. Ce a facut māja va făce și feța.

25. Se-m re nevesta purtă benevreke, io-m reș hiti mundañtele.
26. Nunta far de ărs și morta far de plăns nu se pote.
27. Ce corist ke căja t-a fost om, când tu-ști niș.
28. Ața se prikinē juve-i mai subțire.
29. Cēla vikē lu cui ărde căsa.
30. Dupa gustu lu ăt nu-t lă mulere.
31. Mora bure măcīre și bovân.
32. Ura bâte la 12 mai mund.
33. Ur ăn spâte, ăt ăn fole.
34. Roba nu făce fratăru.
35. Saki trăje foc la ola a laj.
36. Din căla lu omu bēț și Domnu se dăje la o bānde.

Jeļānu.

Culese de A. Glavina.

37. Bure zdrăvlē făce mai mund nego torba gre.
38. Bobița cu bobita nepunē bărsa.
39. Bărsa gole nu stăje ăn piçore.
40. Bărsa se căvte când je plire, ne când je gole.
41. Pira nu dăi cu căpu ăn prăgu de sus nu vezi cēla de jos.
42. Slipti ăș dăvu bē ur la ăt.
43. Va beii veri ăpe și la mora me.
44. Metura nove meture bire.
45. Că ce nu pote mere ăn sir, mere ăn mărece.
46. Svića se prinde lu celi ce vedu, ne lu celi orbi.
47. Nu făce ni o pipe de tabac.
48. Mestitu nu făce pre om.
49. De căp ke roba-i pre pinez.
50. Cīre scakē cude gardur se ănspire.
51. Cīre ăre căp, ăre și coromăc.
52. Coromăcu nu se făce za o ploje.
53. Cēla ce cumpare căsa facuta nu plate ni iapne, ni salbun.
54. Dota lu mulere nu se plerde ni ăn ăpe.
55. Nu-t pure năsu, juve nu-t cuhe ola.
56. Ola la foc, iepuru ăn boșe.

57. Muncă, și din bārbe se nu se mise se nu se pote.
58. Cu lingura ăt dăje café și cu coda ăt zvade ocli.
59. L-aj metăt ca și mața la lăpte.
60. Trbuhu n-ăre urecli.
61. Colăcu nu-i lu cărle-l mise, nego lu cărle-l pojdē.
62. Cīre prose tota zia, nu mărănce pulenta.
63. Cīre pure ureclile la ușa de ostarie, cude ăvde.
64. Cīre ăntre ăn ostarie nu ăntre se rugă.
65. Lăse omu bēț ke va ăns cadē.
66. Omu bēț se crede țesăr.
67. Pira ce nu guști ce je juco, nu știj ce je dulce.
68. La țargădbē nu se mere cu grojdi ăn scutec.
69. Șcula pira ce je micē se zecepe.
70. Glăsu lu ăsiru nu se ăvde-n cer.

Susievița.

Culese de A. Glavina.

38.

Anton Stambulić ăn Grădiñe.

Io ăm ovote vir mnăt ăn Gromnic și Grădiñe toci. Iel ganesu ăntru sire; „Ce-ı rem de cīre făce? Noj ı rem un purman ucide“. Io ăns ăntru mire ăm pomislit: „Domnu cu voi cuvinte, samo se-l reț ucide“. Dupa ce ăm cīrăt le ăm ăntrebăt ăn ce limbē ăw cuvintăt. Iel m-ăw zis kē-re se limbē rumañeșe (vlășce). Dupa că ăm poșnit cuvintă scupa ăn-re nostre limbē. Tunca iel m-ăw ăntrebăt: Cīre v-a ănmetăt, pre voi șă cuvintă? Io le ăm odgovorit, e cīre pre voi? ... Domnu, zisu-m-ăw. Măre vesele fost-a ăntre noj dupa că.

Jeļānu.

Com. de A. Glavina.

Ioan Maiorescu.

Autorul „Vocabularului istriano-român“.

A, 1. art. fem. *mășera*; 2. art. la pron. pos. *a mășăie*, *a lăi robe*; 3. prep. *a cășe*, *a dură* (rar la inf.); 4. conj. cu senzul de: și dar; 5. interj. *a și ha!* [*Illa*, *Ad și A*], g. zu, bei; aber; ah. *abăve* la Maiorescu a scrinti, mr. și dr. abate de es. *mă abat pe undeva*; [*Abbattere*], g. verlenken; einkehren. *Abunde* it. *abbonda* (Ive). g. übermächtig sein. (*A*) *cașă*, -ăt, -tu, mr. dr. *acăta*, megl. *cașă*: prind, apuc, încep [*Adcaptiare*], g. fangen, anfangen, greifen. *Acăt*: atit [*Ad-quantum*], g. soviel. *Acordei*, -eșt, -u: acorda [ven. *accordâr* < *Accördäre*], g. be-willigen. (*A*) *cmoșe*, mr. dr. *acmu* [*Eccu-modo*], -ce final e același ca și -ce din *acice* < *Eccum-Hic-ce*, g. nun, jetzt. (*A*) *dapă*, -ăt, -u, mr. dr. *adap*, megl. *dap* [*Adaquäre*], g. tränken. *Adorei*, -eșt, -esc, adora, g. über-mächtig lieben. (*A*) *duce*, -us, -uc, mr. dr. *aduce* [*Adducere*], g. bringen, führen. (*A*) *dură*, -ăt, -u, mr. dr. *aduna*, megl. *duna*, vr. *adura*: 1. adun, 2. aduc, 3. trag. [*Adunare*], g. sammeln, bringen, führen.

(*A*) *făre*, mr. *afoară*, megl. *nașarü* (in afară), dr. *afară*, [*Ad-föras*], g. draussen. (*A*) *flă*, -ăt, -u, mr. megl. dr. *afla* [*Affläre*], g. finden. *Afund*, -e (sub Monte maggiore se zice *dembóc*), mr. *afunducos* după Weigand, [*Ad-fundum*], g. tief. *Ayüšt* (gen. *aňgušt*), august [it. *Agosto*], g. Monat August. *Aientu de comin*: primarul [*Agente comunale*], g. Dorf-richter. *Aier* (*ăner*), aier [*Aer*], g. Luft. (*A*) *jută*, -ăt, -u, mr. *ajut*, megl. *jut*, dr. *ajut* [*Adjutare*], g. helfen. *Ala*: hai, sus, *ala homo* hai să mergem, g. nun, wohlan. *Albire* în S., în Val d'Arsa e gen. slav. *čepica*: albină [*Alvina*], g. Biene. *Ali*: său, *ali-ali* său-său, ori-ori [slav. *ali*], g. oder. *Altăr*, -u, pl. -e || de *oltăr*, altăr, infl. cat. germană, g. Altar. *Alur*, -u, pl. -i, mr. dr. *alun*, megl. *lun*. *Alur* e numai în S., în Val d'Arsa se zice *lișiacu*, pl. -i. [**Allonus*], g. Haselnußstrauch. *Alure*, pl. -e, mr. dr. *alună*, megl. *lună*, [**Allona* pentru *Avellöna*], g. Haselnuß. *Amănat*, ~ ai verit, juve t-aj zebovit? Cf. ban. *amănat*: tîrziu.

- [*Adminăre]. In Bănat există și un vb. derivat din *aminat*: *mă aminătez*, *m-am aminătat*: am inserat, însărez, intirziez, g. spät, verspäten.
- Amindoi*, fem. -*do*, mr. *amin-doi*, (ș)amindoi, *amindaoli*, dr. *amindoi*, *amindouă*. [*Amîndui pentru *Ambidui], g. beide.
- Anke*, *ankę*, *anca*, mr. *ningă*, *ni(n)că*, mgl. *ancă*, dr. *incă* [*Anque], g. noch.
- Anunțea*, -*eît*, -*esc*, anunța, [anunziare], g. ankündigen.
- Antošiac*: ianuar [dela Anton (17. jan.)], g. Monat Januar.
- Apără*, -*ăt*, *ăpăru*, mr. dr. *apăr*, mgl. *doppr* [Apparare], g. verteidigen, schützen.
- (A)*petit*, *ke n-ăre petit za muncă*, mr. dr. *apetit* e neologism, g. Eßlust.
- Apoj*, *mai apoja*, mr. *apoja*, dr. *apoi* [Ad-post], g. nachdem, nachher.
- (A)*prinde*, -*ins*, -*indu*, *căsa s-a prins*, mr. dr. *aprinde* [Appre(h)endere], g. anzünden.
- (A)*prope*, *prope de mire*, mr. dr. *aproape*, mgl. *proapi* [Ad-prope], g. nahe.
- Apustol*, pl. -*i*, *apustuli* *ămnăt-ău cu Domnu*, apostol, g. Apostel.
- (A)*rată*, -*ăt*, -*u*, *voje me rată neca me vedę*, dr. *arata* [*Arratare], g. zeigen, sich zeigen.
- Arél-u*, pl. -*ure* in S, in Val d'Arsa s-aŭ generalizat slav. *vi-tița și prsten-u*; mr. *nel*, pl. *neale*, mgl. *ninel*, pl. *nineli*, dr. *inel*, pl. *inele* [Anellus], g. Ring.
- Aręte*, pl. -*ți*, mr. *aręate*, mgl. *reti* cf. ban. *ariece*: berbec neîntors [Aries], g. Bock (unkastriert).
- Armariću*, pl. -*ci*, diminutivul lui *armăr* cu sufixul slav. -*ic*, g. Kästlein.
- Armăr* (și *îrmăr*), pl. -*rur*: dulap [Armarium], g. Kasten.
- Artizân*: profesionist [it. Artigiano], g. Gewerbetreibende.
- (A)*asasin de strădă*: ucigaș [istr. asasin], g. Mörder.
- (A)*scunde*, -*ns*, -*du*, mr. *ascund-gare*, -*mtu*, -*du*, mgl. *scund*, dr. *ascunde* [Abscondere], g. ver-borgen.
- (A)*scută*, -*ăt*, -*u*, mr. *ascultu*, mgl. *scult*, dr. *ascult* [Ascultare], g. hören, anhören.
- (A)*sęra*, mr. *aseară*, dr. *aseară* va să zică numai *Yeri-seară* și nu *astă-seară*. [Ad-sęram]. *Astă-seară* e-n Istria Val d'Arsa: *ăsta-sęra* și in S *ăsera*, am auzit in 4 și *stăre*, cf. ban. *astarü*, g. gestern und heute abend.
- (A)*sigură*, -*ăt*, -*ur*, *căsele*, mr. dr. *asigura*, g. versichern.
- (A)*stăre*: *astă-seară*, mr. ban. *astarü*, mgl. *starü* [Istam sęram], g. heute abend.
- (A)*șă*, mr. *așă*, *ași*, *ași*, mgl. *șa*, dr. *așa* [Eccn sic], g. so.
- Așăv*, -*ę*: *așa fel de ...*, ca și-n dr. *așa* om de nimica. Acăstă formă e adiectivală, g. solcher.
- (A)*șteptă*, -*ăt*, -*u*, mr. *așteptu*, mgl. *šet*, dr. *aștept* [*Astectare, după Puscariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 12], g. warten.
- (A)*șterne*, -*ăt*, -*u*, mr. *așternu*, mgl. *ștern*, dr. *aștern* masa, patu, pe cineva la pămînt [Asternere], g. ausbreiten.
- Atunc*, mr. *atumția*, mgl. *tunțea*, dr. *atunci* [Ad Tunc-ce], g. dann.

- Aur* in S, de altfel *zlata*, aur, alb. *ar*, it., span. *oro*, eng., prov. *aur*, franc. *or*, pg. *ouro* [Aurum], g. Gold.
- Arzint* numai in S, de altfel e înlocuit prin slav. *srebro*; mr. *arzint*, mgl. *arzint* și *rüzint*, dr. *argint* [Argentum], g. Silber.
- (A)*ve*, -*ut*, -*ăm*, mr. *aveare*, *avutü*, *am*, mgl. *veri*, *vut*, *am*, dr. *ave(re)*, *avut*, *am* [Habere], g. haben.
- Avlăt*, mr. *aloăt*, mgl. *lutöl*, cf. ban. *olütöl*: aluat, g. Teig, Sauer-teig. Hefe cum crede Puscariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 7 nu poate însemna nici o formă a cuvîntului acestuia. Ban. *olütöl* e aluatul acru din care se plămădește aluatul pînii. [*Allevatum].
- (A)*vocăt-u*, pl. -*ți* || și *ocātu*: advocat din it. *Avvocato*, g. Rechts-anwalt.
- Auzi*, -*it*, *ăvdu*, mr. *avți*, -*itü*, *avdu*, mgl. *ud*, dr. *auzi* [Audire], g. hören.
- Ăb*, -*e*, mr. mgl. dr. *alb*, -*ă* [Albus, -a, -um], g. weiß.
- Ăc*, mr. dr. mgl. *ac* [Acus], g. Nadel.
- Ăcs-u*, pl. -*urle*: osie [g. Achs(e) după pron. austriacă].
- Ăc*: *oĉ(a)*: *oț(a)*: *viro oĉa* (vină aicî), mr. *agațe*, cf. *aăsa* pe Mureș, mgl. *yă*: aicî, g. hier, her.
- Ălu*, mr. *ălu*, mgl. *aliü*, dr. *ălü* [Allium], g. Knoblauch.
- Ăn*, pl. -*ni*, mr. mgl. dr. *an*: 1. an, 2. anul trecut [Annus], g. Jahr.
- Ăncă* (*ăc-oc*): aicî; *d-enĉ* < *de* + *ăncă* in S: *o ură denĉ pira colĉ* (o oră de aicî pînă colea), g. hier, da.
- Ănel-u*, pl. -*li*, mr. *ănjel*, mgl. *anghil*, dr. *inger* [it. Angelo, gr. *αγγελος* și Angelus], g. Engel.
- Ăpe*, pl. -*e*, mr. mgl. dr. *apü* [Aqua], g. Wasser.
- Ărbolu*: 1. stejar, 2. *ărbolu în brod pre mure*: catargul [Arbor], g. Baum, Mastbaum.
- Ărde*, *ărs*, -*ărdü*, mr. mgl. dr. *arde*, -*s*, -*u* [*Ardere], g. brennen.
- Ărie*: aier [it. Aria], g. Luft.
- Ărmă*, pl. -*e*, mr. *armă* in înțeles și de haine, cf. ban. *m-am în-fărmat* (m-am îmbrăcat), din contră *s-o inhărmat* s-a înarmat; in Istria *ăre arma cu sire*, dar am auzit: *la dezarmēt* (l-a dezarmat). [Arma], g. Gewehr.
- Ărt*, -*u*, pl. -*urle*: artă, măestrie [it. Arte], g. Kunst.
- Ăs*, -*u*, pl. -*i*: asul la cărțile de joc [it. Asso], g. Afs.
- Ăsir*, -*u*, pl. -*i*: măgar [Asinus], g. Esel.
- Ăsire*, pl. -*e*, dim. -*ișę*, pl. -*e*: măgăriță [Asina], g. Eselin.
- Ăstęz*, in Berdo *ăre*: *astăzi*, *azi*, mr. *astüđ*, *astüz*, mgl. *azü* [*Hadie, Istadie], g. heute.
- Ăt*, fem. -*e*, pl. *ălt*, fem. *ătc*, mr. mgl. *altu*, fem. *ü*, dr. *alt*, *ăltü* [Alter, -a], g. anderer, andere.
- Ăter*: *ăter*, mgl. *gältari*, mr. *agaltad*, se mai zice și: *că ätă zi* [Alteram heri, Illa-altera-die]. In Bănat se folosește *alaltü* și *alantă-ierü*, g. vorgestern.
- Ățę*, -*a*, pl. -*e*, mr. mgl. dr. *ățü* [Acia], g. Zwirn.
- Ă interjecție ca și-n dr. (mirare), g. ah.

- Ăm, ăm, -n, ăr, ăr, -r, mr. (i)n,*
 mgl. (a)n, dr. in. [In], g. in.
Ămbati, -it, -esc, s-a-mbatit pre
măia lu Domnu (s-a întilnit cu
maica Domnului Cristos) [im-
battersi], g. antreffen.
Ămflă, -ăt, -u, mr. umflu, mgl.
amflu, ban. influ, gen. dr. umflu
 [Inflare], g. blasen, anblasen.
Ămnă, -ăt, -u, mr. imnu, mgl.
amnu, ban. imblu, gen. umblu
 [Amb[ü]läre], g. gehen.
(Ăn)carcă, -ăt, -cărcu, mr.
(n)carca, mgl. ancarka, dr. în-
*carcă [*Incarricare], g. laden.*
(Ă)ncăță, -ăt, -u, poștola se-
ncățe, mr. ncalțu: încălț [Incal-
 ciäre], g. Schuh anziehen.
Ăncănteț, -tesc, încănta, ramaru
țră, încănteț, nu știu de mire,
 [Incantare], g. ergötzen.
Ăncăide, -s, -u, mr. (in)clăde,
 mgl. anclide, dr. închid [Inclu-
 dere], g. zusperren.
Ăncoleț, -esc: a clei [it. ven. in-
 colâr], g. ankleben.
Ăncrunăță (și ocrunită), nevesta
 ~ (nevestă încununată), deriv.
 de la *cruna* (Krone), g. mit einer
 Krone schmücken.
Ăncinde, -ns, -ngu, se ~, cf.
 dr. *mă-năing, ăncinsu-s-au cu*
verugele p. 45 șirul al 3lea de
sus; mr. țingu, țindeari, mgl. an-
 țing, [Incingere], g. umgürten.
Ănmești, -it, -esc, mr. am- și
n-vescu < invescu, mgl. anvesc,
 vr. *investi, imbrac, înveșmint.*
 [Investire], g. ankleiden.
Ănmeță, -ăt, -u (și 'nveță), mr.
*nvețu, mgl. anvêt, dr. învăț [*In-*
 vitiare], g. lernen.
Ănprinde, -ns, -u formațiune

- nouă dela *aprint*, vezi acest
 cuvînt, g. anzünden.
(Ă)rdre, -s, -u, mr. arid, mgl. rãd,
 dr. rid [Ridere], g. lachen.
Ăria: rugina, g. Rost.
Ăriav, -e: ruginit, g. rostig.
Ărjenite, cf. croat. slov. rženica
 : *slăma de secără* (paie de să-
 cară), g. Kornstroh.
Ărpe, pl. -e, mr. aripă, mgl. rãpã,
 dr. rîpă, în Istria e numași piatră,
 [Rîpa], g. Stein.
Ărs, -ă, mr. năs, mgl. ons și âns
 (Weigand), dr. d-insu, -a [Ipse,
 -a], g. selber, -e.
(Ă)nsură, -ăt, -oru, mr. (i)nsor,
 mgl. ansor, dr. insor [*Uxorare],
 g. heiraten.
Ăntre, mr. ntre, dr. între [Inter],
 g. zwischen.
Ăntrebă, -ăt, -u, mr. ntreb,
 mgl. antrëb, dr. intrëb, [*Inter-
 guare], g. fragen.
Ăntreg in S (de altfel țevu, țela,
țelo, slav. ceo), mr. ntreb, mgl.
antreg, dr. întreg [Integrum], g.
 ganz.
Ăntru, mgl. antru, dr. intru.
 [Intrö], g. zwischen.
- Badese, -a, pl. -e, -le: vrăjitoare,*
 g. Hexe.
Badiș-u, lopată, [ital. Badile], g.
 Spaten.
Balanțun, -u, pl. balanțile, cin-
 tarul cu un levator pe care se
 mișcă greutatea, g. Hebel-
 wage.
Bakete, pl. -e, nuia, biticel [it.
 Bacchetta], g. Rute, Stock.
Balcon: fereastră în Chersano, în
 Val d'Arsa e slav. *ocna; mr. bal-*
 cone (balcon), [slav. balcón <
 it. ~ -e], g. Fenster.

- Balege, pl. -e, mr. mgl. baligă,*
 dr. balegă și baligă, serb. *balega.*
 Cihac II, 7 crede că e slav;
 Hasdeu, Etym. 2384 e de părere
 că acest cuvînt cîobănesc a tre-
 cut de la Români la Slavi și
 Tătari, g. Viehkot.
Baline, pl. -e: plumbi de cei
 micși, [venez. balin], g. Schrot-
 kugel.
Balotă: plumbul de tun, g.
 Kanonenball, Kanonenkugel.
Bandera, pl. -e, când se căsa
fină puru ~ (când se termină
casa pun steag), [it. Bandiera],
 g. Flagge.
Banduneș, -eșt, -escu, când
frăgeru bandunê (când mirele
părăsește), [istr. banduna, it. ab-
 bandonare], g. verlassen.
Barăbe, artic. -a om ticălos, g.
 Kerl, Taugenichts.
Barbina, pl. -e-le, perii aspri
 de porc, g. Schweinsborsten.
Barătă, -a, pl. -e-le, căciulă,
 [croat. bareta < it. venez. bareto],
 g. Mütze, Kappe.
Barofântu ad barufa scandalagiu,
 g. Lärmmacher, Krakehler.
Barufe, bătaie, scandal [it. Ba-
 ruffa], g. Rauferei, Skandal.
Băserice: bęserice, băserice, be-
șerece; mr. băsearcă: băseărică,
băseărică, băseărică, biserică, mgl.
bășerică și biserică, vr. bășerecă,
 dr. biserică, dial. besereca, [Ba-
 silica], g. Kirche.
Băseloc, dr. busiôc și bosfioc,
 [croat. bašelak], g. Basilien-
 kraut.
Băstun, baston [it. ven. baston],
 g. Stock.
Bătun, -u în 8 nasture [it. bot-
 tone], g. Knopf.
- Băule și bavulu, pl. -ele, cofăr,*
 [it. Baule], g. Koffer.
Bavulić, -u: coferele, dimin. dela
bavulu, g. kleiner Koffer.
Băbe, pl. -e: 1. babă, 2. o măsură
 de 20 decilitru; mr. mgl. *babă,*
 moasă și babă, [slav. Baba], g.
 Großmutter, Hebamme, Maß.
Băbinç derivat din băbe, g.
 Großmutter.
Băier, -u, pl. -e-le, 1. băieru de
furcă: așa de legat cațerul;
 2. ~ e și impletitura cu care
 sã leagă chica. În Bănat *băier*
 e la traistă (o așa mai tare), cf.
 și *băierile inimii*. [Cihac II, 546
 îl aduce în legătură cu turc.
băghy, Pușcariu, Etym. Wtb. d.
 rum. Spr. 14 (Band, Haarflechte-
 band) îl derivă din *Varius, -a,*
-um bunt, farbig, *căci panglicele*
și firele, iar nu înțelesul fund.
 „Schmuckgegenstände“, din cari
 se fac băierele sint de diferite
 colorii].
Băițe: colibă, g. Hütte.
Banac-u, pl. bănki: băncile din
 biserică [it. banco], g. Bank.
Banca de cînă, ~ de zece (6) în
 4 se zice *hârta: bancnotă, g.*
 Banknote.
Bănde, pl. -e, alb. bandë, dr.
 lature, [it. banda], g. Seite.
Băni, -u, pl. -i, -yrie, alb. ban,
 dr. băie, [it. Bagno], g. Bad.
Bărbe, pl. -e-le, mr. mgl. dr.
barbă, [Barba]. ~ se află și în
 înțeles de *uncliu* după cum și
 ven. *barba* tot aciasta înseamnă,
 g. Bart, Onkel.
Bărke, barcă [ven. slov. croat.
 barka], g. Kahn.
băs: jos [it. basso], g. unten.
băsta: destul, [it. basta], g. genug.

- băște*, -a, pl. -e-le, pre *ăsir* na *mesto de sedlă*: șana de măgar, [ven. basta], g. Eselsattel.
- băș* (4), cf. ban. baș, g. eben.
- Băte*, -ut, -u, mr. mgl. dr. bate, [Battère], g. schlagen.
- Bătę*, mr. dr. baltă [slav. Blato], g. Teich.
- Băc*, -u, pl. -ă, -i, taur, bică [slav. bak din byk], g. Stier.
- Băcvă*, pl. -e, vas. [croat. bācva], g. Fafs.
- Băcvăr*, butar [dela bācvă], g. Falsmacher.
- Bărjola*, cf. dr. pārjoală, ir. *când se spraję o pečenje* (când se frige o friptură), [croat. bržōla], g. Braten.
- Bărhānu*, haină de stofă colorată, [slav. brhan], g. Kleid aus buntem Stoffe.
- Bărsa*, pl. -e, traistă, [ven. borsa], g. Sack.
- Bărșlānu*, iederă, mgl. *brāșlen* un fel de iederă, g. Epheu.
- Băt*, -u, pl. -urle || *bat*: ciocan, băț, [slav. bat], g. Hammer.
- Bătic*, -u, dim. la *băt*, ciocănel, g. kleiner Hammer.
- Băzga*, pl. -gele, liliac [ban. ūor-govan = Flieder], [cf. slav. bazga].
- Beca*, pl. -kele, salcă, g. Weide.
- Bedast*, fem. -ă, prost [slov. bē-dast], g. dumm.
- Bēdre*, pl. -e, pulpă [slov. bedra], g. Schenkel.
- Beleș*, *lume de arăt* = nume de berbec, [slav. běli, -a, -o], g. Bockname.
- Beletă*, -a, pl. -e, -le: frumsețe, [it. bellezza], g. Schönheit.
- Ben* și *ben*: bine, [it. bene], g. gut.
- Benețiya*: Veneția, [croat. bene-čija], g. Venedig.
- Berbecele*, pl. *či*, (8) mr. *birbec-lu*, mgl. *birbeți*, dr. berbec și berbece (= *aretele șocpit* = aretele întors), [Vervex], g. Bock.
- Beri*, -it, -esc: adun [slav. brati], g. sammeln.
- Berikāta*, cf. ban. beregată, laringe, cf. pro etim. Cihac II, 549, g. Kehle.
- Berma* confirmarea la catolică, g. Firmung.
- bermeș*, -eșt, -esc, confirmez, [croat. bermati], g. firmen.
- Besede*, pl. -e, vorbă, cuvint, [slav. besēda], g. Wort.
- Betār*, fem. -ă, mr. *bitārnu*, mgl. *bitār*, dr. bătrîn, [veteranus], g. alt.
- Bevāndă* = *po de apă po de vir* (jumatate apă, jumătate vin), [ven. bevanda], g. Getränk von Wasser und Wein.
- Bē*, -ut, -vu, mr. *beau*, mgl. *beu*, dr. beaș, [Bibere], g. trinken.
- Bēt*, fem. -ă, mgl. *bet*, dr. beat, dial. *bat*, [*Bibitus], g. betrunken, besoffen.
- Biankerița*, albitari, rufe (it.), g. Waschzeug.
- Biāt*, fem. -ă, *beiat*, fericit, [beatus], g. selig, glücklich.
- Bicarie*, -a, căsăpie, măcelărie, g. Fleischbank.
- Bicār*, -u, pl. -i, măcelar, g. Fleischer.
- Bič(-t)*, -u, pl. -urle, mr. *bič*, [slav. bič], g. Peitsche.
- Bičvă*, pl. -e, ciorapă, [croat. bičva], se rosteste și *bičva*: ciorapă lungă, g. langer Strumpf.
- Bičę*, -eșt, -esc, a zbicui [slav. bičati], g. peitschen.

- Biră*, bere, [it. Birra], g. Bier.
- Birc*, mgl. *bini*, mr. *ține*, dr. bine, dial. *bire*, [Bēne], g. gut.
- Bisăg*, -ele, cf. ban. *gisăg* = două traiste legate una de alta, disăg, [croat. bisagi], mr. *di* și *ti-săgă*, mgl. *disagă*, g. Doppelsack.
- Biscop*, episcop [Cont. din Bischof + biscop], g. Bischof.
- Biscopie*, episcopie, derivat de la *biscop*, g. Bischofshof.
- Biști*, -it, -esc, a căuta în cap, g. jemandem im Kopf suchen.
- Bivę*, -eșt, -esc, a locui, [croat. bivati], g. wohnen.
- Blagoslovi*, -it, -esc, a binecuvinta, [slav. blagosloviti], g. segnen.
- Blanę*, -eșt, -esc, a ghilui, (hobeln), [croat. blanjati].
- Blăgă*, cf. ban. blagă (aveți cătăl cu purcel), [slav. blago], g. Vieh.
- Blāne*, rîndea [croat. blanja], cf. *blāna mare*, *cărle cojele strojē*, g. Hobel.
- Blātan*, fem. *blātne*, murdar, [croat. blatan], g. schmutzig.
- Blāv*, fem. -e, vinăt, cf. dr. plāv-an, [croat. blav], g. blau.
- Blāzen*, -u, fem. -a, sîntit, [croat. blažen], g. gesegnet.
- Bled*, fem. -a, palid, -ă, g. blaș.
- Blękę*, *oia blekę* (8) a zbiera, g. brüllen.
- Blitve* sfeclă, [croat. slov. blitva], g. Rübe.
- Bluși*, -it, -esc, a vărsa [croat. bljuvati], g. brechen.
- Bleră*, -ăt, -u, *oia bleră*, oia zbeară, g. schreien, blühen, mähnen, mr. *azfirari*, -at, -er, mgl. ban. *zber*, dr. *zbier* (de oi), [*verrare].
- Bob*, pl. -urle, un bob de căș = o bucătică de caș, bob, [bulg. Bob], g. Korn, Stück.
- Bobic* bucătică, dim. de la *bob*, cf. și *bobic(t) de fajo* (boabă de fasoale Fisolenkorn).
- Bobite*, -a, pl. -e, -le, dr. boabă, bobită, grăunte, g. Korn.
- Bobin*, -u, dobă (Berdo), g. Trommel.
- Boboșcū*, (5), ghindă, g. Eichel.
- Bobul*: piatră ca pumnul de mare, g. faustgroße Steine.
- Bocun*, un ~ de päre: o bucată de pine, g. ein Stück Brod.
- Bogatia*, bogăție, [croat. bogatija], g. Reichtum.
- Bogāt*, fem. -ă, bogat, (slav.), g. reich.
- Bogătăș*, dim. de la bogat, g. reicher Mann.
- Boja*, -ele, gide, (it. boja), g. Henker.
- Bojič*, crăciun (slav.), g. Weihnachten.
- Bojičnac*, -u: Decembre, g. Monat Dezember.
- Bolă*, boală, (slav. bol), g. Krankheit.
- Bolun*, fem. *na*, bolnav, [croat. bolan], g. krank.
- Bolun*, locuit. *Bolunat*, pl. -ți, Bogliuno num. de loc, g. Gemeinde und Einwohner von Bogliuno.
- Bordunale*: 1. scînduri groase, 2. stîlpi de telegraf, 3. un zăvor de scîndură groasă (cu ce se șa *ceclide*); zăvorul (reza) de fer se chiamă *crăciunu* (mere-n zid). (Cf. ven. bordou, scîndură groasă), g. dicke Bretter, Telegraphenstangen, Holzriegel.

- Bori*, -it, -esc, a se lupta, g. kämpfen.
- Boș*, -u, pl. -e, -ele, mgl. *boș*, pl. *boași*, dr. *boașe* plur. tant. (coaște), [*Byrsea], g. Hode.
- Boșcă*, pădure, [ven. bosca < bosco], g. Wald.
- Botă*, pl. -e, -le: pielea saū cirpa cu care să-nvăluie cașeru în furcă, g. Lederstück oder Leinwandstück den Rocken zu umhüllen.
- Botre*, pl. -e: nașă [slov. croat. bōtra], g. Taufpatin.
- Boța*, -ița, sticlucă de negreală, sticlă, g. Tintenfass, Flasche.
- Boț*, -u, -i, -i, mr. mgl. dr. *boi*, [*Bovus], g. Ochs.
- Bovân*, pl. -ele: pietri mari [bolzvan], g. Steinblock.
- Bradovițe*, pl. -e, mugurul țitii [croat. slov. bradovica], g. Brustwarze.
- Brageșe* plur. tant., pantaloni, [ven. braghese], g. Hosen.
- Brana*, grapă de lemn, [slov. croat. brana], g. Holzegge.
- Branșă*, -eșă, -esc, a grăpa cu grapa de lemn; deriv. de la *brana*, g. eggen.
- Bratân*, -u, pl. -i, feciorul fratelui, [slav. bratân], g. Brudersohn.
- Brăjde*, pl. -e; viță de vie, [slav. brājda din ven. braidā], g. Weinrebe.
- brăț*, pl. -e, -ure, *t-oj lă-n brăț*, mr. mgl. dr. *brăț*, pl. -ă, [Brachium], g. Arm.
- Brăzda*, pl. -e, brazda, (slav. Brazda), g. Furche.
- Brăndușe* (8), brîndușă, [Cihac I, 25/26 *blandusia].
- Brăvu*, pl. -urle, mr. *brîn*, *bărnu*, mgl. *brân*, dr. *brîn*, g. Gürtel.
- Brec*, -u, pl. -ă, (-f), -i, cîne, [brék], g. Hund.
- Brece*, pl. -e, -le, cățea, fem. de la *brec*, g. Hündin.
- Brene*, pl. -e: *uzda lu călu*, friu, [ven. brena], g. Zügel.
- Brente*, pl. -e, putina cu care aduc femeile apă în spate, [it. Brenta], g. Wasserfals, Butte.
- Brest*, -u, pl. -i, ulm, [slav. bres, -ovina], g. Ulmenholz.
- Brig*, pl. -ure, munte, [croat. brig], g. Berg, Ufer.
- Brigăda de oi*, în 8 se zice un *kap de oi*, turma de oi, g. Schafheerde.
- brîșe*, *plîșe*, *ănsărcirătă-i*, grea, gravidă, g. schwanger.
- Brijân*, fem. -na, sărac, [slov. brižen], g. Armer.
- Britve*, pl. -e, briceag, [slav. britva], și *britșe* asemenea, g. Taschenmesser.
- Brod*, -u, brod, [slav. brod], g. Furt.
- Broi*, număr, [slav. broj], g. Zahl.
- Broși*, -it, -esc, a numără, [brojiti], g. zählen.
- Brontulă*, -eșă, -esc, *boii* brontulă boii mugesc, zbiară, g. brüllen.
- Brun*, -ă, brun, [ven. brùn], g. braun.
- brusi*, -it, -esc, *cosiru*, a ascuți cosoru, [croat. slov. brusiti], g. schärfen.
- Bruske*, -e, -le, petricele, g. kleine Steine.
- Brcăst*, fem. -ă, cu părul creș, [croat. brkast], g. mit lockigem Haar.
- Brd*, *Bărdo*, *Birdo*, deal, nume de sat, [slav. brdo], g. Gemeindefname.

- Brs*, -a, pl. -e, -le, o ~ de vipt, un sac de bucate, cf. bărsa, g. Sack.
- Brtiță*, lovitură de picior, g. Fußschlag.
- Bucăleta*, măsură de 1½ litru, g. 1½ Maß.
- Bucăl*, -u, pl. -i, -urle, mr. *bucalu*, mr. mgl. *bucă*, -ița, dr. *bocal*, ban. *bocală*, uclor, [it. Bocale], g. Krug.
- Bucălina*, oală de noapte, deriv. din *bucăl*, g. Nachtopf.
- Bucve*, pl. -e, fag, [slav. Bukva], g. Buche.
- Bucecu*, vas mare, deriv. din *bute*, g. großes Fass.
- Bucătu*, vas mic, deriv. din *bute*, g. kleines Fass.
- Budile*, -e, mate, [it. budello, -a], g. Eingeweide.
- Bukei*, -eșă, -esc, *văcile buke*, a zbera, vacile zbeară, g. brüllen.
- Bukin*, -e, țita cămășului, g. Mundstück der Pfeife, [ven. Bochin].
- Bulânke*, gălbănuș de ou, g. Eidotter.
- Bumbac*, mr., mgl., dr. *bumbac*, [μπουβάκι], g. Wolle.
- Bumbăru*, pl. -i, cf. ban. *bombar*, gîndac de Măi, [croat. bumbăr], g. Maikäfer.
- Bur*, fem. -e, mr., mgl., dr. *bun*, dial. *bur*, [Bonus, -a, -um], g. gut.
- Buric*, -u, pl. -urle, mr., mgl., dr. *buric*, [Umbilicus], g. Nabel.
- Burițe*, pl. -e, o burie mică, vascior de lemn, [croat. burica], g. kleines Holzfaß.
- Bușă*, *bușnitu*, sărutare, de la *bușnesc* (sărut), [cf. și croat. bušac], g. Kufs.
- Bușni*, -it, -esc, a săruta, ir. bușni, g. küssen.
- Buța*, pl. -ile: popice de jucat, g. Kegel.
- Butăca*, pl. -ile, vas ca și plosca, dar mai mare, în care aduc beutura pe cal, g. große Holzflasche.
- Butige*, pl. -e, prăvălie, [croat. butiga < venez. botèga], g. Krämerei.
- Butigâr*, neguțător, [it., ven. boteghier < istr. butigâr], g. Krämer.
- Butiile*, mr. *butiia*, dr. *butelie*, [it. bottiglia], g. Flasche.
- Ca*, mr., mgl., dr. *ca* [Quam], g. wie.
- Cabân*, -u, manta, cf. dr. căbăniță, [croat. kaban], g. großer Mantel.
- Cacadei*, -eșă, -esc (4), (găfira), a coteozi, g. krähen.
- Cacă*, -ăt, -u, mr., mgl., dr. *cac*, [Cacare], g. scheißen.
- Cacăt*, mr., dr. *căcatu*, [Cacatus], g. Menschenkot.
- cacov*, fem. -e, ce fel, [croat. slov. kakov], g. was für einer.
- Căca*, pl. -e, șarpe negru, vegl. *kača*, [croat. kača], g. schwarze Schlange.
- Căde*, -zut, -u, mr., mgl., dr. *cad*, [*Cadere], g. fallen.
- Cădere*, pl. -e, mr., dr. căldare, mgl. căldari, [Caldaria], g. Kessel.
- Cădine*, pl. -e, lanțul de care atîrnă căldarea, [ven. cadena], g. Kette.
- Căfe*, cafea, [ven. cafe], g. Kaffee.
- caicu* (4), barcă, g. Kahn.
- Caier*, -u, pl. -rie, mr., mgl. *cair*, dr. caier, [*Carium, Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 21], g. Rocken.

Calamăr, pl. -e, mr., dr. cǎlămar, [ven. calamār], se zice și *călimăru*, g. Tintenfaß.
Calcoleă, -eăt, -esc, calcula, [ven. calcolār], g. rechnen.
Calcun, -u, pl. -n, -urle, ~ de băcf(v)ă: cepul de sus a vasului, g. oberer Falszapfen.
Calăi, -eăt, -escu, a lăsa jos, [it. calare], g. herunterlassen.
Cală, -it, -esc, căli, [slov., croat. kaliti], g. schweißen.
Caligăr, -u, pl. -r-i, ciobotar, [croat. kaligār], g. Schuster.
Calina, cal, deriv. de la cal, g. Pferd.
Calțete, pl. -e, ciorap, [ven. calzeta], g. Strumpf.
Calun, diss. din *canun, canon, tun, g. Kanone.
Camaler, -u, pl. -i, camerier, g. Kellner.
Camaleră, pl. -e, cameriera, g. Stubenmädchen.
Camarițe, pl. -e, dim. dela *camara*, odăiță, g. Stübchen.
Camin, -u, pl. -e, și *dimniacu*, -iele, coș, [ven. camin], cf. dial. *Moșilor cămir*, g. Schornstein.
Camizole, pl. -e, bluză, [croat. kamižola], g. Blouse.
Campăne, -e, șes, pămint, [it. Campagna], g. Land, Ebene.
Canal, -u, pl. -li, canal, [ven. canal], g. Kanal.
Candelir, -u, candelabru, [ven. candelier], g. Leuchter.
Canelă, pl. -e, țavă, [ven. Canela], g. kleine Röhre.
Cantadur, -u, pl. -i, cantoru din biserică, g. Kirchensänger.
Cantun, pl. -e, colț, cot de părete, [ven. canton], g. Ecke.

Canțoneta, cîntec, [it. Canzonetta], g. Lied.
Capareă, -eăt, -esc, cf. ban. *căpăresc*, deriv. de la *căpară*, g. Angabe geben.
Capăc, fem. -e, capace, [it. Capace], g. fähig.
capăre, -a, pl. -e, mr., dr., ban. *căpară*, arvună: *pogodesc un bov, pac ăi dăvu zece furin, dat l-am căpăra* (toemese un boi, după aceea-î dau 10 fl., i-am dat căpara), cf. ven. *capara*, [lat. Cape + aram], g. Angabe.
Capelan, -u, pl. -i, capelan, cooperator, [it. Capellano], g. Kaplan.
Căpi, -it, -esc, a înțelege, [ven. capir], g. verstehen.
Capitan, -u, pl. -i, căpitan, căpitan districtual, [it. capitano], g. Hauptmann, Bezirkshauptmann.
Căpleă, -eăt, -e, a curge, a picura, [slov. kapljati], g. tröpfeln.
Capoto, mr. *capot*, dr. *căput*, mantă, [it. capoto], se zice și *caput*, g. Rock.
Capuz, -u, pl. -urle, chel, [croat. kapuz < it. capuzzo], g. Kraut.
Careta, caruță (it.), g. Herrenwagen.
Cargă, -eăt, -esc, a încarcă, [ven. cagar], g. aufladen.
Cariole, pl. -e, cf. ban. roabă, g. Schubkarren, [ven. Cariola].
Carota, căruță, [it. Carozza], g. leichter Wagen.
Casarma, pl. -e, căsarmă (it.), g. Kaserne.
Castaldo, pl. -i, tutor, g. Kirchenvater.
Casun, -u, pl. -urle, lădiță, [ven. casson], g. Kiste.

Caști: *castigei*, a pedepsi, g. bestrafen.
Cașlei, -eăt, -escu, a tuși, [slov., croat. kašljati], g. husten.
Caștelu, pl. -i, castel, [ven. Castello], g. Schloß.
Caștigi, -eăt, -esc, a pedepsi, [ven. castigare], g. strafen.
Caștigu, pl. -urle, pedeapsă, [ven. castigo], g. Strafe.
Cativ, fem. -e, rău, [ven. cativo], g. schlechter, -e.
Cativeria, rentate, [ven. cativeria], g. Schlechtigkeit.
Catrîda, pl. -ele (8), scaun de un om, [ven. catedra], g. Stuhl.
Caveca, pl. -e și *caveța*, căpăstru, [ven. cavezza], g. Halfter.
Cavta, -ăt, *căvtu*, mr. *căftă*, ban. *capți*, dr. *căntă*, mgl. *cată*, a căuta cu ochii, a privi, ~ cu minile, [Captare], g. betrachten, sehen, suchen.
Că, -lu, pl. -li, -li, mr., mgl. *cal*, -li, dr. *cal*, cai, [Caballus]; *mere pre că* (mere călare), g. Pferd.
Căce, pl. -ke, viperă, [croat. kačka], Viper.
Căd, fem. -e, mr., mgl., dr. *cald*, [Caldus, -a, -um], g. warm, warme.
Căibe, -a, pl. -e, colivie, caletcă, g. Vogelbauer.
Căle, *căla*, pl. -e, mr., dr. *cale*, [Callis, -em], g. Weg.
Călițe, cărărușă, dim. de la *căle*, g. kleiner Weg.
Călit, -u, căluț, dim. de la *cal*, g. Rößlein.
Cămbe, -a, pl. -e, -le, nu e jug, ci numai arcul (o nua strîmbă, mai tare) care cuprinde grumazul bouluș, cînd trage, [slov., croat. kamba], g. Jochbogen.
Cămenita de ărpă za pure ăla, vas de piatră de pus ăloșul, [croat., slov. kamenica], g. Steinfals.
Cămere, pl. -e, cameră, [ven. camera], g. Zimmer.
Cămerițe, -a, pl. -e, odăiță, dim. de la *cămere*, g. Stübchen.
Căna (7): *c. de pipe*, țava (cămășul) de pipă, g. Pfeifenröhre.
Cănițe, pl. -e, brîul femeilor, [slov., croat. tkanica], g. leinener Gürtel.
Căp, -u, plur. -ur, -urle, mr., mgl., dr. *cap*, [Caput], g. Kopf.
Căpre, -a, pl. -e, -le, mr., mgl., dr. *capră*, [Capra], g. Ziege.
Căputine, mantă, [sopra roba], deriv. de la *caput*, g. Rock.
Căre, *cărle*, mgl. *cari*, mr., dr. *care*, [Qualis], g. wer, welcher.
Cărițe, încărcare, de la *ăncărcă*, g. Ladung.
Cărne, *cărna*, mgl. *carni*, mr., dr. *carne*, mr. *carē*, [Caro, -nem], g. Fleisch.
Căse, pl. -e, mr., mgl., dr. *casă*, [Casa], g. Haus.
Căș, -u, mr., mgl., dr. *caș*, [Caseus], g. Käse.
Căbăl, -u, pl. -i, un ciubăraș, [serb., croat., alban. kabal], g. Kübel.
Cănd, mr. *cîndu*, mgl. *cân*, dr. *cînd*, dial. *cînd*, [Quando], g. wann.
Căntă, -ăt, -u, mr. *cînta*, dr. ~, mgl. *cânt*, [Cantare], g. singen.
Cărbur, -e, pl. -i, mr., dr. *cărbune*, [Carbō, Carbōnem]; *asemenea avem și cărbun*, g. Kohle.

- Cărburar*, -u, pl. -i, cărbunar, [Carbonarius], se întâlnește și *cărbunaru*, pl. -i, g. Kohlenmacher, -brenner.
- Căre*, -le, pl. -i (8), în Val d'Arsa brec, mgl. *căini*, pl. *câni*, mr., dr. *căne*, *cine*, [Canis, -em], g. Hund.
- Cărnăt*, pl. -t (4), singerece, cartabos, cf. *cărnat* dr. (de carne și nu de singe), buc. pl. *cărnate* anal. cu mațe. *Cărnatul* dr. = ir. *cobasiť*, pl. -e. g. Blutwurst.
- Cărpă*, -it, -esc, cărpă, [крп-паш], g. flicken.
- Cărpă*, -ița, petec, cărpă, mgl. *cărpă*, [крпа < крпна], g. Fleck, Tuch.
- Cășelă*, *cășli*, tusă, [croat., slov. kašel], g. Husten.
- Căt*, fem. -e, mr., dr. *căt*, -ă, mgl. *căt*, -a, [Quantus], g. wieviel, soviel, wenig.
- Cătra*, *către*, mr. *cătri*, *cătă*, mgl. *cătru*, *cutru*, dr. *cătră*, *către*, *cătră*, spre, [Contra], g. gegen, auf.
- Cătun*, mgl. dr. *cătun*, [ка-тунъ], g. Dorfteil.
- Claieș*, -eșt, -esc, a se-nchina, [croat., slov. klanjati se], g. sich beugen.
- Clăfter*, -u, pl. -i, stinjan, [slov. klafter], g. Klafter.
- Clăs*, -u, pl. -ur, -urle, spic, [slov., croat. klas], g. Ähre.
- Cleoni*, -it, -esc, a-ngenunchia, [slov. klekniti], g. aufs Knie fallen.
- Clește*, mr. *cleaște*, mgl. *clești*, dr. *clește*, [крѣсть], g. Zange.
- Clopot*, -u, pl. -e, dr. ~, mr., mgl. *clopot*, [клопотъ], g. Glocke.
- Clopotiă*, clopotel (mgl. *cluputâl*, mr. *clupulică*) diminutiv de la *clopot*, g. Glöcklein.
- Cloștru*, claustru, [g. Kloster, slov. klostër, serb. kloštar].
- Clucănițe*, -e, zar, [croat., slov. klučanica], g. Türschlofs.
- Clucăr*, -u, măestru de făcut zaruri, [slav. ključar], g. Schlosser.
- Clemă*, -ăt, -u, mr., mgl. *cléma*, dr. *chiema*; 1. a chiema, 2. a comanda, a cere: *clémăt o băbă de vir* — cereți 2 litre de vin. [Clamăre], g. rufen, bestellen.
- Clien*, -u, jugastru, [slav. klijen], g. Ahorn.
- Clept*, -u, pl. -ur, -urle, mr. *keptu*, mgl. *kept*, dr. *piept*, [Pectus], g. Brust.
- Clide*, *ân-* și *ze-clide*, -is, -u, mr. *incide*, mgl. *ancide*, dr. *inchide*, [Includere], g. schliessen.
- Clin*, -u, pl. -urle, mgl. *clîn* (țapus, pană de despicat lemnele), dr. *clîn*, -ur; în Istria pană, cui de lemn, [bulg. klin]. *clîn de secura* (8), barba săcurii, g. Nagel, Keil, Einsatz.
- Cluce*, pl. -e, Klinke, [cluca Triest].
- Cluc*, -u, 1. cheie, 2. cârlig de zmulș finu, [ključ], ~ *cu țe se firu scobè*, g. Schlüssel, Hacken zum Heu heranziehen.
- Clun*, -u, pl. -urle, clonț, [slav. kljun], g. Schnabel.
- Clunațe*, g. Schnepfe, [slav. kljunač].
- Cmet*, -u, pl. -t, -i, țaran, [slav. kmet], g. Bauer.
- Cmetița*, pl. -ele, țarancă, fem. de la *cmet*, g. Bäuerin.

- Cuăkita*, pl. -e, minile tăiate de din jos de coate, g. geschnittene Hände.
- Cmo* din acmo, cf. dr. acmu, mgl. *Cmo*, g. jetzt.
- Cnițe*, -e, carte, [slav. knjiga], g. Buch.
- Cobasițe*, -e, cărnați, [croat. kobasica], g. Wurst.
- Cocodașei*, -eșt, -esc (8), de la *cot-codac*, a cotozi, g. gackern.
- Cocot*, -u, pl. -t, -i, cocot, [slav. kokot], g. Hahn.
- Coce*, -copt, -cocu, mr., mgl. *coați*, ~, *coc*, dr. a *coace*, [Cocere], g. backen, braten.
- Coșie*, *coșie*, alb. *koșia*, [croat., slov. kočija], g. Wagen.
- Coder*, *juve-coder*: orșicare, [croat. kudâr], wer immer.
- Coda*, -a, mr., mgl., dr. *coadă*, [Coda], g. Schwanz.
- Codru*, pl. -i, munți cu păduri, mr. *codru*, 1. bucată, 2. pădure, 3. piața din mijlocul satului, [*Quodrus], mgl. *codru*, partea din mijlocul satului, g. Berg, Hügel, Platz.
- Cojuneș*, -eșt, -esc, a tachina, a batjocuri, deriv. de la *cojîn*, *cuion*, g. spotten, ärgern.
- Coje*, pl. -e, piele, mr., mgl. *piele*, *scorță*, [koza], g. Haut, Leder.
- Colarin*, -u, pl. -i, guler, [ven. colarina], g. Kragen.
- Colarițe*, pl. -e, mărgea, dem. [slav. kolare], g. Perle.
- Colăc*, -u, pl. -c, -i, mr. *culăc*, dr. *colac*, [колач], g. Kuchen.
- Colăre*, mărgele, [ven. colaro], g. Perle.
- Colă*, acolă, acolo, [Ecc-illac], g. dort.
- Colc*, cleiu, [it. colla], g. Leim.
- Colc*, pl. -e, -le, roată, [Kolo], g. Rad.
- Colițe*, pl. -e, rotile de la plug, dim. de la *colc*, g. Rädchen.
- Colona*, pl. -ele, 1. *la oltăr* 2. *su most* (su pod), stilp, columnă, [ven. colona], g. Säule.
- Coloreș*, -eșt, -esc, a coloră, [ven. colorar], g. färben.
- Colp*, lovitură, [ital. colpa], g. Schlag.
- Coltre*, pl. -e, ciarșaf, perdea, [ven. coltre], g. Leinwand, Vorhang.
- Columbăru*, aureolă, cerc, g. Bogen, Kreis.
- Colur*, -u, pl. -i, colorare, [ven. color], g. Farbe.
- Col*, -u, pl. -e, coș, coaie, mr. *colu*, *coală*, [Coleus], g. Hode.
- Comandei*, -eșt, -esc, comandez, [ven. Comandar], g. bestellen.
- Comarac*, *coromac*, *cumarac*, cf. ban. comănac, g. kleine Mütze.
- Comăru*, pl. -i, g. Pferdebremse, mgl. *comăr*, un fel de tăun.
- Comă*, pl. -e, mr., dr. *coamă*, [Coma], g. Mähne.
- Comok*, abfa, g. kaum.
- Confermeș*, -eșt, -esc, confirmă, [ital. confermare], g. bestätigen.
- Confin*, -u, pl. -urle, hotar, [ven. confin], g. Grenze.
- Congula*, pl. -e, oală, [it. concola < croat. konkula], g. Topf.
- Conobe*, pl. -e, pivniță, [croat., slov. konoba], g. Keller.
- Conobla*, pl. -ile, legătura de lemn a clopotelor la oi. [Cu lemn sună mai frumos decît cu pele], g. Glockenhalter aus Holz.

- Conop*, pl. -e, ban. pălămar, ștrang mare și gros, g. Strick, [croat., slov. konop].
- Conopla*, pl. -ile, cînepă, [croat. konoplja], g. Hanf.
- Consilei*, -eșt, -esc, a sfătui, a hotărî prin consiliu, [it. consigliare], g. beraten, bestimmen.
- Cont*, -u, socoată, [it. conto], g. Rechnung.
- Contrăt*, -u, pl. -ur, contrat, [ven. Contrato], g. Kontrakt.
- Copacel*, dim. de la *copac*, cf. și dr. *stăi copăcel!* stăi drept (cătră copil), g. Bäumchen.
- Copăcu*, -cele, mr., mgl. *cupaciü* (copac și stejar), dr. copac, [alb. kopac, cf. Cihac II, 716 după analogia lui *drac*, sac a dat copac, pl. -cî, cf. O. Densusianu, Hist. de la langue roum. I, 356], g. Baum.
- Copă de fir* (4), boghie de fin, g. Heuschaber.
- Coperta* de vapor se spelé saca zi (acoperemîntul vaporului să spală toată ziua), cf. copertă, g. Decke.
- Cope* și *cupe*, mr., dr. *cupă*, [ven. copa, lat. Cúppa], cf. și alb. *cupă*, g. Becher.
- Coperi* și *cuperi*, *căsa nu-î de tot cuperite*, cf. *cuperi*, g. bedecken.
- Copite*, pl. -e, mr. dr. *copită*, [копито], g. Huf.
- Copriva*, pl. -e (4), în 8 urzica, dr. idem, g. Brennessel, [croat. kopriwa].
- Copt*, fem. -e, *merele ăș vec copte*, merele sînt deja coapte, cf. coc, g. reif.
- Coptor*, -u, pl. -e, cuptor de
- pine, (za *păra coce*), [*Coc-torium], g. Backofen.
- Coptorite*, pl. -e, dim. de la *coptor*, cuptoriță în Bănat, g. kleiner Backofen.
- Copun*, -u, mr. *căponu*, dr. elapon, alban. capon, [venez. capon], g. Kapauner.
- Corac*, -u, pl. -i, paș, [croat. kôrak], g. Schritt.
- Corătu*, pl. *corturle*, cf. croat. korat, curte, [Cohors], g. Hof.
- Corb*, -u, pl. -i, mr. *corbu*, pl. *corbi*, mgl., dr. *corb*, -i, [Corvus], g. Rabe.
- Cordile*, pl. -e, mr. *cordeauü*, dr. cordela și cordea, [dim. de la coardă, cf. Cihac I, 57, it., prov. cordella, span., port., prov. cordel, fr. cordelle, ngr. κορδέλα, κορδέλα, cordon, ruban], g. Band.
- Cören*, -u, rădăcină, [croat. kôren], g. Wurzel.
- Core*, pl. -e, coaja, [slov., croat. kôra], g. Rinde.
- Corite*, dim. de la *cor*, g. kleine Rinde, nämlich feine.
- Corizma* || *curizma*, post, [croat. korizma [vegl. coresma], cfr. carême.
- Corn*, -u, pl. -e, -le, mr., mgl., dr. *corn*, 1. corn, 2. lemnul corn, [Cornu, cornus], g. Horn.
- Cornic*, dimin. de la *corn*, g. kleines Horn.
- Coróna lu țesăru țe mușate*, co-roana împărafului e frumoasă, [corona], g. Krone.
- Corote*, pl. -e și *năpi*, g. Rübe, Möhre, napi și morecovi, [it., ven. carôta].
- Corune*, mr. *curună*, vr. *curunü*, dr. cunună, 1. ~ de spină la

- gard, 2. păreții gropilor, cari sînt pieziși, și se folosesc în economia săracă [corona], g. Dornkrone des Geheges, Grabenwände, Grabenseiten.
- Coșe*, pl. -e, mr., mgl., dr. coasă, [koca], g. Sense.
- Cöse*, -ut, *cos*, mr. *coase*, mgl. *coasi*, dr. *coase*, [Cösere], g. nähén.
- Coserite* (după Weigand) secera, deriv. de la *cosir*, g. Sichel.
- Cosi*, -it, -esc, *cosi*, [kocitu], g. mähen.
- Cosic*, mierlă, [croat. kosić], g. Amsel.
- Cosir*, -u, pl. -ure, mr., mgl. *cusor*, dr. *cosor*, cuțit mic și strîmb ca secera, [kocorp], g. krummes Messer.
- Cosiște* (4) și *dîrjule*, cf. ban. toporiște, coada de la coasă, topor, g. Sensenstiel.
- Cosită*, pl. -e, mr., mgl. *cusită*, dr. *cosită*, [kocimja], g. Haarlocken.
- Cosiveș*, -eșt, -esc, iter. de la *cosesc*, g. öfters mähen.
- Costan*, -u, pl. -i, castană, g. Kastanie.
- Coste*, pl. -e, mr., mgl., dr. coastă, 1. coastă, 2. coasta dealului, în Jălănu: *costele* numire de loc, [Costa], g. Rippe, Bergseite.
- Coș*, -u, pl. -ur, -le, ~ de voz, coșu carului, în care să adne diferite lucruri mărunte, cf. ban. coș, la moară, în pod, n-am nimic în coș, [bulg. koš], g. großer Korbwagen.
- Coșule*, pl. -e (8), cămasă pentru *kemeșă* din Val d'Arșă, [slav. košulja], g. Hemd.
- Cot*, -u, pl. -e, mr., mgl. dr. *cot*, [Cubitus], cot, în mr., mgl., dr. și *cot* (măsură), cf. *cotu de casă*, g. Eeke.
- Cötlenița* (4) în Berdo se chiamă *foğera*, țăstul de copt pinea, g. ein glockenartiger Trog in welchem Brod und Maisbrod gebacken wird. *Cötlenița* ist aus Gufseisen, *foğera* aber aus gebackener Erde.
- Cotlić*, pl. -ur, -le, castrol, [slav. kotlić, g. Kasserolle, Wasserblase].
- Cotlovine*, pl. -e (8), aramă, [slov., croat. kotlovina], g. Kupfer.
- Cotulș*, pl. -e, sucnă, [ven. cõtola], g. Frauenkleid.
- Covač*, -u, pl. -i, dr. covaciü, faur, [kovač], g. Schmied.
- Covație*, fărârie, deriv. de la *covač* (lucrătoarea lui), [croat., slov. kovačija], g. Schmiedstätte.
- Cozlic*, -u, ied., [croat. kozlic], g. Ziegenjunge.
- Cozlițe*, pl. -e, iadă, fem. de la *cozlicu*, g. Ziegenjunge, weibl.
- Cračun*, -u, zăvor de fier, [slov., croat. kračun], g. großer Eisenriegel.
- Cragulu*, uliu, (cobețu), g. Baumfalke, [cf. croat. kraguj].
- Cralestvo*, regat, [croat. kraljestvo], g. Königreich.
- Cralevski*, fem. -a, neutru -o, *coritu cralevski*, regesc, curtea regală, [croat. kraljevski -a, -o], g. königlich.
- Crașnet*, -i, g. Krainer și nu krainisch cum crede Weigand, cf. slov. *kránjca*.
- Crașter*, -u, pl. -i, crețar (2 fill.), [croat. krajcar < Kreuzer].
- Cravăr*, -u, pl. -i, văcar, [croat. kravar], g. Kuhhirt.

- Crăi*, -u, parte, regiune, țărniș, mal, [croat. kraj], g. Gegend, Ufer.
- Crâl*, -u, pl. -i, rege, [croat. kralj], g. König.
- Crâmpu* sapă de trei degete de-angustă, săpoî, budac, g. schmale Hacke.
- Creatur*, -u, creator, [it. creatore], g. Schöpfer.
- Creânțe*, -a, gentilezza, [ven. it. creanza], g. Liebenswürdigkeit.
- Crece*, pl. -ke, prună, [croat. krekla], g. Pflaumen.
- Crede*, pl. -e, cretă, [croat. kreda < it. creta], g. Kreide.
- Credit*, -u, mr., dr. credit, [it. credito], g. Kredit.
- Creletuș*, pl. -e, aripă, [croat. kreljut], g. Flügel.
- Crepă*, -ăt, -u, mr., mgl., dial. ban. crepa, crăpa, [Crepăre], g. krepieren.
- Crede*, -zăt, -u, mr. cred (rar), ban. crede, dr. crede, [Crödere], g. glauben.
- Crește*, pl. -e, mr. creasta, -ti, mgl. creștă, dr. creastă, [Crîstă], fr. crête, Kamm.
- Crește*, -cut, -u, mr., mgl., dr. cresc, [Crescere], g. wachsen.
- Crij*, -u, pl. -ur, -le, cruce, [croat. križ], g. Kreuz.
- Crilăș*, -u, pălărie, [croat. škri-ljak?], g. Hut.
- Crime* za para skisej: aluat de acrit pânea, g. Sauerteig.
- Crisnic*, -u, acel ce apără de strigoî, g. einer der Gespenster wegjagt.
- Criv*, fem. -e, de vină, [croat. kriv], g. schuldig.
- Crosna*, pl. -e, războiî de tesut, [croat., slov. krosna], g. Webstuhl.
- Crov*, -u, pl. -ur, -urle, acoperiș, [croat., slov. krov], cu-perim crovu, neca mi cure nuntro ploja (S), g. Dach.
- Crudel*, fem. -e, crudel, [ital. Crudele], g. grausam.
- Crune*, -a, pl. -e, -le, cunună (Krone), [croat. kruna, slov. krona < Krone], g. Krone, Kranz.
- Crunițe*, dim. de la cruna, g. Kränzlein.
- Cruto*, adv. tare, foarte, [croat. kruto], g. sehr.
- Crst*, -u, Isu-Crst (Isus Christos), și ~, pl. -urle, botez, [croat. krst], g. Jesus Christos
- Crsti*, -it, -esc, a boteza, [croat., slov. krstiti], g. taufen.
- Crșcănesc*, -nski, creștinesc, [croat., slov. krșcanski], g. christlich.
- Crtine*, pl. -e, cirtită, [croat. krtina], g. Maulwurf.
- Cu*, mr., mgl., dr. cu, [Cüm], g. mit.
- Cucavițe*, pl. -e, cuc, [croat., slov. kukavica], g. Kuckuck.
- Cucă*, -ăt, -u, mr., mgl. mi culcu, dr. mă culc, [Collöcare], g. sich niederlegen.
- Cucăre* (S), culcare, g. schlafen.
- Cuc*, -u, pl. -ur, -urle, chiciu, [croat. kuk], g. Hüfte.
- Cuc*, -u, pl. -e, -i, mr, mgl., dr. cuc, [Cuccus]; cucavița făce cucu, g. Kuckuck singen.
- Cucurikeș*, -eșt, -esc (S), (cócotu), de la cucuric(g)u, cum cîntă cocoșul, g. krähen.
- Cucă*, cine (in limba copiilor), cf. croat. kuca, ban. cucă, mr. și mgl. cutü, g. kleiner Hund.

- Căciica*, pl. -e, cătărana, copcă, [croat. kućica], g. Schnalle.
- Cușer*, cociș, vizitiu, g. Kutscher.
- Cușeș*, -eșt, -esc, a fierbe, [croat., slov. kuhati], g. kochen.
- Cușeș*, pl. -e, cușă, bucătărie, [croat., slov. kuhinja], g. Küche.
- Cușii*, -iit, -esc, a covăci, [croat. kovati, kujem], g. schmieden.
- Cușib*, -u, pl. -ur, -urle, și cușib, mr. cușib, cușbar, cf. ban. cuibar, (oul ce lasăm in cuib, ca să nu parăsiască gainile cuibul), mgl. culb, dr. cuib, [*Cubium], g. Nest.
- Cușion*, -u, blăstămat, g. Tölpel, [ven. cogion].
- Cușeș*, -eșt, -esc, a cînta ca cucu, [croat., slov. kukati], g. Kuckuck singen.
- Culeje*, cules, -egu, mr., dr. culeg, [Colligere], g. sammeln.
- Cum*, mr., mgl., dr. ~, [Quōmo(do)], g. wie.
- Cum*, voc. cume, g. Gevatter, [croat., slov. kum].
- Cuma*, -ița, nănașă, fem. dela slav. kum, g. Patin.
- Cumatru*, dr. cumătru, asemenea ca și compăru, g. Gevatter.
- Cumesia*, comisia, g. Kommission.
- Cumnăt* (S), cuiado, -zi; -a, -dele in Val d'Arsa, [Cognatus], g. Schwager.
- Cumpăn*, -u, soș, [ven., it. compagno], g. Genosse.
- Cumpanie*, -a, companie, [it., ven. compagnia], g. Genossenschaft.
- Cumpăr*, -u, cumătru, g. Gevatter, [ven., it. compare].
- Cumpară*, -ăt, -u, mr., mgl. (a)cumpăr, dr. cumpăr, [Comparare], g. kaufen.
- Cumpir*, -u, pl. -i, cartofi, [croat. kumpir], g. Kartoffel.
- Cumpăs*, -u, compas, [ven. compasso], g. Zirkel.
- Cumân* || comîn, comună, [ven. comun], g. gemein.
- Cundineș*, -eșt, -esc, condamna din it., g. verdammen, verurteilen.
- Cunfeș*, -esc, nu se cunfe wro cu dto (nu să potrivesc unul cu altul), [ven. confarse], g. passen.
- Cunferteș*, -esc, a mingăia, [it. confortare], g. trösten.
- Cunițe*, pl. -e, nevăstuță, [croat. kunica], g. Wiesel.
- Cunoste*, -cüt, -u, mr., mgl. cunosc, dr. cunosc, recunosc, [*Conoscere], g. kennen, erkennen.
- Cuntănăt*, cuntînta, indestulit, [ven., it. contento], g. zufrieden.
- Cuntreș*, -eșt, -esc, a se-ntilni cu cineva, [it. incontrare], g. begegnen.
- Cunăd*, pl. -z, cumnat, [it. cognato], g. Schwager.
- Cunăde*, pl. -e, cumnată, [ven. cognada], g. Schwägerin.
- Cup*, -u, pl. -ur, -urle, grămadă, ~ de furnij (mușuroiul de furnicî), [croat., slov. kup], cf. și mgl. cup, g. Haufen.
- Cupe*, -a, mr., mgl., dr. cupă, [Cüppa], g. Becher.
- cuperi*, -it, -u, ~ căsa, ola se zegîrnî cu pladula a pocrovu [acoperi casa, oala se acupere cu fedeu (ban. < ung. fedü)], mr. acupiri, acopir, acoapir, mgl. cupires, dr. acopăr, [*Ac-cooperire], g. bedecken, den Topf zudecken.

- Cupițe de lemn*, dim. de la *cupă*, g. kleiner Holzbecher.
- Cur*, -u, pl. -ur, -urle, mr., mgl., dr. cur, [Cūlus]; *curu de pipe* (7), ca și-n Bănat, g. Arsch, Pfeifenhintere.
- Curăjen*, -na, cf. *curajen*, curajos, bueros, g. tapfer, mutig, lustig.
- Curăjen*, fem. -jne, curajos, [croat. *kurajan*], g. kühn, tapfer.
- Curăj*, curaj, mr. *curai*, [ven. *coraggio*], cf. ban. *coraje* și *curajie*, g. Tapferkeit, Heldenmut.
- Curat*, fem. -e, mr., mgl., dr. curat, [Colatus, -a, -um], g. sauber, rein.
- Curbe*, pl. -e, *curvă* (mr., dr.), [croat. *kurba* < *kurva*]; de obicei fetelor se zice *curvă*, femeile măritate (curve) se numesc: *facebire*, cf. croat. *dobrotvorka*, g. Hure.
- Curberu*, pl. -i, *curvar*, masc. de la *curba*, g. Hurer.
- Curét*, -u, pl. -e, -le, o jachetă scurtă, g. kurzer Leinenrock, [ven. *corèto*].
- Curt*, fem. -e, scurt, [it. *corto*], dr. scurt, mr. *scurtu*, g. kurz.
- Cus*, -u, pl. -ur, -urle, bucată, [croat. *kus*], g. Stück.
- Cuscure*, pl. -e, *cuseră*, [**consoera*], g. die beiderseitigen Mütter eines Ehepaars.
- Cuscru*, pl. -i, *cuscru* (mr., mgl., dr.), [Consöcer], g. die beiderseitigen Väter eines Ehepaars.
- Cosiente*, conștientă, [it. *coscienza*], g. Gewissen.
- Cușin*, -u, pl. -urle, pierină, [it. *cuscino*], g. Polster.
- Cuteză*, -ăt, -gu, mr. *cutița*, dr. *cuteza*, [Cottizare], g. wagen.
- Cătânc*, pl. -c, măsea, [croat. *kūtnjak*], g. Backenzahn.
- Cuțit*, -u, pl. -e, mr. *cūtit*, *cuțut*, mgl. *cuțăt*, dr. *cuțit*, [**Cotitus*], g. Messer.
- Cuvatu*, pl. -ele, cot, [Cūbitum], g. Ellenbogen.
- Cuvint*, -u, *cuvint*, mr. *cuvendă*, [Conventum], g. Wort.
- Cuvintă*, -ăt, -u, *cuvint*, -ez, [Conventare], g. sprechen.
- Cvadrile*, pl. -e, cărămidă, [it. *quadrella*], g. Ziegel.
- Cvalită*, cvalitate, [it. *qualità*], g. Qualität, Eigenschaft.
- Cvarnâr*, patruzeci, [croat. *kvarnar*], g. vierzig.
- Cvâdru*, pl. -i, rama și icoana, [ven. *quadro*], g. Rahmen.
- Cvârt*, -u și *cvarăt*, pătrar, șfert, [it. *quarto*], g. Viertel.
- Çapej*, -eț, -esc în 5, în 4 e cațu, a prinde, [it. *Chiappare*], g. fassen, ergreifen.
- Çăce*, -a și -ele, tata, cf. *caja*.
- Çăfe* și *țăfe*, pl. -e, -le, ceafă, cf. alb. *kafă*, g. Hals; Genick.
- Çăja* și *căca*, voc. *tăto*, tată, g. Vater, [croat. *ćaća*].
- Çăptir*, -u, pl. -e, -le, mr. *kăptine*, mgl. *kăptin*, dr. *pieptin(e)*, [Pecten], g. Kamm.
- Çăvăl*, -u, pl. *çăvli*, cuițe, [slov. *čavlj*], g. Nagel.
- Çe*, mr. *țe*, *ți*, mgl. *ți*, dr. *ce*, [Quid], g. was.
- Çela*, *că*, *cel*, *cale* sau *țela* și așa mai departe pentru *acela*, mr. *atel*, dr. *acel*, mgl. *țela*, pl. *țela*, [Eccum-**illum*], g. jener, jene.
- Çela istu*, fem. *că ista*, cf. mr. *aistu*, *acela*, [compus din *cela*

- și *istu* < Eccum-**illum* + *iste*], g. jener, jene dort.
- Çelițe*, -a, pl. -e, -le în Val d'Arșa, în S *albiru*, [croat. *čelica*], g. Biene.
- Çelăd*, -u, pl. -z, -i, ai casei, [slov. *čeljad*], cf. și magh. *cseléd*, familie și membri de ai familiei.
- Çep*, -u, pl. -ur, cf. și *cep*, *țep*, *cep*, [vbulg. *чепъ*], g. Zapfen.
- Çepit*, -u, dim. de la *cep*.
- Çeru*, -u, cf. *țeru*, pl. -urle, *ceru de gură*, mr. *țer*, *țeru a gurilei*, mgl. *țer* și a gurii, dr. *cer*, *cerul*, *guria*, [Coelum], g. Himmel, Gaumen.
- Çer*, -u, pl. -id, -i, mr., mgl. *țer*, pl. *țeri*, dr. *cer*, [Cerrus], g. Zerr-eiche.
- Çerbice* și *la boi* și *la omir*, dr. *cerbice*, [Cervix, -icem], g. Nacken.
- Çerși*, -it, -esc (și *țerși*), caut, g. suchen, [cf. **quaersi*, -situm der. de la *quaerere* < *cer*], în înțelesul *cerși*, (g. *betteln*), nu l-am auzit, ci numai: *peclăru verit-a peclăi*, *ke-ș* va *țeva neberi za muncă*, *cerșitorul* venit-a *cerși*, *că-ș* va *ceva* aduna de *mîncare*.
- Çertă*, -ăt, *me çertu*, mgl. (an)-*tertu*, dr. a se *certa*, [Certare], cf. și alban. *keitoj*, g. zanken, streiten.
- Çerușe*, -a, mr. *ținușă*, mgl. *çinușă*, dr. *cenușă*, [**Cinusia*], g. Asche.
- Çesăn*, -u, *glavița de ~ cățel* de alii, [croat. *Češanj*], alii, g. Knoblauch.
- Çesta*, fem. *căsta*, pl. *cești*, fem. *căste*, forme paralele *testa* și *testa*, mr. *atistu*, fem. *atistă*, dr. *acest*, fem. *aciastă*, [Eccum-**istum*], g. dieser, diese.
- Çesta istu*, fem. *căsta ista*, analogic cu *cela istu*, *acelaș*, g. dieser da.
- Çeși*, -it, -esc și *oceși*, a peria, d. es. *ke mezen peri oceși cu căptiru*, [slov. *Češati*], g. kämmen.
- Çetâte*, pl. -t, mr., mgl. *țitati*, pl. -ți, dr. *cetate*, [Civitas], g. Festung, Stadt.
- Çetărtiuc*, -u, joi [croat. *četvrtak*], g. Donnerstag.
- Çeva*, mr., mgl. *țiva*, dr. *ceva*, compus din *ce* + *va*, paralel se află și *țe* + *va*, *acel va din va să zică*, *veni-va*, etc., g. etwas, was immer.
- Çere* și *căre* din vrom. **ceare*, anal. *iapă* < *iapă*, *iărbă* < *iarbă*, mr., mgl. *țer*, -e, dr. *cere*, a căuți, a cere, [Quaerere], g. suchen, verlangen.
- Çere*, -a, mr. *țeară*, dr. *clăra*, [Cera], g. Wachs.
- Çija* (*acia*), *țija*, mr. *ațea*, *ația*, dr. *acia*, [Eccum-hic + a arătător], g. hier, da.
- Çinc* și *țint*, mr., mgl. *ținți* și *ținti*, dr. *cinci*, [Quinque], g. fünf.
- Çire* și *țire*, mr. *țini*, dr. *cine*, [Jb. III, 11 și Jb. VI, 368, der. de la lat. *qui-ne*; Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. 31 *aduce pe-ne* în leg. cu alb. *ne* din *u(ne)* = eu și *ti(ne)*], g. wer.
- Çireva* și *țireva*, anal. cu *ceva*, mr. *ținiva*, dr. *cineva*, [Quinevelit], g. wer immer.
- Çire* și *țire*, mr., mgl. *țină*, dr. *cină*, dial. *ciră*, [Coena], g. Nachtmahl, Abendbrod.
- Çirip*, -u, pl. -ur, -le, *ai facut de pemint pac ul cocu*, *țast* de pămînt, cel de fier se chiamă

- coltenita*, pl. *ti*, cf. vbulg. чрънь, g. irdene Backglocke.
- Ćirişna* și *ćireşna*, pl. *-nele*, cireasă, [vbulg. чрешня], g. Kirsche.
- Ćitęi*, *-ęit*, *-escu*, a ceti, [croat. și slov. Ćitati], g. lesen.
- Ćiĉer* și *ĉiĉer lăpte*, lapte curat, cf. *ĉĉeroană*, *-ne* broboada albă a Fărşerietelor; g. rein.
- Ćucni*, *-it*, *-esc*, a şedeă, a se așeza.
- Ćur*, mr. *ĉir*, ciur, [Cibrum], g. großlöcheriges Sieb.
- Ćora* și *ĉorina*, pl. *-ele*, mr. *ĉoară*, dr. *ĉioară*, cf. friul. *ĉore*, g. Kräbe.
- Ćudę*, *-a*, *-o*, mult, [croat. ĉudo], g. viel.
- Ćudi*, *-it*, *-esc* (se), a se mira, mr. *ĉuđisiri*, *-escu*, mgl. *mi ĉuđes*, alb. *ĉuđitem*, [slav. Ćuditi se], g. sich wundern.
- Damareĉe* cu formele *dămăreĉe*, *dămăreĉe*, *domareĉu* și *demăreĉu*, mr. *dım(i)neată*, *dumneată*, mgl. *dım(i)neĉă*, dr. *dimineată*, [der. de la De-mane], g. morgen.
- Darveĉi*, *-ęit*, *-escu*, a cinsti, a dărui, [slav. darovati], g. schenken.
- Dă*, *-ăt*, *dăvu*, mr., mgl. *dari*, dr. da, (Dăre), g. geben.
- Dăn*, ziună, [slav. dan], g. Tag.
- Dăr*, *-u*, pl. *-ur*, *-urle*, mgl., dr. dar, [vbulg. даръ], g. Geschenk.
- dăscă*, pl. *-ke*, scindără, [vbulg. đnska], g. Brett.
- De*, mr., mgl. *di*, dr. de, 1. din, 2. decît, de es. *maĉ mĉ de mire* așa și in mr., 3. de conj., [Dę], g. von, aus, als, wenn.
- Deble*, *-a*, pl. *-e*, *-le*, lemn, arbore, [croat. đeblo], g. Baum.
- Deĉeră*, *-ăt*, *-u*, mr. *deĉir*, dr. deger, [*dęĉeläre], g. erfrieren.
- Demboc*, fem. *-ę*, neutr. *-o*, adinc, [croat. đimbok], g. tief. Asemenea avem și *đimboc*, *đinboc*.
- Depărte* in 8, *de lărgo* in 4, mr. *diparte*, mgl. *diparti*, dr. *departe*, [Departę], g. fern, weit.
- Depósit*, *-u*, casa din cimiter, [it. deposito], g. Seelenkammer.
- Deri*, *-it*, *-esc*, a tăia-n bucăți, g. zerstückeln.
- Dęset*, *-i*, zece, al zecilea, [slav. dęset], g. zehn, der zehnte.
- Desăn*, fem. *desna*, n. *na desno*, [slav. desen, -sna], dr. la dreapta, drept, g. rechts, rechte, rechter, rechtes.
- Dęspre* și *dispre*, dr. ~~, [de-supra], g. von oben.
- Despreĉiĉi*, *-ęit*, *-esc*, dr. *dispreĉu*, [ven. desprezzar], g. verachten.
- Desperęi*, *-ęit*, *despera*, [ven. desperar], g. verzweifeln.
- Deşperęă*, *desperare*, [croat. deşperija], g. Verzweiflung.
- Deşputeĉi*, *-ęit*, *-esc*, dr. *disputa*, [ven. desputar], g. streiten.
- Deţembre* in 8, *boĉiĉnac* in 4, *decembre*, [ital. decembre], g. Dezember.
- Desupra*, mr., mgl. *disupră*, dr. *deasupra*, cf. *despre*, *dispre*, g. von oben.
- Đevet*, *-i* nouă, al nouălea, [slav. devet], g. neun, der neunte.
- Đid*, *-u*, pl. *-z*, *-i*, moş, [croat. did], g. Großvater.
- Diferenĉe*, dr. ~, (ven. diferenza), g. Unterschied.
- Digni*, *-it*, *-esc*, a ridică, [slov. digniti], aufheben.
- Dila*, mr., mgl., dr. *dila*, dela, g. von.

- Dili*, *-it*, *-esc*, a împrumuta, [croat. diliti], g. borgen, teilen, cf. și *rezdili*, g. austeilen.
- Dim*, *-u*, fum, [slav. dim], g. Rauch.
- Dimi* *-it*, *-esc*, a afuma, [slav. dimiti], g. rauchen.
- Dimnăc*, *-u*, pl. *-ur*, *-le*, horn, coş, [croat. đimnjak], g. Rauchfang.
- Dimne*, pl. *-ile*, carnea sub buric, cf. slav. *dimlje* = Lende.
- Din*, mr., mgl., dr. ~, 1. din, de es. *hite đin puşę* = puşcă din puşcă, 2. după: *mere din ĉe*, se duce după el, [De-in], g. aus, um.
- Dinăr*, *-u*, pl. *-i*, *ăre dinări*, are bani, [đnăđiov], g. Geld.
- Dint*, *-u*, pl. *-i*, *-i* și *dinte*, pl. *-i*, mr. *dinte*, mgl. *dinti*, dr. *dinte*, [Dęns, tis], g. Zahn.
- Disonoreĉi*, *-ęit*, *desonora*, [it. disonorare], g. entehren.
- Disponęi* și *urđineĉi*, *-eit*, *-escu*, dispune, ordona, [ven. dispōner], g. anordnen.
- Ditelina*, trifoiu, [croat. ditelina], g. Klee.
- Divăni*, *-it*, *-nez*, cf. ban. *divăni*, [serb. divaniti], g. sprechen, schwatzen.
- Diverti*, *-it*, *-esc* refl., a-și petrece, [ven. divertir], g. sich unterhalten.
- Divertimenăt*, de la divertiment, plăcere, distracție, g. Unterhaltung, Vergnügen, [it. divertimento].
- Đirjale* și *ĉoda*, *Đirjala* toporului, g. Axtstiel.
- Dobe*, *-a*, timp, [slav. doba], g. Zeit.
- Dobăndi*, *-it*, *-esc*, dr. ~, [vbulg. добѣднѣ], g. gewinnen, bekommen.
- Doĉi*, fem. *do*, mr., mgl., dr. ~, fem. *doăna*, [duo, duae], g. zwei.
- Dócle*, piñă cînd, [slov. dōkle], g. bis wann, solange als.
- Doclă* in 5, *duclă* in 8, *-ăt*, *io duclu*, deochia, der. de la ochiu.
- Domisli*, *-it*, *-escu*, a-si aduce aminte, [slav. domisliti se], g. sich erinnern.
- Domnu*, Domnu-Dzeu, [dominus], g. Heiland, Herrgott.
- Dos*, *-u* și *spătele*, dosul, spatetele, [do(r)sum], g. Rücken.
- Dosta*, destul, [croat. dōsta], g. genug.
- Dotęci*, *-it*, *-esc*, a ajunge, [croat. dotjecati], g. reichen, erreichen.
- Dozli*, *-it*, *-esc*, a se obosi, g. sich ermüden.
- Drăcu*, pl. *-i*, mr., mgl., dr. drac, [draco], g. Teufel.
- Drăg*, fem. *-ę*, dragă, [vbulg. dragъ], g. lieb, teuer.
- Drăculeĉi*, *-ęit*, *-escu*, cf. ban. *a drăcu*, a iajura, der. de la drac, g. schimpfen.
- Dren*, *-u*, cf. slav. dren, g. Kornelkirsche.
- Dret*, fem. *-ę*, drept, drept, [ven. dretto], g. recht.
- Drob*, *-u*, *drobu de mlę*: *fiĉăti* și *budilele de mlę*, tot *scupa*, cf. mgl. *drob* = ficat, *drob*, *drobu alb* = plămînile, *drobu negru* = ficat, [slav. drob], g. Eingeweide.
- Druĉina*, familie, [slav. družina], g. Hausgenossenschaft.
- Duce*, *-us*, *duc*, a duce, mr., mgl. *duĉiri*, [ducere], g. tragen, bringen, führen.

- Dug*, -u, pl. -ure, na *dugu*, datorie, in credință, [croat. dug], g. auf Kredit, Schuld.
- Duge*, pl. -ge, mr. *duagă*, pl. -ă, mgl., dr. *doagă*, [croat. duga], g. Daube.
- Duh*, -u, pl. -i, -ure, mr., dr. duh, [vbulg. duchъ], g. Geist, Hauch.
- Duhove*, Rusaliĭ, [croat. duhovi], g. Pfingsten.
- Duĭan*, fem. -jna, dator, [croat. duĭan], g. schuldig.
- Duĭnic*, pl. -i, datoras, [croat. duĭnik], g. Schuldner.
- Dulce*, mr. *dulți*, dr. dulce, [dulcis], g. süß.
- Dumirece*, pl. -e, mr., mgl. *duminică*, dr. *duminecă*, [Dominica], g. Sonntag.
- Dunke*, *donke*, *dunkve*, așa dară, prin urmare, [it. dunque], g. also, folglich.
- După*, -a, mr., mgl. dr. *după*, ~te = după ce, [De-post], g. nach, hinter, nachher, nachdem.
- Duplu*, fem. -e, mr., dr. *duplu*, cf. slav. *dupal*, -pla, magh. *dupla*, ven. *double*, fr. *double*, g. doppelt.
- Dure*, -ut, *dore-me*, mr. *doare*, mgl. *doari-mi buricu*, dr. *mă doare*, [dolere], g. schmerzen, es tut mir weh.
- Durmi*, -it, *dormu*, mr. *durmi*, mgl. *durmiri*, dr. *durmi*, [dormire], g. schlafen.
- Dură*, -at, 1. a *duce*, 2. a *dura*, [ven. durar < ital. durare], g. bringen, holen; danern.
- Dușa*, pl. -e, suflet, [slav. duša], g. Seele.
- Dvajset*, douăzeci, [slav. dvajset], g. zwanzig.
- Dvânaist*, 12, [slav. dvânajst], g. zwölf.
- Dvojeću*, pl. -ti, gemenĭ, [croat. dvojak], g. Zwilling.
- Dvor*, -u, pl. -i, grajd, [croat. dvór], g. Stall.
- Dvoric*, -u, dimin. de la *dvor*, grajd de oi, g. Schafstall.
- E*, vr. e, și, [Et], g. und.
- Eco*, *iacă*, [ital. ecco], g. sich da.
- Fabrikei*, -eît, -esc, a fabrica, [Fabbricare], g. bauen, fabricieren.
- Fabrica*, -a, pl. -e, -le, mr., dr. *fabrică*, [ital. fabbrica], g. Fabrik.
- Fagot*, -u, pachet de haîne și cirpa mare de legat, [ital. fagotto], g. Paket.
- Fali*, -it, -esc, a fali, a lipsi, a falimenta, (ital. Fallire), g. fehlen, fallieren.
- Famee*, mr. *fumeala*, familiă, [Familia], g. Familie; la Maiorescu *fameiă*.
- Farire*, -a, mr., mgl. *fărină*, dr. *fărină*, făină, [Farina], g. Mehl.
- Faruș*, -u, casă parochială, [slov. faroš, Pfarrhaus], se aude și *faros*, cf. Texte p. 61.
- Fato*, -lu, pl. -li, cîrpă de cap și de nas, [croat. Facól < it.], g. Kopftuch, Taschentuch.
- Fatoli(c)tu za nas*, dim. de la *faço*, cîrpă de nas, g. Taschentuch.
- Fazo*, -lu, fasoale, [ven. fasolo], g. Fisolen.
- Făbro*, mr. *favru*, covaciū, faur, [ital. fabbro], g. Schmied.
- făce*, *facut*, *facu*, mr. *fațiri*, *faptă*, *fac*, mgl. *fațiri*, *fat*, *fac*,

- dr. *face*, *făcut*, *fac*, [facere, factum], g. machen.
- Fășa*, pl. -ș-ele, mr. *fașă*, *fașie*, mgl. *fașă*, dr. *fașie*, *fășe*, [Fascia], g. Windel; de aici și vb. *ânfașa*, dr. *infăș(i)a*.
- Făți*, in ~, intr-adevăr, de pildă, [ital. fatto], g. in der Tat, zum Beispiel.
- Fățe*, mr., mgl., dr. *față*, [Facies], g. Gesicht.
- Fântăre*, -a, pl. -rele (S), || *funtura* (la Cîrneți în Grobnico) o *vrule*, *juve apa zviră*, *ieșe afăre*, cf. mr. *fintină*, vr. Ps. Sch. *fântăra* 12 (109), Frîncu-Candrea 86 *fântără*, dial. Țara Hategului, izvor, g. Quelle, mgl. *fântănă*, dr. *fintina*, [Fontana], g. Brunnen.
- făr*, ~ de, mr. *fără*, mgl. *făr*, ~ di și *fărădi*, dr. *fără-de* și *făr-de*, [fărăs] g. ohne.
- Fărketa*, pl. -ele (4) ac de păr, [etim?], g. Haarnadel.
- Fărlăn* și *furlăn*, croat., slov., ven. *furlan*, friulan, g. Friauler.
- Febra*, pl. -e, mr. *hiavru*, -i, friguri, [croat. febra < ital. febbre], g. Fieber.
- Febrăr* (S) in Val d'Arsa *șitănu*, februarie, g. Monat Februar.
- Fečor*, -u, pl. -i, mr., mgl., dr. *fičor*, [*Fetiolus], g. Knabe, Sohn.
- Fečoric*, -u, pl. -i, *fečor* + *ic*, g. Bursche, Sohn.
- Fečorin*, -u, pl. -i, der. de la *fečor* + *in*, cf. ital. fantino, slav. -инъ, g. Bursche.
- Fecă*, -ăt, -u, când o *odcuje*, mgl. *feric*, dr. *ferec*, [*Ferricăre], g. mit Eisen beschlagen; a *potcui* < *potcovi cătu*; g. beschlagen.
- Fermentă*, -ăt, -ez (S), mr. *frimintări*, mgl. *frimint* I., dr. *frimint*, [Fermentare], g. kneten; in 4. *păra se omișe*.
- Fermentin*, *păre de ~*, (S), cucuruz, porumb, g. Kukurutz, in Val d'Arsa *turkiņa*, pl. -e (4) și *turcin* in 6, g. Türkischmais, *păre de ~* = Maisbrod; (cf. pentru etim. croat. *fermentun* și *frumetin*).
- Fermei*, -eît, -esc, a pregăti bucatele, se măi zice și *popravi*, *pripravi*, *cuhej* și *parikej*, g. vorbereiten, ir. auch aufhalten nach Glavina, Călințaru p. 72.
- Festa*, ven. festa, mr., alb. festă, croat. festa, dr. sărbătoare, g. Fest, Feiertag.
- Fet*, -u, pl. -t, -i, mr. *fetu*, dr. *făt*, [Fetus], g. Knabe.
- Fetițe*, -a, pl. -e, -le, dim. de la *fețe*, *fetiță*, g. Mädchen.
- Fetea* felie, bucată după Călințaru lui A. Glavina p. 72.
- Fete*, -a, pl. -e, -le, mr. *feata*, mgl. *feță*, dr. *față*, [Feta], g. Mädchen.
- Fetine*, -a, *fețe* + *ine* < -ina, cf. slav. -ina și ital. -ina, fantina, g. gewachsenes Mädchen.
- Fi*, *fost*, *ăsam* și *escu*, mr. *hire*, *futū*, *hiu*, mgl. *ire?*, *fost*, *ies*, dr. *fi*, *fost*, *sint*, *sum*, [*Fire], g. sein.
- Ficat*, -u, pl. -t, -i, mr. *hicat*, dr. *ficat*, [Ficatum], g. Leber.
- Figure*, -a, pl. -e, -le, mr. *figura*, dr. *figură*, [ital. figura], g. Bild.
- Fil*, -u, pl. -i, mr. *hălu*, mgl. *ihu*, dr. *fiu*, [Filius], g. Sohn.
- Filă*, -a, pl. -e, -le, mr. *hile*, mgl. *ile*, vr. *fia*, azi *fi-me* etc. *fiică*, [Filia], g. Tochter.

- Fin*, -e, mr., dr. fin, [ital. fino], g. fein.
- Fini*, -it, -esc, a fini, (ital. Finire), g. beendigen.
- Fioto*, fem. -a, fin, [ital. figlioccio, -a], g. Patenkind.
- Fir*, -u, dr., dial *fîr*, mr., dr. *fin*, [Foenum], g. Heu.
- Fiorin*, -u, pl. -i, florin, [ven. fiorin], g. Gulden.
- Flăstru*, flastru, [slov. flašter], g. Pflaster.
- Fier*, -u, mr. *heru*, mgl. *jeru*, dr. *fier*, [Fërrum], g. Eisen.
- Foc*, -u, pl. -ur, -le, mr., mgl., dr. foc, [Focus], g. Feuer.
- Fogere*, -a, cf. Cöllenita, țâst de pămînt.
- Fole*, -le, pl. *fol*, -i, mr. *foale*, mgl. *foali* (dî suflari), dr. foľi, [Föllis, -em], g. Blasebalg.
- Fole*, -a, pl. *fol*, -ile, foaie, [Fölia], g. Blatt.
- Fome* și *home*, mr., dr. foame, [Fames], g. Hunger.
- Forme*, -a, pl. -e, -le, ital., ven., croat., dr. formă, g. Form.
- Fortița*, pl. -ele, *juve-î canonele lu țesăru*, fortăreața, [croat. fortica < ital. fortezza], Festung.
- Forțe*, -a, forța, [ital. forza], g. Kraft.
- Forței*, -eît, -escu, *m-âm forțeit za digni*, a se sforța, a se ncorda a ridica, [ital. forzare], g. zwingen, sich bemühen.
- Forțin*, -u, *șpagetu suptire*, sfoară suptire, g. dünner Faden.
- Fos*, -u, pl. -ur, -le, *șant*: 1) *juve se sădescu brăidele*, unde se sădesc vitele, 2) *juve gnoiu se fermi la căle*, unde se oprește, gunoii în drum, [ven. fosso], g. Graben.
- Foșe*, feal, soi, etim?, g. Art, ital. sorte.
- Fraculic* (S), -u || *cvarținu* (4), $\frac{1}{4}$ de litru (250 gr.), slov. fräkel], kärnt. fraggerl.
- Fraii*, -it, -esc(u), *se fraiescu*, a se drăgosti, g. Liebschaft führen, [g. freien].
- Fraž*, -u, pl. -urle și -ile, *cules-âm frăž*, mr. *frängü*, pl. -dzi, *fränđi dît chinet* = fragi din pădure, dr. fragă, fragi, [Fraga], g. Erdbeere. Pușcariu 55 crede că subst. acesta (*frandze*) există numai în plural, dar greșește. Forma ir. s-a derivat din plural.
- Fraila*, pl. -e || *frăila*, domnișoară, [croat. frajla, -ica], g. Fräulein.
- Frăier*, -u, pl. -r, -ri, mire, cf. croat. frajar, [g. Freier].
- Frăierite*, -a, pl. -e, -le, deriv. cu suf. -ita (= -ica) din *frăier*, [g. Freier], pețitor, în sens de mireasă.
- Frâne* și *Frânine*, croat. *Frane*, || avem și *Frânt*, cf. croat. Franc, g. Franz.
- Frânki*, slov., croat. *fränki*, [ital. franchi], dări, imposite, g. Steuern.
- Frăsir*, -u, pl. -r, -ri (S), cf. Frincu-Candrea 86 *frasir*, mgl., dr. *frasin*, mr. *frapsin*, dial. ban. *frapsin*, [Fraxinus], g. Esche; în Val d'Arsa se zice *jesen*, -u, pl. *ni*, cf. satul Jesenovic = Frassinetto de orig. slavă.
- Frătăr*, -u, pl. -i, croat. *fratar*, călugăr, g. Mönch.
- Frâte*, -le, pl. -ț, -i, mr., mgl. *frati*, pl. -ț, dr. *frate*, [Frater], g. Bruder.
- Frică*, -a, mr., mgl., dr. *frică*, [alb. frike], g. Furcht.

- Frijăc*, *ovu-i* ~, f. *frışci*, *cărna-i* ~, ou-î proaspat, carne-î proaspătă, [slov. frižek], g. frisch.
- Frite*, -a, *făce frita* cf. mr. *fripta* = dr. *friptură* analog cu *arsură*, deriv. de la verb. *frige* și devoltat sub infl. ital. *frittata* Eierkuchen. *Frite* nu se poate deriva din ital. *fritto*, cum crede Byhan p. 219. Ir. însemnează Eierspeise, vezi Texte p. 9.
- Frunte*, *frunta*, pl. -le, dr. id., mgl. *frunti*, mr. *frânti*, [Frons, ontem], g. Stirn.
- Fruștic*, -u, pl. -urle, croat. *frustik*, dejun, g. Frühstück.
- Fruștikei*, -eît, -esc(u), slov. *frustukati*, cf. g. frühstücken, a dejuna.
- Frânză*, -a, pl. -ile, dr. id., mgl. dial. ban. *frunđu*, mr. *frändzä*, -dzi, [Frondia], g. Baumblatt.
- Frut*, -u, pl. -ure, dr. *fruct*, pl. -e, [ital. Frutto], g. Ost.
- Fuțeta*, pl. -ele (4), gazetă, [ital. foglietto sub anal. gazeta], g. Zeitung e *folietă* după Maiorescu p. 105.
- Fund*, pl. -ure, mr., megl., dr. *fund*, pl. -uri, [Fundus], g. Grund.
- Fundić*, -u, dimin. de la fund.
- Funduril* după Maiorescu p. 106 în S, în Val d'Arsa ni-au răspuns: „Crânci zicu“, va să zică ei nu, e lapte acru, [ven. fondariol], g. saure Milch.
- Fură*, -ât, *fur(u)*, mr. *furari*, mgl., dr. *fura*, [Furäre], g. stehlen.
- Furce*, -a, pl. -ke, -le, mr., mgl., dr. *furcă*, pl. -fi, -ci, [Furca], g. Spinnrocken, Hengabel.
- Fureșt*, -ă, pl. id. -e, străin, [ital. forésto], g. fremd.
- Furkei*, -eît, -esc(u), deriv. de la *furcă*, a toarc, g. spinnen.
- Furminant*, -u, pl. -i (4), *furminant* (S) din forma dissim. croat. *fulminant* < ital. *fulminante*, aprinjoare, g. Zündhölzchen.
- Furniga*, pl. -jile și *furnijile*, mr., mgl. *furnigă*, pl. -dzi și -zi, dr. *furnică*, -ci, [Formica], g. Ameise.
- Fus*, pl. -e, mr., mgl., dr. ~, -i, -e, [Fusus], g. Spindel.
- Fute*, -ul, *fut*, mr. *futeari*, mgl., dr. fut, [Futere], g. ficken.
- Fuži*, -it, *fug*, mr. *fudzeari*, mgl., dr. fug IV., [Fugire], g. laufen.
- Fuži de grău*, croat. *fuži*, Makaronispeise.
- Galire*, -a, pl. -r, -rle, Frincu-Candrea 86 *găvră*, mr., mgl. *gălină*, dr. *găină*, Gallina, g. Henne.
- Gançi*, -eît, -esc(u), cf. croat. vbulg. *ganati*, a vorbi, g. reden, sprechen.
- Gambiei*, -eît, -esc(u), cf. ital. ven. *cambiar*, g. tauschen, wechseln.
- Gazeta*, pl. -ele, mr., dr., id. — jurnal, mgl. *găzetă* monedă veche, falsă, [ital. Gazzetta], g. Zeitung.
- Găbir* (S) și *găbu* (4) de altfel mai general *jut*, galbin, g. gelb.
- Gamberla*, pl. -e (5, 6) ac de păr, și nu *gamberle* după W., g. Haarnadel.
- Gărd*, -u, pl. -ure, mr., mgl., dr. *gard*, [alb. gard < *gordb], g. Zaun.
- Gărdășe-le* pteptin de periat lina, g. Kamm, um die Wolle zu heheln, cf. g. Kardütschen,

- ital. cardare, cardassare și vb. ir. *gărdăși* = a peria.
- Gîndi*, -it, -esc, a se boci, *plîngu cînd more vr-ur*, [*vbulg. *găditi de la găsti, gada], g. wehklagen.
- Gîrcîan-u*, mgl. *gürtlän*, dial. ban. *gîrclean* și *gîtlean*, dr. *güt-län*, [croat. grk]jan din turc. *girtlak*], gitlej, g. Schlund, Gurgel, Schildknorpel.
- Gîrliciu*, pl. -ur-le, inelu furcii unde se leagă caierul, posibil să fie deriv. de la croat. *grlo*, cf. *gîrliciu* după Burada la Bartoli p. 48 gura foșului; g. Holzring am Spinnrocken.
- Gîrni*, -it, -esc, cu lopăta, a face grămadă, cf. croat. *grauti*, nem, g. zusammenhaufen, zusammenwerfen.
- Gladis*, -u, pl. -ș-i, scăete, [croat. *gladiš*], g. Distel.
- Gladuc*, fem. *glădcă*, asemenea, oblu, [slov. *gladčk*], g. glatt, eben.
- Glăs*, -u, pl. -ure, -urle, mgl., dr. *glas*, [vbulg. *Glasъ*], g. Stimme, Laut.
- Glăz*, -u (s) || *mijolu*, pl. -e, -le (4), păhar, [slov. *Glazъ*], g. Trinkglas.
- Gliza*, -ita, rinza de miel de făcut chiag, etim.?, g. Lamm-magen für Gerinnsel, Lab.
- Glogu*, pl. -urle, spină albi, [croat. *glog*], g. Weißdorn.
- Glorieja*, -eț, -esc, glorie, preamăresc după Glavina, Călin-daru p. 72, deriv. din *gloria*, g. preisen.
- Glățe*, -a, pl. -e, ghiață, mr., mgl. *glet*, pl. *glăță*, cf. dr. *in-ghiet*, [Glacia], g. Eis.
- Glem*, -u, pl. -m, -ure, mr. *glem*, *glanc*, *glemuri*, *gleni*, *glomuri*, mgl. *glem*, pl. -uri și *gleni*, dr. *ghiem*, pl. -e, -uri, [*Glēmus], g. Knäuel.
- Glînde*, -a, pl. -e, mr., mgl. *glîndă*, dr. *ghîndă*, [*Glanda], g. Eichel.
- Glîndâr*, -u || *Hrăstu* și *ârbotu*, dr. *ghindar*, [Glandarius], g. eicheltragend.
- Gnojine*, -a, gunoî, [slov. *Gnojina*], g. Mist.
- Gnojenita* deriv. de la *gnojnă*, apa sau mustul de gunoî, g. Jauche.
- Gnivu*, fem. *gnile*, cf. croat. *gnjo*, *gnjila*, lenes, se folosește și *len*, -ă, g. faul.
- Go*, fem. *gola*, pl. *gol*, *gole*, mr., mgl., dr. *gol*, *goalkă*, [vbulg. *Golъ*], g. leer, nackt.
- Gobast*, fem. -ă, gib, cocoșat de spate, [croat. *gubast*], g. buckelig.
- Gobe*, -a, pl. -e, -le, cf. ven., croat. *goba*, g. Buckel.
- Godi*, -it, -esc(u), a se bucura, *io me veselesc, am jele ... , sãm vese ... , m-âm godit c-au verit* = mă veselesc, am bucurie că ați venit, [croat. *goditi*], g. sich freuen, angenehm sein.
- Golac* golan, [croat. *golac*, slov. *golač*], g. armer Teufel, Sansculotte.
- Golida*, pl. -ele, mr. *gileată-ti*, mgl. *găletă*, dr. *găleată*, cf. croat., slov. *golida*, [Gallëta], g. Holzeimer.
- Golub*, -u, pl. -i, porumb, [croat. *golub*], g. Tauber.
- Golubițe*, -a, pl. -e, -le, porumbiță, (croat. *golubica*), g. Täubin.

- Goni*, -it, -esc(u), a mina, [croat., slov. *goniti*], g. antreiben.
- Gore*, -a, pl. -e, deal, [croat., slov. *gora*], g. Berg.
- Gospodar*, -u, pl. -r, -i, gazdă, econom, [croat. *gospodar*], g. Herr, Wirt.
- Gospodarițe*, -a, pl. -e, -le, gospodină, econoamă, [croat., slov. *gospodarica*], g. Wirtin, Herrin.
- Gospodin*, -u, pl. -n, -i, domn, [croat., slov. *gospodin*], g. Herr.
- Grabieș*, -eț, -esc(u), verb. deriv. de la *grăble* = greblă, a grebla și nu „rauben“, g. rechnen.
- Gradele* după A. Glavina, Călin-daru p. 72, plural. et. grătar, etim.?, g. Rost.
- Grațieș*, -eț, -esc(u), a mulțumi, [ven. *graziâr*], g. danken.
- Grăble*, -a, pl. -e, -ile, grebla, mr. *grăblă* pieptene cu dinți și marci, [croat., slov. *grablje*], g. Rechen.
- Grăbru* *ăi* *ăb* și *negru*, it. cor-niale nero e bianco, [croat. *grabar*], Cornus mas.
- Grăd*, -u, piatră, ploaie cu piatră, grindină, [croat. *grad*], g. Hagel.
- Grăh*, -u, pl. -i, -urle, mazere, [croat., slov. *grah*], g. Erbse.
- Grăne*, -a, pl. -e, -le, creangă, ram, [croat., slov. *grana*], g. Zweig.
- Grăs*, -ă, pl. -ș, -se, mr., mgl., dr. *gras*, [Grassus, -a], g. fett.
- Grășițe*, -a, piatră mică, grindină, [croat. *grăšica*], g. kleiner Hagel.
- Grățițe*, -a, grație, [ital. *grazia*], g. Gnade.
- Grăw*, -u, mr. *grîn*, -uri, -ini, Popovici, Dial. rom. din Istria. 2.
- mgl. *grân*, dr. *grîu*, pl. -ne, -uri, [Granum], g. Weizen.
- Grebenă*, -it, -esc, a peria lina, [croat. *grebenati*], g. kämmen, hecheln.
- Grebi*, -it, -esc(u), *firu și suna se grebă* a grebla, finul și frunzele se greblează, [croat. *grebati*], g. rechnen.
- Grede*, -a, pl. -e, -le, mr. *grendă*, -dzi, mgl. *grîndă* și *grîndi*, dr. *grîndă*, [vbulg. *greda*, resp. slov., croat. *greda*], g. Balken.
- Grev*, f. *gre*, pl. *grel*, *grele*, mr. *greș-greacă*, pl. *grel-griali*, mgl. *greș-greșă*, dr. *greu*, *grea*, [*Grevis || Gravis], greu și mr., mgl., dial., ban. și femeie însărcinată, g. schwer, und dial. schwanger.
- Greșe*, -a, pl. -e, -le, mr. *greasi*, dr. *gresie* piatră de ascuțit, [alb. *gerese*, cf. O. Densușianu, Hist. de la langue roum. I, 356], g. Schleifstein.
- Grișnic*, -u, pl. -ți, -i, păcătos, greșit, [croat. *grišnik*], g. Sünder.
- Grojă*, -u, pl. -i, -urle, Gartner 1044, g. Weinbeere.
- Gros*, -e, pl. -ș, -se, mr., mgl., dr. *gros*, [Grössus, -a], g. dick.
- Grožda*, pl. -ile, strugur, [croat. *groždje*], g. Weintraube.
- Grumb*, -e, pl. id. -e, prost, ordinar, [vbulg. *grăbъ*], g. rauh, hässlich.
- Grunăt*, -u, pămînt, [slov. *grunt*], g. Grund.
- Grjón*, -u, cel care ajută altui.
- Grme* *în cer*, *grmit-av*, a tuna în cer, [croat. *grmiti*], donnern.
- Gudićcă*, -ăt, -cu și *po* (4) a gidila, *yadicej* (s), cf. bulg. гудичкамъ, g. kitzeln.

Gulii, -it, -esc(u), iârba din grăv se gulii (= se plivește), [croat. guliti], g. Unkraut vertilgen.

Gumne, -a, arie, [croat., slov. gumno], g. Tenne.

Gure, -a, pl. -re, -le, mr., mgl., dr. gură, [Gula], g. Mund; cf. și gura de iăzer, ~ de pipe.

Guriță, -a, pl. -e, -le, dimin. de la gură, g. Mündchen.

Gurdulină, -u, pl. -ni, cf. ven. gardelin, g. Stieglitz.

Gusce, -a, pl. -ke, -le, gîscă, [croat. gúska], g. Gans.

Gust, -e (S) in Val d'Arsa strint, mr. angustu, dr. ingust, [Angustus], g. eng, schmal.

Gustă, -ât, -st(u) și pocusi, mr., mgl., dr. gust(u), [Gustäre], g. kosten, schmecken.

Gușt, -u, mr., dr. gust, [Gustus], g. Geschmack.

Gușe, -a, pl. -e, -le, mr., mgl. gușă = git, tot așa în Almăj, dr. gușă ca-n Istria: ~ de galiră, de pure, de purman = gușă de gaină, de curcă, de curcan, [alb. gușe < Geusiae], g. Kropf.

Gușcerițe, -a, pl. -e, -le, mr. gușturiță, mgl. guștiriță sopirlă, [croat. gušćerica], g. Eidechse.

Gut, -u, pl. -ur, -urle, git, [vbulg. glъtъ], g. Hals.

Gutni, -it, -esc(u) și po~, a inghiți, g. schlucken, deriv. de la gut = git.

Guž, -u, cf. croat. guž, napircă, g. Natter.

Gvârdian, -u, pl. -n, -i, de boșce, păzitor de pădure, [ital. guardiano], g. Förster.

Haibut, -u, spinz, Byhan p. 225 esplică cuvîntul prin intermediar sloven, g. Hagebutte.

Harambașa de tât, capul tăharilor, balk. Wort, g. Ränberhaupt.

Hărbăt-u de om, de boș, de că, de sâco, spatele de om, de boș, de cal, de tot, [slov. hrbět], g. Rücken.

Hâlne, -a, pl. -e, -le, baine, [cf. croat., slov. haljina], g. Kleid.

Hărte, -a, pl. -e-le, hirtie și document, publicație, cf. rom. hirtă, de es. dăt-a fărē hărtele sudu, Texte 21 = județul a publicat, a vestit, [croat. harta], g. Papier, Ankündigung.

Hip, -u, pl. -ur-le, moment, [croat., slov. hip], g. Augenblick.

Hiti, -it, -esc(u), a arunca, a țelui, a ținti, [croat., slov. hititi], g. werfen, zielen = hiti din pușcă.

Hirteji, -eji, -esc(u), a roade ca cînele, g. nagen wie der Hund.

Hlamund, -e, pl. -nz, -nde, mgl. flămînd, dr. flämînd, [*Flamentus], g. hungrig.

Hlapăt-u, pl. hlapți, servitor, [slov. hlapč], g. Diener.

Hlăd, -u, pl. -ur-le, umbră, [croat., slov. hlad], g. Schatten.

Hleb-u, pl. -ure, pîne, [chlebъ], g. Brod.

Hliv, -u, pl. -ur-le, cocină, coțeț de porcî, [croat. hliv], g. Schweinestall.

Hlonci, -it, -esc(u), porcî, porcîi grohotesc, onomatopoe, cf. slov. klonkati dumpf tönen, rum. clonc-clonc de cloșcă. Ir. în 4. g. grunzen (wie die Schweine).

Hrani, -it, -esc, a scăpa, a păzi, [croat., slov. hraniti], g. bewahren, schützen, ernähren, cf. dr. hrāni.

Hrâne, -a, nutremînt, mr., dr. hrāni, [vbulg. chrana], g. Nahrung.

Hrăst-u, stejar, [croat. hrast], g. Eiche.

Hrușva, pl. -ele, croat. hrušva, peară, g. Birne.

Hrsteji, -eji, -esc(u) și za ~, grăna cu grăna hrsteji-a, creanga de creanga s-a frecat și a scîrțit, cf. Texte p. 1; g. sich reibend Geräusch geben, [croat. hrstati și hrskati].

Hrvāt, -u, pl. -ti, croat., g. Kroate.

Hrvatăș, om cu sentimente croate și renegat, g. Mann mit kroat. Gefühlen auch Renegat.

Hrvatski, croațește, [croat. hrvacki], g. kroatisch.

Hudoba, dracul, [croat. hudoba], g. Teufel.

Huci, -it, -esc, hucînda, suflînd, g. blasend.

Hunțut, om al dracului, g. Hundsfut.

Hvali, -it, -esc(u) și po~ și refl., a lăuda, [croat., slov. hvālit se], g. loben, sich rühmen.

Incăc virit-a apa tot pe su brigure (6), încoaci venit-a apa tot pe sub dealuri, g. hierzu.

Igreji, -eji, -esc(u), a se juca, [croat., slov. igrati], g. spielen.

Ihneji, -eji, -esc(u), a pute, g. stinken.

Inganeji, -eji, se ~, a se înșala, [ital. ingannarsi], g. sich betrügen.

Inke și inke, mr. nîncă, nîngă, mgl. ancă, dr. încă, [etim. cf. Densusiana, Hist. de la langue roum. I, 172 și Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 69, e nesigură], g. noch, sogar, auch.

Insuma, așa dară, g. also.

Intendi, -it, -esc(u), înțeleg, [ven. tendèr și intendèr], g. verstehen.

Interes, interes, [croat. interes < ital. interesse, g. Zins.

Intrăde, -a, rodul pămîntului, [istr. intrăda], g. Ertrag.

Intrigeji, -eji, -esc(u), [ven. intrigar], g. verwickeln, verwirren.

Iskre, -a, scîntee, [croat., slov. iskra], g. Funken, cf. mgl. iscră (uckpa).

Isteș, -u, -a, chiar acel, aceea, [croat. isteši < ital. istesso], g. der, die nümliche.

Istoc, reșărit, g. Ost.

Isu-Crst, Isus Christos, g. Jesus Christus, cf. și Nemanic I, 403 Isukrst.

Izbi, -it, -esc(u), după Nann în 8, in Val d'Arsa se folosește porini, a împinge, [slav. mer. izbiti din vbulg. izbyti], g. stoßen, anstoßen.

Ive, Jon, g. Johann.

Ia și iă, da, se zice în dr. în unele părți sub infl. g. ia (ja), ir. încă poate fi g. în 8, dar în Val d'Arsa e de sigur sub infl. croat. ja < g. ja.

Iadeji, -eji, -esc(u), se ~, se năcăjește, se minie, [croat., slov. jaditi se], g. sich ärgern.

Iakete, -a, jachetă, [croat. jaketa], g. Jäckchen.

Iardin, -u, pl. -urle, grădină, [croat. *jardin* < ital., veigl. *giardin*], || și *ort*-u, pl. -tli, g. Garten.
Iardinié, cf. Texte p. 52/3, grădinița, dim. de la *iardin*, g. kleiner Garten.
Iarebițe, -a, pl. -ele, e potir-niche și nu prepeliță ca și la Gartner 907, [croat., slov. *jarebica*], g. Rebhuhn, cf. și mgl. *iribitá*.
Iáco in 8, adv. slov., croat. *jako*, in 4 se zice: *káro*, *crúto tře*, tare aspru fuge, g. sebr.
Iádú, -a, mr. *eadú*, mgl. *iedú*, dr. *iadú*, [Haeda], g. junge Ziege.
Iádita, *fila de câpră*, dim. de la *iádú*.
Iáden, -na, minios, [slov. *jadén*], g. kummervoll.
Iádre, -a, vintrelă, [croat., slov. *jadro*], g. Segel.
Iáger, -u, e Förstner, Jäger e *lovătu*, deriv. de la *lovi* = a vîna.
Iáme, -a, groapă, [croat., slov. *jama*], g. Grube, Loch.
Iápe, -a, -ele, mr. *gapă*, -e, mgl. *iepă*, dr. *iapă*, [Equa], g. Stute.
Iápinc, -a, iapă, deriv. de la *iápe* + *inc*, g. Stute.
Iápneniță, -a, pl. -ele, varniță, deriv. de la *iápne*, g. Kalkgrube.
Iápne, -a, var, [croat. *japno*], g. Kalk.
Iárám, -u, pl. -i, jug, [slov. *jarém*], g. Joch.
Iárbe, -a, pl. -e, mr., mgl. și dr. *iarbă*, [Herba], g. Gras.
Iárne, -a, pl. -e, mr. *iarună-érnuri*, mgl., dr. *iarună*, [Hiberna], g. Winter, se zice și *pozimăcu*.

Iáske, -a, iască, [croat., slov. *jasika*], g. Espe.
Iásle, pl. -le, iesle, [croat. *jaslo*], g. Krippe.
Iázer-u, pl. -ri, lac, [croat., slov. *jezero*], g. Teich.
Iázu, pl. -urle, *juve ápa se fermé za la more*, *pac mere pre jlip pre colá*, iaz, pl. urí, unde se oprește apa pentru moară, după aceia merge pre jghiab pre roată, [vbulg. *jazb*], g. Damm.
Iázvine, -a, peșteră sub pămînt, g. Höhle.
Ie, *iá*, pl. *iei*, *iále*, mr. *ei*, *ea*, mgl. *iel*, *ea*, dr. *iel*, *ea*, [IIIe-IIIa], g. er, sie.
Iécnic, -u, orz, [croat. *jáčnik*], g. Gerste.
Iedárm, -u, pl. -i, jandarm, g. Gendarm, și p. 44 din Texte: *zendármi*.
Ied, -u, pl. *iez*, mgl., dr. *id*, *ed*, [Haedus], g. Bückchen.
Iedite, -a, pl. -ele, mr. *eadă*, mgl. *iedă*, dr. *iadă*, [Haeda + *ica*], g. junge Ziege.
Iednáist, unsprezece, [slov. *jednaist*], g. elf.
Iédnac, asemenea, [croat., slov. *jednak*], g. gleich.
Iélen, -u, pl. -ni, cerb, [croat., slov. *jélen*], g. Hirsch.
Ielve, -a, pl. -e, -le; brad, [croat. *jelva*], g. Tanne.
Ienerá, -lu, pl. -li, general, [croat. *g.jeneral* < ital. ven. *general*], g. General.
Ienár in 8, || *antósnac*, januar, [croat. *jenvar*], mr. *yenár*, ngr. *yenáons*, alb. *jenar*, g. Monat Januar.
Iepițe, -a, pl. -ele, iepiță, dim. de la *iapă*, g. kleine Stute.

Iéri, mr. *ajeri* și *airi*, mgl., dr. *ierí*, [Héri], g. gestern.
Iésen, -u, pl. -n, -i, frasin, [croat., slov. *jésen*], g. Esche.
Ieși, -it, -s, mr. *isire* (*isare*, *inșare*), *isită* (*isatú*, *inșatú*), es, mgl. *isá*, *ies*, dr. *iesi*, [Exire], g. hinausgehen.
Ietice, -a, eftică, g. Tuberkulose, cf. Glavina, Călindaru p. 72.
Ietiáiv, -a, oficios, g. tuberkulós, cf. Glavina, Călindaru p. 72.
Iezdi, -it, -esc(u) și *ze* ~, a călări, [croat., slov. *jezditi*], g. reiten.
Iezu, ariciu, [croat. *jež*], g. Igel.
Ii in 5., in 4. *ámná*, hai, du-te de la *ire* lat., g. geh, și gehen, de es. *av vrut iú ká*, Texte p. 79.
Iirimé, -a, pl. -ele, la Moți cf. Frîncu-Candrea p. 87 e *irimă*, vrom. *iremă* și *iremă* atît in Cod. Vor. cit și n Ps. Scheiană, pe lingă *inema*, mr., mgl. *inimă*, dr. *inima*, [Anima], g. Herz.
Iistina, cf. ban. și mgl. *istină*, adevărat, [croat., slov. *istina*], g. wahr.
Iistrie, -a, Istria, g. Istrien.
Io, eú, mr. *io*, *ioú*, eu, mgl. *io*, dr. *io*, *iáú*, [Ego], g. Ich.
Iuhkei, -eít, -esc(u) și *iohkei*, cf. Texte p. 3, a se văita, a zbiera, g. schreien, jammern.
Iulij, Iulie, [slov. *julij*], și *jet-veñacu*, g. Monat Juli.
Iun și *pomaiku*, Iunie, [slov. *juni*], g. Monat Juni.
Iur ám fost, am fost intradevăr, g. wahrhaftig, cf. croat. *jur*, schon.
Iuramenăt, -ntu, jurămînt, [it. *giuramento*], g. Schwur.

Iušto, intradevăr, [croat. *jušto*], g. richtig, gerade.
Iuve, mr. *iuva*, dr. unde, g. wohin, wo.
Ja, *lei a fost* ~ Texte p. 48, ieí i-a fost jale, cf. vbulg. *жана*, g. Leid, Schmerz.
Jalost, jale, [croat. *žalost*], g. Trauer, Schmerz.
Jábe, -a, pl. -ele, broască, [croat., slov. *žaba*], g. Frosch.
Jáife, -a, săpun, [slov. *žajfa*], g. Seife.
Jájet, -u, pl. -ele, deget, mr. *deadit*, mgl. *zejzit*, [Digitus], g. Finger.
Jálostán, -a, trist, [slov. *žalostén*], g. traurig.
Jáne, -a, pl. -nele, geană, mr. *đeánú*, mgl. *ženú*, [Géna], g. Augenbraue.
Jární, moriscă, [vbulg. *žrni*], g. Handmühle.
Järe breccu, apucă cinele cu lăcomie, g. aufpacken, aufreißen.
Jena, pl. -e și *mulera*, muiere, femeie, [vbulg. *žena*], Frau.
Jensce, -a, muere, [croat., slov. *ženska*], g. Weib.
Jerunclu, mr. *đinuclu*, mgl. zinn-cíu, dr. *genunchiu*, [Genue(ü)-lum], g. Knie.
Jile, -a, pl. -e, vină, [croat., slov. *žila*], g. Ader.
Jinjire in 8, mr. *đindie*, dr. gingie, [Gingiva], g. Zahnfleisch.
Jir, -u, fructe, cf. dr. *jir* = croat. *žir*, g. Eicheln.
Jițe, -a, pl. -ele, *cá ce se torce* *dá la furcă*: firul, [croat., slov. *žica*], g. Faden; lozele de fasole in special ațele ce se-tind.

- Jivi*, -it, -esc(u), a trăi, [croat. živiti], g. leben.
- Jivlenișe*, nutremint, [croat., slov. življenje], g. Lebensmittel.
- Jivot-u*, viață, [croat., slov. život], g. Leben.
- Jmișeș*, -eșt, -esc(u), amestec, [croat. zmišati], g. vermischen.
- Jmul-u*, pl. -i, păhar, [croat., slov. žmuli], g. Glas.
- Jni*, -it, -esc(u), a tăia, a secera, [croat., slov. žnjeti], g. ernten.
- Jnidâr-u*, pl. -i, croitor, [croat. žnidar], g. Schneider.
- Jnidarișe-a*, pl. -ele, croitor-easă, [croat., slov. žnidarica], g. Schneiderin.
- Joc*, -u, pl. -uri, mr. joc, mgl. dr. joc, [Jocus], g. Spiel.
- Joide soarele*, soarele apune, g. die Sonne untergeht; in S am notat: soarele av zădit.
- Jos*, mgl. dr. jos, mr. (n)gos, [Deosum], g. unten.
- Jucă*, -ăt, -joc, joc, mr. așoc, mgl. joc, [Jocari], g. tanzen, spielen.
- Juc*, -e, -o, amar, g. bitter.
- Jug-u*, pl. -uri, jug, mr. jug, tot așa și vrom. și dial., mgl. jug, [Jugum], g. Joch.
- Jun*, ajun, [*Adjunium], g. Fasten.
- Juli*, -it, -esc(u), [bulg., serb. ž(j)uliti], dr. id., g. (ab)reiben.
- Julu* julitură, cf. juli, g. Reibung.
- Jupân*, -u, pl. -i, primar, [croat., slov. župan], g. Bürgermeister.
- Jupăna*, pl. -ele, primăria, fem. de la Jupân.
- Jură*, -ăt, -ru(u), mr. gura, mgl. dr. jur, jor, [Iurare], g. schwören.
- Jure-le*, pl. -i, june, mr. gone, mgl. juni, [Juvenis], g. Jüngling.
- Jurișe*, -a, pl. -ele, Frincu-Candrea 87 jurincă, dr. junincă, [Iunica], g. Färse.
- Jurnăda*, din lor ~ *La moreșt hrani*, din plata lor a trebuit să-l hrăniască, Texte p. 66, cf. ital. giornata, g. Tagelohn.
- Jut*, -ă, galbin, [croat. žut], g. gelb.
- Ke*, mr., mgl. dr. că, [Quod], g. da, weil.
- Kebru*, bumbar, g. Maikäfer.
- Kemeș-a*, pl. -ile (in Val d'Arsa), iar coșule în S, mr. cămeșă, mgl. cămeșă, dr. cămașe, dial. kemeșă și kimeșă în Bănat, [Camisia], g. Hemd.
- Kemen* (se pune în pine), chim. g. Kümmel, cf. kimăn.
- Kicadeși*, -eșt, -esc (găfira), a cotezi, g. gackern.
- Kičița*, noada la picior, das unterste Gelenksbein beim Fuß.
- Kikerița*, pl. -e: cească, g. Schale.
- Kimăn-u*, dr. chimăn, [ngr. κύμανος], cf. și kemen, g. Kümmel.
- Kise*, -o, -la, acru, [slov. kisel, -la], g. sauer.
- Kișe*, -a, floare, cf. ban. kișă, [vbulg. kyta], g. Strauß.
- Kitița*, cf. ban. chitută, dimin. de la chita.
- Kiș(e)mi*, -it, -esc, a închide ochii de somn, die Augen zumachen vor der Müdigkeit des Schlafes.
- Koludrița*, pl. -ele (4), călugărița, g. Nonne.
- Kă*, tă și că, meg ~, mă duc, g. ich gehe fort, weg, [cf. croat. că].
- Kăro*, foarte, chiar, g. sehr.
- Kudeș*, pl. -e, nărav, g. Gewohnheit.

- La*, mr., mgl. dr. a, [Illac], g. bei, zu, nach, in.
- Lacom*, fem. -e, lacom, -ă, [croat. lakom], g. gierig, habstüchtig.
- Lacomieșe*, -a, dr. id., cuvîntul e derivat de la adj. lacom, [croat. lakom], g. Habstüchtigkeit.
- Ladrún* după Nanu, insectă ce mîncă foile de viță, [croat. ladrún], rynchites betuleti.
- Lanterne*, -a, pl. -e, lămpaș, [ven., ital. lanterna], g. Laterne.
- Lanțun*, -u, pl. -e, cearșaf, lîntoi, [croat. lancún], g. Bettuch.
- Largeș*, -eșt, -esc, departez, după Glavina, Căilindaru p. 73; de la lărg, g. entfernen.
- Lasă*, -ăt, lăsu, mr. alas, mgl. dr. las I, [Laxare], g. lassen, ver-lassen.
- Lastavișe*, -a, pl. -e-le, rîndunea, [croat. lastavica], g. Schwalbe.
- Latră*, -ăt, lătru, mr., mgl. dr. latru I, [Latrare], g. bellen.
- Latun*, -u, [croat. latun], g. Messing.
- Lă*, -ăt; lău, mr. luari, -at, lău, mgl. leu I, dr. lua, lau, [Levare], g. nehmen.
- Lăc*, -u, pl. -uri, mr., dr. lac, -uri, [Lacus], g. Teich, kleiner See.
- Lăcăt-u*, pl. lăcți, un cot, un rif (= ung. rőf), [slov. lakět], g. Elle, 75 cm.
- Lădru*, pl. -i, se folosește însă mai des: tăt, pl. tătii, [ital. ladro], ban. lotru, g. Dieb.
- Lăloca*, pl. cile, buclele feții, [croat. laloka] g. Wange.
- Lăma de cuțit*, lama di coltello, Bartoli p. 57, g. Messerklinge.
- Lămpșe*, -a, pl. -e, -ele, lămpă, [croat., slov., ital. lampa], g. Lampe.
- Lăpis*, -u și lăpeșu, cerusă, [ven. lapis], g. Bleistift.
- Lăpte*, -le, mr., mgl. lapti, dr. lapte, [Lactem], g. Milch.
- Lărd*, -u, la Moși lardu, slaină, cf. it. lardo, [Laridum], g. Speck.
- Lărg*, -e, -o, departe, larg, de lărgo vire, vine de departe, [ven. largg], g. weit, fern.
- Lăstre*, -a, ochiul de fereastă, [ven. lastra], g. Fensterscheibe, Platte.
- Lăco*, și lăhco, ușor, [croat. lahko], g. leicht.
- Lăj*, -u, pl. -urle, minciună, [croat. laž], g. Lüge.
- Lăre*, -a, pl. -e, Frincu-Candrea p. 87 lără, mr. lînă, mgl. lînă, dr. lînă, [Lana], g. Wolle.
- Lărgi*, -it, -esc(u), mr. lărdesc, dr. lărgire, [Largire], g. breit machen.
- Lece*, -a, pl. -e, linte, [croat. leca], g. Linse.
- Ledine*, -a, pl. -e, țelină, [croat., slov. ledina < vbulg. ledina, cf. num. de loc. Lindina], g. Brachfeld.
- Ledoia*, pl. -ele, simbovină după Z. C. Panțu, Plantele cun. de pop. rom. p. 253, g. Zürgelbaum.
- Legă*, -ăt, -u, mr., mgl. dr. leg I, [Ligare], g. binden.
- Legrie*, legrișe și veselie, veselie, [ven. legria < ital. allegria], g. Heiterkeit.
- Lăje*, -a, pl. -jile, mr. leade, dr. lege, [Lēx, -gem], g. Gesetz.
- Lemun*, -u, pl. -i, lămie, [croat. lemun], g. Citrone; cf. Glavina, Căilindaru p. 73.

- Len*, -e, leneș, [croat., slov. len], g. faul; cf. mr. *linivos*, mgl. și ban. *lenos*.
- Lenobia*, lene, lenevie, mr. *leane*, mgl. *leñi*, g. Faulheit.
- ✓ *Lese*, -a, ban. *leasă*, poartă de nuiele în ir., în Bănat țargă de de car și de uscat poame, g. geflochtenes Tor aus Ruten, im Banat Wagenkorb und ein Korb zum Austrocknen der Pflaumen am Rauch oder an der Sonne, cf. și mr. *leşă*, -si, uşe de nuiele, pod de nuiele.
- Leşie*, dr. id., [Lixiva], g. Lange.
- Let-u*, pl. -i, an, [slov. leto < leto], g. Jahr.
- Leti*, -it, -esc(u) și *letej*, a zbura, [croat. letiti, slov. leteti], g. fliegen.
- Lev*, -e, -o, sting, [slov. lev], g. link, cf. și mgl. *leva* = stînga.
- Leç-u*, pl. -ure, mgl. *leç*, dr. *leac*, [лѣкъ], g. Heilmittel.
- Legăr*, -u, pl. -e, Frîncu-Candrea p. 87 *leagăr*, mr., dr. *leagîn*, *leagăn*, mgl. *legän*, [cf. Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 83 e subst. postverbal.], g. Wiege.
- Legără*, -ât, *legăru*, se (refl.), mr. *leagîn*, mgl. *legän*, dr. *leagän*, [*Ligînare după Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 82], g. (sich) wiegen; cf. și Frîncu-Candrea p. 87 *legărare*.
- Lemne*, pl. -e, fem., mr., mgl., dr. *lemn*, pl. *leamni*, *lemne*, neutru, [Lignum], g. Holz.
- Libereș*; -eșt, -esc, a elibera, [ven. liberâr], g. befreien.
- Libru*, pl. -i, carte, [ven. libro], g. Buch.
- Lici*, -it, -esc(u), lecu, [croat. liciti], g. heilen.
- Limbe*, -a, pl. -e, mr., mgl., dr. *limbă*, pl. -e, [Lingua], g. Zunge, Sprache, Glockenschwengel.
- Limeș*, -u, pl. -i, -urle, [croat. limes], g. Pflugschar.
- Limeș*, -eșt, -esc(u), a pili, [ven. limăr], g. feilen.
- Lime*, -a, pl. -e, pilă, mr. *limă*, [ven. lima], g. Feile.
- Lindire*, -a, pl. -e, mr., dr. *lindină*, [Lendinem], g. Nisse.
- Lingure*, -a, pl. -e, mr., mgl., dr. *lingură*, [Lingula], g. Löffel.
- Linie*, dr. id., [croat., slov. linija], g. Zeile.
- Linze*, *lîns*, *ling(u)*, mr., mgl., dr. *ling(u)* III, [Lingere], g. lecken.
- Lipe*, -a, pl. -e, tei, mgl. *lipă*, [bulg., croat., slov. lipa], g. Linde.
- Lire*, -a, mr., mgl., dr. *liră*, [ven. lira], g. Lira.
- Lisce*, -a, in 8 e *ahur*, alun, g. Haselnusstrauch.
- Lisite*, -a, pl. -e-le, mgl. *lisită*, dr. vulpe, [slav. merid. lisica], g. Fuchs.
- List*, -u, pl. -ure, serisoare, [croat., slov. list], g. Brief.
- Litru* se aude însă mai mult *litro*, *po de litro* = 1/2 l, *o băbă* = 2 l, mr., dr. *litru*, *litru*, [ven. litro, croat. litra], g. Liter.
- Liveș*, -eșt, -esc(u), a turna, a ploua, [croat. livati], g. gießen, regnen.
- Livu*, pl. -ur-le, pilnie, g. Trichter.
- Lizi*, -it, -esc(u), a se tîri ca șarpele, [лѣзи > croat. *liziti], g. kriechen.
- Loc*, -u, pl. -ure, mr., mgl., dr. *loc*, -uri, [Locus], g. Ort.

- Locânde*, -a, pl. -e, -ele, birt, crișmă, [ven. locânda], g. Wirtshaus.
- Locândiere*, -a, pl. -e, -ele, vezi Texte p. 21, crișmărița, [ital. locandiera], g. Wirtin.
- Lôcot*, -u, pl. -urle, lacăt, [croat. lôkot], g. Hängeschloß.
- Lôitre* in 8, in 4 se zice *scăla*, -ele de voz, dr. loitre, [slav. merid. lojtra], g. Leiter. Scara e-n 4 *scăla* za mēre sus.
- Lombuli*, rinichiș, g. Nieren.
- Lomi*, -it, -esc(u), frînge, cf. ban. *a se lomui* și *lomuri* = uscături, [croat., slov. lomiti], g. brechen.
- Loparițe*, -a (8), vătrar, ban. vătra], g. Feuerschaufel am Herd, der. de la *lopar* + *ica*.
- Lopăr*, -u, pl. -i, ban. *lopar*, lopată de cuptor, [croat., slov. lopar], g. Brotschieber.
- Lopâte*, -a, lopată, [lonara], g. Schaufel; mr., mgl. *lopătă*.
- Lopătițe*, -a, lopătiță de porc, etc., [croat., slov. lopatica], g. Schulterblatt, mgl. *lopătiță*.
- Lov*, -u, mgl. *lov*, dr. vinat, [slav. merid. lov], g. Jagd.
- Lovăt*, -u, pl. *lovți*, vînător, [slov. lovec], g. Jäger.
- Lovi*, -it, -esc(u), a vîna, [slav. merid. loviti], g. jagen, fischen, mgl. *lovis* IV.
- Lovrânai*, -u, pl. -nți, om din Lovrana, g. Mann von Lovrana.
- Lovrânski*, ca-n Lovrana, g. lovrânsch.
- Loza de grojde*, vița de vie, g. Weinrebe; *loza de viță* în Bănat.
- Lucră*, -ât, *lucru*, mr. *lucred*, mgl., dr. *lucrez*, ban. *lucru*, [Lu- crare], g. arbeiten; dar și *cocotu lucră galira* = cocosește.
- Lucru*, pl. -ure, mr., mgl., dr. *lucru*, [Lucrum], g. Arbeit, Sache e *stvar*.
- Lug*, -u, pl. -urle, vale, [croat. lug], g. Tal, Wiese.
- Lumbrêle*, -a, pl. -e, umbrelă și ploier, [ven. ombrela], g. Sonnen- und Regenschirm.
- Lume*, -le, nume, formă dissim., mr. *numă*, mgl. *numi*, dr. *nume*, [Nomen], g. Name.
- Lume*, mr., dr. id., mgl. *lumi*, [Lumen], g. Welt.
- Lumer*, -u, pl. -i, mr. *numeru*, mgl., dr. *număr*, [Numerus], g. Zahl.
- Lumire*, -a, pl. -r, -rie, vr. *lumiră*, la Moți *lumiros*, *luminat*, cf. Frîncu-Candrea p. 87, mr. *lumină*, dr. *lumină*, mgl. *luminari*, [Lumen], g. Kerze; vezi Glavina, Călindaru p. 73.
- Lung*, -e, mr., mgl., dr. *lung*, [Longus], g. lang.
- Lup*, -u, pl. -i, mr. *lup-luk*, mgl., dr. *lup*, -i, [Lupus], g. Wolf.
- Lupe*, -a, pl. -e, lupoaică, [Lupa], g. Wölfin.
- Lupite*, -a, lupoaică mica, [lup + ite = ica], g. kleine Wölfin.
- Lupone*, -a, pl. -e (8), mr., mgl., ban. *lupoaiie*, dr. lupoaică, [Luponea], g. Wölfin.
- Lur* in 8, de altfel e *ponediac*, vrom. *luri*, Frîncu-Candrea p. 87 *luri*, mr., mgl., dr. *luni*, [Lunae (dies)], g. Montag.
- Lure*, -a, vrom. și Frîncu-Candrea p. 87 *lură*, mr., mgl., dr. *lună*, [Luna], Mond; Monat (= lună) e *misăt*, -u de origine slav. мѣсьць.

Lușie (6), leșie, [croat. lušija], g. Lauge.
Lușter, -re, senin, [ven. lustro și croat.], g. hell.
Lut, -u, mr., dr. id. [Lütum], g. Ton, Lehm.
Lužiti, -it, -esc(u) (6), a leșia, *jo lužesc roba* (leșiez hainele), g. laugen, [croat. lužiti].
Lužnac, -u, în *8 čubăr*, ban. pirlău, g. Zuber, deriv. de la *lužiti*.
Lăpur, -u, pl. -i, mr. *lăpur*, -i, *lăpure* și *lăpre*, mgl. *lăpur* și *lăpuri*, dr. *lăpure*, [Lăpos], g. Hasen.
Lăpurite, -a, pl. -e, -ele (5, 6), *lăpuroaică*, ban. *lăpuroaică*, g. weibl. Hasen.
Lerm, -u, (iermu) și *giermu* (8), pl. -i și *urle* (8), mr. *iermu*, mgl. *garmi*, [Věrmis], g. Wurm.
Lin, -u, pl. -urle, mr., mgl. *lin*, dr. *in*, [Linum], g. Lein.
Ljubav, dragoste, [croat., slov. ljubav], g. Liebe.
Lubi, -it, -esc, *lubesce*, [любить], g. lieben.
Lubu, -a, drăgut, -ă, [croat., slov. ljub, -a], g. Liebchen.
Lupa de glindă, oala de ghindă, g. Eichenschale.
Lut, -e, *ălu-ț* ~, *lute*, *ălu-i* ~, [slov. ljut], g. scharf.
Lutițe, -a, (8), fluiet de ceapă, ban. cărabă.
Ma, mr., mgl., dr., vr. *ma*, alb. *ma*, ngr. *μά*, croat. *ma*, ital. *ma*, dar. însă, g. aber, noch, wenn.
Macăco, nebun, [ven. macaco], g. Tülpel, Dummkopf.
Macaruni, [croat. makaron], g. Makkaroni.

Macni, -it, -esc, smîcni, [slov. makniti], g. bewegen. || de *macni* avem *smăcni*: „*ma po nesriči li s-a smăcni (fečori) antru ape*“ Texte p. 25, cu acelaș ințeles ca și în dr. i-sa smienit, zmulș din mină; în ir. avem *zmăcni*, a mișca a împinge, a zmulge și refl.
Maćca, pl. -kele, pisică, [slav. mačka], g. Katze.
Maciră, -ăt, -u, mr., mgl. *mašin* I, dr. macin, Frincu-Candrea p. 57 *măcira*, [Machinare], g. mahlen.
Magari, mr., dr. *macar*, [croat. magari], g. doch, wenigstens, obgleich.
Maķei, -eț, -esc, cf. Glavina, Căilindaru p. 73, pătez, [ital. macchiare], g. beflecken, besudeln.
Mațec-u, ban. *mirtan*, cotoi, din *mațec*, [mačькѣ], g. Kater.
Mai, mgl., dr. *măi*, mr. *ma* de es. *ma-mare*, *ma-marle*, măl marele, [Magis], ir. *maj dulce*, g. süßer von süßs, Komparativ.
Măiorăn, dr. *măgheran* și *măiorănă*, ban., [slov. majoran], g. Majoran.
Măji, -it, -esc, o ~ și ne ~, a minji, a unge, ban. *a mozgăi*, de origine slavă, dar din. *magati*, cf. Cibac II, 185 nu se poate de a dreptul esplica, căci trebuie să fi existat pentru forma dr. o rădăcină cu nasală > *an* > *in*; g. schmierem, schmutzen.
Malinăr, -u, pl. -i, murar, [Cont. din slov. málmar și ital. molinaro], g. Müller.
Malinăre, -a, pl. -e, -le, murărită, fem. de la *malinăru*, g. Müllerin.

Maltrată, -ăt, maltrată, [ital. maltrattare], g. mißhandeln. Se zice și *maltratei*.
Malure, -a, pl. -e și *nesriča*, ceasul slab, [ital. malora], g. Unglück.
Manconie lu irimç Heimweh după Weigand. Byhan p. 272 îl aduce în legătură cu ven. malinconia, ital. melanconia, Trübsinn.
Manere, -a, manieră, [ital. man(ia)re], g. Weise, Art.
Manestre, -a, pl. -e, zamă, [istr., ven. manestra], g. Suppe.
Mankei, -eț, -esc și *fali*, a lipsi, [ven. mancăr], g. fehlen.
Mantignada la Burada p. 49 și Bartoli p. 59 un cantico nuziale, g. Hochzeitslied.
Mańă, -ăt, *mănu*, *mănia*, *minia*, ital. smaniare, [lat. *maniare], g. (er)zürnen; de es. *măńăt s-a cu mire*.
Marețu, martie, [slov. maręc], g. Monat März.
Margăre după Weigand, numire de loc, cf. slov. margar, g. Granatapfel. La Bartoli p. 59 e *Mer-găne*.
Măria, dr. mărie și măria, ital. Maria, g. Marie.
Marită, -ăt, -u, mr., mgl., dr. *mărit*, refl. I, [Maritare], g. heiraten (vom Mädchen).
Mărińă, [croat. Martinja], sf. Mărtin, g. Martinstag.
Marun, -u, pl. -i, castan, [croat. marún < ital., ven. marrone, marron], g. Kastanienbaum.
Mași, -it, -esc, *lucră misa*, a face slujba, g. Gottesdiensthalten.
Maștel, -u, pl. -i și *meștel*, pl. *meștel*, vezi Texte p. 64, [croat.

mastel < ital., ven. mastelo], g. Kübel, Zuber, Bottich.
Mațolu, imblăciu, [ital. maz-zuolo], g. Dreschschlägel, kleiner Hammer.
Măćcha, ban. *măćcoaică*, mamă vitregă, [croat. maćcha], g. Stiefmutter.
Măi, -u, mr., mgl. *măi*, *mălu*, dr. *măi*, în Istria e preste tot, [Majus], g. Monat Mai.
Măișu, baros cf. vol. I, cap. III covăcie, mr., mgl. *mălu*, dr. *măi* de lemn, [Malleus], g. großer Hammer, în Istrien aus Eisen, im Banat von Holz, ein flaches Stück von Holz um die Wäsche am Bache zu schlagen, diese letzte ist in mr., mgl., dr. zu Hause.
Măișe, -a, maică, cf. mr. *maie*, babă, femee bătrînă, [croat. maja], g. Mutter.
Măke după Glavina, Căilindaru p. 73, pată, [ital. macchia], g. Fleck, Schmutzleck.
Măkine, -a, pl. -e, -ele, mașină, mr. *măchină*, trenul, [ven. macchina], g. Maschine.
Măh, -u, mușchiu, [sudslav. mah], g. Moos.
Mălo, po ~ și po *mălițo*, incet, [sudslav. po malo], g. langsam.
Măltu, *în copăne-ț* ~ (8), ban. *moaltăr*, g. Mürtel, ital. malta.
Măme, -a, mamă în mr., mgl. și dr. [Mamma], g. Mutter, în mgl. und dr. bedeutet es auch Kropf der Hühner.
Mănce, *mănte*, *mănce*, dr. *mai-nainte*, mr. *manaintă*, mgl. *mănce*, [Magis in ante], g. vorher, eher.
Măpa, pl. -ele, hartă, g. Mappede, Landkarte.

- Măre*, mr. *amare*, mgl. *mari*, dr. mare, [Mare], g. Meer.
- Măre*, mr., mgl. *mari*, dr. *mare*, [după Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. I, 88 Mas-rem], g. gros.
- Măst*, -u, unsoare cf. Glavina, Căilindaru p. 73, [croat. *măst*], g. Schmalz, Fett.
- Mășala*, al dracului, [sudslav. *mašala*], g. Schelm, Tölpel.
- Măte*, -ine, Matei, croat., slov. Matija, forma rom. e desigur bulg. analogică cu *Zevedei* etc.
- Măț*, -u, pl. -e, -urle, *mățu de cur*, g. Darm, Mastdarm, mr. *maț*, -ă, mgl. *maț*, pl. -ă, [Matia].
- Măța*, un bătić mare, un ciocan mare, [ital. *mazza*], grofser Hammer.
- Măclen*, -u, (8), jugastru, [slov. *maklén*], g. Feldahorn.
- Măgle*, -a, negură, [croat. *magla*], g. Nebel.
- Măncă*, -ăt, *mărinc*, mr. *măcare*, (*măcare*, *ngare*, *măncare*), *măcat*, *măc*, *măc*, *măncu* și *măncu*, mgl. *mănănc*, I, dr. *mănc* și *mănănc*, la Moți: *mărınca* cf. Frîncu-Candrea p. 87, [Manducare], g. essen.
- Mărăngun*, pl. -i, măsar, [croat. *marăngun* < ven. *marangaun*], g. Tischler.
- Măre*, la Moți *măre*, Cod. Vor. *măre*, mr. *măre*, mgl. *mări*, dr. *măre* și *măre*, [Mane], g. Morgen.
- Mărtișnić*, -u, noembrie, cf. *ăntoșnić* (ianuarie) și *mihosnić* (octomvrie), deriv. de la *Anton*, *Miho* și *Martin*.
- Mbati*, -it, -esc, refl. se-ntilni, [ital. *imbattersi*], g. jemand treffen, ihm begegnen.
- Medavițe*, talisman.
- Medig*, -u sau *duhtoru* vezi Texte p. 23, [istr. *médigo*], g. Arzt.
- Medijie*, Glavina, Căilindaru p. 73, medicament, doftorie, g. Arznei. Bartoli p. 59 ne dovedește că aciaștă formă se află și-n slava meridională: *medežija*, Nemanic II, 61, lângă Albona *medežia* și-n slov. din Cars *medežija*.
- Medvid*, -u, urs, [croat. *čak. medvid*], g. Bär.
- Medvidițe*, -a, pl. -e, ursoaică, fem. de la *medvid*, g. Bärin.
- Mejol*, -u, păbar, [ven. *megiuolo*], g. Trinkglas.
- Mekine*, țărițe, [slov. *mekine*], g. Kleie.
- Meltę* după Weigand, tenenială, [croat. *melta*], g. Mörtel.
- Mel*, mr., mgl. *melu*, dr. *mej*, [MY-Ium], Hirse.
- Mëndule*, pl. -e, mândulă, [croat. *mendula*], g. Mandel.
- Mer*, -u, pl. -i, mr., mgl., dr. dial. *mer*, măr, [Mēlum], g. Apfel, Apfelbaum.
- Merindă*, -ăt, -u, merinda, a prînzi, [Merendare], g. zu Mittag essen, vespern.
- Merinde*, -a, pl. -e, prinz, mr. ~, Vesperbrot, dr. *merinde*, Mundvorrat, [Merēnda].
- Meritei*, -eț, -ez, merita, [ven. *meritar*], g. verdienen.
- Merle*, -a, pl. -e, mr. *mărlă*, mgl., dr. *mărlă*, [Merula], g. Amsel.
- Merlić(t)*, dantelă, brodărie, [ital. *merlo* + suf. -ić], g. Spitze, Franse.
- Merlin*, pl. -i, [croat. *merlin*], g. gelbe Rübe, Möhre.
- Mesură*, -ăt, -r(u), dr. dial. *mesura*, măsura, mr. *misur*, I, [Me(n)surare], g. messen, mr.

- auch zählen: „s-misură fluriiile“, să numără galbinii.
- Mesure*, -a, pl. -e, dr. *măsură*, mr. *misur(ă)*, mgl. *misur*; farfurie de pămînt, [Me(n)sura], g. Maß, Teller.
- Meștel*, -u, *juve se pure capusu*, cf. *maștel*, vas de curechiu, g. Krautfafs.
- Mești*, -it, -esc, vr. *investi*, *invescu*, mgl. *anvesc*, vb. III, îmbrac, [Investio, -ire și *-ero], g. ankleiden.
- Meștru*, ~ de școla, măestru, învățător, [ven. *maestro*, *mestro*], g. Meister, Schulmeister.
- Mețę* sau *meti*, -esc, a mătura, [slav. merid. *meti*, *mëtem*], g. fegen, kehren.
- Metulă* după Glavina, Căilindaru p. 73 luvăr, iarba care produce oilor gălbează; în voc. Dlui Panțu n-am găsit luvăr.
- Meture*, -a, pl. -e, mr., mgl., dr. dial. *metură*, dr. *mătură*, [Mē-tūla], g. Besen.
- Meță*, -ăt, -ț(u), mr. *nvetu*, mgl. *anvet*, dr. *invüt*, [*Invitiare], g. lehren, lernen.
- Mev*, me, pl. *mei*, *mele*, mgl., dr. *meu*, mr. *meu* și *neu*, [Mēus, Mēa], g. mein, -e.
- Mezloc*, ăn ~, mgl. *mejluc*, dr. *măjluc*, mr. după Weigand, *niol-duc*, *nioljică*, [Medius locus], g. Mitte, in der ~.
- Mere*, mes, meg, mr. *nărdeare*, *nărđire*, *năzire*, *niergu*, *neg* și *neg* la Papahagi, *ničardziri* și *nierdziri* la Dalametra, mgl. *merg*, III, dr. *merge* și dial. *mere*, *mers*, *merg*, [Mergere], g. gehen.
- Mic*, fem. -e, mr. *nic*, mgl., dr. *mic*, [*Micus], g. klein, auch kleines Kind.
- Migej*, *mignit*, a fulgera, [croat. *migati*], g. blitzen.
- Mihosniću*, octomvrie, formațiune analogică ca *ăntoșniću* și *mărtișniću*, g. Monat Oktober.
- Mihur*, -u, pl. -i, -urle, beșică, [croat. *mihur*], g. Blase.
- Mikić*, deriv. de la *mic*.
- Milę*, pl. -e, milă geografică, [slov. *mila*], g. Meile.
- Milę*, mr. *milă*, mgl. *milă* = Iubire, dr. *milă*, [din. forma neutră a adj. *milo*], g. Mitleid, mī-e milă, es tut mir leid, weh.
- Milost*, ȳertare, [croat., slov. *milost*], g. Gnade.
- Milostiv*, fem. -e, dr. *milostiv*, [croat. *milostiv*], g. gnädig.
- Milăr*, -u, mr. *măle*, mgl. *mălă*, dr. *mie*, [croat. *miljar* < ital. *migliaro*]; în 8 se zice și *tănjen*, g. tausend.
- Mimo*, lingă, [croat. *mimo*], g. neben.
- Minte*, -tit, -tu, minte, mr. *mintu*, mgl. *mint* IV, [Mēntire], g. lügen.
- Minut*, pl. -t, mr. și dr. *minută*, [ital. *minuto*, cf. mr. și mgl. *minut*, mic, în și slov. *minuta*], g. Minute.
- Mir*, -u, pace, [sudslav. *mir*], g. Friede.
- Miră*, -ăt, *miru*, mr. *minari*, *minat*, *min*, dr. *măna*, -at, *măn*, [Minare], g. treiben (Vieh), (sich) bewegen, (sich) leiten.
- Mirine*, miriște, g. Stoppelfeld.
- Misa* (8) și nu *miza* am notat, în Val d'Arsa scăndu cf. Texte p. 22,

ce în 8 e un scaun mic; dr. *masa*, measa, [Mensa], g. Tisch.

Misă, -ăt, -sez, mr. (mi) nyse-dzu, mgl. *vises*, dr. *visez*, [*Vī-sāre], g. träumen.

Misăt, pt. pf. de la *misă*, de es. mi s-a misăt, dacă e subst. *vis* (dr., mgl. idem și mr. *vis*) nu pot spune cu siguranță.

Miserie, [croat. mizerija < ital. miseria], g. Elend.

Misericordia, ital. idem, g. Erbarmen.

Misec, -u, pl. -i, lună, [croat. misec], g. Monat.

Misec, -a, pl. -e, slujbă, preftu mașe sau ~ lucră misa, [croat. misa < ven. missa], g. Messe.

Mislec, gând, [slov. misel, -sli], g. Gedanke.

Misli, -it, -esc(u), a gândi, [sudslav. misliti], g. denken.

Miseci, -eț, -șc(u), pūră se mișc, amesteca și frământă în cazul din urmă, [croat. mišati], g. Mischen.

Mielovăt, -u în 5, 8 stejar, g. Eiche. Cf. Miklosich I, 35 după Majorescu, eū am notat în 5. hrăstu și-n 8 mī-a spus Val. Marmiliu de 85 de ani în 1899, nu știu dacă mai trăește și azi, hrabru, ce nu poate fi, decit stejar?

Mirece, -a, pl. -c, -cile, mireca la Frincu-Candrea p. 87, mr. *minecă*, mgl. *mānică*, dr. *minecă*, [Manica], g. Ärmel.

Mire, -a, pl. -e, -ele, vrum. *mīra*, la Moți mīră, mr., dr. *mīnă*, mgl. *mānū*, [Manus > mīnu, care are pl. *mīnuri* dial.; *Mana > mīnă cf. Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 93],

g. Hand. Se zice și de *māre mārē* = nobil.

Mirkeci, -eț, -esc, oja se mirke, mr. *mīrliri*, -it, -esc, oji s'mīrlirū, mgl. *mārles* IV, dar *Mirca* nume de oi, dr. a se mīrli (de oi, de capre); în Rom. XXXII p. 331 am dat înțelesul greșit, căci e coitus natural la oi, la capre.

Mirșav, fem. -e, slab, dr. *mīrșav*, slab, mīrșav la suflet, [sudslav. mīrșav], g. mager, schlecht.

Mirșeci, -eț, -esc, a se grețoșă, deriv. de Byhan p. 283 din croat. *mīrzak*, slov. *mīrzek*, ekelhaft, g. ekeln.

Mladik, -u, pl. -i, tinăr, [deriv. de la slav. mladŭ], g. Junger.

Mladost, -a, tinerețe, [croat. mladost], g. Jugend.

Mlati, -it, -esc, a imblăti, [croat. slov. mlatiti], g. dreschen.

Mlăcen, -a, călduț, [slov. mlačen], g. lauwarm.

Mlăcițe, -a, pl. *mīlăcițe*, mială, [*Agnella], g. weibliches Lamm.

Mlăre, -a, mr. *mīari*, *mīeri*, mgl. *mīari*, dr. *miere*, [Mēl, *Mēlem], g. Honig.

Mlăve, pl. -e, [slov. mljava], g. Stange.

Mle, -lu, mr. *mīel*, -u, mgl. *mīel*, dr. *mīel*, [Agnellus], g. Lamm.

Mlez, -u, între corele de pogăce-ă ~, între cojile de pogăce-ă ~, mr. *mīedzu*, -uri, mgl. *mīez*, dr. *mīez*, [Medius], g. Mitte, Brotkrume. Pe limbă mlez avem și mez.

Mojebit și *morebit*, poate fi din slav. može și mora anal. more + bitī, g. vielleicht.

Mojlen, -u, creier, [slov. možjani], g. Gehirn. După Glavina. Că-lindaru p. 74 *mojlani* plural.

Mole, pl. -i, fem. -le, mr., dr. moale, mgl. moale, [Möllis], g. weich.

Molitve, -a, pl. -e-le, molitvă, [sudslav. molitva], g. Gebet.

More, -a, pl. -e, -ile, mr., mgl., dr. moară, [Mola], g. Mühle.

Morci, -eț, -esc, a trebui, [croat. morati], g. müssen.

Moro, negru, dracul cf. și *Morlac* din *maurovlah*, g. Teufel (der Schwarze).

Mort, fem. -e, mort, pt. pf. de la *muri*, g. tot, gestorben.

Morte, -a, mr., mgl., dr. moarte, [Mors], g. Tod.

Most, -u, pod, [sudslav. most], g. Brücke.

Moș, -u după Nanu în 8, în Val d'Arșa e *did*, [alb. moșă], g. alter Mann.

Moșt, -u, must, [croat. mošt], g. Most.

Moteci, -eț, -esc, a aduna, a face ghem, [sudslav. motati], g. wickeln.

Moveci, -eț, -esc, a mișcă, [ven. mover], g. bewegen.

Mrâj, -u, *čudę cūzut-a* ~, brumă, [croat. mraz], g. Reif.

Mrija, pl. -ele, *mreajū*, mgl. *mrejū*, [vbulg. mreža > croat. mriža], g. Netz.

Mucă, pl. -ile, mr. *mucle*, mgl. *mucă*, dr. *muche* [Mut(u)lus].

Mucenic după Glavina, Că-lindaru p. 74, dr. macenic, martir, [vbulg. mačenikŭ], g. Märtyrer.

Mucă, -ăt, -ăcu, vr. și mgl. *muc*, mr. și dr. *mușc(u)*, *mīșcu*, [*Muce(u)lo, țcare cf. Pușcariu,

Etymol. Wtb. d. rum. Sprache p. 98].

Mūde după Weigand cf. Byhan p. 238; eū am notat în 8 *io oia mūzes*, oja *ām pomuzil*, o voi pomuzi, a mulge, g. melken. La Glavina, Că-lindaru p. 74 *mūge* și *mūji*, -it, -esc în 8.

Mujica, musica, [slav. muzica - ital. musica], g. Musik.

Mukete, pl. -e, mucărī, g. Lichtschere, [ven. mocheta], cf. Maiorescu p. 113.

Mul, -u, pl. -i, cățir, bastard, mr., mgl. *mulū*, ban. *mulū* = leneșule, [sudslav. mul, it. mulo], g. Maultier, ueheliches Kind.

Mulete, clește de foc, [ven. molēte], g. Feuerzange.

Muleci, -eț, -esc, a sfărîma, [croat. muljati], g. zerquetschen.

Multa = *kaștig* = *pedepsă*, vezi Rom. XXXII, 33! *pedepsă-n bani*, [ital. multa < lat. multa, multa], g. Geldstrafe.

Mulă antru apă, a muia în apă, mr. *molu*, mgl. *ammolu*, dr. *moī*, muia, în moī, [*Molliare], g. einweichen.

Mulere, -a, pl. -r, -ile, mr. *mulare*, mgl. *mulari*, dr. *muere*, [Mülier], g. Frau, Weib.

Munide, pl. -e, monetă, [ven. moneda], g. Münze.

Munci, -it, -esc, a se trudi, a se munci, [vbulg. mačiti], g. sich plagen.

Munt și *mun*, din *mult*, mr., mgl. idem, [Multus], g. viel.

Munīt, -e, prost, cf. ital. scimunito vezi Byhan p. 284, g. dumm.

Murgva, pl. -ele, dud, fructul tot asemenea, [Cont. din croat.

- murga + murva], g. Maulbeere, -baum.
- Muri*, -it, mor, mr., mgl., dr. tot așa, [Morîre], g. sterben. *Mor după îă, ăo nu poc jivi fär de îă și mort de fome ca in dr.*
- Musca*, pl. -kele, mr., mgl., dr. muscă, [Musca], g. Fliege.
- Mustâfa*, pl. -ele, mustață, [ven. mustafă], g. Schnurrbart.
- Mușât*, -ă, mr. și dr. dial. mușat, frumos, etim?, g. schön.
- Muški*, bărbătesc, [croat. mužki], g. männlich.
- Muștre*, -a, exercițiu, [croat. muștra], g. Übung.
- Mutast*, fem. -e, mut, g. stumm, [sudslav. mutast].
- Mută*, -ăt, -u, mr., mgl., dr. mut I, [Mutăre], g. wechseln, verändern.
- Na*, 1) mr., ir. prep., mgl. prefix, în spre, [slav. na], g. in, auf; 2) *na* interj. mr. *na-l yini* (îată-l vine) și *na*, mr., mgl., ir., dr. *na*, ține, de es. *na-ț zete vote zete furini* (na- 100 fl.), mr. *na pini* (na pine), mgl. *na-vă* (na-veți).
- Nacărței*, -eț, -escu, a încărcă [slav. nakrcati], g. beladen.
- Nacovăle* și *năcovăle*, nicovală, [sudslav. nakovalo], g. Ambofs.
- Nanca*, nu încă, [ven. nanca], g. nicht einmal.
- Napostovanje*, ispită, vezi Byhan p. 286, g. Versuchung.
- Napăst*, năpaste, -a, [sudslav. napast], g. Versuchung, Unglück.
- Napșnac*, -u, degetar, [croat. napršnjak], g. Fingerhut.
- Narânce*, -a, pl. -i, -ile, portocală, [croat. naranča], g. Drange.
- Narod*, -u, popor, [slav. narod], g. Volk.
- Nasadi*, -it, -esc, resădi, [croat. nasaditi], g. anpflanzen.
- Națion*, -u, pl. -urle, -ele, națione, [ital. nazione], g. Nation.
- Naziri*, -it, -esc, dr. *năziri*, *zări*, [croat. nazirati], g. erblicken.
- Năcve*, -le, pl. *troacă*, (ban. copaie) de pine, [croat. năcve], g. Bactrog.
- Năde*, -a, oțel, [croat. năda], g. Stahl.
- Năp*, -u, pl. -i, dr. *nap*, pl. -i, [Napus], g. Steckrübe.
- Năs*, -u, pl. -ure, dr., mgl. *nas*, [Nasus], g. Nase. Mr. *nas e virful de la opincă*.
- Năște*, -scut, -sc(u), mr. *nascu* = crece, mgl., dr. *nasc*, [*Nasco, -ere], g. gebären.
- Nătășce*, cf. croat. *nataște*, adv. nüchternen Magens, la Gartner No. 468 digiuno = post, g. Fasten.
- Năzat*, napoi, [sudslav. nazad], g. zurück.
- Ne*, nu, negațione în compoziție ca-n vrom. și-n slavă. [slav. ne], g. nein, nicht.
- Neberi*, it, -esc, a încreți, [croat. slov. nabrati, -berem], g. falten.
- Nebi*, -it, -esc, a lega, [sudslav. nabiti], g. umringen.
- Nego*, ca, decit, [slav. nego], g. als, sondern.
- Negru*, -e, pl. -i, -e, mr., mgl., dr. *negru*, [Niger, -ra], g. schwarz.
- Neca*, ca, că, [croat. neka], g. dafs, damit.
- Necărstit*, -e, nebotezat, g. ungetauft.

J. Tvečić.

Fr. Scrobe.

M. Tvečić.

- Neganișii*, -eit, -esc, alung cf. Glavina, Călindaru p. 74, g. weg-jagen.
- Nego*, decit, ca, [croat. nego], g. sondern, als.
- Nemajei*, -eșt, -esc vezi și *omajei*, a mînji, murdări, g. schmieren, beschmutzen.
- Nemiri*, -it, -esc, nemeresc, nimeresc, ir. a țelui, a pușcă, [vulg. namériti], g. zielen, schießen.
- Nenaviden*, fem. *e*, invidios, [slov. nenaviděn], g. neidisch.
- Nenaviștina*, invidiă, g. Neid.
- Nepăsi*, -it, -esc, cf. Texte p. 68, coitum exercere, g. ficken.
- Nepôt*, dr. ~, mr., mgl. *nipot*, (*nipoată*), [Nepos], g. Neffe.
- Neprasi*, -it, -esc (4), *neprași* (5), a prăfui, înfăina, [croat. năprašiti], g. bestäuben.
- Nepuni*, -nit, -esc, a umplea, [croat. napuniti], g. füllen.
- Nerist*, pl. -i, porc, [croat. nerist], g. Schwein.
- Nesnanost*, cf. Glavina, Călindaru p. 74, ignoranță, g. Unwissenheit.
- Nesrița*, pl. -ile, nenoroc, [croat. nesrița], g. Unglück.
- Nestimeșii*, -eșt, -esc, cf. Glavina, Călindaru p. 74, a nepretui, g. nicht schätzen können.
- Neteșii*, -it, -esc, după Glavina, Călindaru p. 74, umfla, g. anblasen.
- Neteșii*, -eșt, -esc, a trage, [sudslov. natezati], g. ziehen.
- Neumăn*, -e, prost, [slav. neuměn], g. dumm.
- ✓ *Neveste*, -a, pl. -e, nevastă, mr. *niveastă*, *nveastă*, *inveastă*, mgl. *niveștă*, [vulg. nevěsta], junge Frau.
- Ne*, -vu, pl. -vurle, mr. *neauă*, *neauo*, mgl. *neuč*, [Nix, niveu], g. Schnee, dr. nea.
- Ni*, *nici* — *nici*, mr. *ni* — *ni*, mgl. *niš* — *niš*, *ni*, [sudslov., ital. ni], g. auch, nicht, weder — noch.
- Nicur*, -e, *niciun*, *nicio*, [Neque unus], mr., mgl. *ničium*, g. keiner.
- Nigdăr*, *niciodată*, [sudslov. nigdar], g. niemals.
- Niș*, *nici*, [slav. niš], g. nichts.
- Nizec*, -ske, scund, [slov. nizěk], g. niedrig.
- Noi*, mr., mgl. dr. ~, [Nos], g. wir.
- Nopte*, *nopta*, pl. -ți, -ile, mr., mgl. *noapte(i)*, *nopt*, dr. *noapte*, [Nox, -ctis], g. Nacht.
- Nor*, *nyor* (8) după Nanu, in Val d'Arsa e *oblațele*, -cu, [Nubilus], cf. ban. dial. *nuvăr*, g. Wolke.
- Noselo(a)*, Villanova, [slav. novo selo], g. Neudorf.
- Nosil*, -ele, coseiug, [sudslov. nosila], g. Bahre.
- Nostru*, -e, pl. -i, -e, nostru, -ă, mr., mgl. *nostru*, *noastră*, [Noster, -ra], g. unser.
- Notir*, -u, pl. -i, mr., mgl. *noatin*, dr. *noaten*, [Annotinus], g. einjähriges Lamm.
- Novembre*, după Nanu în S, de altfel în Val d'Arsa am notat: *mărtișniac*, [ital. novembre], noemvre, g. November.
- Nov*, fem. -e, mr., mgl. dr. *noš*, fem. în mr. *noavă*, *noào*, *nao*, mgl. *năvă*, dr. *noavă*; pl. -i, -ve, mr. *noavă* și *nale*, dr. *noš*, *noavă*, [Novus, -a], g. neu.
- Nu*, așa și în mr., mgl. dr. [Non], g. nein. Avem în mr. *no*, totașa și în vrom. *no* în Cod. Vor. și *no* în Ps. Sch. || de hoy, пѢ.

Nuc, -u, pl. -ci, -i, mr., mgl., dr. ~, [*Nucus], g. Nufsbaum.
Nuce, -a, pl. é(t), -ile, mr., mgl., dr. *nucă*, [*Nuca], g. Nufs.
Nunț, -ile (8), a ~ te *clému*, mr. *nuntă*, *luntă*, mgl., dr. *nuntă*, pl. -și, în 4. am notat *piru*, pl. -urle, *uspăt*, pentru etim. *vezî* Ovid Densusianu, Hist. de la lang. rom. I, 127, unde explică cuv. din contaminațiunea vorbelor Nuptiae + nuntiare], g. Hochzeit.
Nușcârle — *nușcârli*, *nuștiucare*, [Non scio qualis], g. ich weiß nicht wer.
Nușcăt, *nuștiucit* [Non scio quantum], g. ich weiß nicht wie viel.
Nușeți, -eți, -esc(u), a mirosi, g. riechen, [slov. *njuhati*].
O, 1) interj. *o* în toate dialectele române; 2) art. nehot. fem. *o* (una); 3) conj. disjunctivă *o* — *o*, g. o, ah; eine; oder — oder.
Obahăieți, -eți, -esc, cf. Glavina, Căilindaru p. 74, a cerceta, a inspecta, g. suchen, forschen.
Obed, -u, prinz, [slov. *obéd*], g. Mittagessen.
Obedveți, -eți, -esc, a prânzi, deriv. de la *obed*, g. zu Mittag essen.
Oberi, -it, -esc, a aduna cf. *oberit aw tots* la Weigand, Jb. I, 148 ce nu inseamnă *sie sind zusammengekommen*, dar nici *sie gingen nun fort cum crede* Byhan p. 291 ci simplu: *Ț-aș adunat pe toți*. Verbul e cuvîntul sudslav. *ubрати* < *въбрати*, a culege, a aduna, g. sammeln, abpfücken.

Obelc, pl. -le, obîală, [*об-вѣало], g. Fußlappen. În 4. am notat *oblată*, pl. -e.
Obili, -it, -esc, a văruî, g. weissen.
Obisi, -it, -esc, a spînzura, [croat. *obisiti*], g. hängen.
Obîrva, -ele, sprinceană, cf. și *obîrvița*, -ele, [croat. *obrvica*], g. Augenbraue.
Oblac, -u (-cele), pl. -ki (-ci), nor, [croat. *oblak*], g. Wolke.
Oblačen, -na, -no, noros, [croat. *oblačen*], g. bewölkt.
Oboli, -it, -esc, a se boli, be-tegi, [croat. *oboliti*], g. sich grämen.
Obotu (6), obada la pălărie, g. Hutkrümpe.
Obrăz, -u, pl. -ure, obraz, [vulg. *obrazъ*], g. Gesicht.
Obri, -it, -esc, a rade, g. rasieren.
Obruču, pl. -urle, cerc, [croat. *obruč*], g. Reif.
Obrusiņe, pl. -e, cirpa femeilor din cap, [croat. *obrus + ina*], g. Kopftuch der Weiber.
Obuche după Glavina, Căilindaru p. 74, încălțăminte, g. Schuh.
Obrni, -it, -esc, a întoarce, [slov. *obrniti*], g. wenden.
Ocasione, -u, ocaziune, [ven. *ocasion*], g. Gelegenheit.
Ocăt, -u, pl. -ți și *ti*, advocat, [ven. *ocatto*], g. Anwalt.
Oclu, pl. -i, mr., mgl. ~, dr. ochiă, [Oe(u)lus], g. Auge.
Ocne, -a, pl. -e, -le, fereastră, [croat. *okna*], g. Fenster.
Ocoleți, -eți, -esc, ocoli, g. umgeben, -ringen.
Ocoli, injur, [croat. *okoli*], g. umherum.

Ochéu, ban. *măscón*, tată vitreg, g. Stiefvater.
Oderi, -it, -esc, a beli, g. die Haut abziehen.
Odgovori, -it, -esc, a responde, [sudslav. *odgovoriti*], g. antworten.
Odmăh, îndată, [croat. *odmah*], g. gleich, sofort.
Oduclu, diochiă, *lă apa-n glăj și-l resfăce de ~*. Avem și verbul *docla* de es. *m-av doclat fe-tele, te am ändoclat, ico duclu, čire voį a duclăt?*
Ofendi, -it, -esc, a vătămă, [ital. *offendere*], g. beleidigen.
Ogladi, -it, -esc, a potrivi, a icui, [sudslav. *ogladiti*], g. einfallen, einpassen.
Ogniște, -a, vatră, [croat. *ognjište*], g. Herd.
Ogrizni, -it, -esc(u), *o cora de păre*, a roade o coajă de pine, [slov. *ugrizniti*], g. beißen, nagen.
Ohol, -e, fudul, [sudslav. *ohol*], g. stolz. Asemenea avem și *oholeit* pt. pf. de la *oholej* a se fuduli, g. stolz, hochmütig.
Ohtobăr (8), în Val d'Arsa e *Mihoșniăcu*, octomvrie, g. M. Oktober.
Oițe, -a, pl. -oți, -le, mr. *Oae*, pl. *oi, oițe*, mgl. *oaia*, pl. *ioi*, dr. *oaie*, [ovis], g. Schaf.
Oienit, *oia s-av ~* (8), *oaia* a fătat, g. das Schaf hat geboren.
Ojog, -u, ban. *ujog*, g. Feuer-schaukel.
Okăle (4), ochelari, [ital. *occhiali*], g. Angengläser.
Ole, -a, pl. -e, -le, mr. *oală*, pl. *oali*, mgl., dr. *oală*, [Olla], g. Kochtopf.

Olovc, -a, plumb, [sudslav. *olovo*], g. Blei.
Oltăru, pl. -e: altar. *O* inițial e sub influința slav. *oltarъ*, g. Altar.
Oluștreți, -eți, -esc, a lustrui, [ital. *illustrare* cu pref. o din *os-vitlei*], de es. *olustrê postolele*, lustruie ghetele, g. die Schuhe glänzend machen.
Om, -u, pl. *omir*, -i, mr. ~, pl. *oamini*, mgl. *iom*, pl. ~ din mr., dr. *om*, pl. *oameni*, [Homo, -ines], Mensch, Mann.
Omișeți, -eți, -esc, *pără se omișeți* = pinea se frământă, [slav.], g. kneten.
Omola, pl. -lele, țărnire, g. Ufer.
Ontrat || *untrat*, odată, [croat. *ontrat*], g. einmal.
Opincă, -a, pl. -ci, -ile, dr. ~, [vulg. **opinъka*], g. Bundschuh, Opanke.
Opt (8), mr., dr. ~, mgl. *üopt*, [Octo], g. acht.
Optăr, -u, pl. -i || *ovțăr* pe lingă *čobân și pecurăr*, păcurar cioban, [croat. *ovčar*], g. Schäfer.
Orb, -e, pl. -i, -e, mr., dr. ~, *oarbă*, mgl. *üorb*, [Orbus, -a], g. blind.
Organ, -u, pl. -i, organe, [croat. *organ*], g. Orgel, cf. mr. *oryan*, -ni, instrument de muzică din grec. *ὄργανον*.
Oriz, -u, urez, mr. *oris*, [vulg. *orizъ*], g. Reis.
Ornă, -ăt, *orn*, a decora, a împodobi, [ven. *ornâr*], g. zieren.
Orz după Nanu în 8, în Val d'Arsa e număi *iečmic*, [Hordeum], g. Gerste.
Orudițe, instrument, g. ~, [croat. *orude*, Werkzeug].

- Os*, -u, pl. *ose*, *osele*, mr., dr. *os*, pl. *oase*, mgl. *uos*, pl. *qasi*, [Os-sum], g. Knochen.
- Oșan* în Val d'Arșa opt, [croat. *osam*], g. acht.
- Oșândi*, -it, -esc, *oșândi*, [vbulg. *oșaditi*], g. verurteilen.
- Oșe*, pl. -e, *viespe*, [croat. *osa*], g. Wespe.
- Oscubi*, -it, -esc || *scobi*, a zmulge, a alege (fin, pene), [sudslav. *oskubsti*] g. rupfen, ziehen.
- Oșitničeș*, -eșt, -esc, a cerne, [Byhan p. 294 îl derivă din *oșitničiti], g. sieben.
- Oșlobodi*, -it, -esc, a slobozi, elibera, [sudslav. *oșloboditi*], g. befreien.
- Oșmile*, al optălea, [sudslav. *osmi* + suf. rom.], g. achte.
- Oșnaji*, -it, -esc, a curăți, [sudslav. *oșnajiți*], g. reinigen.
- Oște*, -a, mr., mgl. *oasti*, dr. *oaste*, [Höstis], g. Heer.
- Oștirji*, -it, -esc, cf. Glavina, Călinđaru p. 74, răzuesc.
- Oștroși*, -șit, -esc || *ustroși*, a direge, [sudslav. *ustrojiti*], g. gerben.
- Oșvitlęș*, -eșt, -esc, a lumina, [croat. *oșvitliti*], g. beleuchten.
- Oșor*, -u, pl. -e (ș), oușor, *oște oșore galira facut*, aceste ouă le a făcut găina, g. kleines Ei.
- Oștarie*, -a, crismă, [sudslav. *oștarija* < ven. *oștaria*], g. Wirtshaus.
- Oștarișta*, pl. -ele, crismărișta, [croat. *oștarișca*], g. Wirtin.
- Oștâr*, -u, pl. -i, crismar, [croat. *oștar*], g. Wirt.
- Oștile* vezi Bartoli p. 63, *oștie*, [croat. *oști*, *oșci*], g. Fischgabel. La Miklosich p. 38 se află *oște*,
- oști*, Fünf- oder Siebenzack zum Fischfang; vezi și Majorescu p. 115 deunde a împrumutat cuvintul Miklosich.
- Oștra de secure*, tășgul securii, cf. *oștru*, g. Axtschneide.
- Oștriat*, -u, pl. -i, austriac, [slov. *avstrijčec*], g. Österreicher.
- Oștru*, -a, ascuțit, [crot. *oștar*], g. scharf.
- Oșuși*, -it, -esc, a usca, [sudslav. *osușiti*], g. trocknen.
- Oștari*, -it, -esc, a sterge, g. wischen.
- Oștave*, -a, otavă, [sudslav. *otava*], g. Heu von der 2. Mahd.
- Oșter*, alaltăierș, g. vorgestern, din *alaltă ierș*, mgl. *oaltari*, cf. *ierș* < hěrș.
- Oșkini*, -it, -esc, a rupe, g. zerreißen.
- Oșopi*, -it, -esc, a se înneca, [sudslav. *utopiti se*], g. ertrinken.
- Oșproști*, -it, -esc, a ertă, [sudslav. *otprostiti*], g. verzeihen.
- Oșrov*, -u, otravă, [bulg. *otravъ*], g. Gift.
- Oșrovi*, -it, -esc și *otruș*, a otrăvi, [vbulg. *otraviti*], g. vergiften.
- Oștuși*, -it, -esc, bou și aretu se otușe, bou se-ntoarce, se castrează, [croat. *otuci*, abschlagen], g. kastrieren.
- Oștet*, -u, dr. ~, [slov. *očet*], g. Essig.
- Oș*, -u, pl. -e, -le, ou și coșu, [Ovum], g. Ei, Hode.
- Oșes*, -u, pl. -e, -urle, ovăș, [vbulg. *ovъsъ*], g. Hafer.
- Oșote*, odată, [ital. *unavolta*], g. einmal.

- Oștâr*, *oștâr*, *oștâr*, *pecurâr* și *čobân*, păstor de oi, [cf. croat. *ovčar*, deriv. de la *ovca*], g. Schäfer.
- Pac*, iar, [croat. *pak*], g. und; dann; aber.
- Paci*, -it, -esc, *nu me păcesc în cęla lucru*, nu mă amestec în treaba aceia, [croat. *pačati se* < ital. *impacciarsi*], g. sich einmischen.
- Padęla*, pl. -e, *pečenișa se cocę pre ~*, tigăle, [ital. *padella* > croat. *padęla*], g. Tiegel.
- Paiz*, -u, pl. -ur-le, sat, țară, [ital. *paese*], g. Dorf, Land.
- Palăt*, -u, palat, [croat. *palac* < ital. *palazzo*], g. Palast.
- Palęș*, -a, pl. -e, -le, lopată de foc, [ven. *palęta*], g. Feuerschaufel.
- Pali*, -it, -esc, *focu palę*, mr., dr. păli [павуну], g. brennen.
- Palud*, -u, pl. -ur-le, mlaștina, [ital. *palude*], g. Sumpf. Cf. și *pălude*.
- Paminte*, minte, cf. Ps. Scheiană: *paminte*, *pamite*, [паметъ], g. Vernunft.
- Parăda*, paradă, [ven., croat. *parada* < ital. *parata*], g. Parade.
- Parăt* după Glavina, vezi Călinđaru p. 75, parte, g. Teil. Vezi *parăt*.
- Parete* după Nanu în 4 e zidu, g. Wand, [lat. *paries* și slav. *ziduș*].
- Parikeș*, -eșt, -esc || *parięș*, a pregăti, [ven. *parechiar* și croat. *paricati*], g. bereiten.
- Parôn*, pl. -i || *gospodâr*, stăpin, [ven., istr. *parôn* < ital. *padrone*], g. Herr.
- Parti*, -it, -esc, mr. *mpartu*, *mpărtășcu*, mgl. *ampărtăș* IV, dr. împart, [Impartire], g. ein- și verteilen.
- Pasișe* după Weigand cf. sudslav. *pasica*; eș am notat *șinturiniș*, -u, g. Gürtel mit Schnalle.
- Pastir*, -u, pl. -i, păstor, [sudslav. *pastir*], g. Hirt.
- Pastirișe*, -a, pl. -e, -le, păstoritș, [sudslav. *pastirica*], g. Hirtin.
- Pati*, -it, -esc, *patit-a foma*, mr. *pat*, *pătășcu*, mgl. *pătăș*, dr. *pat*, *pătășc* [Patire], g. dulden, erleiden [Hunger].
- Patienșe* || *patenșe*, pacienta, [ital. *pazienza*], g. Geduld.
- Paućină*, -e, -le, panjân, g. Spinne. Cf. croat. *pauk*, magh. *pok*, *paućina* = Spinnewebe pentru ce am notat în 4 *pânza de paućină!* Să nu fie vr-o neînțelegere?
- Pavug*, -u, pl. -i, șarpe negru și gros.
- Pavunu*, pl. -i, mr., mgl., dr. *păun*, [Pavo, -onem], g. Pfau.
- Pavunișe*, -a, pl. -e, -le, păunișă, g. Pfanin.
- Pălăt*, -u, pl. -ți, spita roșii, degetul mare, [slov. *palęc*], g. Speiche, Daumen.
- Păl*, -u, pl. -urle, lingura mare, [croat. *palj], g. Schöpfelöffel.
- Pălę*, *n-am niș fir*, *niș ~*, n-am nicș fin, nicș păle, mr., mgl. *pale*, Plur. tant. din Palea, g. Stroh, dr. păle.
- Pământ*, -a, pl. -ele, mr., mgl., dr. *palmă*, [Palma], g. Handfläche.
- Pămetân*, fem. -țna, neutru *țno*, cuminte, înțelept, [slov. *pametân*], g. verständig.

Pâmpuhu de mîe (4), rînza mîelului, g. Lammagen.
Pân, -u, pl. -urle, ștofă, [croat. pan < ital. pano], g. Tuch.
Păpa, papa, [ven., croat. papa], g. der Papst.
Păr, -u, pl. -urle || *pariku* (5), păreche, [ven. paro], g. Paar. Cf. mgl. *păreclă*.
Părat, -u, parte, mr., mgl. *parti*, [Pars, -tis], g. Teil.
Păsăre, -a || *puliț* tot așa mr., pasăre, [Passer], g. Vogel.
Pășe, -a, pășune, [sudslav. paša], g. Weide.
Păst, mîncare, *muncă făce*, un obed, un *păst ren făce*, [ital. pasto], g. Futter, Essen.
Păște, pascut, pasc, mr., mgl., dr. pasc, [Pascere], g. weiden.
Păște, mr. *paști*, *vin di Paști-paști* (vin rareori), mgl. *paštu*, *ală la dărară paštu* (il omorîră), dr. *paști*, -le, [Paschae], g. Ostern.
Păt, -u, pl. -urle, mr., mgl., dr. pat, [ngr. πάτος, alb. pat], g. Bett.
Pătru, mr., mgl., dr. *patru*, [Quatuor], g. vier.
Păvuc, -u, pl. -i, paiangen, [slov. pavok], g. Spinne.
Păcă, -lu, *gropa*, *mai mare șcule*, iadul, [slov. pekěl], cf. croat. pakao, bulg. пакълъ, maghiarul pokol, g. Hölle.
Păcăt || *pecăt*, -u, pl. -e, -le, mr., mgl. *picat*, dr. păcat, [Peccatum], g. Sünde.
Pălude după Maiorescu p. 115, loc apos și plin de plante mari, [ital. palude], g. Sumpf, Morast.
Pănguștic, -u, septvemrie, deriv. din *angustu* ca și *pomăziiku* din *măzu*.

Pânze, -a, mr. *pinđu*, mgl. *pânđu*, dr. pinză, g. Leinwand, [*Pandia după Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 116]. Cf. *pânza de kemeș* și *de paucînu* = panjău.
Părc, -u, mr., dr. *pirciū*, -ci, [прръч], g. Bock.
Păre, -a, pl. -le, vrom. *păre* în Psaltirea Scheiană și *păre* în Cod. Vor., *pîre* la Moți vezî Frîncu-Candrea p. 88, mr. *pîni*, mgl. *păini*, pine, [Panis, -em], g. Brot.
Părjun, -u, pl. -e, închisoare, [croat. pržun < ven. prigion], g. Gefängnis.
Părnăt, -u, pl. -ț, snop, [croat. prnat], g. Garbe.
Părșure, -a, tigaie, [crot. par-sura], g. Pfanne.
Părșut, șuncă, [croat. pršut < it. presciutto], g. Schinken.
Păstor, -u, de căi, păstor de căi pe lingă *koîârū*, g. Pferdehirt.
Pecăt, -u, pl. -e-le, *pecătele se ocestescu în pîrgatorie* = păcatele se curăță în purgator, [Peccatum], g. Sünde, cf. mr. și mgl. *picat*.
Peclăr, -u, pl. -i, cerșitor, [croat. pekljar], g. Bettler.
Peclăș, -eșt, -esc, a cerși, der. de la peclar, g. betteln.
Pedeapsa, pedeapsă, cf. croat. pedepsa, g. Strafe.
Pedepșeș, -eșt, -esc || *castigeș*, mr. *pidipsescu*, (mi *pidipseaști Dumniđū*), dr. pedepsi, cf. Cihac II, 685 παιδεύω, aor. παιδεύω și croat. pedepsati, g. strafen.
Peducălu, pl. -clă, mr., mgl. *piducălu*, dr. păduche, [Peduc(u)lus], g. Laus.

Peglă, -a, pl. -ele, cf. croat. peglja, g. Bügeleisen.
Pegleș, -eșt, -esc, ban. piglui, a călea rufele, deriv. de la *pegla*, g. bügeln.
Pegule, ven., ital. pegola, g. Pech.
Peke după Glavina, Căilindaru p. 75, pită, g. Brod, (peche).
Pemint, -u, mr., mgl. *pimint*, dr. *pămînt*, [Pavimentum], g. Erde.
Penseș, -eșt, -esc (2, 5) || *misli*, a gândi, [ven. pensâr], g. denken.
Per, -u, pl. -i, 1° păr, 2° păr (pomul), 3° pană, [Pylus, pirus și pero], g. Haar, Birnbaum (se zice și *debita de frusvi*) și Feder.
Pêre || *frusva*, -ile, peară, [*pira], g. Birne.
Perdună || *zemerî*, pardona, [ven. perdonâr], g. verzeihen.
Pericul-clu, pericol, [croat. perikul < ital. pericolo], g. Gefahr.
Persecuțeș, -eșt, -esc, persecuta, [cf. ital. persecutare și persecutore], g. verfolgen.
Peșteș și *ze* ~, -eșt, -esc, *ze-peșteș slanina cu țesăn* za *ăntre manestra*, a tăia în bucăți, [ven. pestâr], g. zerstampfen.
Petuc, -u, vineri, [slov. péték], g. Freitag.
Pete, pl. -e, călcîiū, [sudslav. peta], g. Ferse.
Petițion, -u, petițiune, [ital. petizione], g. Gesuch.
Petnăist, 15 cf. croat. petnăjst, g. fünfzehn.
Petru, Pătru, Petru, [Petrus], g. Peter.
Peza, pl. -e, cîntariū, [ital., croat. peza], g. Wage, Gewicht.
Pezeș, -eșt, -esc, a cîntări, [ven. pesâr], g. wägen. In 8 am notat

spezeș, -esc, deci altă formă cum am constatat în Romania XXXII, 332.
Peșî(k)îța || *sîmbur* (S), simburc, g. Kern.
Piātu, blid, [ven. piato < croat. pjat], g. Schüssel.
Piezeș, -eșt, -esc, a plăcea, [croat. pjađer, ven. piäxer, piäser], g. gefallen. Glavina ne dă în Căilindaru p. 75 *pajej*.
Picun, -u, săpoi (ban. săpoi), [ital. piccone], g. Doppelhacke.
Picor, -u, pl. -orle, mr. *ciōor*, mgl. *picōor*, dr. picior, [*Petiolus], g. Fufs, Bein.
Pile, pl. -e, mr., mgl. și dr. *pilă*, bulg. пилъ, g. Feile.
Pili, -it, -esc, pili, [sudslav. piliti], g. feilen.
Pilenița (passabrodo) *za prođidi* (-esc) *lăptle*, *țema* etc., străcurătoare, g. Sieb zum durchsieben.
Pinel, -u, pl. -i, penel, [ven. penelo], g. Pinsel.
Pinez, banî, [croat. pinez], g. Geld.
Pintru, *lepuru trle pintru grău* sau *ăntru*, prin, mr., dr. dial. *pintru*, [Per-inter], g. durch.
Pipe, pl. -e, pipă, [sudslav. pipa], g. Pfeife.
Pipeș, -eșt, -esc, a pipa, [ven. pipâr], g. ranchen.
Pipi, și *po* ~, -it, -esc, a pipăi, [sudslav. pipati], g. tasten.
Pir, *pire* || *păr*, mr. *pîn*, *păn(ă)*, mgl. *pân*, dr. *pînă*, vrom. прръ, прръ, pară, para în Ps. Scheiană și Cod. Vor. [Paene + ad], g. bis. La Moți vezî Frîncu-Candrea p. 88 se află *pără*.
Pirevițe, -a, cf. Maiorescu p. 117, un fel de liliac mai mare,

- [vezi slov. pirevica], g. span. Flieder.
- Pirt*, ~ de capre și *pirt* (S), berbec de capre, g. Bock. Cf. *părc!*
- Pirun*, -u, furchiță, [sudslav. pirun], g. Gabel.
- Pisei*, -eșt, -esc și *po* ~, a scrie, [sudslav. pisati], g. schreiben.
- Pisc*, fluieră, [slov. pisk], g. Hirtenföte, în pl. *piscurle*, cf. și *limbița de pisc*, g. Pfeifenzunge.
- Pișă*, -ăt, *pișu*, *șteptă ke me pișu*, *meg pișă*, mr. *kiș*, mgl. și dr. *piș* refl. [Pușcariu, *pissio], g. pissen.
- Pistolă*, pl. -e, pistol, [sudslav. pištola], g. Pistol; cf. și mgl. *pištoală*.
- Pistolă*, -it, -escu, se ~ (5), a se bate, deriv. de la *pistolă*.
- Pitur*, -u, pl. -i, pictor, [ital. pittore], g. Maler.
- Piture*, -a, pl. -e, chip, [ven. pitura < ital. pittura], g. Bild, Malerei.
- Pitureș*, -eșt, -esc, *piturășt-o-ș* tota câmera, a zugrăvi, picta, [ital. pitturare], g. malen.
- Pitimorto*, vizitatorul de morți, g. Totenbeschauer.
- Pizdă*, -a, mr. *kizdă*, dr. *pizdă*, [*mъzda], g. Scham.
- Pircolițe*, -a, poveste comică, avem *pircolițe*. Cuvîntul e de origine slavă. G. komisches Märchen.
- Pirgatorie*, purgatoriu, g. Purgatorium der Katholiken.
- Pladinu de lemn*, blid de lemn, [slov. pladen], friul. *pladine*, g. Holzschüssel.
- Plati*, -it, -esc, mr. *plătesc*, mgl. *plătēs* IV, dr. *plătēs*, [платити], g. bezahlen.
- Plâmie*, -u, pl. -urie, făcără, [croat. plamik], g. Flamme.
- Plâte* || *plăce*, plată, [croat. plaća], g. Lohn.
- Plăte*, -a, piață, deriv. din Platz cu terminațiunea romanică.
- Plănje*, -ns, *plâng*, mr. *plîndeare*, *plîndire*, *plîmptu*, *plîmptă*, *plîngu*, mgl. *plândiri*, *plâng*, dr. plinge, [Plangere], g. weinen.
- Plăns*, mr. *plîngu*, *plăns*, substantiv din pt., g. Weinen.
- Plegni*, -it, -esc, a se-nchina, g. sich beugen.
- Pletă*, -it, -esc, mr., dr. *impleti*, mgl. *amplătēs* IV, [плетя], g. flechten, stricken.
- Plevă*, -a, mgl. *plěvā*, dr. *pleavă*, [плевъ], g. Spreu.
- Plivi*, -it, -esc, mgl. *plivāies* IV, a înnota, [croat. plivati] și *plivi*, a curăți a zmulge buruienile din holdă, de es. *tot vîptu se plivē* din vbulg. *plěti*, *plěvā* colligere, g. schwimmen, jäten.
- Plod*, -u, mgl., dr. *plod*, (sudslav. plod), g. Frucht.
- Ploje*, pl. *ploj*, mr., mgl., dr. *ploaie*, *plōj*, [*Plovja], g. Regen.
- Ploși* || *pluși*, *ploje*, mr., ban. *ploaie*, dr. ploua, [Pluvere], g. regnen.
- Plug*, -u, pl. -ur-le, plug, (sudslav. plug), g. Pflug.
- Pluhni*, -it, -esc, a scuipa, cf. croat. *pljuknuti*, g. spucken.
- Plujeș*, -eșt, -esc (4), a ară, cf. ban. *plugări*, deriv. de la plug, -ar, g. ackern.
- Plukeș*, -eșt, -esc, a scuipa, [croat. pljukati], g. spucken; Tot asemenea avem și *plucni*, -it, -esc (4).

- Pluțe*, pl. -ile, plumină, [croat. pluća], g. Lunge. *Plumire* n-am auzit în Val d'Arsa.
- Plerde*, *plerdut* || *plertzut*, *plerd*, mr. *kerdu*, mgl., dr. *perd* III, [Perdere], g. verlieren.
- Plete*, încrețitură, [sudslav. pleta], g. Falte.
- Plir*, fem. -e, la Moși *plir* cf. Frîncu-Candrea p. 88, vrom. Cod. Vor. *pliru*, Ps. Scheiană *pliru*, mr., mgl., dr. *plin*, [Pleaus], g. voll, schwanger.
- Po*, ~ de zi, ~ de noapte, ~ de jël, jumătate, amiază, miezul nopții, jumătate din ei, [sudslav. pol], g. Hälfte, Mittag, Mitternacht.
- Po de șorec*, *po de puț*, jumătate șorec, jumătate pasăre = liliac, g. Fledermaus.
- Pocajei*, -eșt, -esc, a se căi, [croat. pokajati], g. bereuen, *pocajesc me de mele pecăte*, mă căiesc de păcatele mele.
- Poclăde*, -le, *betăr omăr zicu pustu va veri*, carneval, [sudslav. poklade], g. Fasching.
- Pocloni*, -it, -esc, me, a se-nchina, *lă s-a poclonit* = i s-a închinat cf. croat. *klanjati se* g. sich beugen, Komplimente machen.
- Pocni* || *pucni*, -it, -esc, a pocni, [slov. pokniti], g. knallen, platzen.
- Pocrov*, -u, acoperemîntul oalăi, g. Deckel, dr. *pocrov*, g. Packtuch, Plane, [покрывъ].
- Pocusi*, -it, -esc, a gusta, [sudslav. pokusiti], g. kosten.
- Počini*, -it, -esc, a odihni, [slov. počiniti], g. ausruhen.
- Pod*, -u, pl. -uri, dr. ~, mgl. *pod* = o ladă de strîns făina
- la moară, [подъ], g. Boden, Fußboden.
- Podăpri*, *voș* ~ cu un stup zidu, a propti, *voș propti zidu* cu un stîlp, g. stützen, die Wand mit einer Seule stützen.
- Podcova* || *potcova*, pl. -e, -le, *potcovaș*, [подъкова], g. Hufeisen.
- Podgîrlina*, ban. fîulare, pielea ce atîrnă la vitele cornute sub gît.
- Podle* || *potle* || *pokele*, după aceea, atunci, [sudslav. pòtle], g. dann, nachher.
- Podlogu de postole*, talpa ghetelor, cf. *potlog* și ban. *plotog*, g. Sohle, Fleck.
- Podne*, amiază, *do* ~, pîn la amiază, [croat. podne], g. Mittag.
- Podrsni*, -it, -esc, a luneca, [slov. spo]drsniti], g. ausgleiten.
- Pofali*, -it, -esc, *pofalitu-mi-a o oie*, mi s-a pierdut, mi-a lipsit o oală, mi s-a pierdut, perfectiv din *fali*, g. wegkommen, fehlen.
- Pogini*, -it, -esc, a suferi frig și foame, g. leiden, dulden.
- Poglavâr*, -u, pl. -i, *duhovni* și *svetovni* ~ -i, căpetenie, [sudslav. poglavar], g. Oberhaupt.
- Pogăce*, -a, pogace, [погача < ital. focaccia], g. Aschenbrotkuchen.
- Pogubi*, -it, -esc, *plerdut-âm un boș*, *crepăt-a*, a păgubi, [sudslav. pogubiti], g. verlieren, Schaden haben.
- Poșdi*, -it, -esc, a consuma, a minca de tot (perfectiv), [sudslav. pojesti], g. verzehren, aufessen.

- Polejescu*, porci, porcele se ~ cf. jleje, porci și scoafele se nasc, se-nmulțesc, g. sich vermehren.
- Polog*, -u, pl. -i, ova de su galbre când va ova, cuibar, [croat. polog], g. Nestei.
- Polovi*, perfectiv de la *lovi*, [sudslav. poloviti], g. aufgreifen, anspannen.
- Polovițe*, -a, pl. -e-le, jumătate, [sudslav. polovica], g. Hälfte.
- Polână*, -a, pl. -e-le, poiana, [sudslav. poljana], g. Wiese, Ebene.
- Pomaić*, -u, Iunie, [croat. pomajić], g. Monat Juni.
- Pomalo*, încet, [sudslav. pomalo], g. langsam.
- Pometi*, -it, -esc, a mătura, [sudslav. pomesti, -tem], g. auskehren.
- Pomiri*, -it, -esc, a se-mpăcă, deriv. de la vbulg. *mirъ* = pace cu pref. *po* — prefăcut în verb.
- Ponedilec*, -u, luni, [slov. ponediljč], g. Montag.
- Ponestra* || *ocna*, pl. -ele, fereastă, [croat. poneštra], g. Fenster.
- Poniave*, -a, pl. vele, poneavă, [croat. ponjava], g. Leintuch.
- Popac*, -u, pl. -urle || *buricu*, pl. -urle, [slov. popč], g. Nabel.
- Popar* (-ir), pl. -i, piper, [croat. popar], g. Pfeffer.
- Popi*, -it, -esc, a se-mbăta, [sudslav. popiti], g. betrinken. Cf. mgl. *Popis* IV.
- Propravi*, se, -it, s-a îndreptat [po + praviti], g. sich verbessern.
- Poreden*, fem. -dna, neutru -dno, rău, [slov. poreden], g. böse, schlecht.
- Porc*, -u, pl. -ci, -i, mr., mgl. dr. porc, [Porcus], g. Schwein.
- Porce*, -a, pl. -ke, -le, mr. *porcă*, scroafă, dr. *porcū* joc de copii, [Porca], g. Sau, Kinderspiel.
- Porcela* (2) || *porkița*, purcea, g. Ferkel fem.
- Porkić*, -u, pl. -i, purcel, deriv. de la *porc* + *ić*, g. Ferkel.
- Porkițe*, -a, pl. -e, -le, purcea, deriv. de la *porc* + *ițe* (= -ica), g. weibl. Ferkel.
- Porini*, -it, -esc, a împinge, [slov. poriniti], g. stoßen, schieben.
- Porăt*, *portu*, pl. -uri, -le, mr., dr. *port*, [ital. porto > croat. portat], g. Hafen.
- Portei*, -eît, *portç*, a interesă, a trebui; a importă, [ital. portare cu lărgire de sens], g. interessieren, notwendig haben, benötigen.
- Porte*, -a, mr., dr. *poartă*, [Porta], g. Tür, Tor.
- Portun*, -u, poartă, [ital. portone], g. großes Tor.
- Posândi*, -it, -esc, a imprumuta, [vbulg. posaditi], g. leihen.
- Posede*, -ezut, -ed, are de sevă *čude* [ital. possedere], g. besitzen.
- Poscapei*, -eît, -esc, perfectiv de la *scapei*, a scăpa de tot, g. entweichen.
- Pospî*, -i, -esc, a presăra, cf. Glavina, Călindaru p. 75.
- Postola*, pl. -ele, gheată, [sudslav. postola], g. Schuh, Pantoffel.
- Postolarita*, pl. -ele, femeia ciobotarului, [sudslav. *postolarica], g. Schustersfrau.
- Postolar*, -u, pl. -i, ciobotar, [sudslav. *postolar], g. Schuster.
- Posuda*, vas după Glavina, Călindaru p. 75, [croat. Posuda], g. Gefäß.

- Posveti*, -it, -esc, a sfinți, perfectiv, [sudslav. posvetiti], g. weihen, heiligen.
- Poșes*, -u, pl. -urle, posesiune, [croat. pošes < ital. possesso], g. Besitz.
- Poșni*, -it, -esc, a începe, [sudslav. početi < bulg. početi cf. dr. pocinog], g. anfangen, beginnen.
- Pošten*, fem. -a, neutru -o, cinstit, [sudslav. pošten], g. ehrlich.
- Pot*, -u, sudoare, [sudslav. pot], g. Schweiß.
- Potârgei*, -eît, -esc, a culege stuguri, [croat. potrgati], g. abpflücken; nach der Reihe abbrechen.
- Potcovi*, -it, -esc, a potcovi, [sudslav. podkovati, -kujem], g. beschlagen.
- Potegni*, -it, -esc, a trage, [potegniti], g. ziehen, anziehen.
- Potepli*, -it, -esc, a încălzi, cf. croat. potopliți, g. wärmen.
- Potestăt*, -u, pl. -ți, -i, primar, [croat. poteštat < ital. ven. podestà], g. Gemeindevorsteher.
- Potezei*, -eît, -esc, a trage, [slov. potezati], g. anziehen.
- Poti*, -it, -esc refl., a asuda, [sudslav. potiti], g. schwitzen.
- Potirpi*, -it, -esc, a răbda, vezi Glavina, Călindaru p. 75, [croat. potrpjeti], g. gedulden.
- Potok*, -u, pl. -ki, -curle, riș, [sudslav. potok], g. Fluß.
- Potop* (6), potop, inundare, g. Überschwemmung. Cuv. se derivă din vbulg. topiti + prefixul *po* = inundare.
- Potriba*, trebuință, [croat. potriba], g. Bedürfnis.
- Potriban*, fem. -ne, necesar, [croat. potreban], g. notwendig.
- Povadi și zvadi*, -it, -esc, a scoate afară, [deriv. vaditi cu pref. po-și izb-], g. schöpfen, herausnehmen.
- Poveretu* || *siromăhu*, sârmanu, [istr. povereto], g. armer Teufel.
- Poveru*, sârcau, [ital. povero], g. Armer.
- Pozdravi*, -it, -esc, a saluta, [sudslav. pozdraviti], g. grüßen.
- Pozimac*, -u, toamnă, [slov. pozimč], g. Herbst.
- Pravițe*, -a, adevăr, dreptate vezi Glavina, Călindaru p. 75, [croat. pravica], g. Recht, Gerechtigkeit.
- Präh*, -u, praf, [прахъ], g. Staub, Pulver. Cf. *präh* de pușă și *pre căle-i tot präh*.
- Prătice*, -a, călindar, praxa vieții, [croat. prätika], g. Kalender, Lebenspraxis. Explicația ir. ce am primit e: *prătica de sfeți cum se clenu și de vreme cum va fi*.
- Präv*, -e, -o, adevărat, [sudslav. prav], g. wahr, richtig.
- Präzun*, -zna, -zno, [slov. präzen], g. leer după Weigand.
- Präji*, -it, -esc, a frige, prăji, [п्राжити], g. braten, cf. mgl. *präjčs* IV.
- Pre*, mr., mgl. *pri*, 1° prepoziție, *pre, pri*, g. auf, in, durch; 2° prefixul *prea* — cinstit, g. zu, sehr. [Per și slav. prě].
- Predice*, -a, pl. -ke, -le, predică, [ven. predica, croat. predika], g. Predigt.
- Predikei*, -eît, -esc, predică, [ven. predicar], g. predigen.
- Prände*, pre unde, analog cu *dende*, de unde, g. wodurch.

Prepelita, pl. -ele, dr. prepeliță, it. quaglia, g. Wachtel, [cf. Cihac II, 289 vbulg. přepel, přepelica].
Presăn, fem. -sna, neutru -sno, crud, [slov. presěň], g. roh, frisch.
Preste, preste, peste, mr. *pristi*, *pisti*, mgl. *pristi*, [Per + extra], g. über, hin.
Președe, -zut, -șed, a se muta, deriv. din pre + șed analog cu sudslav. preseliti, g. übersiedeln.
Preț, -u, pl. -urle, preț, [Prētium], g. Preis.
Prevt, -u, pl. -ți, mr. *preftu*, prent, preot, [Prēbiter], g. Priester.
Prigode, -a, ban. *prigoadă*, afacere, [slov. prigóda], g. Angelegenheit.
Prigrizi, prefectiv de la *gristi*, -zem, ~ un cus cu dintii, a roade cu dintii o bucată, g. abbeissen, wegkauen, benagen.
Priatel, -u, pl. -i, -i, mgl. *priatil*, prietin, [sudslav. priatelj], g. Freund.
Priateljstvo, prietenie, [sudslav. priateljstvo], g. Freundschaft.
Pricu (4) cf. ban. *pircu*, peste, preste, [Per + cum?], g. durch, querdurch.
Pričesti, -it, -esc, a se cumineca, [sudslav. pričestiti], g. zum Abendmahl gehen.
Prihitej, -ejt, -esc, a arunca, [pref. pri + hitati sudslavic], g. werfen.
Priidej, -ejt, -esc, a rumega, [croat. prejedati], g. wiederkauen.
Prijivi, -it, -esc, a trăi, [croat. priživiti], g. leben, überleben.
Prikini, -it, -esc, a scrinti, a fringe, [slov. prikiniti], g. ab-

brechen. Cf. Romania XXXII, 332.
Prikriji, -it, -esc, a încrucisa, [croat. prekrižiti], g. bekreuzigen.
Priili, -it, -esc, a arunca de es. apă, [croat. Priliti], g. zugiefsen.
Primaverē, -a, mr. *primuvearā*, *prumuvearā*, *primumvearā*, *primăveară*, mgl. *primaverā*, *primăvară*, [Primavera], g. Frühling.
Primer, -u, pl. -i, exemplu, [croat. primjer, serb. primer], g. Beispiel.
Primi, -it, -esc, a primi, [sudslav. primiti], g. erhalten.
Primoji, -it, -esc, a putea, [cf. vbulg. moğa + pref. pri], g. können.
Primunti, -it, -esc, a se supăra, năcăji, g. sich erzürnen.
Primure || *ă mie preșă*, obosit, [ital. premura], g. Eifer, Anstrengung.
Prin, mr., mgl., dr. *prin*, [Per + in], g. durch.
Prinde, -ns, -du, mgl. *prind*, mr., dr. *apriind*, [Appre(h)endere], g. anzünden.
Printre, printre, prente, [Perinter], g. zwischen, durch.
Prinčip, -u, pl. -i, principe, [croat. prinčip < ven. principo], g. Fürst.
Priori, -it, -esc, a ogori, [preorati], g. umpflügen.
Pripeti, -it, -e, a se întâmpla, [pripetiti], g. sich ereignen, geschehen.
Pripravi, -it, -esc, a pregăti, [sudslav. pripraviti], g. vorrichten.
Prirugă, -ăt, rogu, a se ruga, deriv. din pref. pri + rugă, g. durch Bitten etwas erlangen.

Priseci, -it, -esc, a tăia, [slov. priseči], g. durchschneiden, spalten.
Prislipti, -it, -esc(u), a înșala, g. betrügen.
Prisluji, -it, -esc, a căștiga prin slujbă, [slov. prislužiti], g. verdienen.
Pristrași, -it, -esc, a se-nfrica, [croat. pristrašiti], g. erschrecken.
Prisuperej, -ejt, a întrece, g. überholen, übertreffen.
Pritisni, -it, -esc, a apăsa, [slov. pritisniti], g. drücken.
Privari, -it, -esc, a înșela, [croat. privariti], g. betrügen.
Privec, prea mult, prea tare, [croat. priveć], g. zu sehr.
Probe, -a, pl. -e, încercare, probă cf. Glavina, Căilindaru p. 75], sudslav. proba, magh. próba], g. Probe; vezî verbul *provej*.
Probiâte după Weigand Meisel, [croat. probijać, g. Durchschlag, Durchhammer].
Probudi, -it, -esc, a trezi și reflexiv, [croat. probuditi (se)], g. aufwecken, erwachen.
Profundejt, -e, adînc, -ă, [ital. profundare], g. tief.
Prohladi || *ofrișkej* a reci, deriv. cu pref. pro- din *hladъ* (umbră) cf. prohladivati se croat. sich abkühlen.
Proli, -it, -esc, a vărsa, [croat. proliti], g. ver-, ausgießen.
Prolic, -u, primăvară, [croat. prolic], g. Frühling.
Prometej, -ejt, -esc, a făgădui, [ital. promettere, ven. prometer], g. versprechen.
Propadi, -it, -esc, a consuma, [sudslav. propasti, -padem], g. zu Grunde gehen.

Prope, mr. *apriișea*, ~ *di mini*, him *apriișea*, mgl. *proapi*, dr. *apropae*, [lat. Adröpe], g. nahe.
Propela || *propile*, Crucifix, [sudslav. propelo], g. Kruzifix.
Propriu || *a mew*, propriu, [ital. proprio], g. eigen.
Proroc, -u, pl. č, profet, [упо-рокъ], g. Prophet.
Prospi, -it, -esc, după Weigand herausdieseln, [croat. spiti, g. eilen cu pref. pro-].
Proști, -it, -esc, a ceti, [pro + čitati], g. lesen.
Proși: *černe, mežen proși farira pre sită* = mergen să cernem făina cu sita, g. durchsieben.
Proșidelnice || *passabroda*, pilnie, cf. slov. cedilnica, străcurătoare, g. Trichter.
Proșidi, -it, -esc, a străcura, [croat. prociđiti], g. durchsieben.
Provăje, abort, [croat. prováža], g. Abort.
Provej, -ejt, -esc, a proba, [ven. provār], g. versuchen.
Providi, -it, -esc, a provede, [croat. providiti], g. sorgen.
Prdeț, -u, beșină, [slov. prďec], g. Furz.
Prsten, inel cu piatră, [croat. prsten], g. Ring.
Prvi, -a, -o, cel dintîiu, [slav. prvi], g. erste.
Psăt, păsat, ban. *pisat*, [Pē(n)satum de la penso], g. Schrot.
Pușce, -a, pușcă (Metateza), [sudslav. puška, pukša], g. Gewehr.
Puf || *buf* interj., puf, g. Puff.
Puhalnița za ân foc puși, țava de suflat în foc, [croat. puhalnica], g. Blasrohr zum Feueranblasen.

Puheș, -eșt, -esc, a sufla, a respira [sudslav. puhati], g. atmen, blasen.
Pula, Pola, [slov. Pula], g. Pola.
Pulăstru, pușor, [istr. pulastro], g. Hühnchen.
Pulente, -a, mămăligă, [ital. polenta].
Pul, -u, pl. -i, mr., mgl. *puľu* (puľ, pašure), *puľ*, [*Pülleus], g. Hühnchen, Vogel.
Pule, -a, puică, [*Püllea], g. weibliches Hühnchen.
Pulăș, -u, puiuș, dim. de la puľ, g. Hühnlein.
Pulășe, -a, pușoară, dim. de la *pule*, g. weibliches Hühnchen.
Pumă, pl. -ele, spumă, când se vaca muze când se mulge vaca spuma de pe lapte, g. Schaum.
Pumăn, *pumnu*, pl. -i, mr., mgl. *pulm*, pumn, [Pügnus], g. Faust, Faustschlag.
Pumpe, -a, pl. -e, -le, pompă, [ital. pompa], g. Pumpe.
Puneș, pl. *punți*, cu acu când cărpim, [croat. punat < ital. punto], g. Nadelstich.
Punte, -a, vârful cușitului, [ital. punta], g. Spitze.
Pup și *ochu*, mugure, g. Knospe. Cf. pentru etimologie Pușcarin, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 124.
Pupeș, -a, mr., mgl. dr. *pulpă*, [Pulpa], g. Wade.
Pur, totuș, *ma pur*, dar totuș, [croat. pur], g. aber doch.
Pure, *pus*, *pur*, *puň*, mr., mgl. dr. *pun*, [Ponere], g. legen, setzen.
Purec || *pureș*, -u, pl. -i, mr. *puric*, mgl. *puric*, *puriti*, [Pülex, -ycem], g. Floh.
Pure || *purevina*, curcă, [croat. pura], g. Truthenne.

Puric || *purit*, -u, puľ de curcă, [croat. puric], g. junger Truthahn.
Purman, -u, curcan, [croat. purman], g. Truthahn.
Purtă, -ăt, *port*, mr., mgl. dr. *port*, [Portare], g. tragen.
Pust, carnaval, [sudslav. pust], g. Fasching.
Pusti, -it, -esc, a lăsa, [sudslav. pustiti], g. verlassen.
Pustiña, *an codru*, pustietate, [sudslav. pustinja], g. Wüste.
Pustiňak, -u, sihastru, [croat. pustinja], g. Einsiedler.
Puși, -it, -esc, a sufla, [croat. puhati, pušem], g. hauchen, blasen.
Puteș, *putuș*, *pot*, mr., mgl. dr. *pot*, [*Potere], g. können.
Putriku, pl. -k-i, butoi, poloboc, [slv. pútrih, eine Art Handkrug], g. Fals.
Put, -u, mr., dr. ∞, [Püteus], g. Brunnen.
Putuș, -a, mr., mgl. dr. *puťu*, penis, g. männliches Glied, ir. Schamteil der Kinder, [*Putea].
Puțin, mr. *pușin*, *psin*, mgl. *pușin*, dr. *pușin*, [*Pütinus], g. wenig.
Rabi, -it, -esc, a lucra, [sudslav. rabiti], g. arbeiten, fröhnen.
Rabișeșt, turbat, de om se zice și *iădun*, mînios foc, pt. pf. de la ven. rabiăr < ital. arrabbiare, g. wütend, sehr zornig.
Racată, -ăt, -ăt(u), prinde, cf. *acată*, [Re + *adcaptiare], g. packen, wieder packen.
Racnic cf. croat. rakno Art Frauenshawl, Franentuch vezī și *șpalinu*.
Răcun, -u, socoată, [sudslav. račun < it. razione], g. Rechnung.

Răcuneș, -eșt, -esc, a număra, a socoti, [sudslav. računati], g. zählen, rechnen.
Radeș, -eșt, *radu* || *ve rădo*, a se bucura, a dori, deriv. de la adjectivul sudslav. rad, g. gern, gern haben, begehren.
Radic, -u, sălătă, [croat. radić < ital. radicechio], g. Zichorie (Cichorium intybus) als Salat gegessen.
Rakișe, -a, mr. *raki*, mgl. *răchiu*, dr. *rachiu*, *răchie*, ngr. *qaxl*, [turc. araq], g. Schnaps.
Rakișe, -a, pl. -e, răchită, [pa-кыта], g. Bachweide.
Ramaruș || *remaruș*, -măș, -măr(u), cf. la Moșă rămărea, Frîncu-Candrea p. 88, mr. *ar(ă)mîn*, -mas II și *rămîn* III, mgl. *rămân*, -mas III, dr. *rămînea*, [Remanere, -ma(n)sum], g. zurückbleiben.
Ramnișe, pl. -e, șeș, [sudslav. ravnica], cf. ravnic || ramnic din dial. mgl. g. Ebene.
Rani, -it, -esc, mr. *nă adră* *rană* (mă făcuț rană), căci *rană* e toate dialectele romineștī, dr. *răni*, [ранити], g. verwunden.
Rasteșeș, -eșt, -esc, *roba când se pure uscă pre șpăg*, a întinde hainele pre sfoară, [sudslav. rastezati], g. ausspannen.
Rată, -ăt, (*arātu*, mr. *ț-arăt*, a arăta, [Elatare], g. zeigen; cf. (*a*)rată.
Rățonu, ban. (ră-) *rețonu*, rațoi, g. Enterich.
Răc, -u, pl. *răc*, -i, rac, [paкк], g. Krebs.
Răcluș (*ca și scriña*), raclă, [vbulg. rakъ], g. Sarg.
Răce, mr. *arașe*, mgl. *rași*, dr. *rece*, [Rece(n)s], g. kalt.

Răd, *zo ve am răda*, vă am drag, [slov. rad imėti], g. gern haben.
Răș, -u, mgl. dr. *raș*, [paи], g. Paradis.
Răm, aramă, [ven. ramo > croat. ram], g. Kupfer.
Rănec, -a, mr., mgl. dr. *rană*, [рана], g. Wunde.
Rășeș, -a, rîndea, [croat. Rašpa], g. Hobel.
Rășeș, -a, rașă, [croat. raca], g. Ente.
Răzum, sens, [croat. razum], g. Verstand.
Răzumăn, *ke are căp bur și razumliv*, deștept, [slov. razuměn], g. verständig.
Rănzeș, -a, mr. *arîndă*, rânză, g. Magen.
Răstălele (4), lațurile încrucișate din fereasta celuľi de spovedanie la Catolicī, g. die übereinander gekrenzten Latten der Fenster der Beichtzelle.
Rebăș, -u, pl. *repti*, vrăbete, [croat. (v)rebac], g. Sperling.
Recin || *urekinu*, -e, -le, cercel, [croat. o)rečin < ital. orecchino], g. Ohrgehänge.
Redăc, fem. *retcă*, neutru *retco*, rar, [slov. reděk], g. spärlich.
Rédineș, pl. -e, frine, ital. *redina*, g. Zügel.
Redi, -it, -esc, a rîndui, a griji, [vbulg. rediti, slav., merid. rediti], g. anordnen.
Regaleș, -eșt, -esc, a dărui, [ital. regalare], g. schenken.
Regăl, -u, pl. -i, dar, [ital. regalo], g. Geschenk.
Remedieș, -eșt, -esc, a ajuta, a vindeca, [ven. remediär < ital. rimediare], g. abhelfen, heilen.

Rempigei, refl., se căte-n brațetă, se acată de braț, [ven. rampegarse], g. sich anklammern.
Report, raport, țesăru-l clemă na report, împăratu îl chiamă la raport, vezi Texte p. 75, g. Rapport.
Rescalei || *reskini*, a crăpă, a despica, [sudslav. raskalati], g. spalten.
Rescărca, -ăt, -scărc(u), mr. *discircari*, -at, -arcu, mgl. *discarc*, vb. I, dr. *descarc*, [*Dis-carricare cu prefixul slav. raz-, ir. res-], g. entladen, abladen.
Rescântei, -eît, -esc, dr. *descânt*, mr. *discântu*, mgl. *discânt*, [*Discantare], g. entzaubern.
resclide, -clis, -clid(u), mr., mgl. *disclid*, -clis III, dr. *deșhid*, [Raz + cludere], g. öffnen.
Rescoperi, -it, -coper(u), mr. *discoapir*, dr. *descopir*, [Raz + cooperire], g. enthüllen.
Rescuheș, -eît, -esc, a fierbe de tot cf. coc : răscoc, [croat. raskuhati], g. zerkochen.
Rescuț, fem. -e, mr. *discuț*, dr. *descuț*, [*Disculcius], g. barfüßig.
Rescuță, -ăt, -cuț, mr. *discuțu*, dr. *descuț*, [Disculciare], g. die Schuhe ausziehen.
Reseci || *prisăci*, a crăpa (lemne), [croat. razsici], g. spalten.
Resgleță, -ăt, -eș, desghieța și dial. *dăjgeță*, cf. contrarul înghieța, [*Dis-glacciare], g. das Eis lösen, schmelzen.
Reshiteș, -eît, -esc, *gunoju se reshite*, a resfiră, [slov. razhitati], g. auseinanderwerfen.
Reslargeș, -eît, -gesc, a lărgi, [raz + ital. largare], g. erweitern.

Reslegă, -ăt, -legu, mr. *dislegu*, mgl. *disleg*, dr. *desleg*, [Dislégare cu pref. slav. raz-], g. losbinden.
Resmeță, -ăt, -meș, desvăt, [Raz + vitiare din *Disvitiare cf. și *Invitiare], g. verlernen.
Respareș, -eît, -esc, a crăpă, a sfirtecă pielea, g. zerschneiden, -splittern.
Resparți, -it, -țesc, mr. *dispartu*, mgl. *dispart*, dr. *despart*, [*Dispartire cu pref. slav. raz-], g. verteilen, trennen.
Respi, -it, -esc, a resfira, o *brșe de vipt se respē*, o traistă de grăunțe se resfiră, dr. *răsiți*, [разъсмытати], g. verstreuen.
Respișteș, -eît, -esc, a tăia în bucăți, g. zerstückeln.
Respulă, -ăt, -polu, a se dezbracă, *când se mere durmi se respolă* (la culcare se dezbracă), *fațolu se omulē*, fasoalea se despoale de ghije, mr., mgl. *dispolu*, dr. *despoi*, [Dispoliare], g. berauben, entkleiden, losmachen (z. B. Fisolen von den Hülsen).
Respundi || *otgovori*, a răspunde, [Respondere], g. antworten.
Restoli, -it, -lesc, a topi, [sudslav. raztaliti], g. schmelzen.
Restrșeș, -eît, -esc, a face în bucăți, g. in Stücke zerschneiden.
Reșiri, -it, -esc, a lărgi, [slov. razsiriti], g. erweitern.
Revolucion, *reguleș n-ăn*, revoluție, [ital. rivoluzione], g. Revolution.
Rev, fem. *re*, mr. *a)rău*, *rao*, mgl. *rău*, *rașu*, dr. *rău*, *rea*, [Reus, -a], g. schlecht.
Rezbi, -it, -esc, a sparge, dr. *răzbi*, *pătrunde*, [разъбить], g. brechen; durchdringen.

Rezdeli, -it, -esc, a împărți, [slov. razdeliti], g. austeilen.
Rezjadi, -it, -esc, a minia, [slov. razjaditi], g. ärgern, erzürnen.
Rezluči, -it, -esc, a luci, *compus din raz (rez) + luci*, g. erleuchten.
Riba, pl. -e, -le, pește, [sudslav. riba], g. Fisch.
Riceș, -a, orașul Fiume, [croat. Rika], g. Fiume.
Ricord, -u, amintire, [ital. ricordo], g. Erinnerung.
Rigeș, -a, șir, [ital. riga], g. Zeile.
Rigvård, -u, cinste, [ital. riguardo], g. Achtung.
Rim, Roma, [sudslav. Rim], g. Rom.
Rinfreskeș || *ofriskeș* și *prohladi*, a improspătă, [ven. rinfrescăr], g. erfrischen.
Rini, -it, -esc, dr. ~, mr. *arnesc*, dr. *urnesc*, [slov. riniti], g. stofsen.
Ritorneș, -eît, -esc, întorc, întorn, [ital. ritornare], g. zurückkehren.
Rișceș, -eît, -esc, și *riskeș*, a risca, [ven. rischiär], g. wagen.
Riveș (cu vaporu), a ajunge, [ven. rivär < ital. arrivare], g. ankommen.
Rivideș || *popravi* și *pocai se* (de *pecate*), a îndrepta și refl., [ven. rivederse], g. einen Fehler einsehen; bereuen.
Robeș, -a, haina, [ven., ital., croat. roba], g. Kleid.
Rodbineș, -a, neam, rudă, [croat. rodbina], g. Verwandte. Cf. Că-lindaru lui Glavina p. 76, de alt fel vezi și *rodvina*.
Rodeș după Weigand nu mi se pare corect. A rumega se zice în acest dialect *prideș* (wieder-

kauen) și nagen e *glode*, -it, -esc, *poștola face julu* (gloditură, julitură).
Roditel, -i, părinti, [sudslav. roditelj], g. Eltern.
Rodvineș, -a, pl. -e, rudenie, neam, [slov. rodovina], g. Verwandtschaft.
Roșș, fem. -e, mr. *aroș*, mgl. *roși*, dr. *roș*, [Roseus, -a], g. rot.
Român (5) ca și în dr. roman, mușetel, g. Kamille.
Roni, -it, -esc, a se surpa, *zidu se ronē*, *rezronit-s-a*, a căzut de tot, [croat. roniti], g. herabrollen, -fallen. De pamint se zice: *pe-mintu se rușē ün pre vâle* (să surpă).
Roseș, -a, rouă, [sudslav. rosa], g. Tau.
Roșcateș, -eît, -esc, a zurăi, g. klirren, *roșcatenda* = zurăind, (lanțul).
Roșnicu e fațolu, cîrpa din cap, [slov. ročnik], g. Kopftuch der Weiber in S.
Roșigeș, -eît, -esc, a cistiga, [ven. rozegăr], g. gewinnen.
Rojiteș, -a, pl. -e, floare, [croat. rožica, dr. rujič], g. Blumen.
Rubid, -e, rug, [croat. rubida], g. Brombeere.
Rubidnițe, -a, tufă de rug, [croat. rubidnica], g. Brombeerstrauch.
Rubine, haine, [croat. rubina], g. Leibwäsche.
Rucenița, dejunul, cf. *Ruceș*; g. Frühstück.
Ruceș, *ruči*, -it, -esc, a dejuna, [croat. ručati], g. frühstücken.
Rucițe, -a, leucă, coarnele plugului, [croat. ručica], g. Handhabe, Pflugsterz, -rüster.

- Rugă*, -ăt, rogu, mr., mgl. *rog* (mü), dr. *mă rog*, [Rogäre], g. beten.
- Rugăt*, dr. rugat vezî și *molitve*, -ite, rugăciune, [Rogatum], g. Bitte.
- Ruje*, -a, pl. -e, flori, rujă, [poжа], g. Rose. *Ruja* cf. Romania XXXII, 332 inseamnă și floarea strugurului.
- Rukelu de ațe*, o cărică de ață, [ital. + roccello], g. Zwirnpule.
- Rukej* || *bukej*, a zberă (de vaci), [croat. rukati], g. brüllen.
- Rumer*, pl. -i, romîn, mr. *armîn*, numirea veche după Ireneo della Croce a Istroromînilor.
- Rumeră* || *broji* numără, [Numerare], g. zählen.
- Rumușești* || *vlaști*, *cuvintă* ~ vorbește ruminește, g. spricht rumänisch.
- Rupe*, -a, ripă, [ital. rupe], g. Felsiese.
- Rușire*, la Moți ~ cf. Frîncu-Candrea p. 88, tot asemenea și în vrom. cf. Ps. Scheiană, mr. *arușine*, mgl. *rușani*, dr. *rușine*, [*Rosinus], g. Scham.
- Ruvină*, -nesc, ruina, [ven. rovinar], g. verderben.
- Sadi*, -it, -esc, a planta, [сади], g. pflanzen.
- Sajete*, -a || *strela ucide*, *hitit-a* în 5 *piștoleț-a*, săgeată (ucide, a lovit), [ven. sa(i)eta], g. Blitz.
- Sajetă*, -ăt, -esc după Maiorescu, eü am notat *grmi*, -it, -e, a fulgeră, [ven. saetar și croat. grmjeti], g. donnern, schlagen (vom Blitz).
- Saki*, -a, -o, ficcare, fiere, mgl. *sfacă*, [croat. saki, -a, -o], g. jeder.
- Salbun*, -u, năsip, [croat. salbun], g. Sand.
- Salăte*, -a, mr., dr. *sălată*, alb. *salate*, [ngr. salata], g. Salat.
- Salutej* || *pozdravi*, a saluta, [ven. salutăr], g. grüßen.
- Samo*, numai, [croat. samo], g. nur, allein, blofs.
- Sapă*, -ăt, *sap*, mr., mgl., dr. *sap* I, [*Sappäre], g. hacken, graben.
- Sapun*, -u, *sapă*, g. Hacke, lat. *sappa*, ital. *zappa* cu suffixul -un din -one, în celelalte dialecte romine e *sapă*.
- Sapun*, săpun [сапунъ] || *zălfa*, g. Seife.
- Sară*, -ăt (s), a sără, mr. și mgl. *ansar*, dr. *sărez*, [Salo, -are], g. salzen cf. *sarăt*.
- Sarăt*, -e, sărat, [*Salatus], g. gesalzen.
- Sată*, mr., mgl., dr. *sătul*, [Satullus], g. satt.
- Satură*, -ăt, *satur*, mr., dr. *satur* (mü, mü), [Satürare], g. sättigen.
- Săbîc*, -a, sabie, [сабля de aici și magh. szablya], g. Säbel.
- Săc*, -u, pl. *săc*, -i, mr. și mgl. *sac*, pl. *safi*, dr. *sac*, pl. *saci*, [Saccus], g. Sack.
- Săce*, -a, pl. -ke, -le, pungă, [ven. saca], g. Bürse.
- Sântolu* || *cumpăru* și *sântola* || *botra* și *cuma* (4), naș, -ă, [ven. Santolo], g. Pate, -in.
- Săpe*, -a, suflet, -are, abur, [croat. sapa], g. Dunst, Ausdünstung.
- Săre*, *săra*, mr. și dr. *sare*, mgl. *sari*, [Sal, -is], g. Salz.
- Sărțire* || *sărțire*, -a, pl. -e, vrom. *caprupa* în Cod. Vor., la Frîncu-Candrea *insărcira*, mr. *sarțină*, dr. *sarcină*, [Sarcina], g. Bürde, Last. Cf. și Romania XXXII, 332

- ir. *ân sârțiră-ă* grosse, enceinte, g. schwanger.
- Sămbăte* || *simbăte*, mr. *sim-*, *sămbătă*, dr. *simbătă*, [vulg. șabota], g. Samstag.
- Sămbur*, -e după Nanu în S, în 4 am notat *peș(k)ita*, simbur, g. Kern.
- Să-*, *simăni*, -u, tirg, bilciu, [slov. seménj], g. Markt.
- Săndet*, -u, pl. -i, judecător, [vulg. sądъць], g. Richter.
- Săndi*, -it, -esc, a judeca, cf. dr. *osindi*, [vulg. sąditi], g. richten.
- Sănje*, -le, mr. *sânji*, pl. -uri, mgl. *sândi*, dr. *singe*, [Sanquen sau Sanquis], g. Blut.
- Sânt* după Nanu, eü am notat *sveti*, -a, de es. *sveta Maria* și nu *sănta Maria*, mr. *simtu*, dr. *sfint*, *sint*, [vulg. svęty], g. heilig.
- Săr*, -ă, cf. *sărătos* în vrom. și la Moți, vezî Frîncu-Candrea p. 88, mr. *sin*, *sân* și *sinitos*, mgl. *sinitos* [Sanus, -a], g. gesund, kräftig.
- Sărăcin*, dr., ban. *sărăcină*, istr. *șarezin*, ven. *sarasin*, g. Buchweizen (= hrișcă).
- Scadă*, -ăt, *scădu*, mr. *mi scaldu*, mgl. și dr. *mi (mü) scald*, [Excaldare], g. baden.
- Scafonite*, ciorapi de bărbați, cei de femei sînt *bițve*, -ele, [deriv. din ital. scoffone + ica ciorapi ce purtau călugarii], g. Männerstrümpfe aus Wolle.
- Scaloña* = *ăi*, -u, ai, forma italiană, [ven. scalogna, ital. -gno], g. Schlotte.
- Scandic*, -u, diminutiv de la *scăndu*, scaun mic, g. Schemel.
- Scapin*, -u, partea de jos a ciorapulii, [ital. scappino], g. Socke.
- Scapă*, -ăt, *scăp(u)*, mr. *ascipari*, -at, *ascap*, mgl. *scap* vb. I, scăpă, [*Excappare], g. entkommen.
- Scapulej*, -ețt, -esc, a slobozi, a elibera, [ven. scapular, croat. skapulati], g. losmachen, befreien.
- Scarpel*, -u, || *șarpinu* (4), daltă, [ital. scarpello — scarpello, forma paralelă s-a dezvoltat prin dissimilație], g. Meißel.
- Scarpej*, -ețt, -esc, a scobi, a sculpta, [din ital. scapellare nu se poate deriva; să fie oare scarpare, abbüchen, abdachen, die Form einer Büschung geben?], g. meißeln.
- Scăcovite*, -a, pl. -e-le, lăcustă cf. mgl. *scăculeți*, [croat. skakavica], g. Heuschrecke.
- Scăndu*, mgl. *scand*, scaun, g. Sessel.
- Scărpe*, -a, pl. -e-le || *poștola*, -e, ghete, [ital. scarpa], g. Schuh.
- Scăveț*, Tresterwein cf. slov. *skavęc*.
- Scîrbę*, -a, pl. -e, grijă, [skrb fem.], g. Sorge.
- Scîrbi*, -it, -esc, a purta grijă, [croat. skrbiti], g. sorgen.
- Scoți*, -it, -esc, a sări, [sldslav. skočiti], g. springen.
- Scobi*, -it, -esc, *firu se scobę*, a scobi, a zmulge [Skobliti], g. rupfen, zupfen.
- Scof*, -u (4) la Byhan p. 339 e inexact, căci fraza: *scofu-ă pre căp la vescovu, cărle fermę ne arată*, că atît Nanu cît și Maiorescu n-au dat înțelesul corect. *Scof* e căciula (comănaenul) episcopului catolic.

Scopezi, -eșt, -esc, a săpa, [sudslav. izkopati], g. ausgraben.
Scote, *scos*, *scot*, mr. *scoatire*, *scuteare*, *scos*, *scot*, mgl. *scot* vb. III, dr. *scot*, [*Excotere], g. hervorziehen, ansreissen.
Scrânie || ~ițe, -e, timple, [croat. skranje], d. Schläfe.
Scrinițe, -a, (4, 8), dulăpel, [slov. skrinjica], g. Kästchen.
Scrob, -u, dr. *scrob*, în Ir. e și nume de familie, [sudslav. skrob], g. Brei aus Mehl mit Milch.
Scucezi, -eșt, -esc, sughiță cind îl doare, [croat. skućati], g. jammern; ächzen.
Sculă, -ăt, *scolu* și refl. *me* ~, mr., mgl. și dr. *scol* și *mă scol*, [*Excub(ū)lare după Pașcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 140], g. aufstehen; aufwecken.
Scupa, la un loc, împreună, [croat. skupa], g. zusammen.
Scurt, -e, mr. *șcurtu*, *scurt*, der. din *curtus* sub infl. lui *scurtez* < *excurto*, g. kurz.
Scurtă, -ăt, -ez, mr. *șcortari*, -at, -edu, dr. *scurta*, [Excortare], g. kürzen.
Scutec e *rubina*, pînza de înfășat copilul; ~ în ir. e cătrînța ridicată cu colțurile prinse în frimbie cînd se sprijinește ceva în ea, de es. *dă-m un scutec de nuc*, de *radiu* = *dăm* o cătrînță de nuc, de sălată, g. Schürze voll.
Scuzezi, -eșt, -ez, a scuza, [ven. scuzar], g. entschuldigen.
Șiocni, -it, -esc, a ciocni (găina ca să mînce pui) și nu a ciricăi (zwitchern), g. anlocken, rufen (die Henne die Kleinen).
Se, 1) pron. refl. să, 2) conjuncție dacă, mr. *s*, *si*, *se*, *s'easti că de*

e, dacă, mgl. *si*, *sa*, în vrom. *se*, [Se pentru Si și se], g. sich; wenn.
Sec, *șecă*, mr., dr. *sec*, [Siccus], g. trocken.
Secă, -ăt, *sec* || *uscă*, mr. *sec*, dr. *săc*, *sucă*, [Siccare], g. austrocknen.
Secăre, -a, mr., mgl. *sicară*, dr. *sucară*, [Secăle], g. Roggen.
Secondo, conform, [ital. secondo], g. gemäls.
Secure, -a, mr. *secure* după Weigand, mgl. *sicuri*, dr. *săcure*, [Securis], g. Beil.
Sedle, -a, șea, [sudslav. sedlo], g. Sattel.
Sek, un vas mic de aramă după Maiorescu, [ven. Sechio], g. Kupfereimer.
Seliște, loc de sat, sat, [селште], g. Ortschaft, Dorf.
Selo, sat cf. *Noselo* din *Novoselo* preste *no(f)selo satul nou, [sudslav. sêlo], g. Dorf.
Semințe, -a, mr., mgl. *simintă*, dr. *sămintă*, [*Sementia], g. Samen.
Semiră, -ăt, *semiru*, mr. *seamin* I, mgl. *semin* I, *siminat*, dr. *sămăn*, [Seminare], g. säen. În vrom. *semără* cf. Cod. Vor. glosar p. 234 și la *Moți* în *Frîncu-Candrea* p. 88, e *samără* = *sămănă*, *sămăritor*, -oare, -ură.
Senâl, -u, semn la oi, [ital. segnale], g. Zeichen, Merkzeichen.
Șenezi, -eșt, -esc, a semna, mr. *simnezi*, [ital. segnare], g. mit einem Abzeichen versehen.
Sestricne, -a, nepoată de soră, [sudslav. sestrična], g. Schwester-tochter.

Sesule, -a, pl. -e, lopată de lemn, [ven. sessola], g. Wasserschaufel.
Seu, *șe*, *lui*, *lei*, pl. *sel*, *șele*, lor, mr. *su*, *sa*, g. d. *sui*, *săi* p. a lor, mgl. *su*, *sa*, pl. *șești*, *șeli*, *sali*, dr. *süü*, *sa*, pl. *säi*, *sale*, [*Sous, s(u)a], g. seiner.
Sere, -a, pl. *serle*, mr. *șgară*, mgl. *seri*, dr. *seară*, *sară*, [Sera], g. Abend.
Sete, -a, mr. *șgati*, *șeți*, mgl. *șeti*, dr. *sete*, [Sitis], g. Durst.
Sfărdăl, -u, *cu ce se vrula svirtē*, sfredel, mgl. *sfărdil*, [bulg. sfredel din vbulg. svrdal], g. Bohrer.
Sfiră || *sope*, a cînta din fluier, [свирати], g. pfeifen.
Sforțezi, -eșt, -esc și refl. a constrînge, a se sforța, [ven. sforzar], g. zwingen, bestreben (de es. *s-a sforțez digni* = *s-a silit* (trudit) a ridica).
Si || *și* || *ia*, da, așa, [ital. si < lat. sic], g. ja.
Sigil || *petăt* și *pecăt*, pecet(e), [печат], g. Siegel.
Sigurno, adv. sigur, [croat. adj. n. sigurno de la siguran], g. sicher.
Sile, -a, mr., dr. *silă*, forță, ban. *nu mi silă* = *nu mi e grabă*, adică nu mă silește (= grăbește) nime, [сила], g. Gewalt.
Simenac, -u, -e (S), vier, g. Eber.
Sinapi, mr. ~, muștar, [свѣци], g. Senf.
Sinocoșe, -a || *sinojetva*, finaț, [croat. sinokoša], g. Wiese.
Sinolce în S și *Cepic*, Chersano, cleampă, g. Klinke.
Sir, -u, pl. -uri, vrom. Cod. Vor. сѣр si Ps. Sch. săru; la *Moți* în *Frîncu-Candrea* p. 88 *sir*; mr.

și mgl. *sin*, -uri, dr. *sin*, -uri, [Sinus], g. Busen.
Sire, vrom. cf. Cod. Vor. cipe, sine, [Se + ne], g. sich.
Siromăh, -e, mgl. *siroma*, sărman, [croat. siromah], g. arm.
Siromăștine, -a, sărăcie, (paupertas), cf. *croat. siromaština*, g. Armut.
Siromăștvoe || *siromaštvo*, de origine sudslav., g. Armut.
Sirote, -a, orfană, [croat. sirota], g. Waise.
Site, -a, mr. și mgl. *sitā*, -ti, dr. *sitā*, [сито], g. Sieb.
Sitezi, -eșt, -esc || *proși*, a străcură, [deriv. de la site], g. durchsieben.
Sitile || *sitițe* = *o site mică*, format din sito după analogia lui *cidilo* *croat.*, g. Seiher.
Sitnițe, -a, *za vîptu stroji*, *za făce curăt sitā* de ales bucatele, g. Sieb.
Șitānu și *șitānu*, februarie, [croat. sicen], g. Monat Februar.
Slanine, -a, slănină, [сланина], g. Speck.
Slăb, -e, mr., mgl. și dr. *slab*, rău și slab, [sudslav. slab, -a], g. schlecht, schwach.
Slame, -a, paie, [sudslav. slama], g. Stroh.
Slavic cf. mgl. *slavciū*, privighitoare, [croat. slavici], g. Nachtgall.
Sluge, -a, slugă, [vbulg. sluga], g. Diener.
Slujbe, -a, slujbă, [vbulg. sluzba], g. Diener.
Sluji, -it, -esc, sluji, [vbulg. sluziti], g. dienen.
Smântăre cf. *Frîncu-Candrea* p. 88 *smintiră*, *smintirută*, dr.

- smîntînă, [*СМЪТНАНА], g. Milchrahm.
- Smîntîri, -it, -esc, smîntîni, deriv. de la smîntînă, g. abrahamen (die Milch).
- Smeli, -it, -esc a fini cu măcinatu, căci maciră e general in Istria, [sudslav. smeljem, samliti], g. mahlen.
- Smici a zminti, || zmăcni, a mișca din loc, și măcni, dr. smieni, [smicati, -cem], g. abschieben.
- Smirăn, -rna, -rno, pacinic, [croat. smiren], g. ruhig.
- Smirom, în pace, [croat. s mirom], g. in Frieden.
- Smricva, -ele, Yenupăr, [croat. smrikva], g. Wachholder. În 4, 5 se aude zmricva.
- Smrice după Nanu brăduliț, dar numai brădet poate fi căci slov. smrěje collectiv din vbulg. смрѣнъ e Fichtenwald.
- Soco, -lu, șoim, [sudslav. sokol], g. Falke.
- Soce, -a, pl. -ele, mr., mgl. și dr. soacră, [Soera], g. Schwiegermutter.
- Soeru, pl. -i, mr., mgl. și dr. ~, [*Soerus], g. Schwiegervater.
- Soice, ceucă după Weigand, [sudslav. sojka], g. Häher.
- Soldăt, -u, pl. -ți, -i, soldat, [ital. soldat], g. Soldat.
- Solnice, -a || solenița (4), sărăriță, [slov. solnica], g. Salzfals.
- Sonn, -u, mr., dr. ~, mgl. son, [Sönnus], g. Schlaf.
- Sopei, -eșt, -esc, a fluera, a cînta din instrument, [con(c)ru, conatu tibia canere], g. pfeifen, aufspielen.
- Sor, pl. surăr, mr. sor, soră, pl. surări, mgl. sor numai între
- cumnate, soră, pl. surori, dr. soră, soru-mea, pl. surori, [Söror], g. Schwester.
- Sorbi, -it, sorbu și sorbesc, mr. surfire, surgare și soarbire, surbeare, surgit, surgită, sorbu, [*Sorbire pentru sorbere], g. schlürfen.
- Sore, -le, mr. soare, pl. sorii, mgl. soari, soarli (un feior ca soarli), dr. soare, -le, pl. sorii, [Sol, -em], g. Sonne.
- Socu, meș, [croat. sirak, slov. sirék], g. Hirse.
- Sorte, -a || foza, fel, soț, [ital. sorte și foggia], g. Art.
- Spamenti, -it, -esc || pristrăși, a speria [croat. pri + strašiti], g. erschrecken. Spamenti e spămînta (cf. spaimă) din lat. *expavimentare, ce a fost în vrom. spămînt atestată deja în Ps. Sch. și Cod. Vor. nainte de viața sf. cum scrie d. Pușcariu în Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 147.
- Spanoleta, -a, țigaretă, [ital. spanoletta], g. Zigarette.
- Spade, -a || săbla, [ital. spada, croat. špada], sabie, g. Schwert.
- Spârje, spart, spargu, mr. aspargu, asparđiri, asparđeari, aspartu, -a, mgl. sparg vb. de cl. III, dr. sparge, spart, sparg, [Spargere], g. zerbrochen. A sparge sticla = sprăjmi boța.
- Späte, -le, spată, spate, mr. și mgl. 1° spată la razboiți, g. Kamm am Webstuhl, 2° Rücken cf. mgl., dr. pre spate auf dem Rücken, [Spatha], g. Rücken.
- Spelă, -ăt, spelu, mr. spilari -at, spel, mgl. spel vb. cl. I, dr. spăla, -at, spăl, [cf. Pușcariu, Etym.

- Wtb. d. rum. Spr. p. 147 *Expellavo], g. waschen.
- Spendei, -eșt, -esc, a da, a cheltui, [ven. spendere], g. spenden, ausgeben.
- Spenuța, pl. -e, ac cu gămălie, g. Stecknadel. Byhan il derivă de la ital. spinola (Dorn). Posibil însă să fie contaminație din Spenadel + spinola.
- Speră, -ăt, sper(ez) || me nedăiesc (4), a spera, a să nădăi, [ital. ven. sperar], g. hoffen.
- Speranțe, -a, pl. -e, -le, speranță, nădejde, [ital. speranza], g. Hoffnung.
- Spețerie, pl. -i, mr. spițeriă, pl. -ii, farmacie, [ital. spezieria], g. Apotheke, Drogenhandlung.
- Speze, -a, pl. -e, cheltauță, [ven. spesa], g. Ausgabe.
- Spir, -u, pl. ~, -i, spiru în Ps. Sch., ~ și skir la Moși vezi Frîncu-Candrea p. 89, mr. skin, skin, mgl. spin, pl. spini, dr. spin, spină, [Spinus], g. Dorn, Dornstrauch. În Istria se folosește și forma spire, -le cf. în Banat spine, spițule.
- Spite de băt, [croat. spica], g. Speiche, dr. spiță.
- Spițier, -u, pl. ~, -i, spețier, [ven. specier, croat. spečijar], g. Apotheker; mr. spițar.
- Spirlițe, -a, coșară, g. Korb.
- Sporc, -u, spure(at), din lat. spurcus sub inf. ital. sporco, g. unrein.
- Spoti, -it, -esc, a asuda, [slov. spotiti], g. schwitzen.
- Spovedi, -it, -esc, a spovedi, [slov. spovedati], g. beichten.
- Spovidălnițe, -a, din croat. izpovidalnica, g. Beichtstuhl, celula de spovedit.
- Spravi, -it, -esc, a se găti, [croat. spraviti], g. bereiten, vollbringen; dr. (i)spravi vollenden.
- Sprila (4) prosplire, mr. splină, mgl. ~, la Moși spliră, -ușă, cf. Frîncu-Candrea p. 89, [Splēn], g. Milz.
- Spud, -u, a măsură de 10 litre, [croat. spud], g. ein 10 l Weinmajs.
- Spulverin, -u, g. Streusand cf. ban. străzont, [ven. spolverin].
- Spuni || nepuni, a implini, a umplea, [croat. izpuniti și na~], g. (er)füllen.
- Spure, spus, spur și spuniu, în vrom. spure, la Moși spure vezi Frîncu-Candrea p. 89, mr. spuneari, spun, mgl. spun vb. de cl. III, dr. spune, [Exponere], g. sagen, erzählen.
- Sramoti, -it, -esc, a rușina, [croat. sramotiti], g. beschämen.
- Srăb, -u, rie, [sudslav. srab], g. Krätze.
- Srd, -u, minie, [sudslav. srd], g. Zorn.
- Srebro, -u, argint, [sudslav. srebro], g. Silber.
- Srede, -a, miercuri, [sudslav. sreda], g. Mittwoch.
- Srićen, -ne, norocos, [croat. srićan], g. glücklich.
- Sriće, -a, noroc, [croat. srića], g. Glück.
- Sriden, -ne, mijlociū, -ie, [croat. sridnji], g. mittlere.
- Srp, -u, pl. -urle, seceră, [sudslav. srp], g. Sichel.
- Stahor, -u (4) || stakoru și -i (8), cloțan, [croat. stakor], g. Ratte.

- Stampador*, -u, pl. ~, -i, tipograf, [ven. stampa(d)or, ital. stampatore], g. Buchdrucker.
- Stanaru* (S), *gospodăru de blăge*, deriv. de la stână (stan).
- Stăn*, -u (S), stână, în 4 e *dvoru* a casă și *cozara* pre cimp îngrădită cu spină, [croat. stan], g. Sennhütte.
- Stătive*, -a, pl. -e, bancă, [croat. stativa = război], g. Weberstuhl.
- Stăble*, -a, pl. -e, de bob, loze de fasoale, [croat. stablo], g. Baumstamm; Fisolenstäbe.
- Stăcle*, -a, pl. -e, sticlă, [vbulg. staklo] g. Glas, Glasscheibe.
- Stăgni* || *stigni*, -it, -esc, ~ focu, (4) a așța focu, g. Feuer anzünden.
- Stânze*, -a, pl. -e, cale, [croat. staza cu n infigt], g. Fußspfad.
- Stepți*, -it, -esc, încălzesc, [sudslov. stopliti], g. erwärmen.
- Sterpi* || *stărpi*, -it, -esc, de es. *lăptele stărpe oja*, pierde laptele, dar când se stărpește ea se zice: *cu micleu hitit-a*, a abordat, [alb. štărpoñ], g. vertilgen.
- Steso*, -e, pl. -i, -e, chiar el, ea, ei, ele, [ven., ital. stesso], g. derselbe.
- Stę*, *stewu*, *stęle*, -le, mr. *steauă*, *steali*, mgl. *stęu*, pl. *stęli*, dr. *stea*, *stele*, [Stella], g. Stern.
- Stinje*, *stins*, *sting*, *focu se stinje*, mr. *astinđiri*, *astingu*, mgl. *sting* vb. de cl. III, dr. *stinge*, [Stingno cf. Puscaru, Ety. Wtb. d. rum. Spr. p. 151], g. lüschen, auslüschen.
- Stiskejt*, -u, apăsare, deriv. de la *tiskati* (slov.) a apăsa, oprima, g. zusammendrücken.
- Stisni*, -it, -esc, a contrage, [slov. stisniti], g. zusammenziehen.
- Sto*, *sută*, mr., mgl. *sută*, pl. *suti*, [sudslov. sto], g. hundert.
- Stol*, masă în Schitazza, în 4 se zice *scându*, [croat. stol], g. Tisch.
- Stolite*, -a, pl. -e, în S, iar în 4 *banăcu*, *banki*, băncile din biserică, [croat., slov. stolica], g. Kirchenbänke.
- Stopa de picor*, talpa piciorului, [croat. stopa], g. die Länge des Fußes. Se zice și *ștopa* în 4, 6.
- Stortei*, -ejt, -esc, a încreți cf. ven. *storto*, *storta*, *sucit*, g. falten.
- Stramătu*, pl. -e, -le, ital. *stramazzo*, g. Matratze.
- Strași* cf. *prătrași*, a speria, -it, -esc, [sudslov. štrašiti], g. erschrecken.
- Strela*, fulger, [vbulg. strěla], g. Blitz.
- Stresi*, -it, -esc, a clăti, [sudslov. stresti, stresem], g. schütteln.
- Strică*, -ăt, *stricu*, a strica, mr. *aspargu*, mgl. *stricari*, *stric*, [Extricare], g. verderben. Am notat-o în urm. feluri: *iritwa*, *secura stricăta*, și *fețina se strică*, *fecor stricăat* etc.
- Strigon*, -u, pl. -n, -i (4, 6), dr., ban. *strigoñ*, *strigoñ*.
- Striji*, -it, -esc, a tunde, [slov. striči, strizem], g. scheren.
- Strin* (S) *străin*, în 4 e *tuji om*, dial. ban. *strien*; *strein*, *striin* adus în legătură de Weigand cu vbulg. *странъ*, g. fremd.
- Strine*, -a, *sora lu frătele*, [sudslov. strina], g. Vatersschwester.
- Strint*, -e, mr., mgl. *strimt*, -ă, dr. *strimt*, îngust, [*Strinctus, -a], g. eng.

- Striț*, -u, [sudslov. stric], fratele tatălui, g. Vatersbruder.
- Strojăr*, -u, *cărie cojile strojē* (*ostroit*) argășitor, [slov. strojar], g. Gerber.
- Struji*, -it, -esc, *samo dugele de băcfă se strujesc*, a struji, a ghilui, [croat. strugati, -žem], g. hobeln.
- Strujnițe*, -ele, rug, [croat. ostružnica], g. Brombeere.
- Stup*, -u, pl. -i, -urie, stîlp, [croat. stup], g. Stützbalken.
- Stupăle*, -a, (S), iar în 4 e *podlogu de postole*, talpa ghetei, [croat. stopalo], g. Fußsohle.
- Stupej*, -ejt, -esc, *iećmicu se stupē*, orzu se bate, [croat. stupati], g. stampfen, schlagen.
- Stvăr*, -urie, lucru, treabă, [sudslov. stvar], g. Sache.
- Su* prep., mr. *su*, mgl. *sup*, dr. *sub*, *supt*, *su* și *subt*, [Subtus], g. unter, bei, de es. *su voz* = *supt* car și *su Codru* = la (*supt*) cōdru.
- Subito*, *šubito*, îndată [ital. subito, în Triest *šubito*], g. bald, darauf, gleich.
- Sucne*, -a, pl. -e, *sucnă*, materie dură, [slov. sukno], g. grobes Tuch.
- Sufit*, -u, pl. -urie, pod, (de casă, de grajd, etc.), [ital. soffitto], g. Dachboden.
- Suflă* (4) sau *pușe*, *noț zicē cum se trefe*, a sufla, g. blasen.
- Suflet*, -u, pl. -e, -le, dr. ~, mr., mgl. *sufit*, deriv. de la *sufia*, g. Seele.
- Suți*, -it, -esc, a sudni, injura, [sudslov. provati, prujem], g. schimpfen, fluchen.
- Suje*, *supt*, *sug(u)*, mr. *sudire* și *sudcare*, *suptu*, -ă, *sug*, mgl. *sug*
- vb de cl. III, dr. *suge*, [Sugere], g. saugen.
- Sule*, -a, mr., mgl., dr. *sulă*, *sulă* și *tepuș*, [Sūbulla], g. Ahle, Spiels.
- Sumper*, -u || *sumpor*, sulfur, [croat. sumpor], g. Schwefel.
- Supele* || *sopēle*, pl. -e, 1) *fiuerul la picior*, 2) *fiuerul ciobanului*, [vbulg. sopēl, croat. sopēla și ital. sopēla], g. Schienbein, Hirtenflöte.
- Supra*, *supre*, *mere sus* și *vire de supre*, mr. *supră*, *pri* ~, *dipri* ~, mgl. *supră*, dr. *supra*, *deasupra*, *dedesupra*, [deriv. din *supra* în comb. cu alte prep.], g. über, oben.
- Suptire*, mr. *suptire*, mgl. *suptări*, dr. *suptire*, [Subtilis], g. dünn.
- Sur*, *surast*, -e, *sur*, [croat. sur], g. dunkelgrau.
- Sură* a suna notat de Weigand, eū am auzit numai *zvoni*.
- Surd*, -e, mr., mgl., dr. *surd*, [Surdus], g. taub.
- Surle*, -a, *za sopi*, -it, -esc, mgl. și dr. ~, *surlă* de cintat în ea, [croat. surla și šurla], g. Musikinstrument, Trompete.
- Sus*, mr., mgl., dr. *sus*, adv. [Sūsum], g. oben.
- Sused*, -u, pl. -z, -i, *vecin*, [croat. sused], g. Nachbar. *Ūela cărle prope de mire bivē*.
- Suspet*, *suspitiune*, dar se zice *ăm frice ke je facut, pre je mislin*, [ven. suspetto], g. Verdacht.
- Suze*, -a, pl. -e, -le, *lacrima*, [croat. suza], g. Träne.
- Svet*, -i, -a, *svint*, [sudslov. sveti, -a], g. heilig.

- Sveti* și *po*~, -it, -esc, a sfinți, [sudslav. svetiti și po~], heiligen.
- Svića*, pl. -ile, lumină, [slav.], g. Kerze.
- Svidoc*, -u, pl. *svidoc*, marture, g. Zeuge; de origine croată.
- Svidoci*, -it, -esc, a fasiona, [croat. svidočiti], g. zeugen.
- Svilq*, -a, pl. -e, mătasă, [sudslav. svila], g. Seide.
- Sviti*, -it, -esc, a lumina, [croat. svititi], g. leuchten.
- Svitlost*, lumină, [croat. icavie din svjetlost], g. Glanz, Licht.
- Svitlu*, -le, luminat, de es. *prisivitla cruna*, rom. lunate, împărate în povești, [croat. svitao, -la], g. hell, durchlaucht, erlaucht.
- Șâș* și *șâșe*, funingine, [slov. saje], avem și *șâș(e)* (4), g. Ruß.
- Șapte*, mr. *șapte*, mgl. *sapti*, dr. *sapte*, *septe*, [Septem], g. sieben.
- Șarpe*, -le, pl. *șerpi* (4), *șerp-u*, pl. *șerpurle* 5, mr. *șarpe*, pl. *șerki*, mgl. *șârpi*, pl. *șârpi*, dr. *șarpe* || *șerpe*, [Serpens], g. Schlange.
- Șase*, mr. *șase*, mgl. *șasi*, dr. *șase* || *șese*, [Sex după analogia lui șapte], g. sechs.
- Șadron*, -u, escadron, [ven. squadron], g. Schwadron.
- Șcafunița*, pl. -ele, ciorapi scurți, g. kurze Strümpfe.
- Șalina*, -n-le, scară, trepte, deriv. cu sufix -ina de la *șcala*, g. Treppe.
- Șcăle*, -a, pl. -e-le (cf. mr., mgl. și dr. *scară*!), [ital., ven. scala], g. Treppe.
- Șcăn*, -e, scăunaș, [croat. škanj], g. Schemel.
- Șcäre*, -le, foarfece, [croat. škare], g. Schere.
- Șcäte* după Nanu 1/4 starić, [croat. škata], g. Art Maß.
- Șartin*, -u, pl. -urle, Abfälle, [ven. scartin cf. ital. scarto], g. Ausschufs.
- Școde*, -a, pl. -e-le, pagubă, [sudslav. škoda], g. Schade.
- Școf*, -u, pălăria din capul episcopului cf. slov. škof, g. Bischof, înțelesul în ir. e figurat. Cf. și *scof*.
- Școle*, -a, pl. -e, -le, școală, [ven. scola], g. Schule.
- Școlân*, -u, pl. -n, -i, șolar, [croat. školan], g. Schüler.
- Școlânçe*, -a, pl. -e, -le, școlăriță, [slov. školinka], g. Schülerin.
- Șcometeș*, -eșt, -esc, a se remăși, [ven. scometer], g. Wetten.
- Școpi*, -it, -esc, *porcu se școp*, *aretu și bou se otușe*, a castra, ban. a *școpi*, porcu se iscopește; bou se-ntoarece, [croat. škopiti], g. kastroieren.
- Școpăt*, -u, pl. -pți, berbec curățat, [slov. škopč], g. Schöps.
- Școră*, -e, ciză, [croat. škornja], g. grofse Stiefeln.
- Școrup*, -u (4), smântână, [croat. skorup], g. Rahm. Nanu a notat în *š krellob* cf. slov. škreljub.
- Șcriña*, pl. -e, -le, dulap, [croat. škrinja], g. Schrein.
- Șcripeș*, -eșt, -esc, *kola șcripe*, roata scirțile, [sudslav. škripati], g. knarren.
- Șcrtăce*, -a, perie de haîne, [croat. škrtaca], g. Kleiderbürste.
- Șcudele*, -a, pl. -e, un blid mare, [šku — skodela, croat. škudelica din ital. scodella], g. grofse Schlüssel.
- Șcule*, -a, gaură, [sudslav. školja], g. Loch, Höhle.

- Șcur*, -e, întunecat, [croat. škur, -a din ven. seuro], g. dunkel.
- Șcute*, -a, urdă, [slov. skuta], g. Tropfen.
- Șcipni*, -it, -esc (de cur), a picăura, g. zwicken; deriv. din croat. štipnuti, -nem.
- Șede*, *șezut*, *șed*, mr. *șed* II, mgl. *šad* II, dr. *šad* II, [Sedere], g. sitzen.
- Șegav*, glumeț, [croat. šegav], g. witzig, schlau.
- Șempșeit* || *bedast*, prost, [ital. scempiato], g. einfältig.
- Șepast*, -e, schiop, [slov. šepast], g. hinkend.
- Șestișe*, monedă de 6 respective 10 creștari, [sudslav. šestica], g. Sechsel.
- Șetembre* după Nanu în 8, eü am notat numai: *pângustiçu* său -ku, septemvrie, g. Monat September.
- Șetimâne*, -a, săptămână, [ital. settimana cu pronuncia lui s initial după dialectul ven. ș, care lipsind în dialectul istroromîn a fost înlocuit prin sunetul cel mai aproape ș], g. Woche.
- Șev*, -u, pl. -urle, în 4 *subu*, tivitura de jos a hainei, [slov. šev], g. Naht.
- Și*, mr., mgl. și dr. *și*, *š*, [Sic], pe lingă *e* < *et*, g. und.
- Șine*, dr. *șină*, [sudslav. šina], g. Radschiene.
- Șișcă* (5), ghindă, g. Eichel.
- Șițenu*, februarie, g. Monat Februar.
- Șivast* || *sivast*, cărunt, [croat. siv și sivist], g. grau.
- Șliop*, -e (S) || *șepast*, -e deriv. din *škljop, g. hinkend.
- Șliop* || *șepi*, -eșt, -escu, deriv. din *șliop* și din *șepav*, *șepast*, g. hinken.
- Șmir*, -u, cu *șmiru* colele măjescu se nu *șcripescu* = cu unsoare se ung roțile să nu scirție, g. Schmiere.
- Șold*, -u, ban, [ital. soldo], g. Kreuzer.
- Șorecu* || *șoretu*, pl. -i, mr., mgl. *șoaric*, *l-mică șoarili fărina*, dr. *șoarece*), [Sorex, -icem], g. Maus.
- Șpalin*, -u, cîrpă de femeî, g. Frauentuch.
- Șpareș*, -eșt, -esc, a păstra, deriv. de sigur din nemțescul, g. sparen.
- Șpăg*, -u, pl. -ur-le, sfoară, [croat. špag < ven. spago], g. Bindfaden.
- Șparușe*, -ge, șpargă, [croat. sparoga], g. Spargel.
- Șpegel*, -u, pl. -i, oglindă, [slov. špegel], g. Spiegel.
- Șpirit*, -u, alcool denaturat, cf. dr. *șpir*, [ven. spirito], g. Brennspiritus. La Macedonenî are mai multe înțelesuri *șpirtu*.
- Șpital*, -u, pl. -e, -le, șpital, [Spital sudslv. špital], g. Krankenhaus. În Mr. *șpital tri lîndiți* (șpital pentru bolnavi).
- Șprat* (4), un ~, un rind de haîne, g. ein Kleid, eine Reihe Kleider.
- Ștampșei*, -eșt, -esc, a tipări, [croat. štampati din ven. stampar], g. drucken.
- Ștange*, pl. -e, birna, g. Stange, Hebebaum, [sudslav. štanjga, alb. štangă].
- Ștăfe*, -a, pl. -e, scărțiță, [croat. štafa], g. Steigbügel.

- Ștăle*, -a, pl. -ele, grajd, [croat. štala], g. Stall.
- Ștâr*, -u, o măsură, *ștâr* are 4 starić, tot la olaltă e 2 meti (kg 100) de origine slavă (star), g. Maß von zwei Metzen.
- Ștepli*, -it, -esc, încălzesc, după Glavina, Călimbaru p. 77, g. wärmen.
- Șteptă*, -ăt, *șteptu*, mr. *ășteptu*, mgl. *šet*, dr. *ăștept*, [*Astectare], g. erwarthen.
- Șterne*, -a, mr., dr. *sternă*, cisternă, [sudslav. šterna], g. Zisterne.
- Ști*, *știvut*, *știu* și *știvu*, a ști, mr., mgl. ~, [Scire], g. wissen. Se folosește și-n forma: *nu-l ști?* nu-l cunoști, asemenea în mr. și dr.
- Știce*, -a, ic, [ven. steca], g. Keil.
- Știmeș*, -eșt, -esc, a prețui, [ven. stimar și croat. štimate], g. schätzen.
- Știrca*: *mășera cărle nu rodě*, femeia ce nu naște, cf. croat. *štirkinja*, g. eine Unfruchtbare.
- Ștodire*, -a, cântar cu balanță, [croat. stodira], g. Hängewage.
- Ștorie*, poveste, istorie, [ven. storia, croat. štoriija], g. Geschichte.
- Ștrigarie* (Texte p. 64), vrăjitorie, derivat de la *ștriga*, g. Hexerei.
- Ștrigel*, -u, pl. -li, -urle, cu *cela ce se călu ocistě*, țesală, [slov. štrigel < germ. Striegel].
- Ștrige*, -a, și *ștrigița de câmpăne*, fluture, fluturaș, dr. strigă, g. Schmetterling; Hexe.
- Ștrigleș*, -eșt, -esc, a țesăla, [slav. *štrigljati], g. striegeln.
- Ștroliga* (4) -e, -le și *Ștroligo* nume de familie, vrăjitoare, vrăji-
- tor; e foarte probabil că în acest cuvânt avem ital. strelago pentru astrologo, cunoscător de stele, g. Hexe, Zauberin.
- Ștumigu*, stomac, mr. *stomach*, [istr. štumigo], g. Magen.
- Ștrucălu*, pl. -cli, găluște mai groase, g. Knödel.
- Ștuc*, -u, de *lăstre*, chitu de geam, [slov. štuk], g. Stuck, Gips.
- Ștudieș*, -eșt, -esc, *lucra pre cărtă*, a studia, [ven. studiar], g. studieren.
- Ștufeș*, -eșt, -esc, a se obosi, [ven. stufar(se)], g. überdrüssig machen (werden).
- Știpunu*, pl. -nele, garoafă, g. Nelke.
- Șturuc*, -u, pl. -rți || *črček*, grecuș, [cel din urmă slov. črček], g. Grille.
- Șulateș*, -eșt, -esc, a glumi, g. spaßen, după Glavina, Călimbaru p. 77.
- Șule* (S) în 4 e școla, cf. slov. šola și g. Schule.
- Șulmăștăr*, -u (S), dascăl, [g. Schulmeister vezi și slov. šomaster].
- Șumc*, -a, *foliile uscâte*, [sudslav. šuma], g. dürres Holz, Blatt.
- Șușureș*, -eșt, -esc(u) de la *susur*, *șușur*, șopotire, [ital. sùsurro], g. Geräusch, ~ machen.
- Șcetine*, -e, ghije de rindea, [slov. ščetina], g. Borste.
- Șinocoșa*, finaț, [deriv. de la sijeno + kosa], g. Heuwiese.
- Șpinățe*, -a, spânac, [špinača], g. Spinat.
- Ștă*, -ăt, *ștăvu* și *stă* etc., mr. stare, *ștăteare*, *ștăteare*, *ștăbut*, -ă,

- mgl., dr. *stau* după vb. de cl. I, [Stare], g. stehen.
- Ștrug*, -u, pl. -urle, *blăna mare*, [sudslav. strug], g. Hobel.
- Ștut* = *ștudieșt*, învățat, [ital. astuto, croat. štut], g. gescheit.
- Șugamân*, -u, pl. -ur, ștergură, [ital. sciugamano], g. Handtuch.
- Șuperb*, -u, -e, superb, mândru, [ital. superbo cu pron. ven.], g. stolz.
- Tabela*, -ița || *tablita*, *tăblită*, [din tabula dim. tabella și iar dim. tablita cu suf. slav. -ica], g. Täfelchen.
- Tabăc*, -u, tabac, [sudslav. tabak, din ven. tabaco], g. Tabak, Schnupftabak.
- Tabăru*, pl. -urle, mantă mare, mr. *tămbare*, [ital. tabarro], g. großer Mantel, (explicația ir. *cela mărele capot*).
- Tacuin*, -u, pl. -e, -urle, pungă, portofel, [ital. taccuino, g. Notizbuch, Taschenbuch, desigur că și Istroromîni n-au avut portefeuille regulat, ci și-au pus notele de bancă într-un Notizbuch. De aici apoi trecerea e normală], g. Geldtasche, Brieftasche.
- Tacă*, -ăt, *tacut*, *tacu*, mr. și mgl. *tac* după cl. II, dr. *tac*, [Tacerere], g. schweigen.
- Tacș* || *tacaleș*, -eșt, -esc cu *balota*, a arunca (zvirlu) cu glonțul, [posibil din croat. takati], g. werfen. Avem și forma refl. = a se rostogoli, g. sich fortrollen.
- Talăre* (S) după Nanu cîncrăușea, [ital. talare], g. Talar, großer Mantel.
- Tală*, -ăt, *tălu*, mr., mgl. *talù* după cl. I, dr. *talù*, [Taliare], g. schneiden.
- Talân*, -u, fem. -ce și *Talânaș*, Italian, -că, cu sentimente italiene, [croat. talijan și dial. ital. din Istria talian], g. Italiener, -in, Renegat mit ital. Gefühlen.
- Tari* și *otari*, -it, -esc, cu *fațolu*, totodată avem și (*u*) *osecni*, -it, -esc *năsu cu fațolu* = a-și șterge nasul cu cirpa, [croat. tretu, tarem], g. wischen, abwischen.
- Tarnițe*, -a, dr. ~, [deriv. din bulg. tovar, tvar], șea, g. Sattel.
- Tartoflin*, -u, pl. ~, -i, cartofi de ceî micî, ce să dau porcilor, g. kleine Kartoffel für die Schweine.
- Tarversu* (4), cătrință, [croat. travers, vejl. traversa], g. Schürze.
- Taușen* (8) cf. *miăr*, o mie, g. tausend.
- Tavela*, pl. -e și *tavoleta* precun și *opuca*, pl. -ke, cărămidă, [ital. tavoletta dim. de la tavola], g. Ziegelplatte, Ziegel.
- Tăbule*, -a și dim. -ițe, -a, icoană, [deriv. din ital. tavola], g. Gemälde, Bild.
- Tăle*, *Tălija*, Italia, cf. *Talân*, g. Italien.
- Tăre*, mr. *tare*, mgl. *tari*, dr. *tare*, [Talis], g. starker, solcher.
- Tăt*, pl. *tăț*, lotru, [sudslav. tat], g. Räuber.
- Tătbine*, -a, hoție, g. Räuberei cf. *tăt*.
- Tăcni*, -it, -esc, a atinge, [slov. takniti], g. berühren.
- Tămăn*, fem. *tămna* || *poredăn*, *poredna*, rea, închis, [croat. taman], g. finster, düster, schlecht.

Tămpi || ză~, -it, -esc, zătăm-pit-a temperinu, nu va tală, dr. timpî, [vbulg. tapiti], g. stumpf machen.

Tânji, -it, -esc, a pîrî, mr. tinji (murren), dr. tinji a se văita, [vbulg. tažiti], g. klagen.

Tejăc, -u, lucrător, [sudslav. težak], g. Tagelöhner, Arbeiter.

Tejéc, fem. teșce, neutru teșco, greu cf. grev, [slov. težek, -žko], g. schwer.

Tekni, -it, (4), ban. cíni, dr. tigni, desvoltat din vbulg. tih-nați, cf. și tihnă, tihnă și tignă cu vbulg. тihъ (lenis, mitis, tranquillus), g. gut gefallen, de es. tekni-k-a și tekni-va lu tot.

Teline, -a, corp, [deriv. de la telo slov.], g. Körper.

Temperezi, -ești, -esc, tempera, [ital. temperare], g. mältsigen.

Pentezi, -ești, -esc, a încerca, [ital. tentare], g. versuchen.

Termină, -ăt, termin, sfîrșesc, [ital. terminare], g. abschließen, beendigen.

Teu, te, tei, teie, mr. teu, ta, tei, tale, mgl. tâu, ta, tãili, tali, dr. tău, ta, tăi, tale, [Tous, Toa], g. deiner, -eași.

Ticvița, dim. de la tikva, cîntură, g. Flaschenkürbis.

Tih, -e, -o, liniștit, [sudslav. tih], g. rubig.

Timperin || temperin, penițel, [ven. temperin], g. Federmesser.

Timun, -u, pl. -i, -urle, pro-tap, [ital. timone, ven. timon], g. Deichsel.

Tinte, -a, tintă, cerneală, [sudslav. tinta], g. Tinte.

Tirer, fem. -e, vrom. tîrer, tărăr în Ps. Scheiană, mr. și mgl.

tinir, dr. tinăr, tiner, [tener], g. jung.

Tișler, -u, pl. -i || marangun, măsar, [slov. tišler], g. Tischler.

Tirș (4), pl. tant. trunchiurî de vie, loza de tirș, vițe de vie. Ban. ~ sint pariî ce să pun la fasoale cf. mold. harag-gî, g. Rebenstämme.

To, [sudslav. to], aceia, g. das (pron. dem.).

Tobolăș, -u, pl. -bolți, vălăul tocilei, [slov. tobolec], g. Scheide zum Schleifstein.

Toc, bucată, [ital. pezzo], g. Stück.

Tomne, -a (8) || pozimăcu (4), mr., mgl., dr. toamnă, [An)tumna], g. Herbst.

Tond, fem. -e, rotund, [ven. tondo], g. rund.

Tone, Anton, [sudslav. Tone], g. Toni.

Topi || răstopi, -it, -esc, răstopit-am (grăsu) slanina de porc pre pârșură și nevu se topi, a topi (activ și refl.), [topiti], g. schmelzen.

Topole, -a, plop, [croat. topola], g. Pappel.

Toporiște, toporișta, coadă de topor, ban. toporișce, deriv. de la topor + suff. -iște, g. Axtstiel.

Topsecă după Majorescu e-nlocuit cu otrovu, otravă, [bulg. otrav], g. Gift. Cf. dr. tocsică, alb. toksik, gr. τόξικον.

Torbę, -a, mr., mgl. și dr. torbă, și dr. tolbă, [sudslav. torba din turc. torba], g. Ranzen.

Torbite, -a, torbită, [dim. de la torbă], g. Ranzen.

Torce, tors, torc(u), mr. toartire, turteare, toarsă, torc, mgl. torc

după cl. II, dr. torce, [Torquere], g. spinnen.

Tortele de kădăre (8) torțile căldării, sg. toartă, [Torta de la tórqueo], g. Henkel.

Tot, -e, pl. toț, tote, mr. tot, toată, toți, toate, tut. -ă, tuț, tute, mgl. tot, toată, toți, toati, dr. tot, -ă, toți, toate, [Totus], g. ganz, alles.

Totur, -e, pl. ~, -e cf. mr. totuna și totină, totănă, mgl. tot-diunū, dr. totuna, totdeuna, [Tot + ur = un], g. ganz dasselbe, einerlei.

Totel, -u de ărpă, tocilă, [vbulg. točilo], g. Schleifstein.

Tramez, -u, (4), părete de lemn, [ital. tramezzo], g. Zwischenwand.

Trăje, trăs, trăgu, mr. trađiri, trag, mgl. trag vb. după cl. III, dr. trage, [Trahere], g. ziehen, schleppen.

Trăt, on~, un~, odată, [ven. trato = volta], g. Mal, einmal.

Trefi, -it, -esc, s-a trefit cu je (s-a-ntilnit cu Iel), [croat. trefiti], g. treffen, begegnen.

Treți, mr., mgl., dr. ~, [Tres], g. drei.

Tremete, -mes, -metu, mgl. trimet vb. de cl. III, dr. tri-, trü-, tremet, [Tramittere vezi Pușcariu, Etym. Wtb. d. rum. Spr. p. 164], g. senden, schicken.

Tremură, -ăt, -mur, mgl. tremur după cl. I, mr. triburari, -at, tremam(b)ur, dr. tremura, [Tremulare], g. zittern.

Tre-, trinaist, treisprezece, [slov. trinajst], g. dreizehn.

Tresi, -it, -esc, a mișca, [croat., slov. tresti, tresem], g. schütteln.

Tresce, -a, Holzabfall, [slov. treska], g. Spahn.

Treće, -cut, -trec, mr. trețire, trițcare, -cut, trec, mgl. trec vb. de cl. III, dr. trece, [Traicere], g. vorbeigehen, vergehen.

Tresc, -u, dr. treasc, trasc || macula, -ele, [vbulg. trěskъ], g. Mürser.

Tribuțion, -u, -i, contribuțiune, dare, [ital. contribuzione], g. Steuer.

Tricrăli, cei trei crai, botezul Domnului, Epiphania, [tri + crăli din crăl = crai], g. Hl. Dreikönige.

Trisce, -a, dr. trișcă (palmă), [bulg. trěska], g. Kopfnufs.

Trizăn, -jne, pl. -jni, -jne, treaz, [croat. trizan], g. nüchtern.

Trudăn, fem. trudna, [sudslav. trudan], g. müde.

Trumbete, -a, corn, [ven. trombeta], g. Trompete, Horn.

Trupe, -a, o trupe de soldat, trupă, g. Militärtruppe.

Trupi, -it, -esc = tuți la ușă, a bate la ușă, [slov. trupiti], g. klopfen.

Trușă, curte, deriv. din ântru + ușa, despărțit mai apoi ân + trușă; cuvîntul e general, g. Hof.

Trubuh, -u, foale, [croat. trbuh], g. Bauch.

Trd, -e, -o, tare, [sudslav. trd], g. hart, fest.

Trgoveț, -u, pl. trgovți, tîrgoveț, negustor, [slov. trgovec], g. Kaufmann.

Trgovine, -a, marfă, [croat. trgovina], g. Handelsartikel.

Trli, -it, -esc, fug, [croat. trljati], g. laufen.

- Trău* vezi Texte p. 60, *cela mai micu pul*, cea mai mică pasere, posibil ochiul bouluț.
- Trst*, Triest, [sudslav. Trst], g. Stadt Triest.
- Trțe*, -a, nuțana za *jarăm cu ce boji trág* = cămba, [sudslav. trta], g. Rebe.
- Trțe* || *mekine*, tărțe, mr. *tărțe*, [vbulg. trica], g. Kleien.
- Tu* în toate dialectele, [Tu], g. Du.
- Tucă*, *te tuke*, *se-l tukesk va veri*, dacă vă va interesa, veți veni, [ven. tocar], g. angehen, betreffen.
- Tuca* grindină cf. croat. *tuca*. Eu am notat ref. la grindină: *sus-nirca* (cea mai mică), *grășița* (mai mare), *grădu* (normală) de es. *grădu lăt-a tot*, *stufit-a grădu tot* (luat și bățut).
- Tuci* || *stuci*, -it, -esc, a bate, [croat. tući], g. schlagen.
- Tudes c*, -e || *nimski* de la *nimat*, [croat. tudešk], g. deutsch.
- Tuli*, -it, -esc, a plînge, a se vălta, a zberia ca măgariț, g. laut schreien, brüllen.
- Tun(c)e* cf. *atun(c)*, g. dann.
- Turbă*, -ăt, *turbu*, *brecu turbe*, ~ *turbăt-av*, turba, [Turbare], g. toll werden.
- Turkihe*, cucuruz, porumb, [croat. turkinja], g. Mais.
- Turma*, am notat în 8 *kăp* său *brigăda de oș*.
- Turnă*, -ăt, *tornu* (S) în 4 *veri nazăt*, mr. *me tornu*, mă-ntorn, [Tornare], g. zurückkehren, -kommen.
- Turte*, -a: o *pecă tondă*, mr., mgl. dr. *turtü*, [Torta], g. Kuchen.
- Tuși* după Nannu, eü am notat *cășli*, *s-a șcășlit* (4), a tușit, [Tussire], g. husten.
- Tăto* voc. de la *tătu* din graiul copiilor, cf. și *ćaco*, -a, tată, [Tata], g. Vater.
- Tuk*, -u, un fel de buhă, [slov. čuk], g. Steinkauz, Ohreule.
- Tandaliņe*, -a, *cordele de zlăto ăa nu portu acmu*, panglicuțe trase cu fir, [ven. cendalina], g. schmale Bänder mit Gold gewoben.
- Tăp* || *pirtu*, *țap* (mr., dr.), alb. *țap*, g. Bock.
- Tăte*, -a, pl. -e, -le, *tătele lu medvidu*, labela ursului, [ven. zata], g. Pfote, Tatze.
- Țesăr*, -u, pl. ~, -i, împărat, [sudslav. cesar], g. Kaiser.
- Țesărie*, împărăție, deriv. cu suf. -ia, de la *tesăr*, g. Kaiserreich.
- Țesărițe*, pl. -e, împărăteasă, fem. de la *tesăr*, g. Kaiserin.
- Țesărski*, -a, -o, împărătesc, [sudslav. cesarski], g. kaiserlich.
- Țeste*, -a, drum de țară, [sudslav. cesta], g. StraÙe, Weg.
- Țev*, *țela*, *țelo*, întreg, [slov. cel], g. ganzer.
- Țese*, *țesut*, *țeș*, mr. *țăs*, mgl. *țăs*, dr. *țăs*, [Texere], g. weben.
- Țicorie*, cicoare, mr. *țicoră*, [croat. cikorie], g. Zichorie.
- Țigăn*, -u, -i(c), -u, fem. -e, -i(ke), *țigan*, -că, [sudslav. cigan, -ka], g. Zigeuner, -in. Cf. și mgl. *țigan* = sgîrcit; ban. *nu fi țigan*: obraznic, ci dă-mi-l, adecă nu-l ținea pentru tine, de aici sgîrcit.
- Țigare*, -a, pl. -e, mr. *țigară*, *țigaret*, mgl. *țigar*, dr. *țigară*, -etă, [ital. sigaro, -etta], g. Zigarre, -ette.

- Țikin*, -u, pl. -i, *dvăiset coroñ*, *zece flurii*, [ital. ven. zechin], g. Zechine (10 fl.).
- Țimiter*, -u, pl. -i, cimiter. mr. *kimterin*, [ital. cimiterio, croat. cimiter], g. Friedhof.
- Ținca*, -ke, stelnite (cf. croat. činga), g. Wanze.
- Ținturîn*, -u || *țintura*, curea, [ven. centurin], g. Ledergurt.
- Țipele* (S) după Maiorescu și Nannu, fluierul piciorului, [croat. cipel], g. Schienbein.
- Țipițe*, -a, pl. -e, *coada hădăragului* ce să ține în mînu, [deriv. de la cip + ica], g. Drischel.
- Țipu căde ăm pre vâle pre ript*, hădărag, imblăciu, [croat. cip], g. Dreschfegel.
- Țiră*, -ăt, -ru, mr., mgl. *ținari*, *țin*, dr. *cina*, [Cenare], g. Abendbrot nehmen.
- Țire*, -ut, *țiru*, mr. *țincari*, *țin*, mgl. *tân III*, dr. *ținea*, [Tenere], g. halten; cf. și vrom. *țirea* și la Moți ~ la Frîncu-Candrea p. 89.
- Țitere*, -a, g. Hirtenflöte în S, dr. citeră piscul muntelui Frîncu-Candrea p. 99, [slov. citer].
- Țițe*, -a, pl. -e, mr. *țită*, *țită*, mgl. *țată*, pl. *tăti*, dr. *țită*, [bulg. cica, alb. *țită*], g. Zitze.
- Țițel*, -eț, -esc, a suga, de es. *ajute-me pre ăla lăpte ăe Domnu a țitit*, ajută-mă pe laptele ce a supt Domnul, g. saugen.
- Țivere*, -a, ital. civiera, g. Trage.
- Țivil*, -e, elegant, cult, [ven. civil], g. gebildet.
- Țmăr*, -u, pl. -i, -urle, rinichiü, [croat. čmar], g. Niere.
- Țoc*, -u, butuc pe care să taie lemne, [croat. čok], g. Klotz.
- Țoncula*, pl. -e, păpuți de lemn, posibil să stea-n legătură cu ital. zocolo, g. Holzpantoffel.
- Țorina*, pl. -e, cloară, mgl. *țoră*, alb. *sořă*, (*zôçaș*), bulg. *sraka*, magh. *szarka*, rus. soroka, g. Krähe, Elster.
- Țrtăle* || *črtăle*, ferul plugului, [sudslav. črtalo], g. Pflugeisen.
- Țuce*, -a, -ke, -le, cucurbeță, [ven. zuca], g. Kürbis.
- Țucor*, -u, e *uri zicu țucăr*, dr. *țucăr* din nemț. Zucker, cel ir. pare a fi infl. slov. *čuker*, [ven. zücaro], g. Zucker.
- Țvet*, -u, *pumele cînd se văca muže*, spumele de pe laptele proaspăt (Schaum, Sahne), smintina de pe laptele fierț e *școrup*, -urle, [sudslav. cvet, g. Blüte].
- Țveteț*, -it, -escu, *ntvetit-a kitde*, a înflori, [croat. cvjetati], g. blühen.
- U* prep. în, de es. *u falo ke n-a vrut* în (la) caz că n-a vrut, [croat. u], g. in, bei.
- Ubeci*, -it, -esc, a făgădui, [croat. obećati], g. versprechen.
- Ucodlac*, -u, vircolac, g. Werwolf.
- Ucide*, *ucis*, *ucid*, mr. *tid*, mgl. *utid III*, dr. *ucid* (-z, -g), [Ocidere], g. töten, erschlagen.
- Učka*, Monte Maggiore nume de loc, [učka goră].
- Ud*, -e, mr., mgl. dr. *ud*, [Udus, -a], g. nafs, feucht.
- Udițe*, -a, pl. -e, undiță, [croat. udica], g. Angel.
- Udor*, -u, pl. -urle, *kita disë*, *ăre udoru*, miros, floarea miroasă, [istr. vudor, odor], g. Geruch.

Udovăt, -u, pl. *udofti*, văduv, [croat. udovac], g. Witwer.
Udovițe, -a, pl. *-e*, văduvă, [croat. udovica], g. Witwe.
Ufațe, -a, cf. *speranța*, nădejde, [sudslav. ufanje], g. Hoffnung.
Ufeș, -eșt, -esc, a spera, [sudslav. ufati], g. hoffen.
Uține, -a || *teta*, mătușă, cf. ban. *ujna*, [sudslav. ujna], g. Tante.
Uăt, -u, pl. *-i*, unchiu, [croat. ujac], g. Onkel.
Ujer, -u, ujar (S), mr. *uđire*, dr. *uger*. În ir. *ujer samo la vac* (numai la vaci) și nu cum crede Gartner cf. Byhan VI, Jb. p. 377 și Pușcariu, Etym. Wtb. p. 167 și la mueri, ce să zice *sir* (sîn). [Über, -em], g. Euter.
Ujivi, -it, -esc, a învia, se zice și *scârșni*, [croat. uživiti], g. auf-
 erstehen.
Ukikni, -it, -esc, a zdrăvăna, [slov. kihniti], g. nielsen.
Ul, -u, coșnița stupului, [sudslav. ulj], g. Bienenkorb.
Ule, -a, unt de lemn, [croat. ulje], g. Öl.
Ulice, -a, măslină, olivă, [croat. uljika], g. Olive. *Ulica* e și nume de femee.
Umelecu, juve se păște blăga, pășune, g. Weide.
Umer, -u, umăr, mr. *umir*, [Humerus], mgl. *numir*, g. Schulter.
Umid, -e, dr. *umed, -ă*, [Humidus, -a], g. feucht.
Ungle, -a, pl. *-ele, -ile* (S), mr. *ungle*, pl. *ungli*, mgl. *ungliu*, dr. unghie, unghie, [Ung(u)la], g. Nagel.
Unje, -ns, ungu mr. *ungu*, *avngu*, *untă*, mgl. *ung uns* III, dr. *unge*, în Val d'Arca se folosește:

maji și nemaji, [Ungere], g. schmieren.
Unt, -u, mr. *untu*, mgl. și dr. *unt*, [Unctum], g. Butter.
Unuc, pl. -t (e), nepot, [croat. unuk], g. Sohnessohn, Nefte.
Unuce, -a, nepoată, [croat. unuka], g. Sohnestochter, Enkelin.
Ur, un 1) numărul 1 (unu), 2) *ur, -e, uri, ure* articol nehotărît, un, o, 3) pronume indefinit, *ur, ura* etc., mr. *un, ună*, mgl. ~ ~, dr. *un, o una*, vrom. și dial. (la Moți) *uru(l), ura*, [Unus], g. eins, der eine; einige.
Urdin, -u, poruncă, mr., mgl. *urđin*, brazdă, sir, rind, dr. *ordın* poruncă, [ordo, -inem], cf. și ban. *ordinu* și *ordine*, g. Befehl.
Urdineș, -eșt, -esc, a și mgl. *urđin* I, dr. *ordin(ez)*, poruncesc, [ven. ordinar], g. befehlen. În vrom. și mr. + mgl. sensul e deosebit, de unde apoi s-a fixat frecventez, comunic, ies afară, înșir.
Ureche, -a, pl. *-ile*, mr. *ureacle*, pl. *urecli*, mgl. *urecliu*, pl. *urecli*, dr. ureche, urechi, [Oricla], g. Ohr.
Urekinu, pl. -ele, cercei, [ital. orecchino], g. Ohrring.
Ure, -a, cîas, do *ure*, 2 *ciasuri*, *po de ură* 1/2 *cias*, [istr. ura, ora], g. Stunde.
Urlă, -ăt, -urlu, mr. (a) *urlu* I, mgl., dr. *urlu* I, *luplu aurlă*, *brecu urlă* cînd va *er-ur muri*, urlă cinele cînd moare cineva, [Ullulare], g. heulen.
Urs, -u || *medvidu*, mr., mgl. și dr. ~, [Ursus], g. Bär.
Urșoia (S), *medvidița* (4), mr. *ursă*, mgl. *ursăniță*, dr., ban. *ur-*

soaică, urșoanie, [deriv. din urs + suf. onea], g. Bärin.
Urzice, -a (S) || *copriva* (4), urzică, [Urtica], g. Brennessel.
Uscă, -ăt, uscu murele, macar firu cînd se cosă; că ce-ș udo se usc, mr. *uscari, -at, usuc, usic*, mgl. și dr. *usc* vb. de cl. I, [Exsücare], g. trocknen.
Uscirșni, -it, -esc, a învia, [croat. uskrsnuti], g. auferstehen.
Usne, -a, pl. *-e, -le*, mgl. *usnă*, buză, dr. *usnă* (Rand), [vbulg. usna], g. Lippe, Mündung.
Ustură, -ăt, -ur, mr. *usturare, -at, -ur*, dr. *ustura* I, [Üstuläre], g. brennen, beissen.
Usușe, -it, -esc, a usca, g. trocknen.
Ușe, -a, mr. *ușe, uși, -le*, mgl., dr. *ușă*, [Ustia], g. Tür.
Ută, -ăt, ult, utu, mr. *ultu*, mgl. *ult*, dr. *ult, üt*, [*Oblitare], g. vergessen.
Utorac, -u, marți, [croat. utorak], g. Dienstag.
Utrobe, -a, burtă, intestine, [croat. utroba], g. Bauch, Eingeweide.
Uvenit, -e, ofilit, *kitele-s uvenite* = florile-s ofilite, [croat. din slov. oveniti], g. verwelkt.
Uve, -a, strugure, [ital. uva], g. Traube.
Uzânțe, -a, obicei, [ital. usanza], g. Gewohnheit.
Uzde, -a, friu, [sudslav. uzda], g. Zaum.
Uzeș, -eșt, -esc, usa, folosi, [ven. nsar], g. gebrauchen.
Vadi, -it, -esc, vezi *zvadi* și aseamănă-le cu slav. *izvaditi*, g. umgießen, herauserschöpfen.

Vagni, -it, -esc, cîntări, [din croat. vagnuti], g. wägen, abwägen.
Valăș, -eșt, -esc, prețui, arc valoare, [croat. valjati], g. gelten, wert sein.
Vanjelișe, -a, evanghelie, [croat. vandjelje], g. Evangelium.
Văce, -a, pl. *văke, -le*, mr., mgl., dr. vacă, [Vacca], g. Kuh.
Văge, -a, (S) || *peza* || *stodira*, cîntar, [sudslav. vaga], g. Wage.
Văhtmaistr după Weigand, sergent din g. Wachtmeister.
Văle, vâla, pl. *văle*, mr., dr. *vale*, mgl. *vali*, [Vallis], g. Tal, Bach.
Vălurle, pl. tant. după Weigand = valuri.
Văle, îndată, || subito, [sudslav. valje], g. sofort.
Vâr (S) după Nanu glühende Kohlen.
Vătre || *ognișta, -ele*, vatră, g. Herd, de origine slavă amin-două.
Văvic || *văvuc*, totdeauna, [croat. vavik, slov. vavek], g. immer.
Văcăt, -u; -l, -urle cf. croat. vika [magh. veka], g. Getreidemais von einem viertel Preßburger Metze.
Več (-t, -c), dejă, [croat. već, slov. več], g. schon, bereits.
Večernă, -a, večernă, [croat. večernja], g. Vesper.
Vede, vezut, vedu, mr. *videarc, veadiere, vidut, -ă, ved*, mgl. *ved* după cl. II, dr. *vedea, văzut, văd*, [Videre], g. sehen.
Veglä, -ăt, veglu, a păzi, a veghia, mr. *veglu* și *aveglu* I, mgl. *veglu* I, dr. *veghiez* I, [Vigiläre], g. wachen, schützen.

Vezeniu, nod, derivat de la croat. vezati, žem, g. binden, abbinden.
Velud, -u, pl. -i, -urle, catifea, [ven. veludo, ital. velluto], g. Sammet.
Veri, -it, viru, vrom. veri, la Moți veri cf. Frîncu-Candrea p. 89, mr. vinire, vineare IV, mgl. vinire, vin IV, dr. veni, [Venire], g. kommen.
Vernăcu (4) || *vrliaču*, -a (S) cu ce se zvădea (zvade), o lingură mare cu ce să scoate, [croat. varnjača și forma diss.], g. grofser Löffel.
Veruge, -a, pl. -e-le, 1) lanț, 2) inel, dr. verigă, [vbulg. veriga, veruga], g. Kette, Ring.
Verze, -a, pl. -e, verzele nu făcu glavița, verzele nu fac căpătină (capuz și capuz), pl. -urle), mr. verđu, pl. verđi, mgl. verđä, dr. vardă și varză, [*Verdia], g. Krauthblatt, grünes Blatt, weich wie vom Kraut.
Veseli, -it, -esc, veseli și înveseli, [sudslav. veseliti se], g. sich freuen, belustigen.
Veseli, -a, veselie, [vbulg. veselije], g. Freude.
Vesle, -a, dr. vislă, [sudslav. veslo], g. Ruder.
Vere, -a, ke are vere, cărle-și poșten, ke-și verărîn, fem. verna, credință, lege; adevărat zice: că-și istina, că-și prăvo. [Vbulg. vĕra și de aici adj. vĕran, croat. vjeran], g. Glaube, Treue, tren.
Verde, mr. vearde, mgl. verđi, dr. verde, [Viridis, -e], g. grün.
Verge, -a și vergița (4) dimin., mr. veargă, mgl. verğä, dr. vargă, [Virga], g. Rute.

Veșe, -eș, -eș, -ele, vesel, [slov. vesel, croat. veseo], g. lustig, heiter.
Viaj, -u, mes-a na viaj, călătorie, [din ital. viaggio], g. Reise.
Videlo, dr. vedenie, după Glavina, Călindaru p. 78 e o arătare, lumină, g. Schein, Erscheinen.
Vide, -a, 1) șurub, 2) tirebouchon (cu ce se țepu zvade färe), cf. și mătrăvidă (vol. I, cap. III), [ven. vida], g. Schraube, Korkzieher.
Vijle, -a, pl. -e, vijlă, [croat. vizle], g. Wachtelhund.
Vikej, -eșt, -esc, a striga, zbiera, [slov. vikati], g. schreien, rufen.
Vile, -a, furcer, [sudslav. vile], g. Hen-, Mistgabel.
Vinde, -dut, vindu, mr. vindeare, vindire, mgl. vind III, dr. vind, [Vendere], g. verkaufen.
Vint, -u, pl. -urle, mr. ~ și vintu, mgl. vint, dr. vint, [Ventus], g. Wind.
Vintură, -ăt, vintur, se vintură vîptu, mgl. vintur grănu, după cl. I, dr. vintur, [*Ventulare], g. reinigen, ausroden, ausputzen.
Vinâl, loza de grojde, viță de vie, [ven. vignal], g. Rebe.
Violin, -u; -i, -urle, violină, [ven. violin], g. Geige.
Violite, -a, viorea, dim. de la viola, g. Veilchen.
Vipere în 5 după Nanu, în 4 am notat: cățca-și nepisești, ma șerp-și negru, [ital. vipera], g. Otter.
Vipt, -u, mr. yiptu, dr. vipt, victualii, grîu, [Victus], g. Lebensmittel, Getreide.
Vir, -u, vrom. viru, dial. vir veză Frîncu-Candrea p. 89, mr. yin, mgl. vin, dr. vin, [Vinum], g. Wein.

Vireri (S) în Val d'Arsa petiuc, vrom. vĕveri, veriri cf. Cod. Vor. vineri, mr. viniri și viiri, mgl. viniri, [Veneris dies], g. Freitag.
Vis (?), dar misăt mi s-a, mgl. și dr. vis, mr. yis, [Visum], g. Traum.
Visi, -it, -esc, a crește strimb, [croat. visiti], g. krumm wachsen.
Visoc, -ă, -o, nalt, [sudslav. visok], g. hoch.
Vișe, mai mult, [sudslav. više], g. mehr.
Vitite, -a, inel de logodnă, [croat. vitica], g. Trauring, cf. veruga (fără piatră) și pștenu.
Vitukej, -eșt, -esc, a învinge, g. liegen.
Vite, -lu, pl. -i, mgl. vitâl, dr. vitâl, mr. yitâl, [Vitellus], g. Kalb.
Vite, -vu, vitelițele, mr. yitao, dr. vitea, -le, [*Vitella], g. Kalb (fem.).
Vitiu || pecătu, păcat, [ital. vizio], g. Laster.
Viu, vije, viș, -e, mr. yiu, mgl. giu, giă, dr. viu, viie, [Vivus], g. lebendig.
Virbăța, ața cu care să leagă cașerul în furcă, în Bănat bașerul furcî; cuvîntul e derivat de la erba (Weide), sensul e figurat, g. Rockenband.
Vlăh, pl. -si, romîn, adj. vlășki, -a, -o, romînește, vlasia = Romînia, [der. din *volh < vlah], g. Walach, Rumäne.
Vodenac, -u, [croat. vodenjak], g. Wassermann.
Vodina (S) ploaie cf. croat. godina. Evoluția, quodina: vodina = mogula: movila, g. Regen.
Voj, mr., mgl. și dr. ~, [Vos], g. ihr.

Vojsce, -a, bătaie, resboi, [sudslav. vojska], g. Krieg.
Voie, voie, dr. dial. voaie, mr. di vole di nevole (de voie de nevoie), [vbulg. volja], g. Wille.
Vorbi S după Maiorescu, eă am notat: gani, cuvîntă și divani, dr. vorbese, g. sprechen.
Vosc, -u, ceară, [slov. vosĕk], g. Wachs.
Vostru, -a; -i, -e || vostru, mr., mgl. și dr. vostru, etc. [Voster], g. euer.
Vote, o ~, vr-o ~, dată, odată, [ital. volta], g. einmal. Cf. și vote-a, dr. boltă, g. Gewölbe.
Voz, -u, car, [sudslav. voz], g. Wagen. Cf. și forma slavă verbală vozi care e-nlocuită în ir. prin traje și dură.
Vraje, (cf. croat. vrajži) ke-și lu țela-istu = lu drăcu, vrăjit, g. verflucht.
Vrătăcu Briani zicu, în 4 e vrula, izvor, g. Quelle.
Vrba, -e, nuia de salcă cf. și beca, [sudslav. vrba], g. Weidenrute.
Vred, -e, Yute, repede, [croat. vred], g. schnell, adj. și adv.
Vre, vrut, vreu, [*Volere], g. wollen, dr. voi, mr., mgl. ~, dar insemnează și a iubi, mr. vreaire și vrere, mgl. voi.
Vreme, -a, dr. vre(a)me, mgl. vreme, timp, [vbulg. vreme], g. Zeit.
Virlast (4) chior, din vrljav serb., g. schielend.
Vrsi, -it, -esc, vîptu se vrse, îmblăti, [vršiti sudslav.], g. schlagen, dreschen.
Vrt, -u, grădină, [sudslav. vrt], g. Garten.

Vrtăce, -a, groapă, [în croat. vrtăca, g. Strudel, Wirbel], după Nann.
Vrtici, -e^{it}, -esc, *vrte-se cu sfrădelu* a sfredeli, [sudslav. vrtati], g. bohren.
Vru^lce, -a, izvor, [croat. vrulja], g. Quelle.
Vrun, vro, mgl. *vrin*, [Vel-unus], g. irgend ein.
Vrutăc, -u, pl. *vrutăcur* după Glavina, Călimbaru p. 78 izvor, g. Quelle. *Vrutăcu zicu Briăni*, *vrula* (4).
V^z de, în *vîrv de*, din slav. *vrъhъ*, Spitze, g. über.
Vrăcina, oală de noapte, [croat. vrčina], g. Nachtopf.
Vu^{ci}, -it, -esc: *ke pârta se lăje lupu oja*, *galira lisița*, a duce, [croat. vući], g. schleppen.
Za, spre, de a, pentru, [croat. za], g. um, zu, für.
Zabile, -a, unsoare, g. Schmalz. Cf. Glavina, Călimbaru p. 78.
Zacoli^c (f), cu^l la roată, [croat. zakolič], g. Achsnagel.
Zaconi și po^u, a cununa și a se cununa, [cf. slov. v zakon vzeti], g. heiraten.
Zacă, -ăt, *zăcu*, mr. *zac*, mgl. și dr. *zac*, [Jacere], g. liegen.
Zăino, deodată, numaⁱ decît după Glavina, Călimbaru, p. 78, g. auf einmal.
Zapad, apus, occident, [croat. zapad], g. Westen.
Zaruⁿnice, fidan^{ta}tă, după Glavina, Călimbaru p. 78, logodnică, [croat. zaručnica], g. Verlobte.
Zăc || *din că și perke*, de ce, g. warum; de es. *din că ver pîerde* = de ce veⁱ pîerde.

Zăce, mr. *date*, mgl. *zeⁱ*, dr. *zece*, [Decem], g. zehn.
Zădăr, Zara (orașul), [slov. Zadăr], g. Stadt Zara.
Zădni, -a, cel, cea din urnă, [sudslav. zadnji], g. der (die) letzte.
Zălic, pu^{tin}, [bulg. залък un morceau], g. wenig, ein wenig.
Zăncă: la^{tu} de prins *Țepuriⁱ*, g. Hasenfalle.
Zăpovid cf. *zepovedi*, poruncă, [croat. zapovid], g. Gebot.
Zărne, -a, sămîntă, [croat. zrno, zrna], g. Samen.
Zbavi, -it, -esc, izbăvi, mă scap, [croat. izbaviti], g. befreien.
Zberi, -it, -esc, a alege, a elege, [sudslav. izbrati, -berem], g. anssuchen.
Zbudi, -it, -esc, a trezi, a scula se zice și *probudi*, [slov. (i)zbuditi], g. aufwecken.
Zdigni, -it, -esc, a ridica, [slov. vzdigniti], g. aufheben.
Zdihe^ș, -e^{it}, -esc, a respira, [slov. vzdihati], g. atmen.
Zdile, -a; -e, blid (*țale de lemne*, *ma țale de pemint* *ăș șcudele*, *Briăni zicu: piātu*, -i), [croat. zdila], g. Holzschüssel.
Zdolun, în jos, [croat. zdolun], g. abwärts.
Zdrav, -e, sănătos, [sudslav. zdrav], g. gesund.
Zdreni, -it, -esc, a alunga, [croat. izrenuti], g. hinausjagen, de aici subst. part. *zdrenit*, -u, g. Verbannung.
Zdril, -e, copt (de plante, fructe), [slov. zrel], g. reif.
Zdrobi, -it, -esc, zdrobesc, [sudslav. zdrobiti], g. zermalmen.

Zebodi || *colți*, *merzeⁱ brădele colți*, a planta, sădi, [sudslav. zabosti, -bodem], g. hineinstecken, pflanzen.
Zecirpi, -it, -esc, a cirpi, deriv. de la *cirpi*, -esc, g. flicken.
Zeclide, -is, -d, cf. *ănclide*, închid, g. zusperren.
Zecoli, -it, -esc, a ucide, [sudslav. zaklati], g. erstechen.
Zecopeⁱ, -e^{it}, -esc, a îngropa, [sudslav. zakopati], g. begraben.
Zecuhe^ș, -e^{it}, -esc, cf. *cuhe^ș*, a fierbe, g. kochen.
Zecupi, -it, -esc, a astupa cu cepul, cf. Glavina, Călimbaru p. 78. Deriv. de la *țep* (Stoppel).
Zedurmi, -it, -dorm, a adurmi, forma perf. după moda slavă, [dormire], g. einschlafen.
Zegri, -it, -esc, a acoperi, [slov. zagrniti], g. bedecken.
Zehvali, -it, -esc, a mulțami, [za + hvaliti], g. danken.
Zejezdi, -it, -esc, a se sui călare.
Zeli^{ci}, -it, -ez, vindec, deriv. de la leac [lěkъ], g. heilen.
Zelubi, -it, -esc, a iubi, [za + ljubiti], g. lieben, sich verlieben.
Zemisli, -it, -esc, a gândi, [slov. za + misliti], g. denken.
Zemori, -it, -esc, a se obosi, [croat. zamoriti], g. sich ermüden.
Zepele^ș, -e^{it}, -esc || *trăje*, *trăze și dură*, a duce, a purta cu carul, [sudslav. zăpeljati], g. führen, tragen.
Zepovide^ș, -e^{it}, -esc, a porunci, [croat. zapovidati], g. befehlen.
Zepu^{și}, -it, -esc, cf. dr. *zăpuși* (a se astupa), [croat. zăpušiti], g. verstopfen.
Zer, dr. ~, mr. *der*, [Serum], g. Molken.
Zescăi, -it, -esc, a tăia, [croat. zaseći], g. hauen, schlagen.
Zeslu^{ji}, -it, -esc, ciștiga a dobindi ca plată, [sudslav. zaslužiti], g. verdienen.
Zet, -u, ginere, [sudslav. zet], g. Schwiegersohn.
Zetari, -it, -esc, a se pîerde, a se prăpădi, [posibil contaminăție din zatirati + satariti], g. zu Grunde gehen, verschwinden.
Zevisi || *ubisi*, -it, -esc, a spinzura, [croat. zavisiti], g. zu-, abhängen.
Zevrni, it, -esc după Weigand, g. umkrepeln, cf. slov. zavrniti.
Zeme, -a, mr. *șamă*, dr. *șamă și zamă*, supă, [ngr. ζεμα], g. Suppe.
Zyobavi, -it, -esc, a împătura, cf. slov. zgrbiti, g. zusammenfalten.
Zyodi, -it, -esc, dr. a se zgodi în Bănat, a se-ntimpla, [slov. zgoditi], g. geschehen.
Zgo^{și}, -it, -esc, a crește, [slov. vzgojiti], g. aufziehen.
Zgolen, -c, curat, [croat. sgoljen], g. rein.
Zgori, -it, -esc, a arde, [croat. zgoriti], g. verbrennen.
Zgrni, -it, -esc, a curăți, [croat. zgrnuti], g. auskehren.
Zguli, -it, -esc, *zgule se a^u din pemint*, a zmulge, [croat. zguliti], g. ausreissen.
Zgure, -a, mr. *zgurie*, *zгурă*, alb. *zğură*, bulg. *zgura*, g. Rost.
Zi, *zia*, *zile*, mr. *dua*, *đi*, mgl. *zuyă*, dr. *zi*, *zini*, [Dies], g. Tag.
Zid, -u, pl. -ur-le, *zid*, [vbulg. zidъ], g. Mauer.
Zidăr, -u; -i, *zidar*, [vbulg. zidarъ], g. Maurer.
Zice, *zis*, *zic*, mr. *dic*, mgl. *zic*, dr. *dic*, *zic*, *zic*, [Dixere], g. sagen.

- Zlato*, aur, [sudslav. zlato], g. Gold.
- Zlăten*, *zlătina*, de aur, [slov. zlatěn], g. golden.
- Zleti*, -it, -esc, a zbura, [slov. za + letjeti, letiti], g. fliegen.
- Zleži*, *zleži*, -it, -esc, *văca zleže vițelu*, a făta, [slov. izleči, -ležem], g. ausbrüten, Junge werfen.
- Zmilui*, -it, -esc, a avea mila, a milui, [sudslav. smilovati, -ujem], g. sich erbarmen.
- Zminkeși*, -eși, -esc, a lipsi, g. fehlen.
- Zmisli*, -it, -esc, a gândi, a cugeta, [sudslav. zmisliti], g. denken, erwägen.
- Zmunti*, -it, -esc, a lua cu sine, [vbulg. съмѣтити], g. mitnehmen.
- Znevidi*, -it, -esc, a urî, a invidia, g. beneiden, hassen.
- Zori*, -it, -esc, dr. ~, [serb. zoriti], g. sich tummeln; antreiben.
- Zrampigeși*, -eși, -esc, a se sui, g. steigen, besteigen.
- Zubătea*, grăpă de fier; derivată de la *zub* dinte (dintă), cf. croat. zubača, slov. zobača.
- Zubati*, -it, -esc, a grăpa cu grăpa de fier, g. eggen.
- Zvadi*, -it, -esc, a scoate, [vbulg. izvaditi], g. herausnehmen.
- Zvereși*, -eși, -esc, a izvori, [sudslav. izvirati], g. entspringen.
- Zvirina*, -a, pl. -e, -le, animal, bestie, [croat. zvjeringi], g. Waldtiere.
- Zvizde*, -a || *stevu*, *stelele*, stea, [croat. zvizda], g. Stern.
- Zvon* (S) || *clopotu*, -ele, clopot, [sudslav. zvon], g. Glocke.
- Zvoni*, -it, -esc, zvoni, [sudslav. ~], g. läuten, klingen.
- Zvonic* după Weigand, eș am notat *turân*, turn, [sudslav. zvonik], g. Glockenturm.
- Zvrni*, -it, -esc, a svirli, [slov. zvrniti], g. werfen.
- Ždribăt*, -u, minz, [croat. ždribac], g. Fohlen.
- Ždribițe*, -a, minză, [croat. ždribica], g. Fohlen (fem.).
- Žetveňac*, -u, Iulie, [croat. žetvenjak], g. Monat Juli.
- Žăjfe*, -a, săpun, cf. *jăjfe*.
- Žbule*, -a, ceapă, [sudslav. žbula], g. Zwiebel.
- Žlibăt*, -u, (*pre căse*), g. Dachziegel, [croat. žlibac].
- Žmișei*, -eși, -esc, a amesteca, [croat. zmišati], g. vermischen.
- Žetelițe*, -a, secerătoare, [croat. žetelica], g. Schnitterin.

